يادگار

سنڌي لغت

تاج محمد شيخ

يادگار پبلشرز

يادگار لين، اردو بازار، حيدرآباد سنڌ

يادگار

سِنڌي لُغت

مصنف

تاج محمد شيخ

يادگار پبلشرز

يادگار لين، اردو بازار، حيدرآباد، سنڌ

جملا حقوق پبلشر وٽ محفوظ آهن

ڪتاب جو نالو:	يادگار سنڌي لغت
مصنف:	تاج محمد شيخ
ڪمپوزنگ:	بختيار احمد پٽو
ناشر:	يادگار، پبلشرز، حيدرآباد
طباعت:	يادگار پرنٽنگ پريس، حيدرآباد
سال اشاعت:	2016ع
قيمت:	350/= رپيا
اي ميل:	yadgarpublisher@gmail.com

ملڻ جو هنڌ

يادگار پبلشرز

يادگار لين، اردو بازار، حيدرآباد سنڌ

ناشر پاران

اسان جي اداري يادگار پبلشر کي هيءَ يادگار سنڌي لغت شايع ڪندي تمام گهڻي خوشي محسوس ٿي رهي آهي، ڇوته اڳ ۾ اداري طرفان اهڙي سليس ۽ آسان لغت شايع ڪانه ٿي سگهي. اسين ٿورائتا آهيون ياءِ تاج محمد شيخ جا، جنهن اسان جي خواهش کي مان ڏنو ۽ مختصر وقت ۾ اداري لاءِ هيءَ لغت تيار ڪري ورتي.

مصنف طرفان هن يادگار سنڌي لغت ۾ ڏکين توڙي سولن لفظن کي سمويو ويو آهي ۽ گڏوگڏ اصطلاحن ۽ محاورن جو مطلب پڻ مثال ڏئي سمجهايو ويو آهي. مطلب ته وڏي ۾ وڏا انهن لفظن ۽ اصطلاحن توڙي محاورن جون معنائون ڏنيون ويون آهن. جيڪي سنڌي درسي ڪتابن ۾ آيل آهن ۽ ادبي ڪتابن ۾ پڻ استعمال ٿيندا رهن ٿا ڇوته ٻولي هڪ وهندڙ درياهه مثل آهي، جيڪو سدائين وهندو رهي ٿو ۽ منجهس زمان ۽ مڪان موجب تبديليون ايندڙيون رهن ٿيون ۽ اهو ئي ٻوليءَ جي زنده رهڻ جو هڪ وڏو اهڃاڻ آهي.

اميد ٿا ڪريون ته استاد صاحبان، شاگرد توڙي سنڌي ٻوليءَ جا عام پڙهندڙ ماڻهو هن لغت مان ڀرپور فائدو حاصل ڪندا.

پبلشر

حاجي محمد اقبال

محمد عمران

محمد عدنان

پنهنجي پاران

ڪنهن به ٻوليءَ يا ٻوليءَ جي چڱيءَ ريت سمجهڻ لاءِ لغت جي تمام ضرورت پوي ٿي. هونءَ ته سنڌي ٻوليءَ ۾ ڪيچار لغتون شايع ٿي چڪيون آهن ۽ ٿينديون رهن ٿيون. ڇو ته هر دور ۾ عالمن، استادن توڙي شاگردن کي لغت جي ڪتاب آڻڻ جو وڏو اُتساهه هوندو آهي.

سنڌي ٻولي پنهنجي لفظي خزاني ۾ سدائين مالامال ۽ شاهوڪار رهي آهي ۽ منجهس نون لفظن جو ڏينهون ڏينهن واڌارو ۽ سڌارو ٿيندو رهي ٿو ۽ ٿيندو رهندو. ٻوليءَ جي اصطلاحن ۽ نون لفظن جي معنائن کي سمجهڻ ۾ لُغت جو وڏو هٿ رهيو آهي. مون ناچيز به پنهنجي وس آهر ڪوشش ڪندي هيءَ لغت ترتيب ڏني آهي، ته جيئن اسان جا استاد صاحبان توڙي شاگرد ۽ عام پڙهندڙ هن مان لاڀ حاصل ڪن. هيءَ لُغت استادن توڙي شاگردن کي سنڌي ٻوليءَ جي اصطلاحن توڙي نون لفظن جي معنائن کي سمجهڻ ۾ مددگار ثابت ٿيندي، ڇو ته منجهس انهن نون لفظن توڙي اصطلاحن جون معنائون شامل ڪيون ويون آهن، جيڪي سنڌي ٻوليءَ جي درسي ڪتابن ۾ آيل آهن.

آخر ۾ اُميد ٿي ڪجي ته هي ڪتاب ڪو پڙهيو. سنڌي ٻوليءَ جي گهڻ گهرين کي فائدو رسائيندو ۽ استاد صاحبان توڙي پيارا شاگرد هن مان ڀرپور لاڀ حاصل ڪندا.

مصنف

تاج محمد شيخ

فهرست

7	الف	1
39	ب	2
52	ٻ	3
58	ڀ	4
64	ت	5
78	ٿ	6
80	ٽ	7
84	ٺ	8
86	ث	9
87	پ	10
104	ج	11
114	ڄ	12
116	جھ	13
119	چ	14
130	ڇ	15
135	ح	16
141	خ	17
148	د	18
156	ڌ	19
159	ڏ	20
166	ڊ	21
169	ڍ	22

23	ذ	171
24	ر	173
25	ز	193
26	س	199
27	ش	231
28	ص	239
29	ض	243
30	ط	244
31	ظ	247
32	ع	248
33	غ	257
34	ف	261
35	ڦ	267
36	ق	271
37	ڪ	278
38	ک	303
39	گ	309
40	ڳ	320
41	گھ	325
42	ل	330
43	م	343
44	ن	392
45	و	424
46	ه	455
47	ي	477

(الف)

آ	**سنڌي الف ب جو پهريون نمبر اکر**
آب	پاڻي
آب زَم زَم	زم زم کوهہ جو پاڻي
آباد	سرسبز، ماڻهن جي ڪري وسايل
آبادي (جمع) آباديون	وسندڙ علائقو سرسبز علائقو
آبادين	سرسبز علائقن
آبداڻو	داڻو پاڻي، کاڌو پيتو قسمت
آبشار	اُها جاءِ جتان پاڻي مٿان کان هيٺ ڪِرندو هجي.
آبهوا	موسم، ٿڌ، پاڻيءَ هوا جي گڏيل ڪيفيت
آبي	پاڻيوارو پاڻيءَ تي رهندڙ جانور ۽ پکي وغيره
آبو	آن جا کير سنگ
آتش	باهہ، گرمي
آتش فِشان	ٻرندڙ جبل، باهہ ڪڍندڙ جوالا مکي.
آتما	روح
آتم ڪٿا	آتم ڪهاڻي
آٿت	دلاسو آسرو ٽيڪ، سهارو
آثارڻ	پاڻيءَ ۾ پيل مٽي کي تر وٺائڻ
آثار	اهڃاڻ، علامت، نشاني
آثارِ قديم	پراڻا يادگار، قديم شيون، آڳاٽيون جايون وغيره
آپريشن	وڍ ٽُڪ
آجو	آزاد، خودمختيار، پنهنجي مرضيءَ وارو
آدرش	اعليٰ مقصد، نمونو مثال
آدم	پهريون ماڻهو حضرت آدم عليه السلام، جنهن کان انسان جي نسل شروع ٿي.
آدم خور	ماڻهو کائيندڙ اُهي وحشي ماڻهو جيڪي انسان کي

	ڪاٺي ويندا آهن.
آدميت	عقل، شعور، انسانيت
آدمشماري	ماڻهن جي ڳڻپ
آديسي	جوڳي فقيرن جو هڪ قسم
آڌار	ٽيڪ، سهارو
آڏرياءِ	آجيان، ڪيڪار پليڪار
آڌي	اڌ رات جو وقت
آڏو	اڳيان، سامهون
آڏواڻي	هندن جي هڪ ذات
آڏيا	هڪ ذات جو نالو
آرامُ	سُکُ، راحت، فرحت
آرامي	سُستُ، ننڍ ۾
آرائين	هڪ ذات جو نالو
آرتوار	هفتي جي ڏينهن جو نالو آچر
آرٽ	فن، هُنر، ڪاريگري
آرٽيڪل	مضمون، مقالو
آرپار	اوريون ۽ پريون پاسو يا حد
آرڊر	حڪم
آرمي	فوج، لشڪر
آرهڙ	اونهاري جي مند
آريا	سڌريل ماڻهو پڙهيل
آريپوٽا	هڪ ذات جو نالو
آريجا	هڪ ذات جو نالو
آذر	حضرت ابراهيم عليه السلام جي پيءُ جو نالو جيڪو بت ناهيندو هو.
آڙاهہ	باهہ جو مچُ
آڙي	ڏند جي پڪيءَ جو هڪ قسم
آزاد	خودمختيار پنهنجي مرضيءَ وارو

آزادي	ڇوٽ، ڇوٽڪارو، رهائي، واندڪائي، خودمختياري
آزارُ	تڪليف، عذاب، ڏُک، آهنجُ، سُورُ
آزمائش	امتحان، آزمودو، پرک، ڪسوٽي
آزمائڻ	امتحان وٺڻ
آزمودو	امتحان، چڪاس، پرک
آزمودگار	تجربي ڪار
آس	اميد، آسرو
آسا	اُميد، آسرو هڪ راڳڻيءَ جو نالو
آسائتو	سُک وارو آرام وارو
آسان	سولو ،سهنجو
آساني	سولائي، سهنجائي
آسائش	آرام، سُک
آسٽريليا	هڪ ملڪ جو نالو جيڪو آسٽريليا کنڊ ۾ آهي
آس پاس	چوڌاري، ارد گرد، ويجهو قريب، نزديڪ
آسروند	اُميد وارو
آسرو	ٽيڪ، آڌار، سهارو
آسرو لاهڻ	اُميد لاهڻ
آسِمانُ	آڀ، جنڊ وانگر گول ۾ ڦرندڙ
آسماني	آسمان جو
آسماني ڪتاب	آسمان تان نازل ٿيل مذهبي ڪتاب
آسماني زبان	ملائڪن جي ٻولي، ملائڪن جي زبان
آسماني ڪلام	خدائي ڪلام
آسودو	خوشحال، سُکيو
آسِي	اُميدوار
آسي پاسي	پر ۾، ويجهو نزديڪ
آسيس	سُک، آرام
آسيہ	فرعون جي زال جو نالو جنهن حضرت موسيٰ عليه السلام جي پرورش ڪئي هئي

آشا	اُميد، خواهش
آشڪار	نروار، ظاهر، عيان
آشنا	دوست، شناسو، يار، سنگتي
آصف	نالو
آغا	آقا، سردار
آفت	مصيبت
آفت زده	مصيبت جو ماريل
آفتاب	سج
آفريدي	پٺاڻن جي هڪ قوم جو نالو
آفريڪا	هڪ کنڊ جو نالو
آفريڪي	آفريڪا کنڊ جو رهاڪو
آفرين	شاباش چوڻ
آفندي	عزت وارو لقب
آفيس	سرڪاري لکپڙهه ڪرڻ جي جاءِ
آفيسر	عملدار، ڪامورو
آقا	مالڪ
آڪاش	آسمان، اُڀ
آڪتراءِ	محصول، ٽيڪس
آڪٽوبر	انگريزي سال جي ڏهين مهيني جو نالو جنهن ۾ 31 ڏينهن ٿيندا آهن.
آڪڙ	غرور، وڏائي
آڪسفورڊ	انگلينڊ جو هڪ مشهور شهر، جتي آڪسفورڊ نالي هڪ وڏي يونيورسٽي آهي.
آڪاڙ	هندي سال جي چوٿين مهيني جو نالو
آکاڻي	ڪهاڻي، ننڍو قصو
آکيرو	پکين جو ڪکن ڪانن جي تيلين سان ٺهيل گهر
آگاڻي	مسلمانن جي هڪ ذات
آگاهه	ڄاڻو، باخبر، ڄاڻ رکندڙ، معلومات رکندڙ

آگاهي	معلومات، خبر، سُڌ
آگبوٽ	ٻاڦ جي زور تي هلندڙ ٻيڙي
آگرا	هڪ ذات
آگسٽ	عيسوي سال جو اٺون مهينو، جنهن ۾ 31 ڏينهن ٿيندا آهن.
آگم	برسات جي حالت کي آگم چئبو آهي. مينهن
آڳاٽو	اوائلي، اڳيون، اڳوڻو پراڻو، قديم، جهونو
آڳاهون	اڳيرو اڳتي
آگهارڻ	پاڻيءَ ۾ ٻوڙي ڏوئڻ
آڱر	هٿ يا پير جو حصو آڱوٺي کان سواءِ
	هٿ يا پير جي آڱرين مان هڪ
آڱوٺو	هٿ جي پنجن آڱرين مان سڀ کان ڏار بيٺل هٿ جو حصو جنهن کان سواءِ ڪا شيءِ جهلڻ ممڪن نہ آهي.
آل انڊيا مسلم ليگ	هندستان جي مسلمانن جي پهرين سياسي تنظيم
آل	اولاد، گهر جا ڀاتي
آل رسول	رسول پاڪ ﷺ جا پويان، وارث، اولاد يا خاندان
آل عمران	عمران جو اولاد، قرآن پاڪ جي ٽيون نمبر سورت
آلاپ	آواز
آلجبرا	اٽڪل ۾ هزار سال ق.م کان هلندڙ رياضيءَ جو هڪ علم
آلو	پٽيل
آلوبخارا	ميوي جو هڪ قسم
آمد رفت	اچ وڃ
آمدني	پيداوار
آمنہ	حضرت محمد ﷺ جن جي والده جو نالو
آنڊو	پيٽ جو هڪ عضوو
آمين	قبول ڪري، خدا ائين ئي ڪري

آنري (Honorary)	عزت وارو، معزز، اعزازي
آنرابل (Honorable)	رتبي وارو، عزت وارو، مان وارو
آنو	بيضو، بيدو
آئُ	حڪم، شڪست
آئَ	ڪٽي، اڄ
آواز	پڙلاءُ، سڏ، تنوار، صدا
آهه	اندر مان نڪتل آواز جيڪو ڪنهن ڏک يا تڪليف سبب نڪري
آهِه	'آهي' جو مخفف (فعل)
آهستي	هوريان
آهِہ	مون کي آهي
آهوجا	هندن جي هڪ ذات
آهيڙي	شڪاري، شڪار ڪندڙ ظالم
آءُ	اچ
آءُ	مان (ضمير متڪلم)
آئيس ڪريم	برف جي ٿڌي ملائي
آئوٽ	راند مان ٻاهر نڪتل رانديگر
آئون	آءُ، مان
آئي	ماءُ، اما
آئين	قانون، قاعدو، دستور
آئينو	آرسي، شيشو
آئيويتا	الف - ب جا اکر
آيت	قرآن پاڪ جو هڪ جملو يا فقرو
آيو	'اچڻ' مصدر مان ماضي معطوفي
آبا	بابا
ابابيل	پکيءَ جو هڪ قسم
اباڻا	مِٽ مائٽ، عزيز، رشتيدار، ماءُ پيءُ
اباڻو	ابي ڏاڏي جو

ابتدا	شروعات، اول، پهريائين
ابتدائي	شروعاتي، پهريائين، اول
ابتدائي تعليم	شروعاتي تعليم
ابتر	بدتر، خراب
اَبتڙ	اُلٽي نموني، اُبتي نموني، اُبتي طريقي
اَبتوسبتو	اُلٽو سِڌو
آبر	پاڻي، ڪڪر
ابراهيم	هڪ مشهور پيغمبر سڳوري جو نالو
ابڙو	هڪ ذات جو نالو
ابليس	شيطان جو نالو
ابن خلدون	هڪ مسلمان فيلسوف جو نالو
ابن رشد	هڪ مسلمان فيلسوف جو نالو
ابن زياد	بنو اميه جي دور ۾ ڪوفي جي گورنر جو نالو
ابن سينا	ابو علي سينا
ابو	پيءُ، والد، اڳواڻ، بزرگ
ابا ڏاڏا	خاندان جا وڏا، آباڻا
ابوالفضل	مغل بادشاهه اڪبر جو مشهور وزير
ابوالهول	مصر ۾ پراڻي زماني جو هڪ بت
ابوبڪر	مسلمانن جي پهرين خليفي جو نالو
ابوجهل	اسلام جو دشمن (ناداني جو پيءُ)
ابوذر	حضور ﷺ جن جي صحابيءَ جو نالو
ابوطالب	حضور ﷺ جن جي چاچي ۽ حضرت علي رضه جي والد جو نالو
ابيات	بيت (بيت جو جمع)
اُبرٽ	ٺهڪڻ
اَبوجهه	اڻڄاڻ، بي سمجهه، بي عقل، نادان، ديوانو
اُبهر	تڪڙ، جلدي، اُبهرائي
آپ	آسمان، فلڪ، آڪاش

أيارڻ	مٿي چاڙهڻ
آياڳو	نڀاڳو، بدبخت، بدقسمت
أيرندو	اوير پاسو چڙهندو أسر ندي سج أيرڻ وارو پاسو
اپرندي	چڙهندي
أيرڻ	نڪرڻ، اسرڻ، مٿي چڙهڻ، نروار ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ، ترقي ڪرڻ
اپرو	ڪمزور، نستو، نبل، هيٺ، اگهو، بي طاقتو
أپو	بيٺل
اپياس	مطالعو پڙهڻ
أتارڻ	نقل ڪرڻ، ڪاپي ڪرڻ، ڏسي لکڻ
اتاليق	استاد
أتانهون	مٿانهون
اتاهہ	گهڻو، جهجهو، وڏيڪ
اتحاد	ٻڌي، ايڪو
اترادي	اتر طرف جو رهندڙ
أتر	طرف جو نالو مٿا سنا ۾ ڏٺل واڌو رقم
أتساهہ	شوق، چاهہ، جذبو
اتفاق	ٻڌي، ايڪو، اتحاد
اتفاقًا	اوچتو، اچانڪ، اُمالڪ
أتم	اعليٰ، اوچو، مٿانهون
اتهاس	روايت، تاريخ
أتي	انهيءَ هنڌ، هُتي
آٿس	هن وٽ آهي
آٿن	هنن وٽ آهي
آٿم	مون وٽ آهي
أٿڻ	جاڳڻ ۽ بيٺل حالت
أٿارڻ	بيهارڻ، سجاڳ ڪرڻ، بيدار ڪرڻ
اٿاهہ	تمام وڏو

اٿرويد	هندن جي چئن ويدن مان هڪ ويد جو نالو
اُٿل	ٻوڏ، پاڻيءَ جي ليٽ
اُٿڻ	ٻيهڻ
اٽڪ	رنڊڪ، ڇنڊڪ
اٽڪاءُ	جهل، روڪ
اٽڪل	ويچار رٿ، تجويز
اٽو	پيٺل اناج
آٺ	هڪ عدد جو نالو ست ۽ هڪ
اُٺ	جانور جو هڪ قسم
اٺاسي	اسي ۽ اٺ، هڪ عدد
اٺانوي	اٺ ۽ نوي، هڪ عدد
اٺاويهه	اٺ ۽ ويهه، هڪ عدد
اٺٽيهه	ٽيهه ۽ اٺ، هڪ عدد
اُٺو	ڏٺو ميٺو، وسڻ
اٺون	اٺن جو عدد قطاري سلسلي ۾ ستن کان پوءِ، اٺون نمبر
اٺونجاهه	اٺ ۽ پنجاهه، هڪ عدد
اٺهتر	اٺ ۽ ستر، هڪ عدد
اٺهٺ	اٺ ۽ سٺ، هڪ عدد
اٺيتاليهه	اٺ ۽ چاليهه، هڪ عدد
اثر	خاصيت، گڻ
اثرائتو	فائدي وارو، ڪارائتو، خاصيت وارو، ڳڻائتو
اَپار	بيحد، بيشمار بي انت
اُپاءُ	تدبير، بچاءُ
اپائڻ	پيدا ڪرڻ، خلقڻ
اُپايو	پيدا ڪيو، خلقيو
اپائڻهار	اپائيندڙ پيدا ڪندڙ خلقيندڙ خلقڻهار
اُپڀرنش	غير معياري ٻولي
اُپت	پيدائش

أپٽار	ذڪر، اظهار
اپر سنڌ	سنڌ جو اتريون حصو جنهن ۾ جيڪب آباد، شڪارپور، سکر، لاڙڪاڻو ۽ دادو ضلعن وارا علائقا اچي وڃن ٿا.
اپسمنڊ	سمنڊ جو اهو حصو جنهن کي ٽن پاسن کان زمين هجي ۽ چوٿون پاسو سمنڊ سان مليل هجي
اُپگرهه	ننڍو گرهه
اُجارڻ	صاف ڪرڻ، چمڪائڻ
اُجاڙ	برباد، ويران
اُجاڙڻ	برباد ڪرڻ، ناس ڪرڻ، تباهه ڪرڻ
اجازت	موڪل، آزادي
اجازت نامو	موڪل جي سند، منظوري
اجايو	بيڪار، غير ضروري
اجتماع	ميڙ، انبوهه، گڏجاڻي
اجتماعي	گڏيل، مجموعي
اجر	عيوض، ثواب، بدلو، اُجورو
اجرڪ	هڪ قسم جي رنگيل [illegible] مڪري سنڌ ۾ تيار ڪئي وڃي [illegible] ثقافت جي اُهڃاڻ طور سجائي [illegible]
اجگر	وڏي بلا
اجلاس	ميڙ، جلسو
اجنبي	پرديسي
اُجورو	عيوض، ثواب، انعام
اَجيت	فاتح، جنهن کي فتح [illegible]
اَڄ	هلندڙ ڏينهن
اڄڪلهه	موجوده وقت ۾
اڄاڻ	بيوقوف
اڄوڪو	هاڻوڪو

اَجڻ	هڪ ذات
اَجهو	رهڻ جي جاءِ
اِجهو	هن هنڌ، هن جاءِ، هتي
اُڄ	پياس، خُشڪي
اَجا	هن وقت تائين
اُڄ	مٿانهون
اُچار	آواز، تلفظ
اُچارڻ	آواز ڪرڻ، چوڻ
اچانڪ	اوچتو
اچرج	عجب، حيرت
اُچو	مٿانهون، اعليٰ
اَچُ	آءِ
اچ وڃ	اچڻ وڃڻ، آمد رفت
اَڇَ	سفيدي، اڇاڻ
اُڇل	اڇلائڻ اڳتي هلڻ، مٿي اڏامڻ
اُڇلڻ	ڦٽو ڪرڻ
اُڇو	صاف، اوجل
اڇوت	گهٽ ذات وارو
اڇي	اڇي رنگ جي
احاطو	ٻاهرين چئني پاسن پاري پٽ، گهيرو، دائرو
احتجاج	ناراضگي
احترام	عزت، ادب
احتساب	نظرداري سنڀال
احتياط	سنڀال، حفاظت
اَحد	هڪڙو، واحد، اڪيلو
اُحُدُ	مديني منوره جي پرسان هڪ جبل جو نالو
احرام	احرام جي لغوي معني آهي: "ڪنهن شيءِ کي حرام ڪري ڇڏڻ ۽ اهڙي حرمت ۾ داخل ٿيڻ

	جنهن کي ٽوڙي نه سگهجي "اڻ سبيل ڪپڙو جيڪو حج جي موقعي تي بدن تي پهربو آهي.
احزاب	جماعتون، ٽولا
احساس	ڄاڻ، شعور، خيال
احسان	ٿورو، مهرباني
احسانمند	ٿوراڻو
احڪام	حُڪم
احمد	گهڻو ساراهيل، حضور ﷺ جن جو نالو مبارڪ
احمر	ڳاڙهو
احوال	بيان، ذڪر
احمق	نادان، بيوقوف
اخبار	خبر جو جمع، اُهو ڪاغذ جنهن ۾ خبرون ڇپيل هجن
اخبار نويس	خبرون لکندڙ
اختصار	ڪنهن وڏي خبر يا بيان کي ٿورن لفظن ۾ چوڻ خُلاصو
اختلاف	اُبتڙ
اخلاق	چڱا لڇڻ، سٺيون عادتون
اخلاقِ حسنه	سٺيون خصلتون
اُخوّت	ڀائپي
آدا	پاءُ
ادرڪ	سُنڍ، مصالحي جو هڪ قسم
ادريس	هڪ نبي سڳوري جو نالو پڙهيل
ادنيٰ	گهٽ، معمولي
آڌ	سڄي جو پورو بيو حصو
آڌ دم	لکڻ ۾ بيهڪ جي نشاني (؛)
اڌ رنگ	بيماريءَ جو هڪ قسم، جنهن ۾ اڌ بدن سُڪي پوي
اُڌمو	اڇل، دل جو پور
اڌ قطر	وچ کان گهيري تائين ليڪ
آڌورو	اڌ پورو، اڻ پورو

آڏار	رعايت، قرض
آڏمو	جذبو جوش
آڏ	رنڊڪ، روڪ، بند
آڏامڻ	پرواز ڪرڻ
اڏاوت	بيهڪ، بناوت
اڏڻ	ٺاهڻ جوڙڻ
اڏول	مضبوط، محڪم
اڏائڻ	تعمير ڪرائڻ
آڏوهي	جيت جو هڪ قسم، جيڪو ڪاٺ ۽ ڪتابن وغيره کي کائيندو آهي.
آڏيرو لال	سنڌ جي هڪ مشهور درويش جو نالو
اڊمبر	ڏيکاءُ، رعب تاب، ٺاٺ
اُڏاڻا	هڪ ذات
اڍائي	ٻه سڃا ۽ هڪ جو اڌ (2 1/2)
اڍنگو	بد فضيلتو نالائق
اذان	نماز لاءِ سڏ، بانگ
ارادو	خيال، نيت
اراضي	زمين جي پکيڙ ماپ
اربع، اربعا	هفتي جي ڏينهن مان هڪ ڏينهن جو نالو (هفتي جو چوٿون ڏينهن).
ارٽ	ايٽ، چرخو
ارد گرد	چوڌاري، چؤطرف
آرڙ	زوراور، زبردست
آرشميدس	يونان جو هڪ وڏو رياضي دان
ارڪان	رڪن جو جمع
ارمان	افسوس، ڏک
ارواح	روح جو جمع
اروڙ	اسلام کان اڳ سنڌ جي گاديءَ جو هنڌ (شهر جو نالو).

أريب	چورس يا مستطيل يا ڪنهن ٻ چئن ڪنڊن واري شڪل کي پاڻ ۾ ملائيندڙ ليڪ.
اڙانگو	ڏکيو
اڙبنگ	بيپرواهه
اڙي	او اي (سڏ ڪرڻ جو لفظ)
از	طرفان
ازانسواءِ	انهيءَ کان علاوه، انهيءَ کان سواءِ، ان کان سواءِ
از خود	پنهنجو پاڻ
از غيبي	ڳجهو لڪل
ازدها	وڏو نانگ
اُس	سج جي روشني
اُساٽ	سخت اُڃ
اسان	آسين (ضمير)
اُستاد	معلم، ماهر، سيکاريندڙ رهبر
استحڪام	مضبوطي
استدعا	عرض
استري	بجلي ۽ ڪوئلن تي هلندڙ هڪ اوزار جيڪو ڪپڙن کي لسو ڪري
استعفا	نوڪري ڇڏڻ جي درخواست
استعمال	ڪم آڻڻ
استغراق	الله پاڪ جي يادگيريءَ ۾ مشغول ٿيڻ
استفهام	سوال، پڇڻ جا لفظ، ڇو ڇا، ڪهڙو وغيره
استقامت	مضبوطي
استقبال	آجيان
استمراري	جاري رهندڙ هلندڙ
اُسترو	مستري رازڪو يا وارڪوڪم ڪندڙ
استوار	هڪ جهڙائي، برابري
اسٽاف	ڪاتي جا ملازم

اسٽامپ	دستاويز سرڪاري ڇاپيل پنو
اسٽيج	ناٽڪ يا تقرير لاءِ ٺهيل ٿلهو
اسٽيشن	ريل گاڏيءَ جي بيهڻ جي مقرر ڪيل جاءِ
اسٽيشنري	لکپڙهه لاءِ ڪم اچڻ وارو سامان
اسپتال	دوا خانو، شفا خانو
اسپيشل	خاص، مکيه
اسپيڪر	صوبائي يا قومي اسيمبليءَ جو چونڊيل نمائندو تقرير ڪندڙ
اسپين	ملڪ جو نالو
اسد	شينهن
اسد الله	حضرت علي رضه جو لقب، خدا جو شينهن
اسر	اڌ رات کان پوءِ
اِسرار	ڳُجهه
اسرافيل	چئن وڏن فرشتن مان هڪ فرشتي جو نالو جيڪو قيامت جي ڏينهن صُور وڄائيندو
اسراڻ	هڪ ذات جو نالو
اسرائيل	حضرت يعقوب عليه السلام جو اولاد، يهودي قوم
اُسرڻ	مٿي چڙهڻ وڌڻ
اسسٽنٽ	نائب
اسڪالر	ماهر، عالم
اسڪالرشپ	وظيفو
اسڪائوٽ	اسڪولي شاگردن يا وڏن جي جماعت
اسڪرو	پيچڪش، پيچ کي سوگهو ڪندڙ اوزار
اسڪول	درسگاهه، علم حاصل ڪرڻ جي جاءِ
اسڪيم	رٿ، تجويز
اسلام	مڃڻ، پاڻ سونپڻ، سلامتي وارو دين
اسلامي	اسلام سان تعلق رکندڙ
اسلوب	طرز، طريقو

اسم	نالو گرامر موجب ڪنهن ماڻهوءَ، ساهه واري شيءِ يا جاءِ جو نالو.
اسمِ اعظم	خدا پاڪ جو وڏو نالو
اسماعيل	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو جيڪو حضرت ابراهيم عليه السلام جو فرزند هو.
اسما	اسم جو جمع، نالا
اسماءُ الحسنيٰ	الله تعاليٰ جا 99 صفاتي نالا
اَسُو	هندي سال جي ستين مهيني جو نالو
اسوهٔ حسنہ	چڱو مثال، سٺو نمونو
اَسود	ڪارو
اسهال	دست
اسي	ستر ۽ ڏهه (80)
اَسير	قيدي، ٻاندي
اسيمبلي	جماعت
اشارو	ڪجهه ڪم، هٿ يا اک سان ڪا ڳالهه چوڻ
اشاعت	ڇاپو
اشتقاق	چيرڻ، ڪنهن لفظ جا حصا ڪري ڪڍيل بنيادي لفظ
اشتهار	اعلان، اطلاع
اشتياق	شوق
اشتمي	قمري مهيني جي اٺين تاريخ، چنڊ جي اٺين تاريخ
اشراف	شريف
اشرافت	چڱي چال
اشراق	سج اڀرڻ کان پوءِ واري نفلي نماز
اشرف المخلوقات	سڀني مخلوقن کان اعليٰ
اشوڪ	موريا خاندان جي هڪ مشهور راجا جو نالو
اشهد	ڪلمہ شهادت جو پهريون لفظ
اشهد آگر	ڏسٽي آگر
اصحاب ڪرام	حضور ﷺ جا صحابي

اصحابِ ڪهف	غار جا ساٿي
اصحابي	حضور ﷺ جن جو ساٿي
اصرار	تاڪيد، زور
اصطبل	گهوڙن جي ٻيهڻ جي جاءِ
اصطلاح	ڪنهن ڌنڌي يا فن جو لفظ
اصغر	سڀ کان ننڍو ننڍڙو
اصفهان	ايران جو هڪ شهر
اَصل	خالص نج
اصل	شروع کان اصلي
اصلوڪو	اوائلي، قديم
اصلاح	درستگي، سڌارو
اصلاحي	سڌاري وارو فلاحي
اُصول	قاعدو، قانون
اِضافو	واڌارو
اُضحي	قرباني
اضطراب	بي قراري
اطلاع	خبر، اعلان
اطمينان	دلجاءِ، دلجوئي، ٽيڪ
اطهر	نهايت پاڪ
اظهار ڪرڻ	پڌرو ڪرڻ، خيال ظاهر ڪرڻ
اعتبار	يقين، ڀروسو
اعتراض	مخالفت، رنڊڪ، اٽڪاءُ
اعتراف	مڃڻ، قبولڻ
اعتڪاف	رمضان المبارڪ جي پوئين ڏهاڪي ۾ مسجد يا ڪنهن خلاصي جاءِ ۾ ويهڻ.
اعتماد	ڀروسو، يقين، اعتبار
اعجاز	حيران ڪندڙ معجزو
اعجاز قرآن	قرآن مجيد جو معجزو

اعراب	اکر کي چورينڌڙ نشاني اکر کي حرڪت ڏيندڙ نشاني
اعزاز	مان مرتبو
اعزازي	بنا قيمت جي، عزت واري
اعظم	تمام وڏو
اعليٰ	تمام مٿانهون، وڏي مرتبي وارو
اطلاع	اعلان، خبر، پڙهو
اعمال	افعال، ڪم
افتتاح	ڪنهن ڪم جي ابتدا، شروعات
افروز	مجلس سينگاريندڙ باغ کي روشن ڪندڙ
افزائش	واڌارو وڌائڻ
افسانو	ڪهاڻي، آکاڻي قصو
ارمان	ڏک
افسوس	ڏک، رنج
افضل	سڀني کان پلو
افضل الذکر	سڀني کان پلو ذڪر
افطار	روزي کولڻ جي حالت
افغان	افغانستان ملڪ جو رهاڪو
افغانستان	ملڪ جو نالو
افلاطون	هوشيار داناءُ، يونان جو هڪ مشهور فيلسوف
آفندي	سردار عزت وارو لقب
اقبال	بلندي، مرتبو چوٽ
اقتباس	انتخاب
اقتدار	طاقت، قوت، سگهه
اقدس	مقدس، پاڪ
اقتصادي	معاشرتي
اقرار	واعدو انجام
اقليت	ٿوراڻي
اقيانوس	وڏو سمنڊ، هڪ وڏي سمنڊ جو نالو

آڪ	هڪ مشهور وڻ جو قسم
اڪائونٽ	حساب ڪتاب
اڪائونٽنٽ	آفيس جو حساب ڪتاب رکندڙ
اڪبر	سڀ کان وڏو
اڪثريت	گهڻائي، جهجهائي
اڪرام	عزت، بخشش
اَڪرم	بيحد مهربان
اَڪمل	سڀ کان ڪامل، عقلمند، سمجهدار
اُڪنڍ	پيار، پريت
اڪو	هڪ عدد، هڪڙو
اِڪي	اهو عدد جيڪو ٻن سان پورو نہ ونڊي سگهجي.
اڪيچار	بيشمار، تمام گهڻا، ڳڻپ کان ٻاهر
اڪيلائي	تنهائي، ميڪلائي
اکِ	نيڻ، انساني عضوي جو نالو
اک ڇنڀ	اکين کي کولڻ ۽ بند ڪرڻ. هڪدم، جهٽ پٽ
اک کلڻ	سجاڳ ٿيڻ
اکاڙڻ	پاڙئون پٽڻ
اکروٽ	خشڪ ميوي جو هڪ قسم
اُکري	مصالحي وغيره ڪٽڻ لاءِ ڪاٺ جو ڪونڊو
اکنڊ	سڄو، دائمي روشني
اکيڙڻ	ڇوڙڻ، بنياد کان پٽي ڪيڻ
اگرچہ	جيتوڻيڪ، جيڪڏهن
اگر	خوشبودار وڻ جو هڪ قسم
اگربتي	خوشبوءِ واري وڻ جي تيلي
اگرو	اڳ وٺندڙ
آگوند	بي پرواهہ بي غم بي فڪرو
آڳ	ڪنڌ، ڦيرين
آڳاهين	اڳي کان

اڳيرو	ڪجھ اڳتي، تورو اڳتي
اڳواٽ	اڳ ۾
اڳاڙڻ	وصول ڪرڻ
اڳرو	جلد باز تکڙو اُبھرو
اڳرائي	پيش قدم
اڳڪٿي	ايندڙ واقعي جي خبر، اڳواٽ ڪا علامت ٻڌائڻ، اڳواٽ خبر
اڳواڻ	رهبر، قائد، سونهون، رستو ڏيندڙ رستو ڏيکاريندڙ
اڳواڻي	رهبري
اڳوڻو	آڳاٽو قديم، جهونو پراڻو
اڳوڻي	آڳاٽي، قديم، جهوني پراڻي
اڳياڙي	منڍ، اڳيون حصو
اڳيان	سامهون، آڏو
اڳي ئي	اڳ ۾ ئي
اگھ	مُلهه، قيمت، رقم
اگهاڙپ	عرياني، اوگهڙ
اگهاڙو	اڻ ڍڪيل، بنا ڪپڙن جي
اگهامڻ	قبول پوڻ
اگهائي	ناچاڪي، هيڻائي، بيماري
اگهوتري	اگهن جي فهرست
اگهور	اونهو عميق
اگهو	ناچاڪ، ڪمزور، هيڻو
اگهور ننڊ	گهري ننڊ
اڱارو	هفتي جي هڪ ڏينهن جو نالو
اڱر	وسامبيل ٽانڊو
آڱر	جسم جي عضوي جو نالو هٿ جي هڪ حصي جو نالو
اڱڻ	صحن، آڱر، پڌر

الاالله	سواءِ الله جي
الاهي	يا الله!
الاهي ٺهار	الله تنهنجي آسري
الله	خدا پاڪ جو ذاتي نالو مالڪ (اسم خاص).
الله اڪبر	الله سڀ کان وڏو آهي
الله الصمد	الله پاڪ بي پرواهه ۽ بي نياز آهي
البت	ڪنهن حد تائين
التجا	عرض منٿ
التو	ابتو
التي ڪنڊ	180 درجن کان وڌيڪ ماپ واري ڪنڊ، اُبتي ڪنڊ
الجبرا	حسابن جو علم، علم رياضيءَ جي هڪ شاخ
الجهڻ	ڦاسڻ
الحاد	ڪفر
الحمد	هر طرح جي ثنا، هر طرح جي تعريف
الزام	تهمت
السلام عليڪم	توهان تي سلامتي هجي
الغوزو	هڪ ساز جو نالو
اَلِفَ	سنڌي الف ــ بي جو پهريون اکر
الف ــ ب	هجي جا اکر، آئيوتا
الفت	محبت
الڪوحل	شراب جو ست
اُلڪو	انتظار
اَلڪَ	خدا جو صفاتي نالو خدا
الماس	قيمتي پٿر جو هڪ قسم
الماڙي	ڪٻٽ
اُلو	باهه جي چڻنگ
آلو بخارو	هڪ ميوي جو نالو
الوداع	موڪلاڻي

الھام	اندر جو خدائي آواز
آلھ ٿلھ	سموري ملڪيت
آلھڙ	سيڪڙاٽ
الياس	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
اُمر	ماءُ
امھات المؤمنين	مؤمنن جون مائرون
امان، اما	ماءُ، امڙ
اُماس	ڪاراڻ، اھا تاريخ جنھن ۾ چنڊ ڏسڻ ۾ نہ اچي
اُمالڪ	يڪدم، هڪدم، جلديءَ، بنا ڪنھن دير جي
امام	اڳواڻ پيشوا
امامت	اڳواڻي، رھبري
امانَ	سلامتي، حفاظت
امانت	اھا شيءِ جا ڪنھن کي حفاظت سان رکڻ لاءِ ڏجي
امانتدار	ايماندار سچو
امبر	آسمان، آڀ، آڪاش، فلڪ
اُمت	ڪنھن نبيءَ جي پيروي ڪندڙ قوم
اُمتي	ڪنھن جي پيروي ڪندڙ
امتحان	آزمائش، پرک، ڪسوٽي، جانچ
امتياز	فرق، تفاوت
امتيازي	نمايان، فرق سان، تفاوت سان
امداد	مدد طور ڏنل رقم وغيره
امر	حڪم
آمر	لازوال
امرتسر	هندستان ملڪ جي هڪ شهر جو نالو
امڙ	ماءُ، جيجل
اَملھ	بي ملھي، بغير قيمت جي، بنا رقم جي بنا پئسن جي
اُمنگ	دل جي اُڇل
اُميد	آسرو، ڀروسو

اُميدوار	اُميد رکندڙ
امير	دولتمند، شاهوڪار، حاڪم
امير البحر	دريائي فوج جو وڏو عملدار، نيول چيف
امير المؤمنين	مؤمنن جو سردار
اميراڻو	شاهاڻو، اميرن وارو
امين	امانت واري، ايماندار، حضور ﷺ جن جو لقب
اُميه	عرب جي قريش قبيلي جي هڪ فرد جو نالو
اناج	هر قسم جو اَنُ
اَنُ	اناج
اَنُ	گهٽيءَ جا وار
انا الحق	آءٌ خود حق آهيان
انب	هڪ مشهور ميوي جو نالو جيڪو اونهاري جي مند ۾ ٿئي
انبار	ڍڳ
انبٽ	ناسازي
انبوهه	ميڙ، هجوم
انبياءَ	نبي سڳورا
انتساب	واسطو، تعلق، لاڳاپو، ڳانڍاپو
انتظار	اوسيئڙو
انتظام	بندوبست
انتقام	بدلو، وير
انٽرنيشنل	بين الاقوامي
انجام	واعدو
انجم	تارو
انجنيئر	عمارتن وغيره جو ماهر
انجڻ	ڪَلَ، مشين
انجير	ميوي جو هڪ قسم، شڪل ميوو
انجيل	حضرت عيسيٰ عليه السلام تي نازل ٿيل ڪتاب

انچ	فٽ جو ٻارهون حصو (هڪ انچ ۾ اڍائي س.م ٿيندا آهن)
انداز	وزن، مقدار
اندازو	تخمينو، ماپ، طور
اندر	منجهه
اندران	منجهان، اندر مان
اندريون	اندر جو
اندوهناڪ	دردناڪ
انديشو	ڳڻتي، فڪر
انڌ	اونداهي، گهگهه اوندهه
انڌو	اهو جيڪو اکين کان ڏسي نه سگهي
انڌير	بد انتظامي، ڌاڌ
انسان	ماڻهو
انسانيت	ماڻهپو، فضيلت
انساني	انسان جو
انشاءالله	جيڪڏهن الله تعاليٰ چاهيو
انصار	مديني شريف جا اهي ماڻهو جن نبي ﷺ ۽ سندن مهاجر اصحابين کي پناهه ڏني هئي ۽ سندن وڏي آجيان ڪئي هئي
انصاري	انصارن جو اولاد، مسلمانن جي هڪ ذات
انصاف	عدل، فيصلو
انعام	سوکڙي، ڪنهن ماڻهوءَ کي سندس ڪاميابيءَ تي ڪا ڏنل شيءِ، بخشش
انفلوئنزا	هڪ وچڙندڙ مرض جو نالو
انقلاب	ڦيرو تبديلي
انڪار	نه ڪنهن ڪم کان جواب ڏيڻ، ناڪار (ظرف)
انگ	عدد، بدن جو حصو
انگي حساب	حسابن جو ڪتاب

انگريز	انگلينڊ ملڪ جو رهاڪو
انگلستان	انگريزن جو ملڪ، انگلينڊ
انگلش	انگريزي ٻولي
انگوچو	ڳوڙ ٻڙڻ جو ڪپڙو
انگور	ميوي جو هڪ قسم
انوار	تجلا
انواع	قسمين قسمين، نمونا
انور	روشن، چمڪندڙ
انوکو	نرالو
انومان	شڪ، گمان
انيل	سفيد
اڻ	نه، کان سواءِ
اڻ آريا	اڻ سڌريل، جاهل، وحشي، جهنگلي
اڻپور	اُهي حساب، جن ۾ ٻڪل انگ هجن
اڻپورو	جيڪو پورو نه هجي
اڻبڻت	نا اتفاقي
اڻ پڙهيل	بي علم، جاهل، چٽ
اڻ ڄاڻ	بي خبر، بي سُڌ
اڻڇڙيل	بوسونڌ تيل، ڇاڻ وارو
اڻ سونهون	اڻواقف، ڏليل
اڻلڀ	ورلي ملندڙ، ناياب، نه ملڻ جهڙو
اڻهوند	غربت، مفلسي
اڻاٺ	کوٽ، گهٽتائي، ڪمي
اڻاسو	بي نڪ، بي حيا، بي شرم
اُڻاسي	هڪ گهٽ اسي، هڪ عدد جو نالو
اڻانگو	اوکو، مشڪل
اُڻانوي	هڪ گهٽ نوي، هڪ عدد جو نالو
اڻاوت	اڻڻ جو قسم

اٺهٺ	هڪ گهٽ سٺ، هڪ عدد جو نالو
اٺٽيهه	هڪ گهٽ ٽيهه، هڪ عدد جو نالو
اُٺڙ	ڪپڙو ناهڻ
اٺونجاهه	هڪ گهٽ پنجاهه، هڪ عدد جو نالو
اٺهتر	هڪ گهٽ سٽر، هڪ عدد جو نالو
اٺيتاليهه	هڪ گهٽ چاليهه، هڪ عدد جو نالو
اٺيهه	هڪ گهٽ ويهه، هڪ عدد جو نالو
اوڏانهن	هُن پر، هن پاسي، هن طرف
اوڏو	ويجهو سامهون
اوائل	منڍ، شروع واري، شروعاتي، ابتدائي
اوائلي	شروعاتيابتدائي، شروع واري، منڍ واري
اوبر	جوٺ، اهو کاڌو جيڪو کائڻ کان پوءِ بچي پوي
اوباسي	ننڊ اچڻ وقت وات کولي ساهه کڻڻ
اوبر	گرميءَ جي حالت، ٻڙڪو
اوبر	طرف جو نالو
اوتارو	آستانو اوطاق
اوترو	انهيءَ جيترو
اوتڙ	خراب ٽڙ، خراب جاءِ
اونار	اُنَ وارو
اوج	بلندي، ترقي
اوجاڳا ڪيڙڻ	ننڊ ڦٽائڻ
اوجهڙ	رستي کان هٽيل، ڀٽڪيل
اوچتو	اچانڪ، هڪدم، يڪدم، اُمالڪ
اوچو	اعليٰ، اُتم، مٿانهون
اوڏار	رڪت
اوڏ	اوڏ قوم جو ماڻهو
اوڏانهن	هُن طرف، هُن پاسي
اوڏا	هڪ ذات جو نالو

اوڏڻ	يڪڻ
اورچ	محنتي، جاکوڙيو، جفاڪش
اورچائي	لڳاتار محنت
اورنگزيب	مغل بادشاهه جو نالو
اوڙاهه	درياءَ جو اونهو ترو
اوس	ناڪ
اوستا	هڪ ذات جو نالو
اوستا محمد	بلوچستان جي هڪ شهر جو نالو
اوسر	واڌ
اوسيئڙو	انتظار
اوطاق	مهمان خانو
اوطاقي	مهمان خاني ۾ رهيل، اوطاق ۾ رهيل، مهمان نواز، سخي
اوقاف	اهي جايون، جيڪي خير جي ڪمن لاءِ هجن.
اوقيانوس	سمنڊ جو نالو
اوڪڙو	پيرن تي ويٺل
اوکو	ڏکيو
اوکي	ڏکي
اوکي ويل	مشڪلات ۾، اوکي وقت ۾
اوڳاهي	هڪ ذات جو نالو
اوڳر	چوپائي مال جو کاڌي کي ورئي ورئي چٻاڙڻ
اوڳڻ	خراب عادت، خراب لڇڻ
اول	شروع ۾، پهريائين
اولاد	پيٽ ڄاوا ٻار
اولڙو	عڪس
اولهه	طرف جو نالو
اُولهندو	لهڻ
آلهندو	نه لهندڙ

اولياء	الله وارو درويش
اونڌھ	اونداهي ڪاراڻ
اونڌو	ابتو
اونو	خيال، فڪر، ڳڻتي
اونهارو	گرميءَ جي مند
اونهو	گهرو وڏو پاڻي
اوني	اُن مان ٺهيل ڪپڙا وغيره
اوڻ	گهٽتائي
اوڻاسي	هڪ گهٽ اسي
اوڻانوي	هڪ گهٽ نوي
اوڻائي	گهٽتائي
اوڻٽيھ	هڪ گهٽ ٽيھ
اوڻونجاھ	هڪ گهٽ پنجاھ
اوڻهتر	هڪ گهٽ ستر
اوڻهٺ	هڪ گهٽ سٺ
اوڻيتاليھ	هڪ گهٽ چاليھ
اوڻيھ	هڪ گهٽ ويھ
اوهين	توهين (ضمير)
اُوءَ	اُهي (ضمير)
اوير	دير
اويس	هڪ بزرگ جو نالو جنهن اڻ ڏٺي حضور ﷺ جن تي ايمان آندو هو.
اويل	دير
اويل سويل	دير سوير
اها	هيءَ، اها ٿي
اُهائي	هوءَ ساڳي
اهتمام	انتظام
اهڃاڻ	نشان، علامت

إهڙو	هن جهڙو
اهڙو جهڙو	اهڙو تهڙو
اهلُ الله	الله وارو
اهلِ ايمان	ايمان وارا
اهلِ حديث	حديث تي هلندڙ
اهلِ خانه	گهر وارا
اهلِ دين	دين وارا
اهلِ زبان	ٻوليءَ جا ماهر
اهلِ زمين	زمين وارا، زمين جا رهاڪو
اهليت	لياقت
اهم	ضروري، خاص
اهميت	ضرورت، قدر
اهنج	ايذاءُ، ڏکيائي
اهنسا	ايذاءُ نه ڏيڻ، ڪنهن به ساهواري کي ايذاءُ نه پهچائڻ
اهو	هيءُ، اهوئي
آهين	اوهين
إٿان	إتان
إٿائين	إتائين
اٽ	چرخو
اٽهريس	پتو
ايڪٽ	قاعدو
ائڪٽر	اداڪار
ائين	اوهين
ائين	اِن ريت
ائين جوائين	بلڪل انهيءَ ريت
ايءُ	هيءُ
اياز	تالو
آيام	ڏينهن

ايامرڪاري	حڪومت جو زمانو
اياڻ	نادان
اياڻپ	ناداني
اياڻو	بي وقوف، بي سمجهه، نادان
اياڻائي	بيوقوفي، ناسمجهي، ناداني
ايترو	هيترو انهيءَ جيترو
ايترو سارو	انداز کان وڌيڪ مقدار
ايتري ۾	انهيءَ عرصي ۾
ايٽ	سٽ ڪتڻ جو اوزار
ايثار	قرباني
ايجاد	نئين شيءِ ٺاهڻ، نئين شيءِ ڳولهي ڪڍڻ
ايجنٽ	عيوضي
ايجنسي	ڪم ڪار هلائڻ لاءِ جماعت
ايڏانهن	انهيءَ پاسي
ايڏڙو	ننڍڙو
ايڏو	ايترو وڏو
ايڊوانس	پيشگي اڳواٽ
ايڊووڪيٽ	وڪيل
ايڊيٽر	اخبار نويس، اخبار لکندڙ
ايڊيٽوريل	اخبار جي ايڊيٽر جو لکيل مضمون
ايڊيوڪيشن	تعليم
ايڊيوڪيشنل انسپيڪٽر	تعليم کاتي جو آفيسر
ايذاء	تڪليف، سور، اهنج
ايذائڻ	تڪليف ڏيڻ، ستائڻ
ايراضي	پکيڙ، زمين جي ماپ وغيره
ايران	ملڪ جو نالو
ايراني	ايران جو رهاڪو
اير پير	اڄ ڀڄ

ايرقير	مٽ سٽ
ايرنڊي	هيرڻ جوڙڻ
ايري	هڪ ذات
ايرنگ	ڪنن ۾ پائڻ جو زيور
ايزدي	خدائي
ايستائين	ايتري وقت تائين
ايسين	ايتري دير ۾، ايتري تائين
ايشور	ڀڳوان
ايشيا	ڪنڊ جو نالو
ايصال	ميلاپ
ايڪاسي	اسي ۽ هڪ
ايڪانت	اڪيلائي
ايڪانوي	نوي ۽ هڪ
ايڪائي	هيڪڙائي
ايڪتا	اتحاد، ٻڌي
ايڪتيهه	ٽيهه ۽ هڪ
ايڪڙ	زمين جو ٽڪرو جنهن جي ماپ يا ايراضي 4840 چورس وال هجي. پوک واري زمين جو حصو.
ايڪو	هڪ، هڪڙو هڪ درجي وارو انگ
ايڪو	ٻڌي، اتحاد
ايڪويهه	ويهه ۽ هڪ
ايڪهتر	ستر ۽ هڪ
ايڪهٺ	سٺ ۽ هڪ
ايڪهٺو	هڪ ڏينهن جو ورت
ايڪيتاليهه	چاليهه ۽ هڪ
ايڪيهه	ويهه ۽ هڪ
ايگزيڪيوٽو آفيسر	انتظام هلائيندڙ آفيسر
ايگزيڪيوٽو انجنيئر	آبپاشي کاتي جو آفيسر، انتظام هلائيندڙ انجنيئر

ايلاچي	مصالحي جو هڪ قسم، ننڍو ڦوٽو
ايلاڙ	منٿون، التجائون
ايلچي	سفير
ايلسي	ٻج جو هڪ قسم
ايمان	عقيدو دل جو يقين، ويساهه، پڪ
ايماندار	ايمان وارو سچار، ديندار
ايمانداري	دينداري، سچائي
ايندڙ	اچڻ وارو
ايندڙ ويندڙ	اچڻ وڃڻ وارو
ايوب	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
ايورسٽ	هماليه جبل جي وڏي ۾ وڏي چوٽي
ايهام	شعر جي هڪ صنف، جنهن ۾ ٻن معنائن وارو لفظ ڪتب آندل هجي

(ب)

ب	**الف – ب جو ٻيو نمبر اکر**
بابو	پيءُ، ابو
باجو	ساز جو قسم
بانيڙا	ننڍي ٻار جو ڳوڙن ۽ هٿن جي ترين تي هلڻ
ٻاتِ	ڳالهه، ٻول
ٻڌايو	ٻڌايو
بي جان	جنهن ۾ ساهه نه هجي
بادشاهه	حاڪم، سربراهه، ملڪ جو والي
بادل	ڪڪر، جُهڙ
باديان	ٻيڙيءَ جو سڙهه
باڙُ	وزن
بازُ	شڪاري پکيءَ جو قسم
بارگاهه	دربار، درگاهه
باري ۾	معاملي ۾
بازار	اُها جاءِ جتي روزانو استعمال جون شيون ملي سگهن.
بازيگر	رانديگر
بازي	کيل، تماشو
باسپتي	خوشبودار چانورن جو قسم
باس	بوءِ، خوشبوءِ
باسڻُ	قبول ڪرڻ
باشندو	رهاڪو
باطل	ڪوڙو
باغ	چمن
باغيچو	ننڍڙو باغ

باک	سج اڀرڻ کان اڳ واري روشني
باڪس	دٻو
باقي	بقايه
باندر	پولڙن جي نسل جو جانور، وڏو پولڙو
باندي	قيدي
باهِ	تپش، گرمي
باني	بنياد وجهندڙ
بانس	ڪاٺ جو هڪ قسم، جيڪو وچ مان پورو ٿئي ٿو.
باهُو	اهو برتن جنهن ۾ ماکي وغيره گڏ ڪجي.
بانڪو	سورمو، بهادر
بانگ	آواز، صدا
بائڪاٽ	تعلق ختم ڪرڻ، عدم تعاون، تعاون نه ڪرڻ
بايزيد	هڪ وڏو صوفي بزرگ (بايزيد بسطامي)
بُت	جسم، بدن
بت پرست	بتن جي پوڄا ڪندڙ
بت خانو	اها جاءِ جتي بتن جي پوڄا ٿئي.
بتي	شمع، چراغ
بتيلو	ننڍي ٻيڙي
بٽئي	اَن جي ورهاست، اناج جي ورڇ
بٽو	سرن پچائڻ جي جاءِ
بجارائي	بلوچن جو هڪ قبيلو
بجلي	روشني، وڄ، ڪنوڻ
بچت	پاڇي، بچيل شيءِ، باقي
بچڻ	ڪنهن به تڪليف کان ڇوٽڪارو حاصل ڪرڻ، ڇُٽڻ
ٻُڇان	نفرت، ڌڪار
بچيڙو	خراب، ڪنو

بجڙائي	برائي جمع بجڙايون
بخمل	ريشمي ڪپڙي جو قسم
بحال	برقرار
بحث	لفظي تڪرار
بحث مباحثو	دليل بازي
بحر	سمنڊ، درياءُ
بحرِ احمر	ڳاڙهو سمنڊ
بحرِ اسود	ڪارو سمنڊ
بحر العلوم	علمن جو درياءُ، عالمن جو لقب
بحري	سامونڊي، دريائي
بحري فوج	سامونڊي فوج
بخار	تپ، حرارت
بخت	ڀاڳ، نصيب
بخشش	انعام، نعمت، معافي
بدولت	جي ڪري
بداخلاق	بڇڙين عادتن وارو
بداعمال	بڇڙن ڪمن وارو
بدبخت	نياڳو بد نصيب
بدتر	وڌيڪ خراب
بذريعي	جي وسيلي، معرفت
بدو	هندي سال جي ڇهين مهيني جو نالو
برباد	ناس، چٽ
برابر	ٺڪجهڙو
بشرطيڪ	انهيءَ شرط سان ته
بيراج	درياءَ تي ڏنل دروازن وارو بند
برادري	پاڙيچي
براق	اها سواري جنهن جي ذريعي حضور ﷺ جن

	معراج رات آسمان تي پهتا.
برک	نامياري مشهور، ناليوارو
پرهه	جدائي، وڇوڙو
بروهي	هڪ قوم جو نالو
بزرگ	معزز، وڏو عالم
بالله	الله جو قسم
بزم	مجلس، ڪچهري
بالفرض	فرض طور
بلڪل	پوري طرح
بالواسطه	ڪنهن واسطي سان، ٻئي جي معرفت
بغير	کان سواءِ
ٻه	ٻڻ
با اثر	اثر وارو
با ادب	ادب سان
باڪمال	اوج تي پهتل
باوجود	انهيءَ هوندي به
باوفا	وفادار
باوقار	عزت وارو
باهمت	همت وارو
باب	دروازو
بابا	پيءُ، والد
بي احتياطي	بي خيالي
بابت	سبب، جي ڪري
بجا آڻڻ	عمل ۾ آڻڻ، پورو ڪرڻ
بدران	جي عيوض، ان جي بدلي
بدلو	عيوضو
بدلبيون	قرنديون، تبديل ٿينديون

بدلائڻ	ڦيرائڻ
بدلايو	ڦيرايو
برو	نيچ، خراب
بُري	خراب، بچڙي
برين	بچڙيون
بُرا	خراب
بسکوٽ	اٽي يا ميدي مان پڪل مٺي ٽڪي
بسم الله	الله جي نالي سان، شروعات
بسم الله ڪرڻ	الله جي نالي سان شروع ڪرڻ
بِسۡمِ اللّٰهِ الرَّحۡمٰنِ الرَّحِيۡمِ	الله جي نالي سان شروع، جيڪو نهايت رحم وارو آهي.
بسنت	بهار جي مند، سرسبز مند
بشير	بشارت ڏيندڙ
بصرَ	سبزيءَ جو هڪ قسم
بعد	پوءِ، پنيان
بعض	ڪي، ڪِي ڪجهه
بغداد	عراق جي گاديءَ جو شهر
بُغض	ڪينو ساڙ حسد
بقا	هميشه رهڻ
بقايا	رهيل
بکل	قرجي ماٿوءَ کي سندس عهدي موجب مليل نشان
بُکي	گڏرو
بُک	ڪاڏي جي گهرج
بکارو	بکايل
بکر	سکر ۽ روهڙي شهر جي وچ تي هڪ ٻيٽ
بکيو	بک وارو
بگاڙڻ	خراب ڪرڻ
بگٽي	بلوچن جي هڪ قبيلي جو نالو

بگڙيل	خراب ٿيل
بگي	گهوڙي گاڏي
بگهڙ	هڪ خونخوار جهنگلي جانور
بلا	مصيبت، هيبتناڪ شيءِ وغيره
بلال	حضور ﷺ جن جي هڪ پياري صحابيءَ جو نالو
بلب	بجليءَ جي روشني ڏيندڙ شيشي جو ننڍو گولو
بلبل	هڪ پکي
بلڙي	هڪ شهر جو نالو جتي مشهور بزرگ ۽ شاعر شاهه عبدالڪريم جو مقبرو آهي
بلقيس	سبا ملڪ جي هڪ راڻي جو نالو
بلند	مٿانهون
بلند آواز	وڏي آواز وارو
بلند حوصلہ	وڏي همت وارو، وڏي حوصلي وارو
بلندي	اوچائي، مٿانهين
بلوچ	هڪ مشهور قديم قوم
بلور	چمڪندڙ ۽ شفاف شيشو
بلوط	وڻ جو هڪ قسم
بليڪ	ڪارو
بليڪ آئوٽ	اونداهي، (جيڪا خاص ڪري جنگ جي زماني ۾ ٿيندي آهي).
بليڪ بورڊ	ڪلاس ۾ لکڻ لاءِ ڪاٺ مان ٺهيل ڪارو تختو
بلي	واهه واهه (حرف ندا)
بليدي	هڪ ذات
بم	بارود جو گولو
بمبار	بم گولا اڇلائيندڙ
بن	ٻٽ
بنا	سواءِ، بغير

ٻناسپتي	وڻ جا پن
ٻناوت	جوڙجڪ
ٻنائڻ	ٺاهڻ
ٻنپوري	آڏامنڊڙ جيت جو هڪ قسم
ٻنت	ڏيڻ
ٻنجر	غير آباد زمين
ٻندُ	روڪ، پاڻيءَ جي اُٿل کان بچڻ لاءِ ٺهيل مضبوط پٽ، نظم يا گيت جو هڪ حصو
ٻندرُ	سمنڊ يا درياءَ جي ڪناري تي جهازن يا ماڻهن جي لهڻ چڙهڻ جي جاءِ
ٻندرگاهہ	ٻندر ڪرڻ جي جاءِ، اها جاءِ جتي ٻيڙا يا وڏا جهاز اچي لنگر ڪن يا بيهن
ٻندرو	قد جو ننڍو (صفت)
ٻندش	پابندي، روڪ
ٻندگي	عبادت
ٻندو	ٻانهو غلام
ٻندوبست	انتظام
ٻندي	ڪتابڙي
ٻنديائي	قيدياڻي
ٻنڊُ	ڪاٺ جو ٿلهو ٽُڪر
ٻنڊل	ٿُلهو
ٻنسبت	بابت، واسطي، متعلق
ٻنسري	وڄائڻ جو هڪ ساز
ٻنگال	هندوستان جي هڪ علائقي جو نالو
ٻنگالي	ٻنگال جو رهندڙ
ٻنگلو	ڪشادي عمارت
ٻنهه	اصل، هرگز

ٻني	پٽ، جيئن: ٻني آدم
ٻني اسرائيل	حضرت يعقوب عليه السلام جو اولاد
ٻني بشر	انسان ذات
ٻنياد	پيڙهه، پاڙ
ٻنيادي	اصلي
ٻُڻ	اصل، پاڙ
ٻڻائڻ	ٺاهڻ
ٻڻجڻ	ٺهڻ
ٻُو	خوشبوءِ
ٻوتل	شيشي
ٻُتُ	نقلي صورت، پٿر يا ڪاٺ مان ٺهيل ماڻهوءَ جي شڪل.
ٻوتو	پوچا جو پتلو
ٻُوٽ	جُتي
ٻودلو	گهٽ عقل وارو
ٻورچي	رڌ پچاءُ ڪندڙ
ٻوزدار	هڪ قبيلي جو نالو
ٻوسڪي	سلڪ جو ڪپڙو، اعليٰ قسم جو ڪپڙو
ٻُوسو	اٽي جي ڇاڻ
ٻوند ٻوند	ڦڙ ڦڙ، مينهن جون ڪڻيون يا ڦڙيون
ٻوندون	مينهن جون سنهيون ڦڙيون
ٻوهرا	مسلمانن جي هڪ فرقي جو نالو
ٻوهري	ٻوهرا قوم جو هڪ ماڻهو
ٻوهڙ	هڪ ذات جو نالو
ٻوءِ	ڏپ، بانس
ٻُوٽا	پيءُ جي ڀيڻ
ٻهُ	پيڻ جي پاڙ

بُهه	ڪڻڪ جي تيلين جو گاهه
بهادر	دلير، سورهيه
بهادري	دليري
بهانو	سبب، ڪوڙ
بهاولپور	پاڪستان جي هڪ شهر جو نالو
بهاءُ الدين	هڪ مشهور ولي الله جو نالو
بهبود	ڀلائي، چڱائي
بهتان	ڪوڙو الزام
بهتر	وڌيڪ چڱو ڀلو، تمام سٺو
بهتري	چڱائي
بهترين	سڀ کان سٺو سڀ کان چڱو
بهرام	شهر جو نالو
بهشت	جنت
بهشتي	جنتي
ٻهڻ	هڪ ذات
بئنڪ	اها جاءِ جتي پئسن جي ڏيتي ليتي ٿئي
بي	سواءِ، بغير
بي آب	پاڻيءَ کان سواءِ
بي آبرو	بي عزت
بي آرام	پريشان، جنهن کي ننڊ يا آرام نہ اچي
بي ادب	گستاخ
بي ادبي	بدفضيلتي، گستاخي
بي انت	جنهن جي ڪا حد نہ هجي
بي انتها	بيحد، تمام گهڻو
بي انصاف	انصاف نہ ڪندڙ
بي اولاد	جنهن کي اولاد نہ هجي
بي اوتو	بي فڪرو

بي ايمان	دغا باز
بي ايماني	دغا بازي
بيباڪ	بي ڊپو دلير
بيباڪي	دليري، بهادري
بي بنياد	جنهن جو بنياد نہ هجي.
بي تاب	بيقرار
بيتابي	بيقراري
بي ترتيب	تنظيم کان سواءِ
بيپرواهہ	جنهن کي پرواهہ نہ هجي.
بيپرواهي	بيخيالي
بيجان	جنهن ۾ ساهہ نہ هجي.
بيحال	پريشان
بيحد	تمام گهڻو
بيحيا	بي شرم
بي خبر	جنهن کي ڪا خبر نہ هجي، اڻ ڄاڻ
بيخوف	بي ڊپو
بيدل	دل شڪستہ، اُداس
بيڏوهہ	بي قصور
بي ڊولو	بي ڊول، بي ڍنگو
بي رحم	ظالم
بيرنگ	جنهن ۾ ڪو رنگ نہ هجي.
بي روزگار	بيڪار، نڪمو
بي رونق	بد زيب، رونق کان سواءِ
بي ريا	منصف مزاج
بي زبان	گُگدام، گهٽ ڳالهائو
بيشمار	ڳڻپ کان ٻاهر
	بي آرام، جنهن کي تحمل نہ هجي.

بي ضابطگي	قاعدي جي خلاف
بي عزت	خوار، ذليل
بي عقل	بيوقوف
بي علم	اڻ پڙهيل، اڻ ڄاڻ
بي عيب	بي داغ
بيقاعدگي	قاعدي جي خلاف ورزي، بي ترتيب
بي قاعدو	قانون جي خلاف، جيڪو قدر نه سڃاڻي
بي قصور	بي گناهه
بي گناهه	بي ڏوهه، بي گناهه
بي گناهي	بي قصوري
بي گهر	جنهن کي گهر نه هجي
بي لغام	ڇڙواڳ
بي مثال	لاثاني، جنهن جو ڪو مٽ نه هجي
بي مثل	بي مثال
بي مراد	نا اُميد
بي مروت	بد لحاظ، سخت دل
بي نشان	گمنام
بي نصيب	نڀاڳو
بي نظير	لاجواب، بي مثال، جنهن جو ڪو ثاني نه هجي
بي نمازي	نماز نه پڙهندڙ
بيواهه	رن زال، جنهن جو ڪو وسيلو نه هجي
بيوس	لاچار، مجبور
بي وطن	پرديسي
بي وفا	انجام نه پاڙيندڙ
بي وقت	اوچتو، ڪُمهلو
بيوقوف	بي عقل، بي سمجهه
بي همت	سست

بي هُنر	جيڪو ڪوبہ هنر وغيره نہ ڄاڻيندو هجي.
بيهوش	بي خبر
بيهوشي	بي خبري
بياس	هڪ نديءَ جو نالو
بياض	شعرن جو ڪتاب
بيان	ڳالهہ، تفصيل، شاهدي
بيبي	سيدياڻي، شريف عورت
بيت	ٻن مصرعن وارو شعر
بيت الله	الله جو گهر
بيت الحرام	وڏي عزت وارو گهر (ڪعبه الله).
بيت الحڪمت	دانائيءَ جو گهر
بيت اللحم	حضرت عيسيٰ عليه السلام جي ڄمڻ جو هنڌ
بيت المال	خزاني آفيس
بيت المعمور	ستين آسمان تي اها مسجد، جتي ملائڪ طواف ڪن ٿا.
بيت المقدس	پاڪائيءَ جو گهر
بيٺڪ	ويهڻ جو هنڌ، اوطاق
بيٺل	اُٿيل
بي خود	پنهنجو پاڻ وساريندڙ پنهنجي وَس ۾ نہ هئڻ وارو
بي دخل	خارج، نيڪالي ڏنل
بي دخلي	نيڪالي
بيدرد	بي رحم
بيراڳ	دنيا کان بيزاري
بيراڳي	سنياسي، تارڪِ دنيا
بيربل	اڪبر بادشاهہ جي هڪ وزير جو نالو
بيرم	لوهہ جي شيخ، جنهن سان ڳرو بار هلڪو ڪري کڻجي.

بيروت	لبنان جي گاديءَ جو هنڌ
بيروني	ٻاهريون
بيزار	پريشان، ناراض
بيسڻ	ڇڻن يا مٽرن جو اٽو
بيسود	اجايو
بيشڪ	شڪ کان سواءِ
بيضو	پکيءَ جو آنو
بيعت	ڪنهن کي پنهنجو رهبر تسليم ڪري، ساندس پيروي ڪرڻ
بيقرار	بي آرام
بيڪار	نڪمو
بيگ	مغل قوم جو لقب
بيگم	عورت جي نالي پٺيان عزت طور ڪم ايندڙ لفظ، زال
بيمار	مريض
بيماري	ناچاقي
بين الاقوامي	قومن جي وچ ۾
بين	ساز جو هڪ قسم
بينچ	اسڪول ۾ شاگردن جي ويهڻ لاءِ تختي جي ٺهيل سيٽ
بيه	پبڻ جي پاڙ جا ڀاڄي طور استعمال ٿيندي آهي.
بيهارڻ	روڪڻ، اُڀو ڪرڻ
بيهڪ	بناوت، بيهڻ جي حالت
بيهودو	بد اخلاق
بيهودگي	بد اخلاقي
بيهي مڱ	تيلي ٻج جو هڪ قسم

(ٻ)

ٻ	**سنڌي الف – ب جو ٽيون نمبر اکر**
ٻه	هڪ ۽ هڪ (2)
ٻه ٻه	جوڙي جوڙي
ٻه پهر	ڇهن ڪلاڪن جو وقت، منجهند جو وقت
ٻه پاسو ٽڪنبو	اهو ٽڪنبو جنهن جا ٻئي پاسا پاڻ ۾ برابر هجن.
ٻه واٽو	ٻن رستن جي ٽڪرڻ يا ملڻ وارو هنڌ
ٻاٻوڙ	فقيرن جو ٽولو
ٻاٻيهو	پکيءَ جو قسم
ٻاٻيهل	پکيءَ جو هڪ قسم
ٻاٽلو	وڏي گول منهن وارو برتن
ٻاجهه	رحم، ڪهل، قياس
ٻاجهارو	رحمدل، رحم وارو ٻاجهه وارو
ٻاجهري	اَن جو هڪ قسم، جيڪو گول شڪل ۾ ٿئي ٿو.
ٻاڄ	ننڍي آڱر ڇيچ جي پرسان واري آڱر، هٿ جي چوٿين آڱر.
ٻاڏائڻ	عاجزي ڪرڻ
ٻار	ننڍو ڇوڪرو يا ننڍي ڇوڪري
ٻاراٽو	ٻارن جو
ٻاراٽي	ٻارن سان واسطو رکندڙ
ٻارڻ	باهه ڏيڻ
ٻارڙي	ٻني جو ٽڪر
ٻاروچل	پيارو ٻروچ
ٻاروچو	ٻروچ ذات جو
ٻاروهي	ٻارهن ئي مهينا، سدائين
ٻارهن	ٻه ۽ ڏهه
ٻارهون	ٻارهن جو قطاري عدد، سلسلي ۾ يارهن کان پوءِ ايندڙ

ٻاڙ	ڇڪ، تانگهه
ٻاڙي	آڱوٺي ۽ آڱر جي وچ وارو فاصلو
ٻاڦ	دونهون، پاڻيءَ جو بخار
ٻالڪ	ننڍڙو ٻار
ٻانڀڻ	ٻاڻو هڪ ذات جو نالو
ٻانگ	نماز لاءِ سڏ، آواز صدا
ٻانها	ٻندا، انسان
ٻانهپ	ٻندگي، عبادت
ٻانهن	انساني عضوي جو نالو ٻازو
ٻانهن	عورت
ٻانهن ٻيلي	مددگار ساٿي، ساٿ ڏيندڙ
ٻارنجاهه	پنجاهه ۽ ٻه
ٻارنجاهه اکري	سنڌي الف – ب، آئيوٽا
ٻاونجاهون	ٻارنجاهه نمبر وارو
ٻاهتر	ستر ۽ ٻه
ٻاهٺ	سٺ ۽ ٻه
ٻاهر	ٻاهرئين طرف، ٻاهران
ٻاهران	ٻئي پاسي، ٻاهرئين پاسي کان
ٻاهرئون	ٻاهر کان، پريان
ٻتاڪ	لٻاڙ ڪوڙ ڏاڙ
ٻاهريون	ٻاهرين پاسي واري ڏاريو
ٻهراڙي	شهر کان ٻاهر واري آبادي
ٻائي	مائي، خوشحال عورت
ٻائيون	مايون
ٻائيتال	جهيڙو جهڳڙو دنگو فساد
ٻائيتاليهه	چاليهه ۽ ٻه
ٻيُڙ	هڪ عام مشهور وڻ
ٻُت	ڦونجهه، گهُٽ
ٻتاڪ	لٻاڙ ڏاڙ

ٻٽاڪي	لٻاڙي، ٻاڙي
ٻٽو	ڪي ٻه ٻه شيون، ٻيڻو، ٻه پُڙو
ٻٽيرو	پکيءَ جو هڪ قسم
ٻٽيهه	ٽيهه ۽ ٻه
ٻپهري	ظهر جو وقت، منجهند کان پوءِ
ٻجُ	ڪنهن به فصل جو تخم
ٻجڙو	ٻچو
ٻچڪارڻ	ڪنهن پکي يا جانور کي پاڻ ڏانهن سڏڻ
ٻچو	ڪنهن به جاندار جو ڦر يا ٻار ٻالڪ
ٻُجهارت	ٻولي، عقل، پروڙ
ٻُڌ	ٻڌ ڌرم جو پايو وجهندڙ
ٻُڌ سُڌ	خبر چار، سُڌ سماءُ
ٻڌڻ	بند ڪرڻ، سوگهو ڪرڻ، قابو ڪرڻ، قيد ڪرڻ
ٻڌائڻ	بند ڪرائڻ، قابو ڪرائڻ، قيد ڪرائڻ، سوگهو ڪرائڻ، سُڪ ڪرائڻ
ٻُڌائڻ	اطلاع ڏيڻ، خبر ڏيڻ، سڏائڻ
ٻڌلُ	قابو ٿيل، سوگهو ٿيل، مضبوط ٿيل
ٻڌو ٻانهو	وفادار نوڪر، وفادار خدمتگار
ٻڌي	اتفاق، ايڪو، ميلاپ، اتحاد
ٻڏتر	ڳڻتي، فڪر، غم، پريشاني
ٻُڏل	غرق ٿيل
ٻُڏڻ	پاڻيءَ ۾ هيٺ وڃڻ، پاڻيءَ هيٺان اچي وڃڻ
ٻُڍاپو	پوڙهائپ، ضعيفي، ڪراڙپ، پيرسني
ٻُڍو	پوڙهو، جُهور، ڪراڙو، ضعيف
ٻُر	ڪوٽيل سوراخ، ڏر، ٽُنگ
ٻرانگهه	ٻه قدم، وڏي وِک
ٻُرڙا	هڪ ذات
ٻرڻ	سڙڻ، جلڻ
ٻرندڙ	سڙندڙ، جلندڙ

پرندي	ٻاھر، مصيبت
پرندڙ	جلندڙ، سڙندڙ
پرندڙ جبل	اُهو جبل، جنهن جي چوٽيءَ مان گرم مادن سبب دونهان نڪرندا هجن.
ٻروچ	بلوچ قوم جو فرد
ٻڙڪڻ	ٽهڪڻ
ٻڙو	ڦُڙو، ٻوند
ٻڙي	ٽِڪي، نقطو، صفر، ڪجهه به نه
ٻڦو	خشڪيءَ جا اُچا ذرڙا، جيڪي مٽي جي وارن ۾ ٿين
ٻڪُ	ٻنهي هٿن جو پاڻ ۾ ملائي جهلڻ
ٻڪ جهلڻ	دعا لاءِ هٿ کڻڻ
ٻڪرُ	جانور (مذڪر)
ٻڪري	هڪ چوپايو جانور (مؤنث)
ٻڪرار	ٻڪريون چاريندڙ
ٻڪِي	دوا، ٿتي، علاج، ڦڪِي
ٻڳُ	ٻاڳرُ
ٻڳُ وجهڻ	ٻاڳر پائڻ
ٻاگهه	پکيءَ جو هڪ قسم
ٻگهيا	هڪ ذات
ٻل	صدقو
ٻلدان	قرباني، ڀيٽا
ٻلو	هڪ جانور (مذڪر)
ٻلهڻ	پاڻيءَ جي جانور جو هڪ قسم
ٻِلي	هڪ جانور (مؤنث)
ٻه ماڙ	ٻن ماڙين واري جاءِ
ٻنو	زمين جي ٻاري کي ڏنل ننڍو ٻند
ٻنهي	ٻن جي گڏيل حالت
ٻني	پوکيل زمين
ٻني ٻارو	پوکي

ٻُوٽ	منهن جو هيٺيون حصو
ٻوٽا	ننڍڙا وڻ •
ٻوٽڻ	اکيون بند ڪرڻ
ٻوٽو	ننڍڙو وڻ
ٻُوٽي	گوشت جو ٽڪر، ننڍو ٻوٽو جنهن جا پن ۽ گل دوا طور ڪم اچن
ٻوٽي دار	گلڪاريءَ وارو
ٻوڏ	پاڻيءَ جي اٿل، سيلاب
ٻُورُ	ٻوٽي جي گلن کان اڳ واري ڦلهار
ٻُورو	ڪاٺ جو چورو
ٻُوري	مال جي ڪاڏيءَ لاءِ ٻير جا روڙيل پن
ٻوڙُ	رڌل ڀاڄي، گوشت، مڇي يا سبزي وغيره
ٻوڙ ٻوڙان	وڏي ٻوڏ، مها ٻوڏ
ٻوڙو	ڪنن کان گهٽ ٻڌندڙ جيڪو ٻڌي نه سگهي
ٻُوڙو	گاهه جو هڪ قسم
ٻوڙي	پکي جو هڪ قسم
ٻوسات	گُهٽ
ٻوساٽجڻ	گُهٽجڻ
ٻوڪي	ٻار کي ٿڌ کان بچڻ لاءِ ٿنهن تي ڪپڙو ٻڌڻ
ٻولُ	گفتو
ٻولڻ	تنوارڻ، ڳالهائڻ
ٻولي	زبان، گفتگو، پکين جو آواز، تنوار
ٻولي	واعدو، انجام، زبان
ٻوليون	زبانون، تنوارون، پکين جا آواز، واعدا
ٻُهارڻ	صفائي ڪرڻ
ٻُهارو	ڦريو
ٻُهاري	ننڍو ڦريو
ٻُهر	گند ڪچرو
ٻهڪ	گلن جي خوشبوءِ

ڀڪو	چمڪو جهلڪو خوشبوءِ اچڻ
ڀڪڻ	خوش نظر اچڻ، سرهو ڏسجڻ، چمڪڻ
ڀٽي	صبح جو وکري ۾ مليل رقم
ٻئي	هو ٻه ئي هي ٻه، ٻيئي گڏيل
ٻئي ليکي	ٻي نموني
ٻيائي	حسد، ڪينو، ساڙ
ٻي	جُدا، مختلف
ٻير	وڻ جو هڪ قسم
ٻيرُ	ٻير جي وڻ جو ميوو
ٻيرو	مڇيءَ جو ٽڪرو
ٻيڙائتو	ٻيڙي وارو
ٻيڙي ترڻ	تڪليف مان بچي نڪرڻ
ٻيڙو	وڏي ٻيڙي
ٻيڙي	ڪڙي، ننڍو ٻيڙو
ٻيڪڙڻ	در بند ڪرڻ
ٻيلو	گهاٽو جهنگ، اُها جاءِ جتي گهاٽا وڻ هجن.
ٻيلو کاتو	جهنگلات جو محڪمو
ٻيلائي	ٻيلي جو رهاڪو
ٻيلهه	ٻئي سواريءَ همراهه، ساٿي
ٻيلهاڙو	سنڌ جي هڪ مشهور راند
ٻيڻ	ٻي سگهه، ڪنهن عدد جي اوتري ٻي واڌ
ٻيڻو	ٻٽو، ٻه دفعا، ٻه ڀيرا
ٻيو	پهرين کان پوءِ وارو عدد، بدليل، ٻئي نمبر تي
ٻيهار	ٻئي دفعي
ٻيو مول	ڪنهن عدد جو اهو حصو جيڪو اوترا دفعا ان ۾ سمايل هجي
ٻيهر	ٻئي ڀيري
ٻيئي	ٻئي، هيءَ ٻه ئي هُوبه

(پ)

پ	سنڌي الف – ب جو چوٽون نمبر اکر
پاءُ	ادي پائو
پاتي	ڪتنب جو ماڻهو
پاتيا	هندن جي هڪ ذات
پاڄ	ڏڪ، ڏکڻ
پاڄ ڪاٽڻ	هارائي پجڻ
پاڇائي	پاءُ جي زال
پاڇي	سبزي
پاڇيون	سبزيون
پاڇيءَ وارو	سبزي وڪڻندڙ
پارت	هندوستان جو بيو نالو
پارتي	هندوستاني
پاڙڻ	ڪنهن تي آسرو رکڻ
پاڙو	اُجوري، مزدوري، ڪِرايو
پاڙي تي	مسواڙ تي، ڪِرائي تي
پاڙُو	پکيءَ جو هڪ قسم
پاشا	بولي، زبان
پاڱر	ڀڳ
پاڪر پائڻ	ڀڪ وجهڻ
پاڳُ	بخت، قسمت
پاڳوند	خوشنصيب، پاڳ وارو
پاڳيو	جنهن وٽ گهڻو ڏيندڙ مال هجي
پاڳوت گيتا	هندن جي هڪ پوتر ڪتاب جو نالو
پاڱو	حصو
پاڱي پائي	حصيدار

پاڻ	گرم، پلو
پالو	تيزو، تيز
پان	هڪ ذات
پانُ	سوالي، مڱتو
پان پان	سڪٽو آواز
پانت	طريقو، نمونو
پانت پانت	طرح طرح جو قسمين قسمين، مختلف قسمن جا
پانڊو	سامان رکڻ جي جاءِ
پاڻُ	چوپائي مال جو جيڪو جيڪو ٻنيءَ ۾ طاقت لاءِ رڌو وڃي ٿو
پائس	اُن جو پاءُ، سندس پاءُ
پائيجي	پيءُ جي ڌيءُ
پائپو	پائيچارو، برادري، پٽهنجائپ، ويجهڙائي، رشتيدار
پائپي	مائٽي، برادري
پائيٽو	پاءُ جو پُٽ
پائٽي	پاءُ جي ڌيءَ
پائڻ	گهرڻ، چاهڻ، پيار ڪرڻ
پائيندا	پيار ڪندا
پائيبند	پاءُ، واٽيي ذات جو هڪ فرد
پائو	پاءُ لاءِ پيار جو لفظ
پائيچارو	پائپيءَ جو رستو
پائيوار	حصيدار، پاڱيوار
پيڪڻ	زور سان ڳالهائڻ
پيڪو	ظاهري ڏيک ويک، رعب تاب
پيوت	رڪ، چار
پيڪيدار	ظاهري ڏيک ڏيندڙ شوخ، ظاهري رعب تاب وارو
پٽُ	رڏل چانور

پِٽِ	ليڪ، بچاءُ، ديوار
پِتار	سنڀاليندڙ پالڻهار
پِتَر	شڪل مٽيءَ جي ٺوڙي جو ٽڪر، مٽيءَ جو ڳوڙهو
پِتو	رستي جو خرچ
پٽُ	چارڻ ڳاٽو
پڇ پڇان	ڊوڙ ڊوڙان، ڊُڪ ڊُڪان
پڇ ڊڪ	ڊوڙ ڊڪ، پڇ پڇان
پڇَنُ	ڏٺيءَ جي بندگيءَ جو گيت، جيڪو پوڄا وقت ڳايو وڃي
پڇَڻُ	ڊوڙڻ
پڇَڻُ	آلو ٿيڻ، پسڻ
پڇ اُپت	ڪن ۾ انگن جي ضرب اپت
پڇڪڙي	رنڊڪ وجهڻ، خلاف ورزي
پڇَڻُ	ٽوڙڻ، ٽڪر ڪرڻ
پُڇڻُ	گوشت يا مڇيءَ کي مصالحي ۾ ترڻ
پڇائڻ	سنڌ سنڌ سان ملائڻ
پَرِ	ڪپ، ڪنارو
پَرِ	پاسي، طرف
پرسان	ويجهو
پُرپُر	پورن ڊرڙا، پورا پورا
پَرت	سُٽ يا پٽ سان ڪپڙي تي گلڪاري
پَرت	هندوستان جي راجا دسرٿ جي پٽ جو نالو
پَرپور	پورو پريل، ڪامل
پرجڻ	تار ٿيڻ، تمتار ٿيڻ
پرجهلو	آسرو سهارو مدد ڪندڙ ٽيڪو ڏيندڙ
پُرڳڙي	هڪ قبيلي جو نالو
پَرڻ	تار ڪرڻ، تمتار ڪرڻ، پُر ڪرڻ، پورو ڪرڻ

ڀروسو	اعتماد، اعتبار
ڀروسو ڪرڻ	اعتبار ڪرڻ
ڀرون	اکين مٿان وار
ڀريل	ڀُرتيل، بدن ۾ ٿُلهو
ڀڙُ	ڏاهو سياڻو هوشيار، چالاڪ
ڀڙڪائڻ	جوش ڏيارڻ
ڀڙڪو	ڀڙڪاٽ، باهه جي ڀڙڪڻ جو آواز
ڀڙو	وڏو دڙو
ڀسم	رک، خاڪ
ڀڳت	پوڄاريءَ راڳ ۽ ناچ جي هڪ خاص مجلس، جنهن تي ڀڳت ڳائين ۽ نچن
ڀڳڙا	ڀڳل چڻا
ڀڳل	ٽُٽل
ڀڳو	ٽُٽو ٽڪر ٿيو
ڀڃڪڙي	روڪ، نقصان
ڀَل	ڀلي بيشڪ
ڀُل	چُڪ، غلطي
ڀلا	چڱا
ڀلارو	ڀلائي ڪندڙ مهربان، سڳورو
ڀلائڻ	غلطي ڪرائڻ
ڀلائي	مهرباني، چڱائي
ڀلجڻ	غلطي ڪرڻ
ڀُلنامو	چُڪن جي فهرست، غلطين جي فهرست
ڀلڻ	غلطي ڪرڻ
ڀلو	چڱو سٺو
ڀلوڙُ	پنڌ جو ٽڪو چڱو
ڀلي	چڱي، سٺي، عمدي

پلي ۽ پتِ	چڱيءَ ريت
پليڪار	آڌرياءُ، آجيان
پنيرا	هڪ ذات
پنيري (پنپوري)	هڪ اڏامندڙ جيت
پنيور	هڪ شهر جو نالو جيڪو مسئيءَ جي ڪري تمام گهڻو مشهور ٿيو ۽ ڦٽل حالت ۾ موجود آهي
پنڊ	هڪ ذات
پنڊبڙ	پٽڪو روڄ راڙو
پنگر	هڪ ذات
پنگو	ڪکائون ڪچو گهر
پنل	آلو پسيل
پنوڙ	پاڻيءَ جو ڪڻ
پوڻءِ	زمين، ڌرتي، ديس
پنڱوڙ	هڪ اڏامندڙ جيت
پوڙ	خطرو ڊپ
پوت	هڪ خيالي پراڻي هستي، جيئن ديو جن وغيره
پوپا	هندن جي هڪ ذات
پوپو	ٽوٽا ڦيٽا ڪنڊڙ
پوڄڻ	ڪاڌو طعام
پورو	ٽُڪر
پورو	اڳو
پوسو	ٻُهه
پوڳ	خوشي، چرچو
پولڙو	جهنگلي جانور جو هڪ قسم
پون پون	ڏينين، مڇرن، مکين ۽ ٻين اڏامندڙ جيتن جو آواز
پونڪاٽ	ڪتن جو آواز
پيا	سنڌي مسلمانن جي هڪ ذات

پيٽ	هڪ جهڙائي، برابري
پيٽا	نذرانو
پيڌ	راز، ڳُجهَ
پيڏي	پير رت ڦريي جو باهر نڪتل هڏو
پيرو	ڦيرو چڪر، دفعو
پيلَ	هندوستان جي هڪ قوم، جيڪا ضلعي ٿرپارڪر ۾ آباد آهي
پيمُ	شهتير، ڪاٺ
پينڊ	وڏو پٿر
پينڊي	سبزيءَ جو هڪ قسم
پينو	آديون
پيڻ	ادي

(ٺ)

ٺ	**الف – ب جو پنجون نمبر اکر**
ٺ ب	تڏهن ب
ٺا	تائين، اگر، جيستائين
ٺاڪِ	تان جو، انهيءَ لاءِ ته
ٺاب	روشني، چمڪ، گرمي، طاقت
ٺابناڪ	چمڪندڙ
ٺابعُ	فرمانبرداري ڪندڙ ماتحت
ٺابعدار	فرمانبردار، اطاعت ڪندڙ
ٺابعداري	فرمانبرداري، اطاعت
ٺابعين	اُهي مسلمان، جن نبي اڪرم ﷺ جن جي ڪنهن اصحابيءَ کي ڏٺو هجي.
ٺابوت	لاش لاءِ ڪاٺ جي صندوق، ڪاٺ جي مصنوعي ٺربت جيڪا حضرت امام حسين جي شهادت جي يادگيريءَ ۾ ناهي، عاشورن جي موقعي تي گهمائيندا آهن.
ٺاج	بادشاهي دستار، ڇٽ، شاهي ٽوپي
ٺاجپوشي	بادشاهن کي تاج پهرائڻ واري رسم
ٺاجدار	تاج وارو، تاج پهريندڙ
ٺاجر	واپاري، سوداگر
ٺاج محل	اُهو محل جيڪو شاهجهان بادشاهه پنهنجي راڻي ممتاز محل لاءِ ٺهرايو جنهن ۾ پاڻ ۽ سندس راڻي دفن ٿيل آهن.
ٺار	تند
ٺار گهر	تار موڪلڻ جي جاءِ، جتان تار ڪئي وڃي، جتان حال احوال موڪليو وڃي.

تارازي	ساهمي
تارڪ	الله لوڪ
تارڪ الدنيا	جنهن دنيا جي معاملن کي ترڪ ڪري ڇڏيو هجي
تارو	چمڪندڙ آسماني جسم، جيڪو گهٽ ڪري رات جو آسمان ۾ تمڪندو آهي ستارو
تارو	اک جو ڏوڏو
تاڙون	ڪاڪڙو
تاريخ	مهيني جو هڪ ڏينهن، ماضيءَ جي باري ۾ لکيل ڪتاب
تاريخي	تاريخ سان واسطو رکندڙ
تاريخي يادگار	ڪنهن مشهور واقعي جي يادگيريءَ ۾ قائم ٿيل نشان يا اُهڃاڻ وغيره
تاريڪ	اونداهو ڪارو سياهه
تاريڪي	انڌيرو ڪاراڻ اوندهه
تاڙڻ	تڪڻ، جانچڻ
تاڙو	پکيءَ جو هڪ قسم
تاڙي	ٻن هٿن جو ٺڪاءُ
تازگي	توانائي فرحت
تازو	سڄر
تازو توانو	چڱو ڀلو
تازي	گهوڙي جو هڪ قسم
تاس	اُڃ
تاساري	اُڃايل
تاسيس	بنياد
تاڻ	ڳائڻ وڄائڻ جو وزن
تالو	ڪُلف
تاليف	ڪتاب مرتب ڪرڻ، مضمون گڏ ڪري ڪتاب جوڙڻ، ملائڻ. ترتيب. جوڙڻ

تان	وقت جي حد تائين، وقت جي پڇاڙيءَ تائين
تانگهہ	سِڪ، اُڪير، انتظار
تانگهو	تراڪڙو
تاڻ	ڇڪڻ
تائين	انهيءَ هنڌ، تيستائين
تہ بہ	انهيءَ هونديءَ، تنهن هونديءَ، تڏهن بہ
تباهہ	برباد، ويران
تباهي	بربادي، ويراني
تباهہ ٿيڻ	برباد ٿيڻ، ڇٽ ٿيڻ، ناس ٿيڻ
تبرڪ	اها شيءِ، جنهن ۾ برڪت هجڻ جو اعتقاد هجي
تبديل	مٽا سٽا، بدلائڻ، ڦير گهير
تبسم	مسڪراهٽ
تبصرو	وضاحت، تفصيل
تبليغ	ڪنهن چڱي ڳالهہ کي ٻين تائين پهچائڻ
تتر	پکيءَ جو هڪ قسم
تتل	ڪوسو گرم، ڪاوڙيل
تپ	حرارت، بخار
تپ دق	پراڻو بخار
تپاس	جانچ، ڇڪاس
تپاولي	خاص تپ جي موسم، جنهن ۾ تپ عام ٿئي
تپائڻ	تمام گهڻو گرم ڪرڻ
تپسيا	نفس کي مارڻ لاءِ جسماني تڪليف، رياضت، عبادت، ٻانهپ
تپش	گرمي، سج جو تاءُ
تپو	روينيو کاتي جي نظام موجب مخصوص ايراضي، جنهن ۾ هڪ کان وڌيڪ ديهون هجن.
تپيدار	تپي جو سنڀاليندڙ
تجارت	واپار ڏيتي ليتي، سوداگري

تجارت ڪرڻ	واپار ڪرڻ، ڏيتي ليتي ڪرڻ
تجربو	پرک، آزمائش، مهارت
تجربيڪار	ماهر، هوشيار، چاڻو
تجسس	کوجنا، جستجو، تلاش، ڳولا
تجلي	روشني
تجنيس	جنسوار ڪرڻ، علم بديع جي هڪ صنعت
تحرڪ	حرڪت، چرپر
تحرير	عبارت، لکت، مضمون نگاريءَ جو طريقو
تحريڪ	هلچل، چرپر، تجويز، حرڪت
تحفظ	بچاءُ ڪرڻ
تحقيق	کوجنا، رياضت، ثابت ڪرڻ، خاطري ڪرڻ، تصديق، سچائي
تحقيقي	پڪو ثابت
تحقيقات	ڪنهن مسئلي يا معاملي جي جانچ پڙتال
تحليل	ڳرو ڪرڻ، ڳارڻ، حل ڪرڻ
تحمل	بردباري
تخت	گادي، بادشاهي، سلطنت، مسند، راڄ ڌاني
تخت بخت	راڄ ڀاڳ، عيش عشرت
تختو	ڪاٺ جو ويڪرو ۽ لسو پاٽيو
تخلص	شاعر جو لقب
تخم	ٻج، بنياد
تخمينو	اندازو ڪرڻ، سراسري، سرسري
تدبير	انتظام ڪرڻ، بندوبست، راءِ، آپاءُ
تدريس	سکيا، تعليم، درس، سبق، علم
تدوين	مضمونن جي ترتيب، تاليف
تڏو	ڦيش يا ڪجيءَ جي ڦرهن مان نهيل وڇائڻو، پڙڇ، تونري
تِڏو	جيت جو هڪ قسم
تڏهانڪر	تنهن وقت کان وٺي

تڏهن	تنهن وقت، ان وقت، پوءِ، تڏهين
تذڪرو	ذڪر، بيان
تَر	آلو پُسيل
تِرُ	تيلي ٻج جو هڪ قسم
تُربت	مزار، قبر، شهر جو نالو
تِري	هٿ جو سنئون پاسو يا وچ
تارازي	ساهمي، توري جو ڪانٽو
تراشڻ	ڇلڻ
تراڪڙو	ويڪرو ٿانءُ
ترانو	نغمو ڳائڻ جو هڪ قسم، خاص گيت، ملڪي گيت
تراويح	نماز جون ويهه رڪعتون، جيڪي رمضان شريف ۾ عشاء نماز جي فرض کان پوءِ پڙهبيون آهن.
تراٽي	هيٺانهين زمين، جتي برسات جو پاڻي اچي بيهي
تربيت	سِکيا، پرورش، سنڀال، تعليم
ٽُرت	جلدي، هڪدم، هن وقت، هينئر جو هينئر
ترتيب	ٺاهي رکڻ، سليقو طريقو انتظام
ترجمو	ڪنهن تحرير يا تقرير کي هڪ ٻوليءَ مان ٻي ٻوليءَ ۾ آڻڻ، معنيٰ
ترجيح	برتري، وڌيڪ قدر، فوقيت
ترڇو	آڏو ڦڏو
ترديد	ڪنهن بيان يا ڳالهه جو انڪار، جواب نہ ڏيڻ.
ترس	ٻاجهه، رحم، ڪهل
ترس کائڻ	رحم کائڻ، ڪهل ڪرڻ
ترسائڻ	رهائڻ، نااميد ڪرڻ
ترسڻ	رهڻ، ٽڪڻ
ٽُرش	ڪَٽو بد ذائقو بد مزاج
ترغيب	آماده ڪرڻ، شوق ڏيارڻ، لاڙو
ترقي	واڌارو، سڌارو، اضافو برتري

ٽرڪ ڪرڻ	ڇڏي ڏيڻ، ڇڏڻ
ٽرڪ	هڪ قبيلي جو نالو
ٽرڪستان	ٽرڪي جو نالو، ٽرڪ قوم جي رهڻ جو ملڪ يا جاءِ
ٽرڪُ	ترڪستان جو رهاڪو
ٽرڪو	ورثو ميراث، ڇڏيل ملڪيت
ٽرڪي	ترڪن جو ملڪ
تِرڪڻ	ڪسڪي وڃڻ
تِڙڪو	چمڪو
ترڪيب	ڍنگ، بناءُ، سٺاءُ، جوڙي بيهارڻ، نمونو، تدبير، اُپاءُ، سوچ
ترڪيب ڪرڻ	گرامر موجب جملي ۾ لفظن جي حيثيت ۽ حالت نروار ڪرڻ، جوڙي بيهارڻ، طريقي سان رکڻ
ترميم	ڦير ڦار
ترڳڻ	پاڻيءَ ۾ ترڻ
ترڦوري	هندن جو وڏو ڏڻ
ترنم	سُر سان ڳائڻ
ترڻ	عضون جي چُر پُر سان پاڻيءَ جي مٿاڇري تي پاڻ کي جهلڻ
ترو	هيٺيون پاڱو
تري	هٿ جو سنئون پاسو يا وچ
تريل	گيهه يا تيل جي ٽڙڪي ڏيڻ سان تيار ٿيل ڪا شيءِ وغيره
تريٽهن	اَج ڪان وٺي پنجين ڏينهن تائين
تَڙُ	ڪنارو، ڪنهن دريا جو اهو هنڌ، جتان پاڻي ڀرجي، پيڙين جي بيهڻ جي جاءِ
تڙڪڻ	وهنجڻ
تڙتڪڙ	تمام گهڻي تڪڙ
تڙپ	بيقراري، ڦتڪو، بيحد خواهش

تڙپڻ	ڦٿجڻ، سِڪڻ، ڦٿڪڻ
تڙپونو	پوڻي جو پٽ
تڙ ڏاڏو	ڏاڏي جو ڏاڏو
تڙ ڏوهٽو	ڏوهٽي جو پُٽ
تڙڳڻ	دريا يا واهه ۾ وهنجڻ
تڙڪو	صبح واري اُس
تڙ نانو	ناني جو ڏاڏو
تڙي	هڪل، دڙڪو ڌمڪي، دٻ پٽڻ
تسبيح	ڏڻيءَ جي وڏائي بيان ڪرڻ، داڻن جي مالها، درد
تسڪين	تسلي، دلجاءِ، دلاسو
تسڪين بخش	اطمينان بخش
تسلي	آٿت، خاطري، دلاسو
تسليم	رضامند ٿيڻ، قبوليت، مڃتا
تسمو	بوٽ ٻڌڻ لاءِ ڌاڳو
تشبيهہ	ڀيٽ ڪرڻ، هڪجهڙائي، مشابهت
تشخيص	بيماري پروڙڻ، مرض جي سڃاڻپ، چاڻ سڃاڻ
تشدد	ظلم، ڏاڍ، سختي
تشريح	وضاحت، تفسير
تشنج	بيماريءَ جو هڪ قسم، جنهن ۾ جسم جا عضوا سيٽجي ويندا آهن.
تصحيح	تصديق ڪرڻ، درست ڪرڻ، دُرستي
تصديق	ڪنهن ڪي سچو سمجهڻ، ثابتي، ثبوت، سچ جي تائيد ڪرڻ
تصغير	گرامر موجب ننڍائپ ڏيکاريندڙ اسم
تصنيف	ناهيل علمي ڪارنامو ڪتاب لکڻ
تصنيف ڪرڻ	ڪتاب ناهڻ، ڪتاب لکڻ
تصور	خيال، ڌيان
تصوف	نفس جي صفائيءَ جو طريقو صوفين جو طريقو

	علم معرفت
تصوير	شڪل، صورت، خاڪو، نقش، فوٽو
تعارف	هڪٻئي سان سڃاڻپ ٿيڻ، واقفيت، ڄاڻ سڃاڻ
تعاقب	پٺيان پوڻ
تعاليٰ	بلند ٿيڻ، مٿانهون ٿيڻ
تعاون	مدد، همراهي
تعبير	نتيجو
تعجب	عجب، اچرج، حيرت
تعداد	اندازو، شمار، ڳڻپ
تعدي	زيادتي، سيڪت
تعريف	واکاڻ، ساراهه، وضاحت، سمجهاڻي
تعزيت	ڏک، فاتحه خواني
تعزير	شرعي حڪم ٽوڙڻ جي سزا، شرعي حد
تعزيراتِ پاڪستان	پاڪستاني حڪومت جا قانون
تعصبُ	تنگدلي، حسد، بغض، طرفداري
تعطيل	موڪل
تعظيم	مان ڏيڻ، عزت ڏيڻ، آبرو
تعلق	لاڳاپو، واسطو
تعلقات	لاڳاپا، واسطا
تعلقو	مختيارڪاريءَ جي حد، ضلعي جي ايراضيءَ جي مقرر ٿيل حد
تعلُم	پڙهائي، مطالعو ابياس سکيا
تعليم	سکيا، پڙهائي، تدريس، هدايت، رهبري، علم
تعليمي	تعليم ڏيندڙ تعليم سان واسطو رکندڙ
تعليم بالغان	بالغن لاءِ سکيا
تعليم ڏيڻ	پڙهائڻ، سيکارڻ، سکيا ڏيڻ
تعليم کاتو	تعليم جو ڪم هلائيندڙ کاتو
تعليم نسوان	عورتن جي تعليم

تعليم يافتہ	تعليم حاصل ڪيل، پڙهيل
تعليمي ادارو	اُها سوسائٽي يا جماعت، جيڪا تعليم جو بندوبست ڪندي هجي، تربيت گاهہ درسگاهہ
تعمير	اڏاوت
تعميل	عمل، پوئواري، پيروي
تعويذ	بيماريءَ کان بچڻ لاءِ لکيل دُعا جو ڪاغذ، نقش
تغاري	لوهہ جي وڏي ٿالهي، جيڪا گاري وغيره لاءِ رازا ڪم آڻيندا آهن
تغلق گهراڻو	دهليءَ جي بادشاهن جو هڪ گهراڻو
تفاوت	فرق، فاصلو
تفريح	وندر، مزو
تفصيل	سربستو احوال، وچور، بيان، شرح، وضاحت
تفصيلوار	سلسليوار
تفهيم	ڄاڻ، سکيا، معلومات
تقاضا	طلب، گهر، خواهش
تقاوي	سرڪار پاران امداد طور ڏنل رقم
تقدس	پاڪ هجڻ واري حالت، پاڪائي، پاڪيزگي
تقدم	اوليت
تقدير	مقدر، الاهي حڪم، ڀاڳ، بخت، نصيب
تقرر	مقرري، نوڪري
تقريب	مجلس، دعوت، ريت، رسم
تقريبًا	لڳ ڀڳ، اندازًا
تقرير	بيان، ڳالهہ ٻولهہ، گفتگو خطاب، واعظ
تقسيم	ورهاست، ورهاڱو
تقليد	پيروي
تقويت	طاقت
تقويٰ	خدا جو خوف
ٽڪ	ڀاڱي حصو ٽُڪر

ٽُڪ	ٻن چئن لفظن جي مناسب ميٺ
تڪبر	وڏائي، هٺ، غرور، آڪڙ
تڪبير	خدا جي وڏائي بيان ڪرڻ جو فقرو (الله اڪبر چوڻ)، جانورن کي ذبح ڪرڻ وقت الله اڪبر چوڻ
تڪبيرِ اوليٰ	نماز جي پهرين تڪبير
تڪرار	جهيڙو
تڪڙ	جلدي، اُبهرائي
تڪڙو	تڪڙ ڪندڙ
تڪلف	ظاهرداري، ظاهري ڏيک
تڪليف	ڏکيائي، مصيبت، درد
تڪميل	پورائي، مڪمل
ٽڪڻ	نظر ۾ رکڻ، نهارڻ، ڏسڻ جانچڻ
تڪيو	فقيرن جي ويهڻ جي جاءِ
تِک	تکائي، تيزي
تِکو	تيز، هوشيار، چالاڪ
تلاش	ڪوجنا، ڳولها
تلاوت	قرآن پاڪ پڙهڻ
تلاءُ	رهڪرو
تِلڪ	نڪ جي مٿان ڀرون جي وچ ۾ نراڙ تي ڪڍيل نشان، ٽِڪو
تلقين	هدايت، نصيحت
تلوار	ترار، شمشير
ٽلور	پکيءَ جو هڪ قسم
تِلي	جسم جي عضوي جو نالو تِري
تليبڏي	مٺائيءَ جو هڪ قسم، جنهن جو ترو ٻڏل هجي، چڻن مان ٺهيل مٺائي، (بلوچستان جي ڀاڳ ناڙيءَ جي تليبڏي مشهور آهي).
تماچي	سما گهراڻي جو بادشاهه

تماشو	نظارو ڏيک، کيل، ناٽڪ، مزو نمائش، مذاق
تماشبين	تماشو ڏسندڙ
تماڪ	ٻوٽي جو هڪ قسم، جنهن جي سڪايل ڪائين ۽ پنن ۾ نشي جو اثر هجي
تمام	پورو، سمورو، سڄو مڪمل، گهڻو بيحد
تمت	پورو ٿيو
تمثيل	نمونو مثال
تمدن	رسم ورواج، رهڻي ڪهڻي، هلت چلت
تمر	شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي وڏي خليفي جو نالو
تِمر	وڻ جو هڪ قسم، جيڪو سمنڊ جي ڪناري گهڻو اُڀري ٿو
تمنا	آس، خواهش، آرزو ارادو اُميد
تمهيد	مُنڍ، مهاڳ، ديباچو شروعات
تميز	فضيلت، ادب
تِن	انهن
تَنُ	بدن، جسم، شرير
تن پروري	خود غرضي
تنبور	وڄائڻ جو ساز دنبورو
تنت	تندَ
تنخواهه	نوڪري جي عيوض مهيني جي مقرر ٿيل رقم
تند تنوارڻ	دل ۾ ياد ڪرڻ
تندون تارون	ڌاڳا ڌاڳا، چڙ وچڙ ڌاڳا
تندرست	صحتمند، چڱو ڀلو
تندرستي	چڱڀلائي، صحت
تن من	جان، جسم، روح، قلب
تنازعو	ويڙهه، عداوت، رنجش، جهڳڙو
تناسب	برابري
	خسمه

ٽڙو	ڪڙنري جو قسم
تنظيم	انتظام ڪندڙ جماعت
تنقيد	نڪتہ چيني
تنگ	سوڙهو تڪليف ۾، غريب
تنگ حال	محتاج، غريب
تنگدست	ڇڃو مسڪين
تنگدل	ڪنجوس، هٺ جو تنگ
تنگي	مُفلسي، غريبي غُربت
تنگ نظر	تعصب رکندڙ
تنوار	آواز للڪار
تنوارون ڪرڻ	ٻولڻ ٻولڻ، لنوڻ، آواز ڪرڻ
ٽنور	ماني پچائڻ لاءِ زمين ۾ کوٽيل کڏ
تنوين	ڪنهن لفظ جي پڇاڙيءَ واري اکر سان ٽون گڏي اُچارڻ لاءِ ڏنل ٻہ زبرون، ٻہ زيرون يا ٻہ پيش ڏئي اچارڻ مثال: اتفاقاً، مثلاً وغيره.
تنهن	انهيءَ، هُن، اُن
تنهنڪري	انهيءَ ڪري
تنهن کان سواءِ	اجا انهيءَ کان ٻہ وڌيڪ، تنهن لاءِ
ٽنهن	جو ٽيا جا سان ڪم ايندڙ ضمير اڳياڙي
تنهنجو	اوهان جي تو واري، توهان جو
تنهين	تنهن، انهيءَ
ٽني	انهن، تن جي
ٽنيا	هڪ ذات جو نالو
ٽلو	پرت پريل گج يا ڪنجرو
تو	ٽون
توتي	تنهنجي مٿان
توڏانهن	توهان ڏانهن، توهان جي طرف
توڏي	تنهنجي طرف

ٽڙ	گرمي، سيڪ، ماني پچائڻ لاءِ لوهه جو گول ٽڪرو
ٽنوار	سڏ، پڪار
تواتر	لاڳيتو هلندو اچڻ
تواريخ	مهيني جا ڏينهن، اُهو ڪتاب جنهن ۾ گذريل وقت جون حالتون ۽ واقعات لکيل هجن، روايتون
توازن	وزن، برابري
تواضع	مهمان داري، مهمان نوازي
توانو	چاق، چڱو ڀلو، تندرست، خوش، تازو
توائي	مورڳو نه سمجهندڙ
توانائي	تندرستي، سگهائي، تازگي
توبچي	توب وارو، توب هلائيندڙ
توبهه	گناهن کان پڇتاءُ
ٽوٽ	ٽوٽ وڻ جو ميوو
توجهه	ڌيان، خيال
توحيد	هيڪڙائي، وحدانيت
توڏو	اُٺ جو ٻچو
توريت	حضرت موسيٰ عليه السلام تي نازل ٿيل ڪتاب
تورڻ	وزن ڪرڻ
توري	سبزيءَ جو هڪ قسم
ته ڪرڻ	ويڙهڻ
تهان	ان وقت کان پوءِ
تهان پوءِ	تنهن کان وٺي
تهائين	اجا وڌيڪ
تهجد	اڌ رات کان پوءِ ۽ ٻاک ڦٽڻ کان اڳ واري نفلي نماز
تهذيب	انسانيت، خوش اخلاقي
تهمت	ٻهتان، شڪ
تهين	انهيءَ
تي	مٿان

تيار	سنيربل، پوري، مڪمل
تياڳ	جُدائي، فقيري
تيڏانهن	تنهن طرف ڏانهن
تيرُ	لوهو گز
تير انداز	تير هلائيندڙ تير اڇلائيندڙ تير هڻندڙ
تيرٿ	هندن جي زيارت جي جاءِ
تيرهن	ڏهه ۽ ٽي
تيرهون	سلسلي ۾ تيرهون نمبر، ٻارهين نمبر کان پوءِ ايندڙ
تيز	تکو، جلد، تکڙو
تيز رفتار	تکو هلندڙ
تيزاب	گندرف جو پاڻي
تيزابي لوڻ	لوڻ جو هڪ قسم، جيڪو گندرف مان ٺهيل هجي،
تيزي	تکائي، ڦڙتائي
تيستائين	ان وقت تائين
تيسو	ضد، ڪروڌ
تيسين	ان وقت تائين
تيشي	رازڪي ڪم جو هڪ اوزار
تيلُ	سٽيي، پاڻيٺ، تيلي ٻج مان نڪتل روغن
تيل قليل	هار سينگار
تيلان	تنهنڪري
تيلاهه	تنهن ڪري
تيلانهين	انهيءَ سبب
تيلو	گاهه وغيره جو ڪانو
تيلي ڏيڻ	باهه ڏيڻ
تيمارداري	بيمار جي خدمت
تيمم	پاڻي نه ملڻ جي حالت ۾ ڪيل وضو
تيو	ان جهڙو
تيوڻ	ٻاجي

(ٽ)

ٽ	**الف - ب جو ڇهون نمبر اکر**
ٽاٻڙ	ڏکر ڪاٺ
ٽاٻو	ڪڏ سبب آيل ڏکو آٽڙجڻ
ٽاٽل	ٽڏڪار، ٽڏي پاڻيءَ وارو هنڌ، مٺو پاڻي
ٽِتِ	ڪنهن ڪم لاءِ مقرر وقت، مقرر تاريخ يا ڏينهن
ٽج	عورت جو ڪير
ٽج بخشائڻ	ماءُ ڪان سندس حقن جي بجا آوريءَ جي معافي وٺڻ
ٽج شريڪ	ڳڏ ٽج ڏاتل
ٽڏ	سيءُ، سردي
ٽڏِڙا	ٽورڙا ٽڏا
ٽڏڙو	ٽورو ٽڏو
ٽڏاڻي	هندن جي هڪ ذات
ٽڏڙي	هندن جو هڪ وڏو ڏڻ
ٽڏڪار	ٽڏاڻ، ٽڏي هوا
ٽڏو	ٺريل
ٽڏڻ	پيرن سان لتاڙڻ
ٽڏي ٽي	آتي جو اُتي
ٽڙ	شڪي زمين، وارياسي زمين
ٽرٽلو	آتل پٽل، هلچل، خوف، ڏپ
ٽُڙُ	وڻ جو ٿلهو حصو وڻ جو ٻيو حصو
ٽوٽر	سوج
ٽڦ	لپاٽ، ٽڦڙ
ٽڪ	وات مان ڪڍيل پڪ
ٽڪل	سُست، ضعيف، ڪمزور، ساڻو

تکڙ	سست تيڻ، سائو تيڻ
ٽلهه	منڍ، شروعات
ٽهه	هڪ جهنگلي جانور جي رهڻ جي جاءِ
ٽلهو	مٽيءَ جو ڍڳ، ڏڙو مٿانهون پڌرُ
ٽُلهو	ٻُٽ ڀريل، مٿارو
ٽنبُ	جاءِ کي ڏنل ٽيڪو
ٽُنبو	ٽنب، ٽيڪو
ٽوبي	پٿر جي دانگي
ٽورڙو	تمام ٽورو
ٽورو	احسان، بدلو، عيوضو
ٽورو ڪڍڻ	احسان ڪڍڻ
ٽورو لاهڻ	ڀلائيءَ جو بدلو ڏيڻ
ٽورو مڃڻ	احسان قبول ڪرڻ
ٽوري	گهٽ
ٽولهه	موٽاڻ، ٿُلهائي، ٿُلهاڻ
ٽونو	مينهن يا ڪنهن جانور جو ٽڪر
ٽُوهر	جابلو يا واريا سي پٽ تي ٿيندڙ هڪ قسم جو ڪنڊن وارو وڻ
ٽُوهو	اُٽ جي پشيءَ جو اُتاءُ، اُٺ جي پُٺي
ٽوٽو هڻڻ	سِڱ هڻي ڪيرائڻ
ٽهو	ڍِڳ، ميڙ
ٽيلهو	چمڙي يا ڪپڙي جي ڳوٿري
ٽيلهي	ڪپڙي جي ڳوٿري

(ٽ)

ٽ	سنڌي الف - ب جو ستون نمبر اکر
ٽارڻ	پري ڪرڻ
ٽاري	لام
ٽاڪر	بخيو، ٽوپو
ٽاڪرو	ياڄ
ٽالهي	شيشم جي وڻ جو هڪ قسم
ٽامو	پتل ۽ لوهه جي ملاوت مان ٺهيل هڪ ڌاتو
ٽان ٽان	ڪان ڪان، ڪانو جو آواز گوڙ
ٽانڊاٽو	چمڪندڙ ڪنين وارو جيت، ڪُڙ ڪپيتو
ٽانڊو	برندڙ اگر، برندڙ ڪوئلو بنا دونهين ٻريل باهه جو ٽڪر
ٽانڪي	سيمنٽ مان ٺهيل حوض
ٽانگو	ٻه ڦيٿي گهوڙي گاڏي
ٽان ٽان	اجايو ڳالهائڻ، ڏيکاءُ
ٽانءُ	تڪبر، هٺ، وڏائي، مغروري
ٽائي	وقت، مهل
ٽائيفائيڊ	مُدي جو بخار
ٽائر	ڦيٿي تي چڙهڻ وارو گول ربڙ
ٽائون	وڏو ڳوٺ، شهر
ٽائون ڪميٽي	وڏي ڳوٺ جي چونڊيل ماڻهن جي جماعت
ٽائون هال	شهر جي اُها وڏي جاءِ، جتي جلسا وغيره ٿين.
ٽائيپ	ڇاپو
ٽائيپ رائيٽر	ٽائيپ ڪرڻ جي مشين، ڇاپي واري مشين
ٽائيم	وقت، مهل
ٽپڪ	تنڊو ڪارو

ٽپڪو	نقطو، ڦڙي
ٽپي	غوطو
ٽٽڻ	ڇڄڻ، جدا ٿيڻ
ٽٽون	ننڍي عمر وارو گهوڙو
ٽپ	ٽپو، ڇال
ٽپال	پوسٽ آفيس جي ذريعي آيل يا موڪليل خط
ٽپالي	خط پهچائڻ وارو
ٽپڻ	اُڪرڻ، لنگهڻ
ٽپي	اُڪري
تجوڙي	پئسن رکڻ لاءِ لوهه جي مضبوط پيٽي
ٽرگنا ميٽري	جاميٽريءَ جي علم جو هڪ مٿانهون حصو
ٽپور	ٽنهي پاسن کان پورو
ٽپهر	ٽن پهرن جو وقت، عصر جو وقت
ٽڪائڻ	ترسائڻ
ٽڪاڻو	ڀاڙن جي رهڻ جي جاءِ، هندن ۽ سکن جي پوڄا جي جاءِ
ٽڪر	اهو قدرتي پٿرن جو ڍڳ، جنهن جي اوچائي هڪ هزار فوٽن کان گهٽ هجي.
ٽڪنڊو	گهٽ وڌ ماپ جي ٽن پاسن وارو ٽڪنڊو
ٽمورتي	هندن جي ٽن منهن واري گڏيل مورت
ٽڪو	اوائلي دور ۾ ٽامي جا ٻه پئسا. ورهاڱي کان اڳ تائين ٻه اهو سڪو رائج هو.
ٽڪو	تلڪ، داغ
ٽڪو	ڇيڙ
ٽڪيٽ	پاس، پرچي، مسافري لاءِ چٺو (ريل گاڏيءَ، بس يا جهاز ۾)
ٽل	اٽڪل، ترڪيب، ڏاهپ، ڏاهپ سان ڪم ڪرڻ
ٽلڻ	نخري سان هلڻ
ٽمٽار	پريل

تِمڪائي	چلڪائي، چمڪائي
تِمڪڻ	چمڪڻ
تمڪڻ	چمڪڻ
تَنُ	28 مڻن جو وزن.
تنبڙ	هڪ قسم جو جيت
تنبڙي	ننڍڙو تنبڙ
تَنبو	ڳوٺ، جهنڊ. ميڙاڪو ننڍي ڇانوٽي. ميرن جي دور ۾ فوجي لشڪر جي سپهه سالارن جا ڳوٺ تنبا سڏبا هئا.
ٽَنگ	ڄنگهه
ٽُنگ	سوراخ، ٻرڙ
ٽنگا ٽولي	پيرن ۽ ٻانهن کان پڪڙي ليٽائي کڻڻ
ٽوٻي	سست، ڪيٻائيندڙ ڪم پورو نه ڪندڙ
ٽوڙهو	رسي ٽلهو ڏاڍو نوڙ
ٽوڪري	ڪارو
ٽوڪڻ	مهٽو ڏيڻ
ٽولو	جماعت، گروهه
ٽوهُ	هڪ قسم جي جهنگلي ول جو ڦر
تِهارو	ٽيهه ڪن، ٽيهن جيترا
ٺهه ٺهه	وڏي آواز سان کلڻ
ٿهڪائي	اُباري، جوش ڏياري
ٽي-بي	سلهه جي بيماري، ڦڦڙن جي بيماري
ٽياسي	اسي ۽ ٽي
ٽيبل	ميز
ٽيتاليهه	چاليهه ۽ ٽي
ٽيٽيهه	ٽيهه ۽ ٽي
ٽيٽيهر	پکيءَ جو هڪ قسم
ٽيپ	سزا، قيد

تيهري	وچين نماز جو ونت، تي پهر پورا ٿيڻ وارو وقت
ٽيڪ	آڌار، آسرو
ٽيڪا ٽپڻي	تبصرو، نڪته چيني
ٽيڪس	محصول، ڍَلَ
ٽيڪسٽ بڪ	درسي ڪتاب
ٽيڪم	زمين کوٽڻ لاءِ هڪ لوهه جو اوزار
ٽيڪ	آڌار، ٽوٽي، آسرو
ٽيڪو	مدد، پنيرائي
ٽيلو	مٽانهين جاءِ، دڙو يا ٽڪري وغيره
ٽيليفون	تارن ذريعي پري پري تائين ڳالهائڻ جو اوزار
ٽيليفون آپريٽر	ٽيليفون جي سلسلي کي بقرار رکڻ وارو ماڻهو، نگهبان
ٽيليگراف	هڪ هنڌان ٻئي هنڌ خبرن موڪلڻ لاءِ تار جو ذريعو
ٽيليگراف آفيس	تارن پهچائڻ جي آفيس
ٽيليگرام	تار جي خبر، تار جو لکيل ڪاغذ
ٽيليويزن	اُها مشين جنهن تي آواز سان گڏ تصوير به نظر ايندي آهي
ٽيم	پارٽي، رانديگرن جي جماعت
ٽينڊر	ٺيڪيدارن طرفان لکيل آڇ جو ڪاغذ
ٽينس	ننڍڙي بال ۽ ريڪيٽ سان کيڏڻ واري راند
ٽيوب	سائيڪل يا موٽر جي ڦيٿي جو اندرون ربڙ
تيونجاهه	پنجاهه ۽ ٽي
تيويهه	ويهه ۽ ٽي
تيهه	ٻڙي ايڪي ۽ ٽن ڏهاڪن وارو انگ (30)
تيهون	تيهون نمبر
تيهتر	ستر ۽ ٽي
تيهٺ	سٺ ۽ ٽي

(ٺ)

ٺ	سنڌي الف – ب جو اٺون نمبر اکر
ٺاٺ	شان شوڪت، ڍنگ، طريقو
ٺاپر	ماٺ، خاموشي، سانت، آرام
ٺارڻ	ٿڌو ڪرڻ
ٺاڪُر، ٺڪُر	مالڪ، ٺڪي، ڳوٺ جو چڱو مڙس، عزت جو لقب
ٺام	جاءِ، جڳهه، آستان
ٺٽ	واهه يا درياهه جي ڪناري تي ٻڌل شهر
ٺِڪُرُ	ٺڪر جي ٺانوَ جو ٽڪرو، مٽيءَ جو پڪل ٺانءُ، وڏي ٺڪري
ٺِڪاڻو	آستان، پتو ڏس
ٺاهڻ	جوڙڻ
ٺَٺول	مسخري، مذاق
ٺَپُ	زخم
ٺپو	ڪنهن ڌاتو يا ڪاٺ جي تختي جو ٽڪر، جنهن تي اکر يا ڪي ٻيا نشان اُڪريل هجن.
ٺَرڻ	ٿڌو ٿيڻ
ٺَڳُ	دغا باز دوکيباز ٺڳيندڙ
ٺَڳڻ	ٺڳي ڪرڻ، دوکو ڪرڻ
ٺَلُ	منارو پايو اوچو ضلعي جيڪب آباد جي هڪ تعلقي جو نالو.
ٺَلهو	خالي، بيڪار، واندو اجايو
ٺوس	ڀاري، وزني، مضبوط ڏاڍو سخت
ٺوڪر	ٺُڏو
ٺُونِٺُ	انساني عضوي جو نالو ڪرائي ۽ ڏونري جي وچ

	وارو مُنڍ
ٽُونٽو	هٿن کان جڏو، لُولو
ٽُونٺو	بند ٿيل هٿ جو ڌڪ، مُڪ
ٽُونگو	چهنب جي مار، آڱر جي ٺوڪر
ٺهه پٺهه	جهٽ پٽ
ٺهراءُ	تجويز، رٿ
ٺهراءُ پاس ڪرڻ	تجويز يا رٿ بحال ڪرڻ
ٺهرائڻ	جوڙائڻ
ٺهڻ	جُڙڻ، تيار ٿيڻ
ٺيڪ	درست، صحيح، برابر، سچ، تحقيق
ٺيڪو	ٻول جو ڪم، مقاطعو
ٺيڪيدار	ٻول جو ڪم ڪندڙ
ٺيلهڻ	ڌڪڻ

(ث)

ث	سنڌي الف – ب جو نائون نمبر اکر
ثابت	صحيح، سلامت، سچو پڪو درست، تصديق ٿيل، سمورو قائم
ثابت قدم	هڪ ڳالهه تي بيهندڙ مضبوط مستقل مزاج
ثابتي	مضبوطي
ثاقب	چمڪندڙ تارو، روشن، چمڪندڙ
ثالث	اُهو ٽيون ماڻهو جيڪو ٻن جي وچ ۾ فيصلو ڪري
ثانوي	ٻيو ٻئي درجي وارو
ثانوي تعليم	اعليٰ تعليم، هاءِ اسڪول جي تعليم
ثاني	مٽ، ٻيو
ثُبوت	نشان، شاهدي
ثروت	مال جي گهڻائي، دولت
ثُريا	تارن جو مشهور ميڙ تمام اوچي منزل
ثمر	ميوو، ڦلُ، اُجورو
ثنا	تعريف، واکاڻ، ساراهه
ثواب	چڱو ڪم نيڪي سٺو بدلو چڱو بدلو نيڪي جو بدلو
ثواب بخشڻ	پنهنجي نيڪ ڪم جو صلو ٻئي کي بخشڻ
ثواب ڪمائڻ	نيڪيءَ جو ڪم ڪرڻ
ثور	آسماني برج جيڪو ڍڳي جي شڪل وانگر آهي.
ثور	مڪي معظم جي ڀرسان هڪ جبل جو نالو

(پ)

پ	الف - ب جو ٻهون نمبر اکر
پابند	گرفتار، جڪڙيل، روڪيل، تابعدار
پابندي	تابعداري، لحاظ، رڪاوٽ، روڪ، منع، اجازت نه هئڻ
پاپ	گناهه، عذاب، برائي، ظلم
پاپڙ	دال ۽ ميدي وغيره مان ٺهيل ڪاغذ وانگر خشڪ مانيءَ جهڙا، جنهن کي باهه تي سيڪي يا تيل ۾ تري کاڌو ويندو آهي.
پاءُ	چوٿون حصو
پائي	اوائلي دور جو سڪو جيڪو هڪ آني جو ٻارهون حصو هوندو هو 1/12 آنا
پامال	برباد، لتاڙيل
پاپوڙو	پيپر وڻ جو وڏو ڦر
پاپوهه	ڦڙڪ
پاپيهو	پکيءَ جو هڪ قسم
پاتار	زمين جو هيٺانهون طبقو درياءَ يا سمنڊ جو تَرو
پاتال	اونهو، عميق، دريا يا سمنڊ جو ترو
پاٽ	دادو ضلعي ۾ هڪ ڳوٺ جو نالو
پاڇي	بچت، باقي
پادري	عيسائي مذهب جو عالم
پار	هُن پر، ٻئي پاسي
پاراتو	پٽ، بد دعا
پارائڻ	ڍڪائڻ
پارت	سفارش
پارٽي	جماعت

پارس	پٿر جو هڪ قسم، جيڪو لوهه تي گسي ان کي سون ڪري وجهندو آهي، نفيس، عمدو
پارسل	بند ٿيل پئڪيٽ
پارڪر	سنڌ جي هڪ حصي جو نالو جيڪو ٿر ۽ ڪڇ علائقن جي وچ ۾ آهي.
پارليامينٽ	قانون ٺاهيندڙ جماعت
پارو	ڌاتوءَ جو هڪ قسم
پارو	سخت سيءَ، سياري جي مند ۾ گهٽي ٿڌ سبب جميل پاڻي
پاروٿو	رکيل ڪاڌو اهو ڪاڌو جيڪو تيار ٿيڻ کان پوءِ گهڻي وقت تائين رکيل هجي، بي سواد طعام
پاڙ	جَڙ، بنياد، پيڙهه
پاڙو	ڳوٺ يا شهر جو پاڳو محلو
پاڙيسري	پر ۾ رهندڙ پاڙي وارو
پاڙهڻ	پڙهائڻ
پازيب	پيرن ۾ پائڻ لاءِ زيور، جيڪو خاص ڪري عورتون پائينديون آهن.
پاس	امتحان ۾ ڪامياب ٿيل، لنگهڻ جو رستو
پاس بڪ	بئنڪ ۾ رکايل پئسن جو ڪتاب
پاسيرو	هڪ طرف ڪجهه پري
پاسري	ڇاتيءَ جي پاسي وارين هڏين مان هڪ هڏي
پاسو	طرف
پاشا	ترڪستان ۽ مصر ۾ سردارن جو لقب
پاڪ	صاف سٿرو بي عيب
پاڪائي	صفائي
پاڪيزگي	پاڪائي، صفائي
پاڪي	و.ر: ڪورٽ جو اوزار

پاڪيٽ	کيسو، جيب، ٿيو
پناھ	آمان، بچاءُ
پاڪڙو	اُٺ تي سواري ڪرڻ لاءِ ٺهيل هنو
پاڳارو	پڳ وارو، قوم جو سردار
پالاري	هڪ ذات جو نالو
پالتو	پليل، پاليل، ڌاريل، گهريلو
پاليسي	طريقو، سياسي اُصول
پالش	چمڪ، صفائي
پالڪ	سائي ڀاڄيءَ جو هڪ قسم
پالڪي	اُها ڏولي، جيڪا ماڻهن جي ويهڻ لاءِ هاٿيءَ جي پٺيءَ تي ٻڌبي آهي.
پالڻهار	پروردگار، روزي ڏيندڙ
پالوٽ	پاڻيءَ جي اُٿل
پاڻ	ڦل جو هڪ قسم
پاڻ	خود
پاڻ مرادو	پنهنجي منهن
پاڻ ملهائڻ	سارا ڏينهن جو ڪم ڪرڻ
پاڻي	آب، جل
پاڻيانو	پاڻيءَ وارو، ٻسيل
پاڻيٺ	پاڻيءَ جهڙي شيءِ
پاوا	ٻڪري، مينهن، ڳئون وغيره جا گوڏن تائين پير
پاوا	ڪٽ جا مونا، ڪٽ جا پير
پاور هائوس	اُها جاءِ، جتي بجلي ٺاهي وڃي، بجلي گهر
پائدار	مضبوط
پائنده باد	شل! هميشه قائم هجي.
پائوڊر	سنهو ٽيل، ٻورو پيٺل
پايو	ڪرسي، ميز، کٽ وغيره جو پائو

پايو	بنياد، پيڙهه
پٻُ	هالار جبل جي ڏاکڻي قطار
پٻُ	پير جو ٿُهڙ وارو حصو
پتِ	اعتبار، پروسو
پتاشو	کنڊ جي چاشنيءَ مان ٺهيل بسڪوٽ وانگر گول، جيڪو مٺو ٿئي ٿو.
پتِل	ڌاتوءَ جو هڪ قسم، جيڪو جست ۽ ٽامي ملائڻ سان ٺهي ٿو.
پُتلو	بُت، مجسمو
پتلي تماشو	پُتلين جي راند
پتڻ	درياءَ جو اهو هنڌ، جتان ٻيڙيءَ ۾ چڙهجي
پتو	ڏَس، خبر
پتو	معدي ۽ جيري جي ڀر سان هڪ ننڍڙي ڳوٿري، جنهن ۾ سائي رنگ تي هڪ پاڻياٺ ٿئي ٿو.
پٽي	تختي، ڪاٺ جو ٽُڪر، جيڪو ڀڳل عضوي تي ٻڌبو آهي.
پٽُ	ريشمي ڪپڙو
پَٽُ	ميدان، زمين، بيابان
پُٽُ	نرينه ٻار، فرزند
پٽا پٽي	پٽڻ وارو، ليکڻ وارو
پٽاٽو	ڀاڄيءَ جو هڪ قسم
پٽاندر	موجب، مطابق، وانگر
پٽڻ	ڪُلڻ
پٽڙو	پاٽيءَ جهڙو
پٽڙي	رستي جي پاسي وارو گَسُ، سنهو پيچرو
پٽِڪو	پڳ
پٽِڪو	روج راڙو

پٽڻ	ڪوٺڻ، پٽڙو ڪرڻ، ماتم
پٽڙي	لوهه جو پٽو، جبل جي پر وارو رستو
پُٺِ	ٺُنهن موڙڻ، پُٺي
پُٺا	بدن جو پوئين حصو پُٺي وارو حصو
پِپرُ	وڻ جو هڪ قسم
پڄاڻا	پوءِ، بعد
پڄاڻو	انتها
پڄائڻ	پهچائڻ، پورو ڪرڻ
پڄندي	طاقت، وس
پُڄندي وارا	پهچ وارا، طاقت وارا، امير ماڻهو
پڃَرُ	ڪوٺي جي ڇت ۾ ڪم ايندڙ ڪاني
پڃرو	سيخن يا ڪانن جو ٺهيل گهر، جنهن ۾ پکي رهن – لوهي سيخن جو ٺهيل گهر، جنهن ۾ جانورن کي رکيو ويندو آهي، بدن جي هڏن جو ڍانچو.
پڃڻ	تنبڻ، ڪپهه کي صاف ڪرڻ
پچائڻ	رڌڻ، تيار ڪرڻ، پڪو ڪرڻ
پچَرُ	ڪنهن جي غير حاضريءَ ۾ گلا ڪرڻ، ڳالهه، گِلا
پچڪاري	پاڻيءَ جي ڌار
پچڻ	باهه تي رڌجڻ، پڪو ٿيڻ
پُڇُ	جانورن جي پُٺ ۾ وڏيل وارن جو ڇُڳو
پُڇا	سوال، ڳولا
پُڇا ڳاڇا	سوال وغيره پڇڻ، سُڌ سماءُ
پڇاڙي	خاتمو پوئين حصو
پڇائڻ	معلوم ڪرڻ
پڇتائڻ	پشيمان ٿيڻ
پڇڙي	پ ڇِتي
پڇڙ تارو	پُڇ وارو تارو

پُڇڙي	پڇاڙي وارو حصو
پخال	مشڪ، جنهن ۾ پاڻي ڀرجي
پخالي	پاڻي ڀرڻ وارو
پختو	مضبوط، قابو
پَدُ	هڪڙي اکر ۾ هڪ حرڪت (اعراب) وارو آواز
پدم	هڪ تعداد، 1000000000000000
پدمڻي	خوبصورت عورت
پڌر	اڱڻ، صحن
پڌرو	ظاهر، نروار
پڌرائي	مشهوري
پڌري پٽ	ظاهر ظهور، کُلي ميدان
پڏائڻ	حد کان وڌيڪ تعريف
پدعيدن	شهر جو نالو
پَرَ	نموني، طريقي، تائين
پرپرو	تورو اڳتي
پرپٽ	پٺيان
پرديس	ڌاريو ملڪ
پرديسي	مسافر، ٻئي ملڪ جو رهاڪو
پرڏاڏو	ڏاڏي جو پيءُ
پرڏيهه	پرديس
پرڏيهي	پرديسي
پرگهور	سار سنڀال، ٿهل ٽڪور
پرمتڙيو	ٻئي جي صلاح تي هلندڙ ٻي سمجهه، نادان
پَرُ	ڪنبُ، پکُ
پرهڻ	اڏامڻ
پراچين	پراڻو قديم
پراڪرت	اُها ٻولي، جيڪا آرين ۾ اصلوڪن رهاڪن جي

	ٻولين سان مليل نهي هجي
پُراڻ	پراڻو
پراڻو	قديم، اوائلي
پرائمري	ابتدائي، شروعاتي
پرائمري تعليم	ابتدائي تعليم
ٻرائو	ٻئي جو
ٻرائي	ٻئي جي
ٻربت	جبل
پرڀات	سج اڀرڻ کان اڳ وارو وقت
پرڀاتي	صبح ساجهر وارو
پرڀاتي	هڪ راڳڻي جو نالو
پِرت	محبت، پريت
پرٿوي	زمين، دنيا، جڳ
پرچڻ	راضي ٿيڻ، نهڻ
پرچار	پڌرائي، تبليغ
پرچاءُ	ناهه، صُلح
پرچون	ريزڪي سامان، روزانو استعمال ۾ ايندڙ شيون
پردو	ڪنهن شيءِ کي لڪائڻ لاءِ ڪپڙو وغيره
پُرزو	[illegible]ر، مشين جو ڪو حصو
پرستان	پرين جي رهڻ جي جاءِ
پرڪار	جاميٽريءَ ۾ گول ڪڍڻ جو هڪ اوزار
پرک	جاچ، سڃاڻ
پرکڻ	جاچڻ، ڇڪاس ڪرڻ
پرڳڻو	صوبو، ملڪ جو حصو
پرگهور	سار سنڀال
پرلاءُ	ڳالهائڻ، آواز
پرمِڊ	مصر جا قديم مخروطي منارا

پرند	اڏامندڙ پکي
پرنسپال	تعليمي اداري جو سربراهه
پرڻڻ	شادي ڪرڻ
پرڻائڻ	شادي ڪرائڻ
پرڻائيڻ	شادي ڪرائيڻ
پرواز	اڏامڻ
پروانو	لکيل حڪم
پرواهه	ڪاڻ، گهرج، ضرورت
پرورش	سنڀال، پالنا
پروڙ	خبر، سمجهه
پروڙڻ	سمجهڻ، سمجهائڻ
پروفيسر	ڪاليج يا يونيورسٽيءَ جو استاد
پروگرام	ڪنهن ڪم جو مقرر ڪيل وقت
پرولي	ڳجهارت
پروڻ	اٽي ڇاڻڻ جي ڇاڻي
پرويز	شاهه ايران جو لقب، جيڪو هرمز جو پٽ هو.
پرهه	پاڪ ڦٽي
پرهه ڦٽي	پاڪ ڦٽڻ
پرهيز	احتياط
پرهيزگار	احتياط ڪندڙ، ڊڄڻ وارو
پرهيزگاري	رک، احتياط ڪرڻ
پَري	ڏور، اڳتي
پريان	پري کان
پري رهڻ	ڏور رهڻ
پريون	پريرو، تورو پري
پَري	هڪ خيالي سهڻي عورت
پرين	پيارو دوست

پريت	قرب، پيار
پريڊ	فوجي سِکيا
پريزيڊينٽ	صدر
پريس	ڇاپخانو
پريشان	فڪرمند
پريشان حال	تنگ حال
پريشاني	فڪر، ڳڻتي
پريم	پيار، قُرب
پِرين	پري واري
پِرين پار	درياءَ جو ٻيو ڪنارو
پرين	پيارو
پرينهن	سياڻي کان پوءِ وارو ڏينهن، ٻئي ڏينهن
پِڙُ	وڏو ميدان، اُهو هنڌ جتي عاشورن ۾ ماتم ڪيو وڃي
پُڙُ	ڏِکڙُ
پڙاڏو	پڙلاءُ
پڙپوٽو	پوٽي جو پٽ
پڙچ	ٽڏو
پڙڏاڏو	ڏاڏي جو پيءُ
پڙڏهٽو	ڏوهٽي جو پٽ
پڙلاءُ	پري جو آواز
پڙنانو	ناني جو پيءُ
پڙهڻ	تعليم حاصل ڪرڻ
پڙهائڻ	تعليم ڏيڻ
پڙهائي	تعليم وٺڻ، پڙهائڻ جو نمونو
پڙهڻي	پڙهڻ جو طريقو
پڙهيل ڳڙهيل	هوشيار، تعليم يافته
پڙهو	ڍنڍورو، اعلان

پسگردائي	آس پاس
پساھ	ساھ، دم
پستا	شڪل ميوي جو هڪ قسم
پسند	چاھ، مرضي
پسنديده	وڻندڙ
پسڻ	ڏسڻ
پُسڻ	آلو ٿيڻ
پسُون	تمام ننڍڙو ساھ وارو
پشاور	شهر جو نالو
پشتو	پٺاڻن جي ٻولي
پشم	سنها وار
پشيمان	لڄي
پشيماني	شرمساري
پُڦات	پُڦيءَ جو پُٽ
پُڦڙ	پيءُ جي ڀيڻ جو مڙس
پُڦي	پيءُ جي ڀيڻ
پڪَ	يقين
پڱَ	ٽڪ
پڪا	مضبوط، پڪل، پختا
پڪار	سڏ، رڙ
پڪارڻ	رڙ ڪرڻ، سڏ ڪرڻ
پڪڙڻ	جَهلڻ
پڪڙائڻ	جَهلائڻ
پڪل	رڌل، تيار ٿيل
پڪو	پختو، مضبوط
پڪُ	ڪنيُ
پُکراج	جواهر جو هڪ قسم، پٿر جو هڪ قسم

پکڙجڻ — جدا جدا ٿيڻ
پکڙڻ — الڳ الڳ ٿيڻ
پکي — اڏامندڙ ساھہ وارو
پکيڙ — چورس ماپ واري ايراضي
پکيڙڻ — ڇڙوڇڙ ڪرڻ
پڳ — پٽڪو
پڳدار — پڳ وارو
پگھار — تنخواھہ
پگھارڻ — رجائڻ
پگھرجڻ — رِجڻ
پگھرڻ — رجڻ، پگھرجڻ
پَلُ — تمام ٿورو وقت
پُل — دريا جي مٿان لنگھڻ جو رستو
پلال — سارين جو سُڪل گاھہ
پلاند — بدلو
پَل پَل — گھڙي گھڙي
پلجڻ — نپجڻ
پَلر — مينھن جو پاڻي
پَلڙو — ٻير جي وڻ جي ڦري
پلڪ — اک جو ڇپر
پرڪار — جاميٽريءَ جو اوزار
پلنگ — کٽ جو ھڪ قسم
پَلو — مڇيءَ جو ھڪ قسم
پِلي — ڇٽن يا مٽن جا ٻن ٻاجي طور استعمال ٿيندا آھن.
پُلي — چَرخي
پليٽ — ٿالھي
پليٽ فارم — ريلوي اسٽيشن جي اھا جاءِ، جتي ريل گاڏي اچي

	بيهندي آهي.
پليگ	هڪ وچڙندڙ بيماري، جيڪا ڪوئن جي سببان ڦهلبي آهي
پمپ	زمين مان پاڻي ڇڪي ڪڍڻ جو نلُ
پن	وڻ جو پتو
پناهه	بچاءُ، آمان
پنج	هڪ عدد جو نالو
پنج ارڪان	اسلام جا پنج بنيادي اصول
پنجتن	حضور پاڪ ﷺ حضرت علي، حضرت فاطمه، حضرت حسن ۽ حضرت حسين رضي الله عنهم.
پنج رقمي	حساب جو هڪ نمونو جنهن ۾ پنج رقمون مليل هجن.
پنج ڪُنڊو	پنجن ڪُنڊن واري شڪل
پنجون	قطار ۾ پنجون نمبر، چوٿين نمبر کان پوءِ ايندڙ
پنجاب	پاڪستان جو هڪ صوبو
پنجاسي	اسي ۽ پنج
پنجانوي	نوي ۽ پنج
پنجاهه	پنجن ڏهاڪن وارو عدد
پنجونجاهه	پنجاهه ۽ پنج
پنجويهه	ويهه ۽ پنج
پنجهتر	ستر ۽ پنج
پنجهٺ	سٺ ۽ پنج
پنجيتاليهه	چاليهه ۽ پنج
پنجيتاليهون	پنجيتاليهين نمبر تي
پنچر	سوراخ
پندرهن	هڪ عدد
پندرهون	پندرهين نمبر تي

پنڌ	مفاصلو رستو
پنڪڙي	گل جو ننڍڙو پن
پنڻ	خيرات گهرڻ
پنڻو	فقير
پنو	ڪتاب جو ورق، ڪاغذ
پنوڙو	مٽي جو ڳنڍو
پنوهار	ڀڪرار
پنهنجو	منهنجو
پنهنجو پاڻ	پاڻ مرادو
پنهنجي	خود جي
پُنهون	ڪيچ مڪران جي سردار جو پٽ
پنير	ڀرتي جو هڪ ڦل
پڻ	ب
پوتر	پاڪ صاف
پوتي	مٽي تي ڏڪڻ جو ڪپڙو
پوٽو	پٽ جو پٽ
پوٺو	سڌو پٽ، غير آباد زمين
پوپ	عيسائين جو وڏو رهنما
پوپٽ	اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم
پُوڄا	پرستش بندگي
پوڄڻ	پرستش ڪرڻ
پوڄاري	پوڄا ڪندڙ
پوءِ	آخرڪار
پُورَ	خيال
پُورائو	پورو ڪرڻ
پُورب	اوبر، اُڀرندو
پورهيت	پورهيو ڪندڙ

پوڙهو	ڪراڙو ضعيف
پوزيشن	حالت
پوسٽ	ٽپال، عهدو
پوسٽ ماسٽر	پوسٽ آفيس جو عملدار
پوسٽ مين	ٽپالي
پوسٽر	وڏو اشتهار
پوشل	آلاڻ
پوش پوش	پري پري
پوش	ڍڪ، پردو
پوشاڪ	وڳو
پوڪ	آبادي
پوڪڻ	آبادي ڪرڻ
ڦولڙي	رڍ يا ٻڪري جو ڇيلو
پُونجي	ملڪيت، بچت ڪيل رقم
پونگڙو	ٻلي يا ڪُتي جو ٻچو
پوني	ڦٽ ڦرڙيءَ وارو گند
پوءِ	بعد ۾
پوئتان	پٺيان
پوئلڳ	پيروي ڪندڙ
پوئيواري	پٺيرائي
پوئين	پٺين، پوين
پويان	پٺيان
پويان پساهه	مرڻ جو وقت
پوين	پڇاڙي وارو
پهه	خيال
پهه پچائڻ	رٿ رٿڻ
پهاڙ	جبل

پهاڙي	ننڍو پهاڙ
پهچڻ	پُڄڻ
پهچ	پُڄندي
پهچائڻ	رسائڻ، پڄائڻ
پهر	ٽن ڪلاڪن جو وقت
پهراڻ	وڏو ڪُڙتو
پهرڻ	پائڻ
پهرو	چوڪيداري
پهريدار	چوڪيدار
پهريائين	اوّل
پهرين	منڍ ۾، شروع ۾
پهلوان	بهادر، دلير
پهلواني	بهادري، دليري
پهنور	هڪ ذات
پهڻُ	پٿر
پٺان	پويان
پٺاڻهين	پٺيان، پويان
پئسو	هڪ سِڪي جو نالو دولت
پئسينجر	مُسافر
پئمائش	ماپ، پکيڙ
پئمانو	ماپ
پئڻ	بلا جو هڪ قسم
پيئڻ	ڪنهن پتري شيءِ کي نڙيءَ ذريعي پيٽ ۾ داخل ڪرڻ
پيءُ	والد
پيادل	پيرين پنڌ
پيادو	پنڌ هلندڙ
پيارُ	سِڪ، محبت

پيارو	وڻندڙ
پياڪ	پيئندڙ
پيالو	ٽانوَ جو هڪ قسم
پيتي	صندوق
پيٽ	جسم جو هڪ حصو
پيٽارو	هڪ شهر جو نالو
پيچرو	ننڍو رستو
پيچوها	هڪ ذات
پيچو	پُٺِ
پيدا ڪرڻ	اُپائڻ، خلقڻ
پيدائش	اُپت
پيداوار	آمدني، ڪمائي
پيدائشي	قدرتي، جائي ڄم ڪان
پيرُ	انساني جسم جو اهو حصو جنهن جي ذريعي انسان گهمي ڦري سگهندو آهي
پيرُ	بزرگ
پيرائتو	شروع ڪان
پيروڪار	پيروي ڪندڙ
پيروي	فرمانبرداري
پيرون	جهنگلي وڻ جو ميوو
پيڙا	تڪليف
پيڙو	مٺائيءَ جو هڪ قسم
پيڙهه	بنياد
پيڙهڻ	سنهو ڪرڻ، ڇتڻ، تڪليف ڏيڻ
پيڙهي	نسل
پيس	ڪجهيءَ جا سڪل ڦرها
پيشِ	اڳيان

پيش پوڻ	حاضر ٿيڻ
پيشُ	اکر جي مٿان ايندڙ اعراب
پيش ڪرڻ	حاضر ڪرڻ
پيش امام	نماز پڙهائيندڙ
پيش قدمي	اڳتي وڌڻ
پيشڪش	صلاح، آڇ
پيشنگوئي	اڳڪٿي
پينسل	ڪاٺيءَ جو قلم، جنهن ۾ لکڻ لاءِ ڏاتو پيل هوندو آهي
پيشن	نوڪريءَ جي مقرر ڪيل اُجرت
پيشاب	مُٽ، اُهو پاڻياٺو زهريلو مادو جيڪو جسم مان خارج ٿئي
پيشاني	نرڙ
پيشو	ڌنڌو
پيشوا	اڳواڻ
پيغام	نياپو
پيغمبر	نبي، رسول، الله جو نياپو پهچائيندڙ
پيڪا	ماءُ پيءُ
پيمائش	ماپ
پين	قلم جو هڪ قسم
پينگهه	جُهولو
پينگهو	هِندورو
پيهڻ	سنهو ڪرڻ
پيوند	چتي
پيوندڪاري	ڳنڍڻ
پيھ	ڳوڙ رش، سوڙهه، مصيبت
پيهڻُ	چتني پاسن ڪان اندر داخل ٿيڻ
پيهڻ	اناج وغيره کي جنڊ ۾ وجهي سنهو ڪرڻ

(ج)

ڄ	**سنڌي الف – ب جو يارهون نمبر اکر**
جا	جيڪا
جا	جڳهه، مڪان، جاءِ
جا بجا	جڳهه جڳهه
جابر	ظالم
جاتي	شهر جو نالو
جاتي	ياتري، زيارتي
جاچڪ	پينو منگتو
جاچڻ	چڪاس ڪرڻ
جاچ پڙتال	چڪاس
جادو	منتر
جادوگر	جادو ڪرڻ وارو
جاڙ	گهٽو
جاڙ	ساڙو لنڻ عشق
جاڙ	اجايو مفت
جاسوس	مخبر
جاگير	حڪومت طرفان مليل زمين
جاگيراڻي	هڪ ذات
جاڳرتا	شعور
جاڳڻ	سجاڳ ٿيڻ
جاڳائڻ	سجاڳ ڪرڻ
جاڳو	سجاڳ ٿيو سجاڳي
جال	ججهو گهڻو
جالار	درياهه، وڏو پاڻي
جالوت	هڪ بادشاهه جو نالو

جالينوس	يونان جي هڪ مشهور حڪيم جو نالو
جامُ	گهٽو
جامُ	پيئڻ جو پيالو يا ٿانءُ
جانئو	پهلوان طاقتور
جانجهہ	ساز جو هڪ تسر
جانچڻ	ڇڪاسڻ
جانچ	ڇڪاس
جانڊاهہ	وڏو جنڊ
جانور	حيوان
جانوري	هڪ ذات جو نالو
جاني بيگ	هڪ بادشاهہ جو نالو
جارا	هڪ پيٽ جو نالو
جاهہ وجلال	رعب ۽ دٻدٻو
جُبو	وڏو ڪوٽ
جَت	هڪ ذات جو نالو
جِت	جنهن هنڌ
جِت ڪِٿ	جتي ڪٿي
جتان	جنهن جاءِ کان
جَتڪ	هڪ ٻيلي جو نالو
جَتَن	ڪوشش
جتوئي	هڪ ذات جو نالو
جتان	جنهن هنڌان
جِتي	جنهن هنڌ
جُتي	پيرن ۾ پائڻ جو جُوتو
جُتو	ٽولو
جٽاءُ	پائداري
جٽاءُ دار	پائدار
ڄُڄِ	بي عزتي

ڄڄ	هڪ ذات جو نالو
ڄجُ	انصاف ڪندڙ
ڄجهر	گهٽڙ
جدوجهد	ڪوشش
جُدا	الڳ
جُدا جُدا	الڳ الڳ
جُدائي	وڇوڙو
جدال	جنگ
جدگال	هڪ ذات يا قوم جو نالو
جدل	لڙائي
جدول	حسابن ڪرڻ لاءِ تيار ڪيل نقشو
جدِي	آسمان جي هڪ برج جو نالو
جديد	نئون
جڏو	معذور، گهٽ سمجهه وارو
جڏهاڪر	جنهن وقت کان
جڏهن	جنهن وقت
جذام	ڪوڙهه جي بيماري
جذب	چڪڻ، چوسڻ
جذبو	اُدمو، جوش
جَرُ	پاڻي
جر تر	پاڻي ۽ خشڪي
جريب	زمين جو اڌ ايڪڙ
جَڙ	پاڙ
جَڙائڻ	موتين وغيره کي مڙهائڻ
جَڙاءَ	هيرن موتين جي جڙاوت
جَڙي ٻوٽي	اُها ٻوٽي جنهن جي پاڙ دوا طور ڪم اچي
جُزُ	حصو ڀاڱو
جزا	نيڪي جو بدلو

جَزاڪ الله	خدا توکي نيڪ بدلو ڏي
جَزم	اکر کي ساڪن ڪرڻ لاءِ نشاني ـْـ
جُزو	حصو ڀاڱو
جزيرو	خشڪي جو اهو حصو جنهن کي چئني طرفن کان پاڻي هجي
جَس	شاباس
جسامت	ٿلهائي
جِست	ڌاتو جو هڪ قسم
جُستجو	ڳولا
جَسد	جسم
جسڪاڻي	هڪ ذات
جِسم	بدن
جسماني	بدني
جشن	خوشي
جَفا	ظلم، زيادتي
جڪڙڻ	سوگهو جهلڻ
جڪڙجڻ	سوگهو ٿيڻ
جکرا	هڪ ذات جو نالو
جکراڻي	هڪ ذات جو نالو
جگدالي	اها سنڌي ٻولي، جيڪا صوبي بلوچستان ۾ ڳالهائي وڃي ٿي
جگر	پيٽ جي هڪ عضوي جو نالو
جلاد	ڦاسي ڏيندڙ ڇهبڪ هڻڻ وارو
جلال	وڏائي، ڪبريائي، عظمت
جلالاڻي	هڪ ذات جو نالو
جلائڻ	باهه ڏيڻ
جلباڻي	هڪ ذات جو نالو

جَلد	تيز تکڙو
جهٽ پٽ	يڪدم
جلدي	ترت، هڪدم
جُلد	پوش
جلسو	محفل
جلوس	گهڻن ماڻهن جو ميڙ
جلوو	ديدار، درشن
جليبي	مٺائيءَ جو هڪ قسم
جليل	وڏائي وارو الله تعاليٰ جو صفاتي نالو
جماد الثاني	هجري سال جي مهيني جو نالو
جماد الاول	هجري سال جي مهيني جو نالو
جماعت	مجلس، نماز پڙهڻ وارن ماڻهن جو ميڙ
جماعتي	جماعت وارو
جمال	حسن، سونهن، خوبصورتي
جمالو	هڪ راڳ جو قسم
جمالي	هڪ ذات جو نالو
جماڻي	هڪ ذات جو نالو
جمپ	ٽپو
جمع	موڙي، سڀ، ميڙ
جمعدار	پوليس کاتي جو هڪ عهدو مزورن جو وڏو
جمعو	هفتي جي ڏينهن جو نالو
جمعيت	انجمن، ميڙ
جملو	ٻه يا ٻن کان وڌيڪ لفظن جو ميڙ، جنهن مان پوري معنيٰ يا مطلب نڪري
جُملي	سڀ
جمهور	عوام، سڀ ملڪي ماڻهو
جمهوريت	عوامي راڄ
جميل	خوبصورت

جِن	خدائي مخلوق، جيڪا باهه مان پيدا ٿيل آهي
جناب	سائين، حضرت
جنابِ اعليٰ	معزز ماڻهو
جناح	قائداعظم محمد علي جناح جو خانداني نالو
جنازو	ميت
جَنب	سڄي زندگي
جنت	بهشت
جند	جان
جنڊ	ڇڪي
جنرل	فوج جو سپهه سالار
جنس	قسم
جنسي	جنس جهڙو
جنسيت	هڪجهڙائي
جنسار	قسمين قسمين
جنگ	ويڙهه، لڙائي
جنگجو	ويڙهاڪ
جنم	پيدائش، ڄم
جنم ڏينهن	ڄمڻ جو ڏينهن
جنوري	عيسوي سال جي مهيني جو نالو
جُنون	ديوانگي
جُنوني	پاڳل
جنهن	جيڪو
جو	جيڪو
جَوَ	اناج جو هڪ قسم
جُوئا	پتڻ راند
جواب	ورندي، ڪنهن سوال جو حل
جوابدار	جواب ڏيندڙ
جوابداري	ذميداري

جوار	اناج جو هڪ قسم
جوان	ڳڀرو، بالغ
جوان مرد	پهلوان، بهادر
جوانمردي	بهادري
جواني	بلوغت، مردانگي
جواهر	موتي، هيرو
جوڀن	جواني
جوتِ	روشني، سوجهرو
جوتي	روشن، چمڪندڙ
جوتشي	نجومي
جوٽڻ	ٻڌڻ
جُوٺو	اوبر، بچيل
جوجڪي	اوچتو خيال
جوڌو	پهلوان، سورهيه
جوڙ	بناوت، ٺاهه ٺوهه
جوڙاُپت	ٻن يا ٻن کان وڌيڪ انگن جي جوڙ ڪرڻ مان مليل انگ، جيئن جوڙاُپت 4-2+2
جوڙجڪ	ٺاهه ٺوهه، بناوت
جوڙون جوڙڻ	قدرت سان عجيب شيون خلقڻ
جوڙُ	سنڌُ، ٽاڪو
جوڙ ڪرڻ	ملائڻ، ڳنڍڻ
جوڙڻ	ٺاهڻ، ڳنڍڻ، جوڙ ڪرڻ
جوڙائڻ	ٺهرائڻ، بنائڻ
جوڙو	هڪجهڙيون ٻه شيون
جوزا	آسماني برج جو نالو
جوش	اوبر، گرمي
جوڳر	مسخرو، ڀوڳائي
جوکو	نقصان، ڇيهو

جوکور سڻ	نقصان پهچڻ
جوکيا	هڪ ذات
جوڳ	ناريا هرليءَ پر وهندڙ جانور
جوڳ پچائڻ	تڪليفون سهڻ
جوڳو	مناسب
جوڳي	سنياسي، نانگ جهليندڙ
جونءَ	جيت جو هڪ قسم، جيڪو اڪثر وارن ۾ ٿيندو آهي.
ڄون	عيسوي سال جي مهيني جو نالو جنهن ۾ سخت گرمي پوي ٿي.
جوڻيجا	هڪ ذات جو نالو
جوهر	هڪ قيمتي پٿر
جوءِ	زال، گهرواري
ڄوءِ	جاءِ، جڳهه، مڪان
ڄوئر	اناج جو هڪ قسم
جويا	هڪ ذات جو نالو
جهاد	ڪافرن سان مذهب خاطر لڙائي، ڪوشش
جهاز	وڏو ٻيڙو
جهاز ران	جهاز هلائيندڙ
جهاز راني	جهاز کي هلائڻ جو علم
جهازي	جهاز هلائيندڙ
جهالت	اڻ ڄاڻائي، بي خبري
جهانُ	دنيا، ڪائنات، عالم
جهانگير	اڪبر بادشاهه جي پٽ جو لقب
ڄهان	ڄتان
جهڙو	وانگر، ڄيان
جهڙائي	برابري، مشابهت، مساوات
جهڙو ٿهڙو	معمولي، هلڪو

جهنم	دوزخ
جھو	جهڙو اُن جيان، اُن وانگر
چٽان	چِٽان
جٽن	جهڙيءَ طرح
جٽن تٽن	هر صورت ۾
جِي	هائو
جي‌ءُ	جيئرو رهه، زنده رَهُه
جياپو	حياتي
جيارڻ	زنده ڪرڻ
جيءُ جيارو	ساهه وجهڻ وارو
جِيان	وانگر
جيان تيان	جيئن تيئن
جِيائين	جيستائين
جيب	کِيسو
جيت	ننڍڙو ساهوارو
جيترو	جنهن مقدار يا انداز جو هجي، تنهن کي جيترو چئبو آهي
جِيت	کٽڻ، فتح
جيتوڻيڪ	توڙي
جيجل	ماءُ
جيڏانهن	جنهن طرف ڏانهن
جيڏو	جهڙو ان جيترو
جيرو	پيٽ جي هڪ عضوي جو نالو
جِيرو	هڪ قسم جو خوشبودار ٻج، جيڪو ڀاڃي وغيره ۾ به استعمال ٿيندو آهي
جيستائين	جنهن وقت تائين
جيڪب آباد	صوبي سنڌ جي هڪ ضلعي جو نالو
جيڪڏهن	اگر، اگرچه

جيڪر	جيڪڏهن
جيڪو	ڪوڙ، ڪهڙو به
جيڪي	جو ڪجهه
جيل	قيد، سزا
جيل خانو	بندي خانو قيد خانو
جيلر	جيل جو وڏو علمدار
جيلان	جيئڻ
جيلان	شهر جو نالو
جيلان	جيلان شهر جو ويٺل
جيلاهه	جنهن لاءِ
جين	هڪ مذهب
جيوت	حياتي، زندگي
جيوڙو	ننڍڙو جيت
جيهو	جهڙو
جيها	جهڙا
جيءُ	زندگي، حياتي
جيئان	جنهن هنڌان
جيئرو	زنده
جيئڙو	ساهه وارو
جيئن	جهڙي طرح
جيئن تيئن	جنهن به طريقي، جهڙي به نموني
جيءُ جنت	خوش رهڻ
جيئدان ڏيڻ	زندگي بخشڻ
جيئڻ	زنده رهڻ، جيئرو رهڻ

(ڄ)

ڄ	سنڌي الف – ب جو ٻارهون نمبر اکر
ڄاتل	سڃاتل, واقفڪار
ڄاتو	سُڃاتو
ڄاتو	نائي، نياٽو
ڄاڃي	ڄڃ وارا
ڄار	وڻ جو هڪ قسم
ڄارُ	ڏور
ڄارو	ڪوريئڙي جو سنهن تندن وارو ڄارُ گهر
ڄاڙي	ڏائن ۽ ڏندن وارو هڏو
ڄاگري	وڻ جو هڪ قسم
ڄامُ	سنڌ جي سما بادشاهن جو لقب
ڄامُ تماچي	سنڌ جو مشهور سمو بادشاهه
ڄامُ سپڙ	هڪ مشهور سخي سردار
ڄامُ نندو	سنڌ جو هاڪارو سمو بادشاهه
ڄامڙا	هڪ ذات
ڄامشورو	هڪ ضلعي جو نالو هڪ شهر جو نالو
ڄاموٽ	هڪ ذات
ڄانيو	تيلي ٻج جو هڪ قسم
ڄاڻِ	هينئر، جلدي
ڄاڻُ	خبر
ڄاڻڻ	سمجهڻ
ڄاڻ سڃاڻ	واقفيت
ڄاڻٺهار	ڄاڻيندڙ
ڄاهو	جانور جو هڪ قسم

ڄائو	پيدا ٿيو
ڄڀَ	زبان
ڄڃ	شاديءَ جي موقعي تي ڪنوارءِ گهوٽ طرفان آيل دعوتي ماڻهو
ڄرڪو	مڇيءَ جو هڪ قسم
ڄم	ڄمڻ
ڄمار	عمر
ڄمائڻ	سخت بنائڻ
ڄمڻ	پيدا ٿيڻ
ڄمندي ڄامر	ننڍي هوندي کان ئي غير معمولي قوت وارو
ڄنگهه	ٽنگ
ڄڻ ته	جيئن ته
ڄٽو	هڪ ماڻهو
ڄٽي	هڪ عورت
ڄورَ	ڇڄر
ڄوڙ	پاڻيءَ جو جيت، جيڪو ماڻهن جي خراب رت چوسيندو آهي.
ڄيٺ	هندي سال جي مهيني جو نالو
ڄيرو	پاهه، لاٽ

(جھ)

جھ	سنڌي الف – ب جو تيرھون نمبر اکر
جھاتي	ليٽو
جھارو	ڇڏي لسي
جھاڙ	ٽِنڊو وڻ
جھاڙڻ	ٻھارو ڏيڻ
جھاڙڻ	جھاڙ وجھڻ، منتر پڙھڻ
جھاڙ ڦوڪ	دعا ڏاڳو پڙھي ڦوڪڻ
جھاڳڻ	تڪليف ڪاٽڻ
جھالار	ديدار زيارت، ڏسڻ
جھالاڙ	جبل جو نالو
جھالر	ڪپڙي وغيره جو ڪنارو جنھن تي ننڍيا ننڍيا گل لڳل ھجن.
جھانجھ	ساز جو ھڪ قسم
جھانگارا	ھڪ شھر جو نالو
جھانگي	جھنگ ۾ رھندڙ
جھتيال	ھڪ ذات
جھٽ	جلدي
جھٽ پٽ	يڪدم
جَھٽڪو	ڇنڊو لوڏو
جھٽڻ	جھپڻ
جھجھو	گھڻو
جُھڏو	شھر جو نالو
جَھرُ	جھنگ
جھر جھنگ	گھاٽو جھنگ

جھرڪ	شهر جو ٽالو
جھرڪُ	پکي
جُھرمٽ	ميڙ
جھرمر	روشني جو چمڪو
جُھرڻ	ٽمڻ، ڪمزور ٿيڻ
جُھڙ	ڪڪر
جُھڙالو	آسمان تي ڪڪرن واري حالت
جھڙ ڦڙ	جھڙ ۽ مينهن
جھڙپ	سٽ، جهٽ
جھڪ	مٽي وارو طوفان
جھڪ	هينانهين
جُھڪائڻ	نوڙائڻ، هيٺ ڪيرائڻ، مچائڻ
جُھڪڻ	نوڙڻ، پاسيرو ٿيڻ
جھڪو	گهٽ
جھڳ	ڦيڻ
جھڳٽو	ڪن شين جو ميڙ خاص ڪري وڻن جي ٽارين جو ميڙ
جھڳڙو	جهيڙو
جُھڳو	گهر، ڪکن سان ٺهيل جهوپڙي يا پونگو
جھل	روڪ
جُھل	جانورن جي پٺيءَ تي وڌل گلن وارو ڪپڙو
جُھلڪو	واءُ جو جُهوٽو
جُھلي	ڪاٺ ۽ ڪپڙي مان ٺهيل هوا لاءِ پکو جنهن کي هوا لاءِ رسي سان ڇڪبو آهي
جھل	پيٽ جي اندران سنهي چمڙي
جُھمٽو	وڻن جو ميڙ
جُھمر	ناچ
جُھمڪو	ڪڻن جو گهه

جهنجهٽ: خفو

جهنجهٽو: ٻاراڻو راند يڪو

جهنجهوڙڻ: خوب مهٽڻ

ڄهنڊ: ٻار جي مٿي جا پيدائشي وار

ڄهنڊو: علم، ڦلڪ جو خاص نشان

ڄهنڊڙي: ننڍڙو جهنڊو

ڄهنگ: اهو هنڌ جتي گهاٽا وڻ هجن، ويران ميداني علائقو

ڄهوٽڻ: لوڏا کائڻ

ڄهوٽو: لوڏو

ڄهو ڄهو: ڏڏ ولوڙڻ وقت نڪرندڙ آواز

جهوري: ٻلتي

جهوڪ: ڳوٺ جو نالو جتي شاهه عنايت شهيد جي آخري آرامگاهه آهي.

جهولَ: پهراڻ وارو اڳيون حصو جيڪو کولي جهلبو آهي جهولي

ڄهولڻ: لُڏڻ

ڄهولٽو: هندورو

جهولو: لوءِ، ڪوسي واءُ، لُڪ

ڄهومر: زيورن جو هڪ قسم، جيڪي عورتون ڳچين ۾ پائينديون آهن.

جهوناڳڙهه: ڀارت جي هڪ شهر جو نالو

جهونگار: آهستي ڳالهائڻ جو آواز

ڄهونو: پراڻو ڪراڙو ٻڍو

جهيرٽو: منڌيئڙو

جهيڙاڪ: جهڳڙو ڪندڙ

جهينگو: مڇيءَ جو هڪ قسم

ڄهيٽو: هلڪو آهستي، ڪمزور

(ڄ)

ڄ	سنڌي الف – ب جو چوڏهون نمبر اکر

نوٽ: سنڌي ٻوليءَ ۾ هي اهڙو اکر آهي، جنهن سان ڪوبہ لفظ شروع نٿو ٿئي.

(چ)

چ	سنڌي الف – ب جو پندرهون نمبر اکر
چابڪ	تيز، تکو
چاٺڪ	پکيءَ جو قسم
چابي	ڪنجي
چاٽو	مکڻ جو ڳوڙهو ماکيءَ ۾ مليل دوا
چاپلوس	خوشامدي
چاپلوسي	خوشامد
چاپئين	اها ڏاڙهي، جيڪا ڳلن تي پريل هجي
چاچڙ	هڪ ذات
چاچو	پيءُ جو ڀاءُ
چاچي	چاچي جي زال
چادر	هنڌ تي وڇائڻ لاءِ ڪپڙو
چار	هڪ عدد (4)
چارٽ	تصويرن وغيره جو نقشو
چارڻ	هڪ ذات، ٻڪرين وغيره کي جهنگ ۾ وٺي وڃي گاهہ ٻوٽا کارائڻ
چارو	چوپائي مال وغيره جو گاهہ
چاڏي	مٽيءَ جو پڪو برتن، جنهن ۾ ڏڌ ولوڙيو آهي
چاڙهہ	ٻاڙيءَ جي گهٽائي

چاڙهي	مٿانهين
چاش	ڳُڙ يا کنڊ جي پت
چاق	ٺيڪ ٺاڪ، تندرست، صحتمند
چاتائي	چڱيلائي
چاٺو	ڪُپُ
چاڪر	نوڪر، خدمتگار
چاڪليٽ	مٺائيءَ جو هڪ قسم، مٺيون ٽافيون
چاڪِي	تيل پيڙڻ وارو
چاڪڙي	ڪاٺ جي جُتي
چال	هلت، عادت
چالباز	ٺڳ
چال چلت	هلت چلت
چالاڪ	سياڻو
چالٺو	لاڏاٺو
چاليهه	ٽيهه ۽ ڏهه، هڪ عدد
چاليهو	چاليهن ڏينهن جو وقت
چاليهون	ڳڻپ ۾ چاليهون نمبر
چاندي	ڌاتو جو هڪ قسم
چانڊاڻ	چنڊ جي روشني
چانڊوڪي	چنڊ جي روشنائي
چانڊيه	هڪ ذات
چانگو	اُٺ
چانور	اناج جو هڪ قسم
چانهه	ٻوٽي جو هڪ قسم
چانهه داني	اُهو ٿانءُ، جنهن ۾ چانهه تيار ڪجي،
چانئٺ	در جي هيٺين ڪاٺي
چاٺو	ڪنهن ڳوهيل شيءِ جو پيڙو يا ڳنڍو

چاولا	هندن جي هڪ ذات
چاهه	سِڪ
چبوترو	ويهڻ لاءِ مٿانهين جاءِ
چباڙڻ	ڪنهن شيءِ کي ڏندن سان سنهو ڪرڻ
چهرو	پکيءَ جو هڪ قسم
چهو	ڏِنگو
چت	دل، ويچار
چتا	ڏاگهه
چتاءُ	تاڪيد، خبر
چتائڻ	چگيءَ طرح ڏسڻ
چترڪار	مورتيون ٺاهيندڙ
چٽُون	طوطو
چٽِي	ڪپڙي جو ٽڪر
چٽاڙڻ	چپياٽڻ
چٽر	ٽوڪ
چٽُ	تباهه، برباد
چٽ	گلڪاري
چٽُ	نقش، رنگن جو خاڪو
چٽسالي	گُلن ڪڍڻ جو ڪم
چٽا پيٽي	مقابلو
چُٽڪي	ڪنهن شيءِ جو ننڍڙو ذرو
چٽڻ	نقش ڪڍڻ
چُٽڻ	نشانو هڻڻ
چٽڻي	مصالحن سان ٺهيل ڇِهري شيءِ
چٽو	داغ
چٽِي	ڏنڊ
چٽِي	چمڙي جي بيماري

ڇلي	خط حال احوال جو پنو يا ڪاغذ
ڇپ	وات جو هيٺيون يا مٿيون حصو
ڇُپ	خاموشي
ڇُپاتو	خاموش رهندڙ
چپ چاپ	ماٺ ميٺ
چپاٽ	لپاٽ، ٿڦ
ڇَپر	ڪاٺيءَ جو ٽُڪر
ڇَپو	چٺن آڱرن جيتري ماپ
ڇپي ڇپي تي	ٿوري ٿوري پنڌ تي
ڇَچُ	سنڌ جي هڪ هندو بادشاهه جو نالو
چچ نامو	هڪ تاريخي ڪتاب
ڇچڙ	جيٺ جو هڪ قسم
ڇچلاڻ	دانهون ڪرڻ
ڇڇمچ	سنها اکر، منجهيل آواز ڇچريل آواز
ڇچي	ڪِرڙي
ڇدو	بلور، شيشي جي ٺهيل ننڍڙي گولي
چِڏي	گوڏن تائين ڪڇو
ڇَڙ	اُها ڪڏ، جنهن پر باهه پارجي
چراخ	جانور جو هڪ قسم
چراغ	بتي
چرپٽ	بيوقوف
ڇَربي	سٽيپ
چُرپُر	حرڪت
چرچ	عيسائين جي عبادت جي جاءِ
چرچا	مذاق
چرچر	جهرڪين جو آواز
چرچو	يوڳ، مذاق، چٽر

چَرخ	چڪري ڦيرو
چَرخو	سُٽ ڪتڻ جو ائٽ
چرخي	ڦرڻي
چرڙاٽ	پکين جو آواز
چُرڻ	آهستي آهستي هلڻ
چَرڻ	چوپائي مال جو گاهه وغيره کائڻ
چريو	بيوقوف
چِڙ	ڪاوڙ بيزاري
چڙهڻ	مٿي ٽپڻ
چُست	ڦڙت
چشمو	اهو قدرتي پاڻي، جيڪو زمين مان ڦڙڪو ڏئي ٻاهر نڪري ۽ جاءِ والادي
چشمو	عينڪ، جيڪا اکين تي پائجي
چغلخور	چغليون هڻندڙ
چُغلي	گِلا، غيبت
چُغو	ڏِگهو ڪوٽ
چَڪ	ڏندن جو زخم وغيره
چڪ	ڪنڀار وٽ ٿانوَن ناهڻ لاءِ گول چڪرو
چڪ	گهٽ
چُڪ	ڀُل، غلطي
چڪاسڻ	تپاسڻ
چڪاس	تپاس
چَڪر	ڦيرو
چڪرو	ڪا گول شيءِ، گول تختو
چُڪو	ڏُڪ
چڪور	پکيءَ جو هڪ قسم
چَڪِي	جندڙ

چڪڻ	ٿورو ڪائڻ
چڪيا	اُها ٻاھ جنھن تي هندو مُردي کي ساڙين
چڪيا تي چڙھڻ	پاڻ کي ٻاھ ۾ ساڙڻ ڏاگھ چڙھڻ
چڳ	وارن جي چوٽي
چُڳھ	نشان
چُڳھ چُڳھ	داغ داغ
چڱيلائي	تندرستي، ڀينلائي
چڱڙو	ٿورو چڱو
چڱو	سُٺو عمدو
چڱائي	ڀلائي
چڱو ڀلو	نيڪ ٺاڪ
چڱي	سُٺي ڀلي
چلڪاٽ	چمڪو
چلڪائڻ	چمڪائڻ
چلڪو	چمڪو
چلم	ننڍو وارو حقو
چلمچي	ٿانو جو هڪ قسم
چمڙو	کَل
چمڙي	کَل
چمڪاٽ	چمڪو
چمڪڻ	چلڪڻ
چمڪ	روشني
چمڪائڻ	چلڪائڻ
چمڪو	چلڪو
چمن	ننڍڙو باغ
چمن	صوبي بلوچستان جي هڪ شهر جو نالو
چمني	دونهين جي نيڪال خاطر سرن يا لوھ وغيره جو

	بمبو جنهن کي بخارو يا بخاري به چئبو آهي.
چُمڪ	مِٺي ڏيڻ
چُمي	مِٺي، پيار
چُن	چونو
چَنا	هڪ ذات
چَنار	وڻ جو هڪ قسم
چَنبڙ	هڪ شهر جو نالو
چنبو	پنج ئي آڱريون
چنبيلي	گل جو هڪ قسم
چِنتا	ڳڻتي
چَندن	وڻ جو هڪ قسم، جنهن جي ڪاٺي خوشبودار ٿيندي آهي.
چندو	اوڳاڙي، فند
چنڊ	ماهتاب
چنڊ رات	چنڊ جي پهرين رات
چنڊو	نياڳو
چنڊول	پکيءَ جو هڪ قسم
چَنڙ	هڪ ذات
چَنگ	ساز جو هڪ قسم
چنگيز	هڪ ظالم بادشاهه جو نالو
چنگهڻ	ڪنجهڻ
چِنگهه	آهستي دانهن ڪرڻ، هلڪو آواز ڪيڻ
چُني	زناني پوتي جو هڪ قسم
چنيسر	سنڌ جي مشهور بادشاهه جو نالو
چنيسر	هڪ ذات
چِٽا	اناج جو هڪ قسم
چِٽنگ	تانڊي جو ذرو

چٽڻ	گڏ ڪرڻ
چوپايو	چئن پيرن وارو جانور، ڍور وغيره
چوٿير	چوڌاري
چوگرد	چئني پاسن کان
چاماسو	اهي چار مهينا، جنهن ۾ مينهن پوندو آهي.
چوماسي هوائون	زمين کان سمنڊ ڏانهن ۽ سمنڊ کان زمين ڏانهن لڳندڙ هوائون
چؤواٽو	اها جاءِ جتان چار رستا نڪرن يا گڏ ٿين.
چوياري	چئن دوستن جي سنگت
چوياريون	گڏجاڻيون، محفلون
چوٻول	گهڻن ماڻهن جو آواز
چوٿ	چنڊ جي چوٿين تاريخ
چوٿاڙ	چوٿون حصو(1/4)
چوٿائي	چوٿون حصو(1/4)
چوٿون	ٽن کان پوءِ ايندڙ عدد
چوٽ	اتاهين، چوٽي
چوٽي	وارن جي چڳ
چوٽي	بلندي، اتاهين، مٿانهين
چوٽياريون	هڪ شهر جو نالو
چوٽيهه	ٽيهه ۽ چار
چوپائڻ	چُوسائڻ
چوبڙي	ننڍڙو ڪتاب
چوپڻ	چوسڻ
چوڌاري	چئني پاسن کان
چوڏس	چنڊ جي چوڏهين تاريخ
چوڏهن	ڏهه ۽ چار
چوڏول	چئن پينگهن واري ڦرٽي

چوڏهن طبق	ست ڌرتيون، ست آسمان
چوڏهون	تيرهين نمبر کان پوءِ ايندڙ عدد
چوڏهين جو چنڊ	پورو چنڊ
چوڏيل	چٽن پينگهن واري ڦرڙي
چور	چوري ڪندڙ
چوري	بغير اجازت جي ڪنهن جي شيءِ کڻڻ
چوراسي	اسي ۽ ڏهه
چورانوي	نوي ۽ چار
چورائڻ	چوري ڪرڻ
چورس	اهو چوڪنڊو، جنهن جا چارئي پاسا ۽ چارئي ڪنڊون برابر هجن.
چُوري	گيهه ۽ کنڊ ۾ نرم ٿيل ماني
چوڙي	زيور جو هڪ قسم، جيڪو عورتون ٻانهن ۾ پائينديون آهن.
چوزو	ڪڪڙ جو ٻچو
چُوڪ	ڀُل، غلطي
چوکاٽ	دروازي جو فريم
چوڪي	پهريدار جي ويهڻ جي جاءِ
چوڪيدار	پهريدار
چوڪو	چگس سنو
چوگرد	چوڌاري
چوليائي	هڪ ذات
چونڊ	پسند، انتخاب
چونڊون	عام انتخاب
چونڊڻ	انتخاب ڪرڻ، پسند ڪرڻ، ميڙڻ
چونرو	ککائون گهر
چُونري	ڏاتو مان ٺهيل هڪ ٿانءُ

چونو	چُن
چوني	گھوبو
چوڻ	ڳالهائڻ، ٻڌائڻ
چوڻي	قول، پهاڪو
چوونجاهہ	پنجاهہ ۽ چار
چوويهہ	ويهہ ۽ چار
چوهٺ	سٺ ۽ چار
چوهڙ جمالي	شهر جو نالو
چوهڻ	جذب ڪرڻ، چوسي وٺڻ
چوئيتاليهہ	چاليهہ ۽ چار
ڇهبڪ	لڪڻ
ڇُهڻ	ڇنبڙڻ
ڇهڇٽو	تماشو، رونق
ڇَهر	مصالحي وارو ڪاڙهو
ڇَهرو	ذائقي وارو، لذتي، سوادي
ڇهرو	ڦنهن
ڇُهڙو	گهٽ ذات وارو ماڻهو ڇهڙا اڪثر ڪري حرام کائيندا آهن.
ڇهڻب	پکيءَ جي وات جو نوڪ وارو اڳيون حصو
چئوڻ	ڪنهن عدد يا ڪنهن شيءِ جو چار دفعا هئڻ
چئوٽو	چار پيرا
چيپاٽڻ	چٽڻ
چيتو	شينهن جو هڪ قسم
چيٽ	هندي سال جي مهيني جو نالو
چيچ	هٿن ۽ پيرن جي ننڍڙي آڱر
چيخ	دانهن، رڙ
چيرڻ	وڍڻ، ڦاڙڻ

چير ڦاڙ	وڍ ٽُڪ
ڇيڙاڪ	هڪدم ڪاوڙ ۾ اچڻ وارو
ڇيڙائڻ	ڪاوڙ ڏيارڻ
ڇيڙهه	لِڳ لِڳ
چيئرمين	ڪنهن اداري يا پارٽيءَ جو وڏو ٺڪيدار
چيف	وڏو خاص، ٺڪيدار
چيف آفيسر	آفيس جو انتظام هلائيندڙ وڏو عملدار
چيف جج	وڏو جج
چيف جسٽس	سپريم ڪورٽ جو وڏي ۾ وڏو جج
چيف ڪورٽ	وڏي ڪورٽ، سپريم ڪورٽ
ڇيڪلو	ٻاراڻي پينگهه
ڇيڪلي راند	هڪ ٻاراڻي راند
ڇيڪو	لَسو نرم
ڇيڪي	لسي، نرم
چيلو	شاگرد
چيلهه	بدن جو هڪ حصو
چين	ملڪ جو نالو
چينُ	آرام، سڪون
چين چين	پکين جو سنهو آواز
چيني	چين جي خاص قسم جي مٽي، جنهن مان ٿانو ٺهندا آهن.
چيني	چين ملڪ جو رهاڪو
ڇيهر	پکيءَ جو قسم
ڇيهُون	ڪپڙي جون ٽڪريون، ڪپڙي جون اڳڙيون

(ڇ)

ڇ	سنڌي الف – ب جو سورهون نمبر اکر
ڇا	ڪير، ڪهڙو
ڇاڪاڻ	ڇالاءِ
ڇالاءِ تہ	ڇو جو ڇاڪاڻ تہ
ڇاتي	سينو
ڇاتون	ٻيئهن جون لاٽون، ڏارون
ڇاپخانو	ڪتابن ڇاپڻ جي جاءِ
ڇاپو	ڦهر، ٽپو اوچانڪ حملو
ڇاپڻ	ڇپائيءَ جو ڪم ڪرڻ، ڇَپڻُ
ڇاڃ	پتڙي لسي، ڏُڌُ
ڇاڇِر	ننڍو پاڻي
ڇاڇرو	شهر جو نالو
ڇار	رَک، ڦُلهير
ڇاڙتو	مخبر، خابرو جاسوس
ڇاڪ	سگهہ
ڇالُ	ٽپو
ڇانوَ	پاڇولو سايو
ڇانهين	هنڌاڻو
ڇاٽڻ	ڪنهن پيتل شيءِ کي ڪپڙي ۾ يا پروڻ ۾ وجهي صاف ڪرڻ.
ڇاڻ	اٽي جو بچيل ڦوڳ
ڇاونجاهہ	پنجاهہ ۽ ڇهہ
ڇاهتر	ستر ۽ ڇهہ

چاهٺ	سٺ ۽ ڇهه
چائيتاليهه	چاليهه ۽ ڇهه
ڇايا	ڇانو
ڇَٻِي	دٻڪي
ڇِٽ	ڪُلُ، جاءِ جو مٿيون ڍڪ
ڇِٽو	چريو پاڳل، مست
ڇَٽ	ڇٽڪار
ڇَٽُ	ڪلنگي، تاج
ڇُٽڻ	آزاد ٿيڻ
ڇَٽو	ڏينهن يا ماڪيءَ جو مانارو
ڇَٽي	اُس يا مينهن کان بچڻ لاءِ ڪپڙي مان ٺهيل ڍڪ
ڇٽيهه	ٽيهه ۽ ڇهه
ڇپ	جبل جو وڏو پٿر
ڇَپَڙ	ڇانو لاءِ ڍڪ
ڇَڃ	اَن صاف ڪرڻ لاءِ تيلين مان ٺهيل ٿانءُ
ڇڏڻ	آزاد ڪرڻ، ترڪ ڪري ڇڏڻ
ڇڊو	پتڙو
ڇَر	پاڻيءَ جي لَس
ڇُرو	وڏي ڪاتي
ڇڙٻ	تڙي
ڇڙواڳ	اختيار کان ٻاهر
ڇڙواڳي	آزادي
ڇَڙِي	لَڪُڙُ
ڇڙيو پاڻي	درياءَ جو پاڻي
ڇڪ	يادگيري، اُڪير، زور
ڇڪتاڻ	ڪشمڪش

ڇَڪڙو	گاڏيءَ جو قسم
ڇَڳنبو	ڇهن ڳنبن واري بند شڪل
ڇڪڻ	سگريٽ وغيره پيئڻ، پاڻ ڏانهن آڇڻ
ڇڪر	نوڙيءَ مان ٺهيل سينهُوڙي
ڇڳو	تارين جو جهڳٽو انگور، ڊاک وغيره جو ڇڳو
ڇَلَ	جهجهو
ڇلڙ	ڇڄيءَ جي ڪل وارو ڇلٽو
ڇُلڪو	لوڏو
ڇلڪو	ڇلڙ
ڇلگري	هڪ ذات
ڇلڻ	کَل لاهڻ، رندو هڻڻ
ڇَلو	زيور جو هڪ قسم
ڇَلي	پيس مان ٺهيل ٽوڪري
ڇمُ ڇمُ	گهنگهرن جو ڇمڪو يا آواز
ڇماهي	ڇهن مهينن جو
ڇم ڇم	مينهن وسڻ وقت جيڪو آواز نڪرندو آهي، گهنگهرن جو آواز.
ڇن	بيماريءَ جو هڪ قسم
ڇنائڻ	ٽوڙائڻ
ڇنب	هڪ پيرو اکين کي بند ڪرڻ ۽ کولڻ
ڇنيڻ	اکيون ٽمڪائڻ
ڇنڇر	هفتي جي هڪ ڏينهن جو نالو
ڇند وديا	هندي شاعريءَ جا اصولَ
ڇنڊڻ	صاف ڪرڻ
ڇنڊ ڇاڻ	صفائي
ڇنڊو	پاڻيءَ جو ڦڙو

چنگھ	ڪاٺيءَ جي ڇيت
چِنو	ڪڪاٺين لاٺيڙي
چٽڻ	ٽٽڻ، هيٺ ڪِرڻ (ميوي يا وارن وغيره جو).
چٽيل	صاف ٿيل
ڇو	سوال پڇڻ جو لفظ، ڪهڙي سبب
ڇوٽڪارو	نجات، آزادي
ڇوٽڪي	ريزڪي
ڇُوڇُو	ريل هلڻ وقت جيڪو آواز نڪرندو آهي، يعني انجڻ جو آواز
چوڏو	وڻ جي ڪل
ڇورو مؤنث ڇوري	يتيم، جنهن جا ماءُ پيءُ مري ويا هجن.
ڇوڙ	ڪنهن نديءَ جو سمنڊ ۾ اچي پاڻي پوڻ.
ڇوڙڻ	کولڻ
ڇوڪر (مذڪر)	نينگر، ڇوڪرو
ڇولا	چڻن جو هڪ قسم
ڇولي	موج
ڇوه	جوش، تيزي
ڇوهارو	ڦڪل کارڪ
ڇويه	ويه ۽ ڇهه
ڇَهه	هڪ عدد
ڇُهڻ	هٿ لائڻ
ڇهيو	هٿ لاتو
ڇهوٽو	ڇهه دفعا وڌيڪ
ڇهاسي	اسي ۽ ڇهه
ڇيٽ	ڪاٺيءَ جو ذرڙو
ڇيڊ	علم نحو موجب جملي جي لفظن جي ورهاست

ڇير	زيور جو هڪ قسم
ڇيڙ	اجائي ونگار وارو ٽولو
ڇيڙڇاڙ	حرڪت
ڇيڙڻ	حرڪت ڪرڻ
ڇيڙو	پڇڙي، پڇاڙي، حد
ڇيلو	ننڍو ٻڪر
ڇيڙڻ	حرڪت ڪرڻ، اُپارڻ
ڇيٽ	ڇيٽر (ڳئون يا مينھن جو).
ڇينڻ	جُٽ ڪرڻ
ڇيٽو	چوپائي مال جو گوبر
ڇيٽي	هڪ قسم جو اوزار
ڇيھُ	گھاءُ، زخم، ڇيرُ
ڇيھُ	پڇاڙي، ڇيڙو، حد
ڇيھو	نقصان

(ح)

ح	**سنڌي الف –ب جو سترهون نمبر اکر**
حاتم	عربستان جي هڪ سخي جو نالو جيڪو حاتم طائي جي نالي سان مشهور آهي.
حاجت	ضرورت، گهرج
حاجتمند	ضرورتمند
حاجي	اُهو مسلمان، جنهن حج ادا ڪيو هجي.
حادثو	واقعو، قصو، ڪا خاص مصيبت
حاذق	تجربيڪار، چاڻو، هوشيار
حاشي	ڪتاب يا ڪاغذ جو ڪنارو يا پاسو
حاصل	مطلب، مقصد، حصي ۾ آيل ڪا شيءِ
حاضر	موجود
حاضر جواب	هڪدم جواب ڏيندڙ
حاضري	پيشي، موجودگي
حاطو	اهو ميدان، جنهن جي چوڌاري پٽ ڏنل هجي.
حافظ	قرآن مجيد کي بر زبان ياد ڪندڙ نگهبان
حافظو	دماغي طاقت
حاڪم	حڪم هلائيندڙ بادشاهه
حاڪمِ اعليٰ	وڏو بادشاهه
حاڪمانو	دٻدٻي وارو
حال	هلندڙ وقت، حالت
حالانڪ	انهيءَ هوندي به
حال احوال	خبر چار
حال استمراري	اهو زمان، جنهن مان خبر پوي ته شروع ڪيل ڪم اڃا هلي پيو.

حال چال	ڦلت چَلت
حال في الحال	هن وقت
حال متشڪي	گرامر موجب هلندڙ وقت ۾ ڪم ٿيڻ بابت شڪ ڏيکاريندڙ فعل جو زمان.
حالت	حالُ
حَب	شهر جو نالو
حُب	سِڪ، محبت
حب الوطن	پنهنجي وطن سان محبت ڪندڙ
حب الوطني	وطن جي محبت، وطن جي سِڪ، وطن سان پيار
حبشي	حبش ملڪ جو رهاڪو
حبيب	پيارو
حج	ارادو ڪرڻ، اسلام جي پنجين رڪن جو نالو
حجاج	عراق جي هڪ گورنر جو نالو
حُجت	اُميد، آسرو
حَجرِ اسود	ڪارو پٿر
حُجرو	عبادت لاءِ ڪوٺي، رهڻ جي لاءِ ننڍيل ڪوٺي
حَد	ڪنارو، ڇيڙو، مقرر ٿيل نشان
حديبيه	اها جاءِ جتي حضور ﷺ ۽ قريش جي وچ ۾ صلح نامو ٿيو هو جيڪو 'صلح حديبيه' جي نالي سان مشهور آهي.
حديث	حضرت محمد ﷺ جن جي قول ۽ فعل جي خبر
حُر	آزاد، مجاهد
حِرا	مڪي شريف جي ڀرسان هڪ ٽڪريءَ جو نالو ان ٽڪريءَ تي هڪ غار آهي، جتي حضور ﷺ جن وحي الله تعاليٰ جي عبادت ڪندا هئا ۽ ان غار ۾ ئي مٿن پهرين وحي نازل ٿي.

حرارت	گرمي
حرام	منع ٿيل، ناپاڪ
حرجاڻو	نقصان جو عيوضو
حرص	لوڀ، لالچ
حرف	اکر
حرفِ جر	گرامر جو هڪ لفظ
حرف جملو	گرامر جو هڪ لفظ
حرفِ علت	اهو حرف، جيڪو ٻئي ڪنهن به حرف سان گڏجي اچار ڏئي
حرڪت	چُرپُر
حرم	پاڪ
حُرمت	احترام
حِس	ڇُهڻ جي طاقت
حساب	ڳڻپ، تخمينو علم رياضي
حساس	هڪدم اثر وٺڻ وارو
حسب نسب	خانداني سلسلو
حسد	ساڙ ڪينو
حسرت	اميد، تمنا
حسن رضہ	حضرت علي رضہ جي فرزند جو نالو مبارڪ، سهڻو خوبصورت
حُسن	خوبصورتي، سونهن
حُسن اخلاق	سٺا لڇڻ
حُسن خُلق	سٺي طبيعت
حُسن سلوڪ	سٺو ورتاءُ
حَسين	سهڻو خوبصورت
حُسين رضہ	حضرت علي رضہ جي فرزند جو نالو مبارڪ.
حُسَيني	فارسي راڳن جي هڪ سُر جو نالو

حشر	قيامت جو ڏينهن
حشرات الارض	زميني ڪيڙا ماڪوڙا وغيره
حشمت	رعب، دٻدٻو
حصو	ڀاڱو
حصيدار	ڀائيوار
حضرت	سڳورو مانوارو
حُضور	سائين، سردار، سڳورو
حِفظ	ياد
حق	سچ، انصاف
حق پرست	سچ کي پسند ڪندڙ
حقدار	اصل مالڪ
حُقوق الله	الله جا حق
حقوق العباد	ٻانهن جا حق
حقيقي	اصلي، صحيح
حِقارت	نفرت، ڌڪار
حقيقت	اصليت، سچي ڳالهه
حقي	سچو
حڪايت	ڳالهه، تصو
حُڪم	فرمان، قانون
حڪمران	بادشاهه، حاڪم
حڪمراني	بادشاهت
حڪمنامو	لکت ۾ ڏنل حُڪم
حڪمت	علاج ڪرڻ، عقلمندي، سياڻپ
حڪمت عملي	دور انديشي، هوشياري
حڪومت	بادشاهي
حڪيم	حڪمت ڄاڻيندڙ
حل	سمجهاڻي، سوال جو جواب

حلال	جائز، شرع مطابق
حلوو	مٺائيءَ جو هڪ قسم
حليم	بردبار، تحمل وارو
حمد	ساراهه، واکاڻ
حملو	ڪاهه، چڙهائي
حنفي	امام ابو حنيفه جي پيروي ڪندڙ
حُنين	مڪي شريف ۽ طائف جي وچ ۾ هڪ واديءَ جو نالو مبارڪ.
حَوّا	سڀني انسانن جي ماءُ، حضرت آدم جي گهرواريءَ جو نالو
حوالدار	فوج ۽ پوليس جو هڪ عهدو
حوالو	لاڳاپو، واسطو، اشارو
حوالي	هٿ هيٺ، سپرد
حوالي ڪرڻ	سپرد ڪرڻ
حُور	جنت ۾ رهندڙ حسين عورت
حوصلو	جرئت، جذبو، ذهن
حوضُ	پاڻيءَ جي ٽانڪي، هٿرادو ناهيل ننڍو تلاءُ
حويلي	وڏو ۽ پڪو گهر
حيا	شرم، لڄ
حيادار	شرم وارو
حيات	جيئرو
حياتي	جمار، زندگي
حياتيات	ٻوٽن ۽ جانورن متعلق
حيثيت	سگهه، قابليت، مرتبو
حيدرآباد	شهر جو نالو
حيران	وائڙو، اچرج ۾
حيراني	گهٻراهٽ، ڳڻتي

حيرت	اچرج
حيرت زده	حيران ڪندڙ
حيض	ماهواري، رت اچڻ
حيف	ارمان، افسوس، ظلم
حِيلو	وسيلو، ذريعو، ڪوشش
حيلي باز	ڪمر چور
حيوان	جاندار (انهيءَ جو ضد)
حيوان مطلق	جانور، بدتميز، جانور نُما
حيواني	جانور جهڙو نفس
حيوانيت	جانورن جي صفت جهڙي بي شرمي

(خ)

خ	**سنڌي الف - ب جو ارڙهون نمبر اکر**
خابرو	خبر ڏيندڙ مخبر
خاتم	پڇاڙي، آخر
خاتم الانبياء	آخري نبي، حضرت محمد ﷺ
خاتم النبيين	سڀني نبين کان بعد پراچڻ وارو نبي (حضرت محمد ﷺ)
خاتمو	پڇاڙي، پڄاڻي
خاتون	عورت، عورتن جو لقب
خاتونِ جنت	جنت جي شهزادي، حضرت بيبي فاطمه رضي الله عنها جو لقب
خادم	نوڪر، ٻانهو خدمت ڪندڙ
خار	ڪنڊو، غصو ڪاوڙ
خاران	شهر جو نالو
خارج	ٻاهر نڪتل، ردي
خارجي	ترڙيل، نڪتل
خارش	چمڙي جي بيماري
خاص	اهم، مکيه، اصل، نج
خاصخيلي	هڪ ذات
خاصيت	اثر، تاثير
خاطر	لاءِ، ڪارڻ، جي لاءِ
خاطر خواه	مرضي موجب
خاطري	پڪ، يقين
خاڪ	مٽي
خاڪسار	عاجز، نماڻو مٽيءَ جهڙو

خاڪساري	نياز نوڙت
خاڪي	مٽيءَ جهڙو
خاڪو	ڍانچو نقشو مسودو
خال	خالي جاءِ
خالصو	گرونانڪ جو پوئلڳ
خالق	پيدا ڪندڙ خلقيندڙ
خالي	پورو سڪڻ اڻ پريل
خام	اڻ پڪل، ڪچو
خامي	اوڻائي
خاموش	ڇُپ، ماٺ
خان	رئيس، اميرن جو هڪ لقب، حاڪم
خاندان	ڪٽنب، قبيلو
خانقاهه	درويشن جي رهڻ جي جاءِ
خانگي	ذاتي، غير سرڪاري
خان ڳڙهه	شهر جو نالو جيڪب آباد جو پراڻو نالو
خانو	چونڪو
خانه بدوش	بي گهر، لاڏو
خانه جنگي	گهرو ويڙهه
خاوند	مڙس، گهر وارو
خبر	ڄاڻ، واقفيت، سُڌ
خبر چار	حال احوال، واءُ سواءُ
خبردار	هوشيار
خبرداري	هوشياري
خبيث	گندو بڇڙو
ختم	پورو مڪمل
خچر	جانور جو هڪ قسم
خدا	الله، مالڪ، رب

خدا ترس	رحمدل
خدا تعاليٰ	الله پاڪ سڀني کان اعليٰ آهي
خدا حافظ	الله توهان، الله جو آسرو
خدائي	خدا جي حڪومت
خدايا	يا الله
خدا آباد	شهر جو نالو
خدشو	انديشو فڪر
خدمت	ٽهل ٽڪور، نوڪري
خدمتگار	خدمت ڪندڙ ٽهل ٽڪور ڪندڙ
خديجه رضي الله عنها	حضور اڪرم ﷺ جن جي پهرين گهر واريءَ جو نالو
خراب	بڇڙو گندو ڪِنو
خرابي	بڇڙائي
خراج	ڍل، محصول، ٽيڪس
خرار	اناج جو هڪ ماپو
خرچڻ	صرف ڪرڻ استعمال ڪرڻ
خرچ	ڪاپو استعمال
خردبيني	اهو سائنسي اوزار جنهن سان ننڍيون شيون وڏيون نظر اچن.
خرگوش	سهو
خريد	اگهه ملهه
خريدار	خريداري ڪندڙ ڳنهندڙ وٺندڙ
خريف	سانوڻي جي فصل جي مند
خزان	سرءُ
خزانو	دولت، ملڪيت
خزانچي	خزانو رکندڙ
خسارو	نقصان، گهاٽو

خستوري	مُشڪ، خوشبودار وکر جو هڪ قسم
خسته	زخمي، بدحال، رنجيده
خسته حال	خراب حال
خس خس	وکر جو هڪ قسم
خسيس	معمولي
خُشڪ	سُڪل
خشڪ سالي	ڏُڪار
خشڪي	اُڃ، سڪل زمين
خصلت	گڻ، عادت، سيرت
خضر	رهنما، هڪ نبي جو نالو (حضرت خضر عليه السلام)
خط	لکت، ليک، ليکو صورتخطي، رسم الخط
خطِ استوا	اُها ليک، جيڪا زمين کي اتر ۽ ڏکڻ طرف ڏانهن پورن ٻن حصن ۾ ورهائي.
خطا	ڀُل، غلطي
خطاب	تقرير
خطاب	لقب
خطرو	ڊپ، خوف
خطرناڪ	خوفناڪ، ڀوائتو
خفا	ناراض
خلا	خالي جاءِ
خلاصو	تت، اختصار
خلاصي	ملاح، ناکئو
خلاف	دشمن، مخالف
خلافت	مسلمان خليفي جو عهدو
خلافتِ راشده	حضرت ابوبڪر، حضرت عمر، حضرت عثمان ۽ حضرت علي رضي الله عنهم جي خلافت جو زمانو.
خلال ڪرڻ	ڏند کوٽڻ

خلعت	بخشش طور ڏنل لباس جيڪو خاص ڪري ڪنهن سردار يا امير کي عزت طور پهرايو ويندو آهي
خلفاءِ راشدين	اسلامي حڪومت جا پهريان چار خليفا
خلق	سيرت، لڇڻ، اخلاق
خلق وارو	سلڇڻو
خلق	انسان ذات، پيدا ڪيل
خلقڻهار	خلقيندڙ پيدا ڪندڙ
خلقيندڙ	پيدا ڪندڙ
خلل	رُخنو
خلوص	سچائي، نيڪ ارادو
خليج	پاڻيءَ جو اهو حصو جنهن جي ٽن طرفن کان خشڪي ۽ چوٿين طرف کان سمنڊ هجي
خليفو	نائب، مددگار
خليفة الله	الله سائينءَ جو نائب
خليل	سچو دوست
خليل الله	الله جو دوست، حضرت ابراهيم عليه السلام جو لقب
خُمار	ننڊ جو زور
خميرو	ڪٽو اٽو
خميس	هفتي جي ڏينهن جو نالو
خناق	ڳلي جي بيماري
خنجر	هڪ هٿيار جو نالو وڏو ڇُرو
خندق	کاهي، کڏ
خواب	تصور، خيال، ننڊ دوران ڏٺل ڪو نظارو
خوار	بي عزتو بدنام، بد، بُرو
خواري	بدنامي
خواندگي	پڙهائي
خواني	پڙهڻ

خواهه	توڙي، چاهي، ڀنهن مان هڪ
خواهش	گهرج، مرضي، خيال
خواهشمند	ضرورتمند، گهرجائو
خوب	ڀلو، چڱو، اعليٰ
خوب سيرت	نيڪ سيرت
خوبصورت	سهڻو حسين، وڻندڙ موچارو
خوبي	خاصيت، بهتري
خود	پاڻ
خود بخود	پنهنجو پاڻ
خود غرض	لالچي، مطلبي
خودڪشي	آپگهات، پاڻ کي مارڻ
خود مختيار	آزاد
خوراڪ	کاڌو غذا
خوردبيني	اهو سائنسي اوزار جيڪو ننڍين شين کي وڏو ڪري ڏيکاري
خوش	سرهو راضي، چڱو ڀلو ٺيڪ ٺاڪ
خوشبوءِ	سُڳنڌ، وڻندڙ باس، سرهاڻ
خوشبوءِ دار	سرهو سٺي بوءِ وارو
خوشحال	آسودو شڪيو
خوشخبري	سٺي خبر
خوشخط	سٺا اکر، سٺو لکڻ، سٺي تحرير، سهڻا اکر
خوشخطي	سهڻي لکت، خوبصورت اکر
خوش خلق	سلڇڻو خوش اخلاق
خوشدل	وڻندڙ
خوشدلي	خوشي
خوش قسمتي	خوش نصيبي
خوشامد	چاپلوسي

خوشامدي	چاپلوس
خوشي	سرهائي
خوف	ڊپ
خوفائتو	ڊپ وارو
خوفناڪ	ڊيڄاريندڙ
خُون	رت
خونخوار	رت جو پياسي
خون بها	خون جو ڏنھ، رت جو عيوضو
خوني	قاتل
خيال	ويچار
خيالي	دماغي
خيانت	بي ايماني
خيبر	هڪ قلعو جيڪو حضرت علي رض جي هٿان فتح ٿيو.
خيبر	پاڪستان ۽ افغانستان جي وچ ۾ هڪ جابلو رستو
خير	نيڪي، ڀلائي، چڱائي
خير آباد	خدا حافظ موڪلائڻ جا لفظ
خيرخواھ	خير گهرندڙ
خيرخواهي	ڀلائي
خيريت	تندرستي، سلامتي
خيرات	صدقو، خير جو ڪم
خيراتي	خدا ڪارڻ
خير انديش	خيرخواھ
خير انديشي	خيرخواهي
خيمو	تنبو
خيمہ گاھ	لشڪر گاھ، ڇانوڻي

(ڊ)

ڊ	سنڌي الف – ب جو اوڻيهون نمبر اکر
داٻ	زور
داٻلو	ٽانڊو جو هڪ قسم
داتا	سخي، روزي ڏيندڙ
داخل	اندر اچڻ، لکيل
داخل دفتر ڪرڻ	بغير ڪاروائيءَ جي ڪاغذن کي دٻائي ڇڏڻ
داخلا	اندر اچڻ جي حالت ۾ شامل ٿيڻ
داخلي	اندروني، گهريلو
داد	عدل، انصاف
داد خواهه	دانهين، فريادي
دعوي	دانهن، پڪار
دادلو	پيارو سڪيلڌو دوست، لاڏلو
دادو	شهر جو نالو سنڌ جو اهو ضلعو جيڪو پکيڙ جي لحاظ کان سيني ضلعن کان وڏو آهي.
دار الآخرت	ٻي دنيا
دار الامان	سلامتيءَ جي جاءِ
دار البقا	هميشه رهڻ واري جاءِ
دار الحکومت	گاديءَ جو هنڌ
دار العلوم	علمن جو گهر، يونيورسٽي، مادر علمي
دارا	ايران جي هڪ قديم بادشاهه جو نالو
دارون	علاج
داروغو	محافظ، نگهبان
داس	غلام، نوڪر، ٻانهو چيلو
داسي	ٻانهي، نوڪرياڻي

داستان	قصو
داستان گو	قصا ٻڌائيندڙ
داعي	پرچار ڪندڙ
داغ	چٽو نشان
دال	اناج جو هڪ قسم
دائم	هميشه، سدائين
دانُ	بخشش، خيرات
داناءِ	سياڻو
دانهن	رڙ پڪار
داڻو	آن جو ڪڻ تسبيح جو مڻڪو
داڻو پاڻي	کاڌو پيتو
دائرو	گهيرو گول، چڪر
دائود	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
دائود پوٽا	هڪ ذات
دائي	ننڍي ٻار کي پاليندڙ خدمت ڪندڙ
دٻ	داٻ، زور
دٻائڻ	زور ڏيڻ
دٻدٻو	رعب تاب
دٻڪي	ماني رکڻ جي پٽڪي
دٻلو	ننڍو ٿانءُ، جنهن ۾ ڪا شيءِ يا ماني وغيره رکي وينڌي آهي.
ڏٻو	پاڻيءَ جي ڪڏ
دجله	عراق جي هڪ دريا جو نالو
دڏڪو	وڏو آواز
در	لنگهه گهر ۾ داخل ٿيڻ لاءِ ڪاٺيءَ يا لوهه جا ٺهيل ٻه تاڪ
دربان	پهريدار

دربدر	بي گهر
درگذر	ٽاري ڇڏڻ
درميانو	وچولو
در در	گهر گهر
دُر	موتي، ڪن ۾ پائڻ جو زيور
درِ شهوار	تمام وڏو موتي
دراني	هڪ ذات
دراوڙ	هندوستان جي هڪ قديم قوم
دربار	مجلس
دربان	نگهبان
درپيلو	هڪ شهر جو نالو
درجن	ٻارهن شيون
درجو	ڏاڪو، عهدو
درخواست	عرض
درد	ڏک، تڪليف، سور
دردمند	درد وارو، همدرد
دردناڪ	تڪليف وارو
درس	سبق، نصيحت
درسگاهه	علم حاصل ڪرڻ جي جاءِ
درسي ڪتاب	اهو مقرر ٿيل ڪتاب، جيڪو اسڪول ۾ لازمي پڙهايو وڃي
درست	برابر، صحيح، نيڪ
درشن	ديدار نظارو
درگاهه	ڪنهن بزرگ جي مزار
ڏرو	ٻن جبلن جي وچان لنگهندڙ رستو
ڏُرو	ڇمڙي جو ٿيل ڇهبڪ
دروازو	گهر ۾ اندر وڃڻ جو لنگهه

ڏرود	تعريف، رحمت، اها دعا ۽ سلام، جيڪو حضور اکرم ﷺ تي پڙهيو وڃي.
درويش	بزرگ
دَرهم	سڪي جو هڪ قسم
دَري	ننڍو دروازو
دريا	درياءُ، ندي، پاڻيءَ جو وڏو وهڪرو درياهه.
دريا دل	سخي
دريافت	کوجنا، تلاش، ڳولها
درياڻي	هڪ ذات
دڙڪو	ڏمڪي
ڏڙڪي	ڏڙڪي، گهوڙي جي هلڻ جو هڪ نمونو
دڙو	پڙو مٽيءَ جو ڍڳ
دَڙ	سنهي مٽي
دَست	پيٽ جي هڪ بيماري، جلاب
دست	هٿ
دستڪاري	هٿ جو هنر
دستگير	مدد ڪندڙ هٿ وٺندڙ
دستار	پڳ
دسترخوان	اهو ڪپڙو جنهن تي ماني رکي کائجي.
دستو	هٿيو ڳڻ
دستور	قانون، رسم، رواج
دستي	هڪ ذات
دسڻ	هيٺ ڪيرائڻ
دسي	هيٺ ڪيرائي
دسهڙو	هندن جو وڏو ڏڻ
دشمن	ويري، مخالف
دشمني	وير، بغض

دشوار	ڏکيو .
دعا	مناجات، پلاٿي، خواهش
دعاگو	ڀلو گهرندڙ
دعوي	مطالبو، پڪار
دعوت	سڏ، ڪوٺ
دغا	ٺڳي، دوکو فريب
دف	هڪ ساز جو نالو جيڪو خوشيءَ جي موقعي تي وڄايو ويندو آهي.
ڊِڪو	ٿلهو
ڏکائڻ	ٻارڻ، جلائڻ
ڏگ	رستو، لنگهه، گذر
ڏل	هڪ ذات
دِل	بدن جي هڪ عضوي جو نالو
دلبر	دل گهريو پيارو
دلچسپ	وڻندڙ
دلدار	دل وارو، دل کي وڻندڙ
دلداري	دلاسو آسرو
دلشاد	دل کي ضرهو ڪندڙ دل کي خوش ڪندڙ
دل شڪستو	ڀڳيءَ دل وارو
دلڪش	سهڻو دل کي وڻندڙ دل کي ڇڪيندڙ
دل کولي	چڱيءَ ريت، بغير ڪنهن ڊپ ۽ خوف جي
دلگير	اداس، ڏکايل، غمگين
دل ماندي ٿيڻ	مونجهه ٿيڻ اداس ٿيڻ
دلاسو	آسرو
دلال	سودو ڪرائيندڙ
دل پاڪ	پٿر جو هڪ قسم
ڏلدل	ذوالجناح

دِلو	گهڙو، نڪر جو ڍٽ
دلير	بهادر، سورمو، سورهيه
دليري	بهادري، سورهيائي
دليل	سمجهاڻي، بحث مباحثو، ويچار
دَم	ساهه، روح
دم دلاسو	اُميد ۽ فريب
دم گهٽجڻ	ساهه گهٽجڻ
دمدار	پُڇ وارو
دماغ	ميجالو، مغز
دمڙي	هڪ پراڻي سِڪي جو نالو
دمشق	شهر جو نالو جيڪو شام ملڪ ۾ آهي.
دُن	ناڙي واري جاءِ، پيٽ جي وچين ڪَڏ
دُنبو	گهٽو، ٿلهو
دنگل	ميڙ، گوڙ
دنگي	ٻيڙي
دُنيا	جهان، ڪائنات
دنيا	پئسو، دولت
دوآبو	ٻن درياهن جي وچ واري خشڪ زمين
دوارڪا	هندوستان جي شهر جو نالو
دوام	هميشه، سدائين
دوبدو	آمهون سامهون
دور	وقت، پيرو، ڪتاب کي وري وري پڙهڻ يا سبق کي دهرائڻ
دورو	چڪر، سفر، سير
دور انديش	داناءُ
دوربين	پري واري شين کي ويجهي ڏسڻ جو هڪ سائنسي اوزار، دوربيني

ڏوري	وڏو پنڌ، وڏو مفاصلو
دوزخ	جهنم
دوزخي	جهنمي
دوس	دوست
دوست	سنگتي، ساٿي
دوش بدوش	ڪلهو ڪلهي سان
دوڪان	اها جاءِ جتان روزمره استعمال واريون شيون وٺجن.
دوڪاندار	دوڪان وارو شيون وڪڻندڙ
دوکو	ٺڳي
دوکيباز	ٺڳ
دولت	ملڪيت، خزانو
دولتمند	ملڪيت وارو پئسي وارو امير
دونهون	ٻريل باهه مان نڪتل گئس
دوهڙو	ٻن سٽن وارو بيت يا شعر، دوهو
دوئي	ٻيائي
دهرائڻ	دور ڪرڻ
ڏهري	زيور جو هڪ قسم
دهشت	ڊپ، خوف
دهشتناڪ	ڀوائتو
ڏهل	وڄائڻ جو هڪ ساز جيڪو اڪثر ڪري خوشيءَ جي موقعي تي وڄايو ويندو آهي.
دهلي	هندوستان جي گاديءَ جو هنڌ، شهر جو نالو
ديال	وڻ جو هڪ قسم
ديانت	امانت، خاصيت
ديانتدار	امين، ايماندار، سچار
ديانتداري	سچائي، ايمانداري
ديباچو	مُنڍ، مهاڳ (ڪتاب جو)
ڍيد	نظر

دیدار	ڏسڻ، درشن
دیدڙ	هڪ ذات
دیر	سيڙهه، سستي
ديرو	جاءِ، هنڌ
ديس	ملڪ، وطن
ديسان ديس	هر هنڌ، سيني ملڪن ۾، ملڪان ملڪ
ديسي	ملڪي
ديسي هنر	ملڪي ڌنڌا
ديش	جمع جو هنڌ، ديس، ملڪ، وطن
ديگ	ڪاڌي پچائڻ لاءِ وڏو ٿانءُ
دين	مذهب
ديندار	دين وارو ايماندار
دينداري	سچائي، ايمانداري، دين جي پابندي
ديني	مذهبي
دينيات	مذهب سان واسطو رکندڙ ڳالهيون
دينار	سڪي جو نالو
ديو	ديوتا، خوفناڪ شڪل جهڙو جنّ
ديو مالا	ديوتائن جو احوال
ديوي	ديوتا جي زال، ناري، عورت
ديوار	ڀت
دِيوالي	ڏياري، هندن جو وڏو ڏڻ
ديوان	شاهي دربار، غزلن جو ڪتاب
ديوانِ خاص	خاص ماڻهن جي دربار
ديوانو	مستانو چريو بي سمجهه
ديواني	سِول ڪورٽ
ديھ	جسم، بدن
ديھ	زمين جو حصو جنهن ۾ ٻه يا ٻن کان وڌيڪ سرڪل هجن.

(ڏ)

ڏ	**سنڌي الف – ب جو ويهون نمبر اکر**
ڏات	کاڻين مان کوٽيل شيون جيئن لوھ، سون، چانديءَ ٽامو وغيره، ڌاتو
ڏاتو	معدني شيون
ڏاتورو	زهريلي ٻوٽي جو هڪ قسم
ڏاچا	گيڙو رتل
ڏاڙ	لاڙ رهڪرو
ڏاڙ	ڪنهن سنهي شيءِ جي سڌي لڪير
ڏار	الڳ جدا
ڏارا	ڪان سواءِ
ڏارون ڏار	الڳ الڳ جدا جدا، مختلف
ڏاري	لڳو لڳ، آس پاس
ڏارڻ	پرورش ڪرڻ
ڏاري	پرائي
ڏاريدار	ليڪن وارو
ڏاريچا	هڪ ذات
ڏاڙ	ميڙ، هجوم
ڏاڙو	چورن جي ڪاهه، ڌرمار ڦرلٽ
ڏاڙيل	ڌورو
ڏاڪ	نالو مشهوري
ڏاڪو	شهرت، ڌپ
ڏاڳو	شٽ جي تند
ڏامر ڏومر	خوشي، رونق
ڏانڏل	اگهه يا ڪنهن ڳالهه ۾ ڪِٽ پِٽ ڪرڻ
ڏامراھ	هڪ ذات

ڏاٽو	مصالحي جو هڪ قسم
ڏٻڻ	گپ واري زمين
ڏتارڻ	ٺڳڻ، نفرت ڪرڻ
ڏپ	بدبوءِ، ڀانس
ڏڏڪو	گجگوڙ
ڏُر	پاسو
ڏرتي	زمين، ڀونءِ
ڏرڙي	ڊپ، خوف
ڏرم	عقيدو ويساهه
ڏرم شالا	مسافر خانو خيراتي گهر
ڏرٽو	ضد ڪري ويهڻ
ڏڙ	ڍڍر، ڳچيءَ کان سواءِ بدن
ڏڙڪڻ	ڏڪڻ، ڦڙڪڻ، ٻڇڻ
ڏڪُ	زخم، ٺوڪر، هيٺ ڪِري پوڻ جي حالت ۾ جيڪا رهڙ اچي
ڏڪار	نفرت
ڏڪارڻ	نفرت سان پري ڪرڻ
ڏڪ ڏڪ	دل جي هلڻ جو آواز، حرڪت (دل جي)
ڏِڪڻ	اڳتي هلائڻ
ڏِڪا کائڻ	رلڻ
ڏُڪو	قياس، اندازو خيال
ڏُم	رش، گوڙ
ڏماڪو	وڏو آواز بم گولي جو آواز
ڏمال	فقيرن جو ناچ
ڏمڪي	دڙڪو
ڏمڻ	لوهار جو اوزار
ڏمڻ	هوا ڦوڪڻ
ڏن	مال ملڪيت

ڏن	ڳوڙهو ويچار، فڪر، غور
ڏناسري	هڪ راڳڻي جو نالو
ڏنڊ	ڪاراڻ، ڏز
ڏنڊو	پيشو ڪم ڪار
ڏنڊرو	ڏهي
ڏڻ	چوپائي مال جو ميڙ
ڏڻي	مالڪ
ڏوبي	ڪپڙا ڌوئيندڙ
ڏوتي	مڪار عورت
ڏوتي	اُهو ڪپڙو جيڪو هندو ماڻهو گوڏ ٻڌڻ لاءِ ڪم آڻيندا آهن.
ڏوڙ	مٽي، ڏز
ڏوڙيو	مٽيءَ جو طوفان، هندن جو ڏڻ
ڏوڪڻ	ڪاهي پوڻ
ڏوڪو	ٺڳي، فريب
ڏوم ڏام	زور شور
ڏونرو	ڪتو ڪير
ڏوڻ	لوهار ڪي اوزار جو نالو
ڏوڻي	تانڊن ڪي ڏڪائڻ جو آواز
ڏوئڻ	صاف ڪرڻ
ڏوئائڻ	صاف ڪرائڻ
ڏيان	خيال، ويچار
ڏيان ڏيڻ	خيال ڪرڻ، ويچار ڪرڻ
ڏيان رکڻ	خيال رکڻ
ڏياڻي	مالڪياڻي
ڏيرج	بردباري، سنجيدگي
ڏيءُ	نياڻي

(ڏ)

ڏ	**سنڌي الف - ب جو ايڪيهون نمبر اکر**
ڏاتِ	بخشش، عطا
ڏاتار	سخي، ڏاتر
ڏاتو	گاهہ لڻڻ جو اوزار، هاريءَ جو هڪ اوزار
ڏاٽ	ٿلهو ڏند
ڏاج	اُهو سامان، جيڪو ڪنوار جا مائٽ شاديءَ جي موقعي تي پنهنجي نياڻيءَ کي ڏيندا آهن.
ڏاڇهہ	لوڀ، هيج، حرص
ڏاچي	اُٺ جي مادي
ڏاڏو	پيءُ جو پيءُ
ڏاڏاڻا	ڏاڏي جا مائٽ
ڏاڏاڻو	ڏاڏي سان تعلق رکندڙ
ڏاڍ	زور، زبردستي
ڏاڍو	زوروارو
ڏاڍائي	زبردستي
ڏار	چير
ڏارڻ	چيرڻ
ڏارو	اڌ ڏريل اناج
ڏاڙهون	ميوي جو هڪ قسم
ڏاڙهي	سونهاري
ڏاڙهيارو	هڪ جبل جو نالو
ڏاس	ٻڪري جا واس
ڏاڪڻ	سرن يا ڪاٺ مان ٺهيل پوڙيءَ، جنهن جي ذريعي

	مٿي چڙهبو آهي.
ڏاڪو	ڏاڪڻ تي چڙهڻ لاءِ سيڙ يا تختي درجو
ڏاڳهه	ٻاهه جو وڏو مچ
ڏاڳهه چڙهڻ	ٻاهه ۾ سڙڻ
ڏاڳهو	جوان اُٺ
ڏامر	ڪوئلن مان ٺهيل ڪارو روغن
ڏاند	ڍڳو
ڏانداري	ڪاٺ يا لوهه جو اهو اوزار جنهن سان ڪک پن وغيره ميڙجن.
ڏانڊي	پن جي ٿلهي نس، سنهي تاري
ڏانهن	ان طرف، ان پاسي
ڏانهس	هن ڏانهن
ڏاهپ	سياڻپ، دانائي
ڏاهاٽي	هڪ ذات
ڏاهري	هڪ ذات
ڏاهو	سياڻو سمجهدار، سمجهه وارو، داناءُ
ڏائڻ	بدصورت ۽ مڪار عورت، هڪ خيالي ۽ ڀوائتي عورت
ڏٻرو	ڪمزور
ڏٽڙيل	غربت واري حالت، غريب
ڏُت	جهنگلي ميوي مان نڪتل آن
ڏُتو	ڪوڙو واعدو
ڏُجهو	تڪليف، مصيبت
ڏُڏُ	اڻ ڄاڻ، پڙهائيءَ ۾ موڳو
ڏَدُ	چمڙي جي بيماري
ڏَسُ	خبر، پتو

ڏسجڻ	ڏسڻ ۾ اچڻ
ڏسٽي	خبر ڏيندڙ اشارو ڪندڙ هٿ جي پهرين آڱر
ڏسڻ	نهارڻ
ڏڪار	معدي جي هوا يا گئس
ڏڪار	اٺاٽ، ڪوٺ
ڏڪڻ	ڪنبڻ
ڏک	ارمان، رنج، غم
ڏڪائتو	ڏک وارو
ڏک سک	غم ۽ خوشي
ڏکي	دردمند، غم ۾، تڪليف ۾
ڏکائڻ	ايذائڻ، تڪليف رسائڻ
ڏکندو	ڏکيو، مشڪل، تڪليف، آزار
ڏکڻ	هڪ طرف جو نالو
ڏکوئڻ	ايذاء رسائڻ
ڏکيو	اوکو، مشڪل
ڏکيائي	تڪليف، مشڪلات
ڏَمر	هيراڪ
ڏَمر	نالو
ڏمر	عذاب، ناراضپو
ڏُمر	ڪاوڙ
ڏمرجڻ	ڪاوڙ ۾ اچڻ
ڏُمريل	ڪاوڙيل
ڏن	محصول، ڍَل، نذرانو
ڏنب	تڪليف
ڏنيرو	مڇيءَ جو هڪ قسم
ڏند	هڏي جو ٽڪر، وات جي ڏندن مان هڪ ڏند

ڏند چڪ	وڙهڻ، جهيڙو ڪرڻ
ڏند ڪٿا	خيالي تصو
ڏندين آڱريون اچڻ	حيرت ۾ پوڻ
ڏندڻ	مسواڪ، ڏند صاف ڪرڻ لاءِ نم وغيره جي ڪاٺي ٽڪر
ڏندڻ پوڻ	بيهوش ٿيڻ، ڏندن جو پاڻ ۾ ملي وڃڻ
ڏندو	هڪ شهر جو نالو
ڏنڊ	چٽي، جرمانو
ڏنڊو	ٿُلهو لڪڻ
ڏنگ	زهريلي جيت جو هڪ قسم، جڏهن اهو جيت ڪنهن ساهواري کي چڪ هڻندو آهي ته ان کي ڏنگ چئبو آهي.
ڏنگ	ڪارڪن جو هڪ قسم
ڏنگائي	اڻ سڌائي
ڏنگر	هڪ ذات
ڏنگو	ڦڏو اڻ سڌو
ڏنگڻ	نانگ يا ڪنهن زهريلي جيت جو چڪ پائڻ
ڏنو	ڏنل
ڏنور	جيت جو هڪ قسم
ڏنئرو	ڪِرڙ جي وڻ جو اڻ پڪل ميوو
ڏِڻ	وڏو ڏينهن، جشن جو ڏينهن
ڏوٽي	جهنگ جي شين تي گذر سفر ڪندڙ
ڏوجهرو	ڏک، تڪليف، بيماري
ڏوجهرن	تڪليفن، ڏکن، سورن، بيمارين
ڏور	وٽيل ڌاڳو
ڏورو	مضبوط وٽيل (ڪلهي ۾ ئونٽ جي وچ وارو

	مُشڪ جو مضبوط حصو).
ڏور	ڳجهارت جو هڪ قسم
ڏورُ	پري
ڏورانهون	ڏور، تمام پري
ڏورانهين	پري واري
ڏوراپو	مهڻو
ڏوراپڻ	مهڻو ڏيڻ
ڏورڻ	ڳولها ڪرڻ، جهاڳڻ
ڏوري	ڳولهي
ڏوري ڏوري	ڳولهي ڳولهي، تلاش ڪري
ڏوري	سٽ جي وٽيل سنهي رسي
ڏوڪو	ڏهل وڄائڻ واري ڪاني
ڏوگهڻ	هر هر پاڻي پيئڻ
ڏوگهو	گهڻي اُڃ، هر هر پاڻي پيئڻ لاءِ اُڃ لڳڻ
ڏول	کوهه وغيره مان پاڻي ڪڍڻ لاءِ برتن
ڏولاٽو	رولڙو ڏڪ
ڏولي	پردي دار عورتن جي سواري
ڏونگر	جبل
ڏونگر ڏورڻ	جبل جهاڳڻ
ڏونگر	نالو
ڏونگهي	ڪوپرو، سڪل ناريل
ڏوهه	گناهه
ڏوهاري	ڏوهي، ڏوهه ڪندڙ، گناهه ڪندڙ
ڏوهه باسڻ	ڏوهه قبول ڪرڻ
ڏوهٽو	ڌيءَ جو پٽ
ڏوهٽي	ڌيءَ جي ڌيءَ

ڏوهيڙو	ٻن سٽن وارو بيت
ڏوئي	ڪاٺيءَ جو وڏو چمچ
ڏهه	هڪ عدد، نوءَ هڪ
ڏهوڻ	ڏهه پيرا وڌيڪ، ڏهوڻو
ڏهاڙو	ڏينهن
ڏهاڙي	روزانو
ڏهاڪو	علم رياضي ۾ ڏهن ايڪن جو جوڙ
ڏهاڳ	وڇوڙو مصيبت، تڪليف
ڏهاڳڻ	نياڳي، مڙس مري ويل عورت
ڏهتاڻ	ڏيءَ جو اولاد
ڏهر	هڪ ذات
ڏهرڪي	هڪ شهر جو نالو
ڏهه نامو	اهڙو شعر، جنهن ۾ ڏهن مختلف زبانن جا ساڳي معنيٰ وارا لفظ استعمال ٿيل هجن.
ڏهڪاءُ	هراس، خوف
ڏهڻ	کير ڏيندڙ پالتو جانورن مان کير ڪيڻ
ڏهوٽ	هڪ ذات
ڏهي	ڏونئرو
ڏياچ	هڪ سخي مرد بادشاهه جو نالو
ڏياري	هندن جو وڏو ڏينهن
ڏيتي ليتي	ڏي وٺ، حساب ڪتاب
ڏيتا	هڪ ذات
ڏيپر	هڪ ذات
ڏيپلو	هڪ شهر جو نالو
ڏيڏر	پاڻيءَ جو جانور
ڏيڍ	هڪ سڄو ۽ ٻيو اڌ ($1\frac{1}{2}$)

ڏيڏي	گهر جي اڳيان سرن يا ڪاٺ جي ڏنل ننڍي پٽ
ڏير	زال جي مڙس جو ڀاءُ
ڏيرياڻي	ڏير جي زال
ڏيرا	هڪ ذات
ڏيساوند	پرديس، ولايت
ڏيساور	ڏوراڻهون ملڪ
ڏيسر	هڪ ذات
ڏيکارڻ	معائنو ڪرائڻ، پيش ڪرڻ، روبرو ڪرڻ
ڏيک	نظارو
ڏيکاري ڏيڻ	ظاهر ٿيڻ، ڏسڻ ۾ اچڻ
ڏيکاءُ	نظارو ڏيک
ڏينهن	سج ابرڻ کان سج لهڻ وارو وقت
ڏينهن ٽري	ٽڪي پهر، ٽڪي مهل
ڏينهن چڙهي	شام جو دير سان
ڏينهن ٽارڻ	آرام ڪرڻ
ڏينهن ڏٺي	کلي عام، ڏينهن جو
ڏينهن رات هڪ ڪرڻ	تمام گهڻي ڪوشش ڪرڻ
ڏيڻ	عطا ڪرڻ، حوالي ڪرڻ
ڏيوالو	نقصان
ڏيهه	ديس، پنهنجو ملڪ
ڏيهي	ملڪي، ديسي
ڏيٺا	هڪ ذات
ڏيئو	ٺڪر جي چمني، جنهن ۾ تيل وجهي ٻاريو آهي
ڏيا	روشني، جوت

(ڊ)

ڊ	**سنڌي الف - ب جو ٻاويهون نمبر اکر**
ڊاٽ	محراب، سوراخ بند ڪرڻ جو ٻوڄ
ڊارون	هڪ مشهور فلسفي جو نالو
ڊاڙ	ٻٽاڪ، لباڙ
ڊاسو	واريا سو هنڌ
ڊاڪ	ٽپال، خط
ڊاڪ بنگلو	سرڪاري رهائش گاهه
ڊاڪ گهر	ٽپال گهر
ڊاڪٽر	ويڄ، علاج ڪندڙ، محقق، عالم، فلسفي، عالم
ڊاڪو	ڦورو، ڌاڙيل
ڊاک	ميوي جو هڪ قسم
ڊاڀ	گاهه جو هڪ قسم
ڊاهڻ	ڪيرائڻ، ميسارڻ
ڊائري	روزنامچو، سڄي ڏينهن جا ڪم ڪار
ڊائريڪٽر	هدايت ڏيندڙ، هدايتڪار، انتظام هلائيندڙ
ڊٻ	ٻوٽي يا گاهه جو هڪ قسم
ڊٻُ	ٽُٽي ڦُڪي، علاج
ڊيرو	شهر جو نالو
ڊٺل	ڪِريل
ڊپ	خوف، ڀؤ
ڊپائتو	ڊپ وارو
ڊپارٽمينٽ	کاتو، محڪمو
ڊڄڻ	ڊپ ڪرڻ
ڊڄڻو	ڪانئر، بزدل

ڊرامو	ناٽڪ، تماشو
ڊرائيور	گاڏي هلائيندڙ
ڊزائن	نقش، خاڪو
ڊسٽر	بورڊ صاف ڪرڻ جو ڪپڙو
ڊسٽرڪٽ	ضلعو
ڊسمبر	عيسوي سال جي ٻارهين مهيني جو نالو
ڊش	گاڏي لاءِ پليٽ جهڙو وڏو ٿانءُ
ڊُڪ	ڊوڙ ڀاڄ
ڊڪ ڊوڙ	ڀڄ ڀڄان
ڊڪائڻ	ڊوڙائڻ
ڊڪشنري	لُغت، لفظن جي ترتيب وار معنائن وارو ڪتاب
ڊڪڻ	تمام تکو هلڻ
ڏڪڻ	واڍو، ڪاٺ جو ڪم ڪندڙ
ڏڪڻ پکي	ڪاٺ ڪُٽو (پکيءَ جو قسم)
ڊگري	ڪاميابيءَ جي سند، حڪم
ڊگڙ	ڪڻڪ جي اٽي مان ٿلهي پڪل اٿيي ماني
ڊگڙي	ڪڻڪ جي سنهي ماني
ڊگهائي	ڊيگهه
ڊگهائي ڦاڪ	ڌرتي تي اتر کان ڏکڻ تائين نڪتل خيالي ليڪ
ڊگهو	اوچو، وڏو، بلند
ڊگهو گول	آنيءَ جهڙي شڪل جهڙو گول
ڊگهيرڻ	وڌائڻ
ڊگهير	ڊيگهه
ڊگهيڙڻ	ڊيگهه، ڊگهيرڻ، وڌائڻ
ڊم ڊم	دهل جو آواز
ڏمڙ	ٽانگ هو هڪ قسم
ڏمڙُ	گاهه جو هڪ قسم

ڊوڙڻ	ڀڪڻ، ڀڄڻ
ڊوڙ	ڀُڳَ، ڀاڄ
ڊول	شڪل، صورت، نمونو
ڊُولَ	چلم تي رکيل ٺل، جنهن تي ٻريل چيٽو تماڪ لاءِ وجهبو آهي
ڊولائتو	سهڻو موچارو شئي ٻيهڪ وارو
ڊومڪي	هڪ ذات
ڊوھ	ٺڳي، دغا
ڊيڄارڻ	خوف ڏيارڻ
ڊينگ	وڏائي، تڪبر
ڊيگهہ	واڌ، ڊگهائي
ڊيلَ	مور پکي جي مادي
ڊيوٽي	مقرر ٿيل ڪم، فرض

(ڊ)

ڊ	سنڌي الف - ب جو ٽيويهون نمبر اکر
ڊاٽي	ٽري اُٽ جو هڪ قسم
ڊاپڻ	ڊوُٽيڻ
ڊاڍر	هڪ شهر جو نالو
ڍار	ڍنگ، نمونو طريقو
ڊانچو	بدن جو هڏائون پڃرو
ڊانگا	وڏي ساٽو ٽيڻ، هڪ پٽي سان وات جي جنگ جوٽي ساٽو ٽيڻ
ڊالَ	آڙ اُهو اوزار جنهن سان تلوار جو ڏک روڪجي
ڍِٽ	واريا سو ياگو (ٽر جو)
ڍِڍِ يا ڍِڍُ	وڏو پيٽ (ٿلهو ٻاهر نڪتل)
ڊيڊر	ڏڙُ
ڍِرَ	ڇوٽ، آزادي
ڍِرَ	سُستي، ڍلائي
ڍرڻ	هيٺ لهڻ، ڪمزور ٿيڻ
ڍِرو	ڍلو گهر گهلو آهستي
ڍِڪَ	پڙُ پوش، پردو
ڍِڪَ	شرڪي، ڇُڪو
ڍڪائڻ	پهرائڻ
ڍڪائين	پهرائين، پارائين
ڍِڪڻُ	پڙ پوش
ڍِڳ	انبار ميڙ ڍير
ڍِڳو	ڏاند
ڍِڳي	ڳُئون

ڏلَ	آباد ٿيندڙ زمين تي مقرر ٿيل سرڪاري محصول يا ٽيڪس
ڍلائي	سُستي، ڪاهلي
ڍلو	سست، گھرگھلو، ويڪرو
ڍنڍ	اُها قدرتي ڪُنڊ، جيڪا پاڻيءَ سان ڀريل هجي ۽ چوڌاري زمين هجي، بيٺل پاڻيءَ جو وڏو تلاءُ
ڍنڍورو	پڙهو عام اطلاع
ڍنگ	نمونو طريقو عادت، خصلت
ڍوڍو	جوئر، ٻاجهري يا چانورن جي ٿلهي ماني
ڍور	چوپايو مال
ڍورو	هيٺانهين زمين، جتي پاڻي بيهندو هجي
ڍولڻ	پيارو پرين، محبوب، دوست
ڍونڍ	گند، گندگي
ڍونگ	ڏيکاءُ، چالاڪي
ڍونگ رچائڻ	چالاڪي ڪرڻ
ڍوئڻ	کڻي وڃڻ
ڍءُ	ڀريل پيٽ، ڍؤ
ڍيڍ	گهٽ ذات وارو، مردار کائيندڙ
ڍير	انبار، گهڻو
ڍيرُ	گند ڪچري جو ڍڳ

(ڏ)

ڏ	**سنڌي الف - ب جو چوويهون نمبر اکر**
ذابح	ذبح ڪندڙ
ذات	شناخت لاءِ خانداني نالو نڪ، وجود، اصليت، خاندان جو سلسلو
ذات پات	خانداني سلسلو قوم
ذاتي	شخصي، ذات جو پنهنجو خالص، نِجو
ذات ڀائي	ساڳي ذات وارو
ذاتي معاملو	شخصي وهنوار پنهنجو معاملو
ذائقو	سواد، لذت
ذبح	شرعي طور ڪُهڻ، تڪبير
ذبح ڪرڻ	حلال ڪرڻ
ذبيح الله	حضرت اسماعيل عليه السلام جو لقب
ذخيرو	گڏ ٿيل مال، گهڻو سيڙُو سامان
ذخيرو ڪرڻ	گهڻو مال گڏ ڪرڻ
ذرو	ڪنهن شيءِ جو ننڍو حصو يا ٽُڪر
ذرو پرزو	ٿورو گهڻو
ذريعو	وسيلو
ذڪر	ڳالهه، يادگيري پچار زبان سان ياد ڪرڻ
ذلت	خواري، بدنامي
ذليل	خوار، بدنام
ذمو	جوابداري، سنڀال، سپردگي
ذميدار	ضامن، عهد ڪندڙ
ذميوار	ضمانت ڏيندڙ ضامن
ذِمي	اسلامي سلطنت ۾ غير مسلم جيڪو ڏل ڀريندو هجي

ذوالجلال	عزت ۽ دبدبي وارو
ذوالجناح	حضرت امام حسين عليه السلام جي گهوڙي جو نالو
ذوالحج	هجري سال جي ٻارهين مهيني جو نالو حج وارو مهينو
ذوالفقار	حضرت علي رضہ جي تلوار جو نالو
ذوالقرنين	يونان جي بادشاهہ سڪندر جو لقب. ڪيس ذوالقرنين ان ڪري سڏيندا هئا جو سندس مٿي تي پائڻ واري لوهي ٽوپلي تي ٻہ ننڍڙا سونا سڱ هوندا هئا.
ذوالنورين	ٻن نورن وارو، حضرت عثمان رضہ جو لقب
ذوالقعد	هجري سال جي يارهين مهيني جو نالو
ذوالنون	حضرت يوسف عليه السلام جو لقب
ذوق	شوق
ذهن	عقل، دماغ، لياقت
ذهن نشين ڪرڻ	ياد ڪرڻ
ذهن ويڙهائڻ	ويچار ڪرڻ
ذهنيت	طبيعت جو لاڙو
ذهني	دماغي، چيڙاڪ
ذي القعد	اسلامي يا قمري سال جي يارهين مهيني جو نالو (ذوالقعد)

(ر)

ر	سنڌي الف – ب جو پنجويهون نمبر اکر
رابطو	تعلق، واسطو
رابع	چوٿين شيءِ، چوٿون حصو
رابعہ	هڪ نيڪ عورت جو نالو جيڪا بصري شهر جي رهندڙ هئي. (بيبي رابعہ بصري)
رابيل	هڪ گل جو قسم
رات	سج لٿي کان سج اڀرڻ تائين وقت، اوندهہ
رات ڏينهن	24 ڪلاڪن وارو عرصو
رات ڏينهن	هر مهل، هر وقت
رائوڙ	هڪ ذات
راجپوت	هڪ ذات
راجپوتانا	هندوستان جي هڪ علائقي جو نالو
راجستان	هندوستان جي هڪ علائقي جو نالو
راجڪمار	راجا جو پٽ، شهزادو
راجڪماري	راجا جي ڌيءَ، شهزادي
راجا	راڄ ڪندڙ بادشاهہ
راج هنس	پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم
راڄ	رعيت، سلطنت، عملداري
راڄ ڀاڳ	بادشاهي، حڪومت
راڄ راڻي	راجا جي زال، ملڪہ، پٽ راڻي
راڄوٽو	خانگي، برادريءَ جو
راڄپر	هڪ ذات
راڄڙ	هڪ ذات
راحت	خوشي، فرحت

راڻ هڪ شهر جو نالو
راز ڳجهه، اسرار
رازدار رازوارو رازرکندڙ
رازق رزق ڏيندڙ
رازو جايون ناهيندڙ مستري
راس مڪمل، پورو
راشدي ساداتن جو خاندان
راشن مقرر تيل ڪاڏو
راشي رشوت وٺندڙ
راضپو رضامندي، خوشي
راضي رضامند، خوش
راضي نامو صلح نامو ناهه ڪرڻ، پسنديدگي، ناهه پڌي
راقم مصنف، لکندڙ
راقم الحروف اکر لکندڙ
راڪاس ظالم، وڏي تد ڪاٺ وارو خيالي يوت
راڳ ڳائڻ نغمو
راڳ رنگ ڳائڻ وڄائڻ
راڳي راڳ ڳائيندڙ
راڳيندڙ راڳ ڳائيندڙ راڳي
رام راجا دسرٿ جي هڪ پٽ جو نالو
رامائڻ هندن جو اهو ڪتاب، جنهن ۾ شري رامچندر جو احوال ڏنل آهي.
رامبس اها شڪل يا چورس، جنهن جا چارئي پاسا پاڻ ۾ برابر هجن ۽ آمهون سامهون واريون ڪنڊون به پاڻ ۾ برابر هجن.
رامڪلي شاهه سائين؛ جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو هڪ راڳڻي جو نالو

ران	ستر، گوڏي ڪان مٿي وارو حصو
رانياڻ	وڏي رڙ
رانپوٽا	هٿن جي ننهن سان ڪنهن کي زخمي ڪرڻ
راند	کيڏ، وندر
راند ڪُڏڻ	راند کيڏڻ
رانديڪو	کيڏڻو جنهن سان ٻار راند کيڏندا آهن.
رانديگر	راند کيڏندڙ
رانڌو	بورچي
راڻو	ڪنهن ننڍي علائقي جو جاگيردار ننڍو راجا
راڻي	ملڪه، بادشاهه جي زال
راوڻ	قديم زماني ۾ سريلنڪا جي هڪ حاڪم جو نالو
راوي	ٻڌائيندڙ بيان ڪندڙ
راوي	صوبي پنجاب ۾ هڪ ندي جو نالو
راهه	واٽ، رستو
راهِ خدا	خدا جي راهه ۾
راهداري	رستي تان لنگهڻ لاءِ ڪنهن سرڪاري عملدار جو لکيل پروانو
راهِ رسول	رسول جي صدقي
راهه گذر	لنگهڻ لاءِ رستو واٽ
راهگير	واٽهڙو، رستي ويندڙ
راهِ نجات	ڇوٽڪاري جو ذريعو
راهنمائي	رهبري، اڳواڻي
راهي	واٽهڙو رستي ويندڙ
راهب	ديول ۾ ويهي عبادت ڪندڙ تارڪ الدنيا
راهڪ	ڪڙمي، پوک ڪندڙ آبادي ڪندڙ هاري
راهڪي	پوکي، پوک جو ڌنڌو هارپو
راهمون	هڪ ذات

راهو	هڪ ذات
راهوجا	هڪ ذات
راهوڪي	هڪ ريلوي اسٽيشن جو نالو ڳوٺ جو نالو
راءِ	مشورو صلاح
راءِ وٺڻ	صلاح وٺڻ
راءِ ڏيڻ	صلاح ڏيڻ
رائج	جاري، مروج
رائج ٿيڻ	رواج ۾ اچڻ
رائج ڪرڻ	عمل ۾ آڻڻ
رائفل	بندوق
رائو	هوا ۾ اڏامندڙ مٽي
رايو	صلاح، خيال، مرضي
ربّ	پالڻهار، پروردگار
رب العالمين	سيني جهانن جو پاليندڙ
ربوبيت	خدائي
رباب	ساز جو هڪ قسم
رباعي	چئن مصرعن وارو بيت
ربيع	سياري ۾ پوکيل فصل، جيڪو بهار جي مند ۾ لهندو آهي، تنهن کي ربيع يا چيٽ جو فصل چئبو آهي.
ربيع الاول	هجري سال جي ٽئين مهيني جو نالو
ربيع الآخر	هجري سال جي چوٿين مهيني جو نالو
رپ	ڪٽڪ، چانورن يا ٻاجهريءَ جو رڌل ڏارو
رپاري	هندن جي هڪ ذات
ربڙ	وڻ جو رس، جنهن کي خشڪ ڪري ان مان مختلف قسم جون شيون ٺاهيون وينديون آهن. ان قسم جو وڻ ملائيشيا ۾ جام ٿئي.

ريڙي	مٽائي، جو هڪ قسم. صوبي سنڌ جي حيدرآباد شهر جي ريڙي تمام مشهور آهي.
رَتُ	خون
رت پونء	غلاظت وغيره
رت ست	طاقت ۽ صحت
رت ست ڏيڻ	سڀ ڪجهه ڏيڻ
رت ڳڙ	چمڙي جي بيماريءَ جو هڪ قسم
رَتو	ڳاڙهو گهاٽو ڳاڙهو رنگ. رت جهڙو "رتو رنگ. رتو ڪپڙو"
رتو چاڻ	قتل عام
رتو چاڻ ڪرڻ	تمام گهڻو رت وهائڻ
رتو رت	رت ۾ ٻڏل
رُت	موسم. منڊ
رتبو	مرتبو درجو شان
رتل	ڳاڙهو ڀڪل. رگيل
رَتن	هڪ قسم جو قيمتي پٿر
رتن مالا	هيرن جو هار
رتو ديرو	شهر جو نالو
رَتي	طاقت. مردانگي
رَتي	ماسي جو اٺون حصو (1/8) (اٺ رتيون ماسو).
رتيءَ جي رهاڻ	ٿورڙي وقت جي ملاقات
رَٿُ	قديم زماني ۾ بادشاهه جي سواريءَ لاءِ گاڏي
رٿ	انڪل. تجويز صلاح
رٿڻ	صلاح ڪرڻ. پهه ڪرڻ
رُٿل	ڪاوڙيل
رَپُ	جبل جي هيٺانهين سخت زمين
رِپُ	دشمن. آفت. شاهه جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو

رُپيو	هڪ سِڪو (رپئي ۾ 100 پئسا ٿيندا آهن).
رجب	هجري سال جي ستين مهيني جو نالو رجب المرجب
رجحان	لاڙو
رجز	علم عروض مطابق هڪ بحر
رجسٽر	داخلا جو ڪتاب
رجعت پسند	پراڻن خيالن وارو
رجمينٽ	فوج ۾ سپاهين جو هڪ دستو
رِجڻ	ڳرڻ
رجائڻ	ڳارڻ
رجوع	متوجهہ، لاڙو واپسي
رڄ	ڍؤ
رجھڻ	ٻاهہ تي ڪاڙي جو پچڻ
رُڄ	بيابان ۾ اُس تي نظر ايندڙ پاڻي، اُهو پاڻي نہ هوندو آهي، پر جانور يا ماڻهو ان کي پاڻي سمجھي ان طرف ڊوڙندا ويندا رهندا آهن ۽ پاڻي نہ ملڻ ڪري مري ويندا آهن – رڃ پٽ
رچائڻ	رنگ ۾ رڱڻ، ڳاڙهو ڪرڻ
رچنا	بناوٽ
رچڻ	رڱجڻ
رَڃُ	مڇي ڦاسائڻ جو ڄار
رِڃ	جهنگلي جانور جو هڪ قسم
رحل	ڪاٺ جي ننڍي گهوڙي، جنهن تي قرآن مجيد رکي تلاوت ڪئي ويندي آهي.
رحلت	وفات
رحم	قياس، ٻاجهہ
رحمان	رحم وارو الله پاڪ جو هڪ صفاتي نالو

رحمت — فضل، بخشش، مهرباني
رحمت للعالمين — سڄي جهان لاءِ رحمت، حضرت محمد ﷺ جن جو هڪ صفاتي نالو
رحمة الله عليه — جنهن جي مٿان الله پاڪ جي رحمت هجي
رحمدل — رحم وارو ڪهل وارو ٻاجهارو
رحمدلي — ٻاجهه، ڪهل
رحيم — بيحد رحم وارو
رُخ — منهن، چهرو
رُخ — طرف، پاسو
رُخسار — ڳل، ڳٽو
رخصت — موڪل
رخنو — اٽڪاءُ، رنڊڪ
رد — نامنظور، بيڪار
ردي — بيڪار، خراب
ردو بدل — ڦير گهير
رديف — پيلهه، شعر ۾ مصرعن جي پڇاڙيءَ ۾ قافيي جي پٺيان وري وري ايندڙ لفظ
رڏڻ — پچائڻ
رڏل — پڪل
رِڏ — هڪ ذات
رُڏو — هٿن ڪان معذور
رِڍ — چوپائي مال جو هڪ قسم، گهٽي جي مادي
رڙ — دانهن، گوڪ
رڙائڻ — دانهون ڪرائڻ
رڙڪڻ — ڪا سخت شيءِ ڪائڻ
رڙڻ — دانهون ڪرڻ
رڙهڻ — چُرڻ، آهستي هلڻ

رزاق	رزق ڏيندڙ
رزق	روزي
رزلٽ	نتيجو
رزم	جنگ
رَس	نچوڙ عرق. پتڙي شيءِ
رس پريو	رس وارو
رسيلو	لذيذ، رس وارو وڻندڙ
رسالت	نبوت
رسالو	مضمونن جو ننڍو ڪتاب، شعرن جو ڪتاب
رسالدار	فوج جو هڪ عهديدار، فوج جو عهدو
رَسائِڻ	پهچائڻ
رساين	ڪيميا
رساين ميل	ڪيميا
رساين وديا	علمِ ڪيميا
رستم	ايران جي هڪ مشهور پهلوان جو نالو
رستو	واٽ، لنگهه
رسجڻ	ميوي جو پچڻ، راس ٿيڻ
رسم	رواج
رسم رواج	هلت چلت، قاعدو قانون
رسمي	رواجي
رَسڻ	پهچڻ
رُسڻ	ناراض ٿيڻ
رَسو	نوڙ
رسوڙو	بورچي خانو
رَسوَل	پسارڪي وکر جو هڪ قسم، جيڪو رنگ جو ڪارو ۽ ذائقي ۾ بيحد ڪوڙو ٿيندو آهي
رَسُول	پيغمبر، الله پاڪ جي طرفان موڪليل اهو نبي

	سگورو جنهن تي ڪتاب نازل ٿئي.
رَبِي	نوڙي
رسيد	ڪنهن شيءِ جي وصوليءَ جو لکت ۾ ڪاغذ
رش	انبوهہ ميڙ
رشتو	مائٽ
رشتيداري	مائٽي، برادري
رشوت	ڪنهن غير قانوني يا ناجائز طور ڏنل يا ورتل رقم
رشوت ستاني	رشوت خوري
رشوتي	رشوت وٺندڙ
رشي	درويش
رصد	آسماني تارن کي ڏسڻ لاءِ وڏو منارو
رصد گاهہ	آسماني تارن کي ڏسڻ جي جاءِ
رضا	خوشي
رضاڪار	بغير معاوضي خدمت ڪندڙ
قومي رضاڪار	بغير معاوضي قوم جي خدمت ڪندڙ
رضاڪارانہ	بغير معاوضي خوشيءَ سان ڪم ڪرڻ
رضا ڪرڻ	وفات ڪرڻ
رضامند	خوش، راضي
رضامندي	خوشي، راضپو
رضا نامو	ٺاهہ
رضا نامو ڪرڻ	ٺاهہ ڪرڻ
رضائي	پنهنجي خيال وارو، پنهنجي مرضيءَ وارو
رضوان	جنت جي هڪ فرشتي جو نالو
رضوي	حضرت موسيٰ علي رضا سان نسبت رکندڙ
رضي الله تعاليٰ عنه	ان کان الله پاڪ راضي ٿيو
رَضِيَه	پسنديده، ساراهہ جوڳو، تعريف جوڳو، ساراهہ جوڳي، تعريف جوڳي

رضي	پسنديده، جنهن کان بيو خوش هجي
رطوبت	رت جي پاڻياٺ
رعايا	رعيت، قوم
رعايت	مهرباني
رعايتي	مروتي، رعايت سان
رُعب	دهشت، ڌڌڪو
رعب تاب	شان شوڪت
رعبدار	ڌڌڪي وارو شان شوڪت وارو
رعيت	راڄ
رعيتي	ملڪي، هٽ هيٺ
رغبت	چاهه، چڪ
رفتار	هلڻي، ريت، پنڌ
رفوگر	ڦاٽل ڪپڙن جي سلائي يا مرمت ڪندڙ
رفيق	ساٿي، دوست
رقابت	دشمني
رقص	ناچ
رقص وسرور	ناچ ۽ راڳ
رقعو	لکيل چٺي
رقم	موڙي
رقموار	درجي بدرجي
رقيب	نگهبان، الله تعاليٰ جو صفاتي نالو
رقيب	دشمن
رُڪ	ڌاتو جو هڪ قسم
رڪابي	وڏي ٿالهي
رڪارڊ	ياداشت نامو آفيس ۾ لک پڙهه وارن فائلن يا ڪاغذن جي محفوظ ڪرڻ کي رڪارڊ چئبو آهي.
رڪارڊ	اُها گول ٿالهي نُما، جنهن ۾ آواز پريل هوندو آهي.

رُڪن	ٿنڀو
رُڪن	ڪنهن جماعت سان واسطو رکندڙ
رُڪڻ	بيهڻ، ترسڻ
رُڪوع	نماز ۾ عاجزيءَ سان جُهڪڻ
رَڪ	روڪ، ڪِريءَ پرهيز منع
رڪت	اوڌر
رُکائي	بي رُخي
رکڻ	سانڍڻ، سنڀالڻ ڪنهن شيءِ کي هڪ هنڌ ڇڏڻ
رُکو	خشڪ، شڪل
رکو جواب	انڪار
رُکو شکو	سادو
رکو سکو کائڻ	سادو کائڻ
رکوالو	سنڀاليندڙ
رکوالي	سنڀال، چوڪيداري
رگ ويد	هندن جو هڪ مذهبي ڪتاب
رڳ	رت جي نلي
رڳڙڻ	گسائڻ
رڳڙ	مالش، رهڙ
رڳڙجي وڃڻ	پيسجي وڃڻ
رُڳو	فقط اڪيلو
رڱائڻ	رنگ ڪرائڻ
رڱائي	رڱاوت
رڱجڻ	رنگجڻ
رڱڻ	رنگ ڪرڻ
رَلائڻ	ملائڻ
رُلائڻ	دربدر ڪرڻ
رلجڻ	گڏجڻ

رکڻ	ملڻ، ڳنڍ ٿيڻ
رلڻ ملڻ	ڳنڍجڻ
رِلئو ملئو	هر هڪ سان سني نموني پيش ايندڙ
رُلڻ	ڀٽڪڻ، گمراهه ٿيڻ
رِلهي، رَلي، رِلي	گندي هيءَ ننڍين ننڍين يا پراڻن ڪپڙن جي ننڍن ننڍن ٽڪرن کي ڳنڍي ٺاهبي آهي.
رلهي ڪلهي تي رکڻ	ڪاوڙجي وڃڻ
رَمتو	گهمندڙ ڦرندڙ سيلاني فقير
رِم جهم	ڦڙ ڦڙ
رمز	راز، اهڃاڻ، نشاني
رمز پروڙڻ	اشارو سمجهي وڃڻ
رمز شناس	عقلمند، ڏاهو
رمضان	هجري سال جي نائين مهيني جو نالو
رَمل	هڪ علم جو نالو
رَن زال	اها عورت، جنهن جو مڙس مري ويو هجي، بيوهه
رنبڻ	زمين مان هڪ جاءِ سلو پٽي ٻئي هنڌ هڻڻ
رَنبو	گاهه ڪڍڻ لاءِ لوهه جو هڪ اوزار
رَنپ	وڏي دانهن
رنج	ڏک، ناخوش
رنجائڻ	ناراض ڪرڻ
رنجش	افسوس، ڏک، ناراضگي
رنجيده	غمگين
رَنڊ	رستو
رِنڊ	هڪ ذات
رِنڊ	صوفي، بي پرواهه
رَنڊو	ڪاٺ کي چلڻ يا آسو ڪرڻ جو اوزار
رنڊڻ	ڪاڏو پچائڻ

رنڌڻو	بورچي خانو
رنڊڪ	اٽڪاءُ، روڪ، رُخنو
رُنڊو	اُهو ماڻهو جنهن جون آڱريون پڳل هجن.
رنڙ	بيوهه عورت
رنگروٽ	نئون پرتي ٿيل سپاهي
رنگ	وکر جو هڪ قسم، نقش، چٽ
رنگا رنگ	گهڻن رنگن وارو
رنگا رنگي	رنگ برنگي، مختلف رنگن سان
رنگ پرڻ	چٽ ڪيڻ
رنگت	شڪل، صورت
رنگ جمائڻ	محفل شروع ڪرڻ
رنگدار	رنگين
رنگ ڍنگ	هلت چلت، عادت
رنگ رَتول	اُها جاءِ يا محل، جنهن تي چٽسالي ٿيل هجي.
رنگ رچڻ	رنگ چڙهڻ
رنگ رس	کيل تماشو
رنگ روپ	شڪل شبيهه
رنگ روغن	چمڪ دمڪ
رنگريز	رنگ ڏيندڙ مصوّر
رنگ ساز	رنگ ٺاهيندڙ
رنگ مٽائڻ	بدلجڻ
رنگ محل	سينگاريل جاءِ
رنگين	رنگدار
رنگين عبارت	دلچسپ مضمون
رنگيني	ٺاهه ٺوهه
رني ڪوٽ	هڪ تلهي جو نالو هڪ جبل جو نالو
رڃ	بيابان، غير آباد

رُوبرو	آمهون سامهون
روپوش	لڪل، ڳجهو
روشناس	واقفڪار، ڄاڻ سڃاڻ
رونما	پڌرو، ظاهر
رونمائي	ڏيکاءُ
روادار	همدرد، حمايتي، مدد ڪندڙ
رواداري	مدد، واهر، سهائتا
روا رکڻ	جائز رکڻ
رواتي	لوهہ کي لسي ڪرڻ جو هڪ اوزار
رواج	هلت چلت، رسم
رواجي	عام طرح، دستوري
رواجي طرح	عام طرح
روان پڙهڻ	هجي ڪان بغير پڙهڻ، لس پڙهڻ
روانگي	وڃڻ، موڪلائي
روانو	اُسهڻ
روانو ٿيڻ	وڃڻ، رخصت ٿيڻ
روايت	ڪنهن ڳالهہ جو نقل، حڪايت
روپ	خوبصورت، رونق، حُسن
روپ بدلڻ	شڪل بدلڻ
روپيو	چانديءَ جو گول وڏو سڪو وزن هڪ تولو سنسڪرت ۾ چانديءَ کي 'روپيہ' چئبو آهي
روجهاڻ	شهر جو نالو
روح	ثمر
روح افزا	فرحت ڏيندڙ
روح الامين	حضرت جبريل عليه السلام جو لقب
روح الله	حضرت عيسيٰ عليه السلام جو لقب
روحاني	روح سان تعلق رکندڙ باطني

روح پرواز ڪرڻ	ساهه نڪرڻ
روح روان	دل کي وڻندڙ
روڏ	ٺوڙهه ٽيڙ، ڪوڙيل مٿو
روڊ	پڪو رستو پڪي سڙڪ
روڙ	گدڙ يا ڪتي جو آواز ڪوڪ
روز	ڏهاڙو ڏينهن
روزانو	ڏهاڙي، هر روز
روز بروز	ڏينهون ڏينهن
روز جزا	قيامت جو ڏهاڙو محشر جو ڏينهن
روز حشر	قيامت جو ڏينهن
روز روز	هر روز، روزانو
روز روشن	پرهه ڦٽي، صبح ٿيڻ
روزگار	ڌنڌو پيشو ملازمت
روزگاري	ڪمائي
روزمره	هر روز
روزنامچو	روزانه حساب ڪتاب لکڻ جو ڪتاب
روزنامو	روزنامچو روزاني اخبار
روزو	اسلام جو بيو رڪن
روزي	رزق، خوراڪ، ڪاڌو روزانو ڪاڌو
روزي رسائيندڙ	روزي ڏيندڙ
روزائتو	روزي وارو
روزو ڇوڙڻ	روزو کولڻ
روزو رکڻ	روزي جي نيت ڪري، سج چڙهڻ کان سج لٿي تائين کاڌي پيتي کان پرهيز ڪرڻ
روس	ملڪ جو نالو
رُوسو	هڪ فلسفي جو نالو
روش	هلت

روشن	صاف، پڌرو چمڪدار
روشنائي	سوجهرو
روشن ٽيڪ	سوجهرو ٽيڪ
روشن دان	روشني اچڻ جي دري
روشن دماغ	اعليٰ دماغ
روشن ڪتاب	قرآن پاڪ، پاڪ ڪتاب
روشن ڪرڻ	چمڪائڻ
روشني	سوجهرو، نور
روضو	حضرت محمد ﷺ جن جي مزار مبارڪ، ڪنهن بزرگ جي قبر جي مٿان ٺهيل مقبرو.
روغن	سٿڀ، تيل
روڪ	نقد
روڳ	جهل، بچاءُ ڪرڻ
روڪڙ	نقد رقم
روڪٿام	رڪاوٽ، پابندي
روڪڻ	جهلڻ، بچاءُ ڪرڻ
رڪاوٽ	بندش، روڪ
روڪ ٽوڪ	بندش، منع
روڳ	بيماري، ڏک
رول	رولو، رلندڙ
رولاڪ	اجايو گهمندڙ ڦرندڙ رولو
رولڻ	دربدر ڪرڻ، رُلائڻ
رولڙو	تڪليف، مصيبت
رولو	مونجهارو
رولُو	ڀٽڪندڙ اجايو گهمندڙ
روم	شهر جو نالو
رومن	انگريزي اکرن ۾ لکيل ڪي ٻولي

رومن انگ	انگريزيءَ ۾ لکيل انگ
رومي	هڪ مشهور بزرگ مولانا جلال الدين جو لقب
رومال	منهن ۽ هٿ صاف ڪرڻ لاءِ ڪپڙو
رومڻ	ڪاهه، حملو
رونجها	هڪ ذات
رونشو	چرچو ڀوڳ، مسخري
رونق	مزو لطف، ونڊر
رُوڻ	ڪاڙ، سوراخ، پاڻي جو سيمو
روهه	جبل
روهڙي	پٿرائون هنڌ، پٿري
روهڙي	شهر جو نالو
روهيڙ	وڻ جو هڪ قسم، اهو وڻ خاص ڪري ٿر ۾ ٿئي
رُوءِ	منهن، شڪل، پاسو طرف
رويت هلال	پهرين تاريخ جو چنڊ
رويت هلال ڪميٽي	چنڊ ڏسڻ لاءِ ماڻهن جي گڏجاڻي
روينيو	ڍل، وصول ڪندڙ کاتو يا محڪمو
رويو	هلڻي چلڻي
رهبر	راهه ڏيکاريندڙ اڳواڻ، سونهون
رهبري	اڳواڻي
رهزن	ڦورو
رهگذر	عام رستو
رهنما	اڳواڻ، رهنمائي ڪندڙ
رهنمائي	اڳواڻي
رِهائي	ڇوٽڪارو آزادي
رهاڪو	رهواسي، رهندڙ
رهاڻ	ڪچهري، ڳالهه ٻولهه، گفتگو
رهائش	گهر، جاءِ

رهڙڪي	شهر جو نالو
رهڙڻ	ڪنهن جلد بازي ڪرڻ
رهڙ	رڳڙ، زخم
رهڻ	ٽِڪڻ، ترسڻ، بيهڻ
رهجي وڃڻ	پوئتي رهڻ، ترسي پوڻ
رهٽي	اٽي ويٽي
رهٽي کهٽي	هلت چلت
رهواسي	رهندڙ، رهاڪو
رِءِ	ڪان سواءِ
رئاڙڻ	هنجون هارائڻ، تڪليف ڏيڻ، روڳ ڪرائڻ، ڳوڙها ڳاڙائڻ
رئڪيٽ	راند کيڏڻ لاءِ چاريءَ سان ٺهيل هٿيو
رئڻ	هنجون هارڻ
رئنهارڪو	ڏکارو، غمگين
رئيس	هڪ ذات
رئيس	چڱو مڙس، معزز، وڏو
ري ڏاڙهيو	بنا ڏاڙهي
رياڪار	منافق، ٺوڳي
رياڪاري	ٺڳي ڪرڻ، مڪاري
رياءَ	طرفداري، بي انصافي
رياست	ملڪي راڄ، حڪومت
رياضت	محنت، عبادت، بندگي
رياضي	حسابن جو علم، انگن جو علم
رياضيدان	علم رياضيءَ جو ماهر
ريال	هڪ سڪي جو نالو
ريباري	هڪ ذات
ريت	واريءَ، جبل جي سنهي مٽي

ريٽِ	رسم، رواج
ريتيلو	وارياسو
ريتيلي	وارياسي، ريگستاني
ريت رسم	رسم رواج
ريج	زمين کي کيڙڻ کان پهريان ڏنل پاڻي.
ريجڻ	زمين کي کيڙڻ کان پهريان پاڻي ڏيڻ.
ريجو	ننڍا سڪا
ريجهڻ	راضي ٿيڻ
ريجهائڻ	راضي ڪرڻ
ريڊار	اُهو سائنسي اوزار جنهن سان هوائي جهازن جي اچ وڃ ۽ چُر پُر جي خبر پوي ٿي.
ريڊ ڪراس سوسائٽي	جنگ ۾ زخمي ٿيل ماڻهن جي خدمت ڪندڙ جماعت.
ريڊر	درسي ڪتاب پڙهندڙ مطالعو ڪندڙ اپياس ڪندڙ
ريڊر	ڪورٽ يا ڪنهن آفيس ۾ منشيگيريءَ جو ڪم ڪندڙ
ريڊيم	هڪ قيمتي ڌاتو
ريڊيو	اُها مشين، جنهن تان بغير ڪنهن تار جي خبرون ۽ ٻيو احوال وغيره ٻڌي سگهجي.
ريڍار	رڍون چاريندڙ
ريڙهه پيڙهه	جهيڙو فساد
ريڙهڻ	اڳتي چورڻ
ريڙهو	ڦيٿن واري ڪاٺيءَ جي ننڍڙي گاڏي نما، جنهن کي ماڻهو اڳتي پوئتي ڪري سگهندا آهن.
ريزش	زڪام، نزلو
ريزڪي	پرچون، ٿورو ٿورو

ريزيڊنٽ	ٻيلڪي, سياسي نمائندو
ريسٽ هائوس	آفيسرن جي آرام لاءِ سرڪاري رهائش گاهه
ريس	ساڙ, حسد, نقل
ريشو	تند, نس, رت, پوڻ
ريشم	پٽ ڪينئين جي وات مان نڪتل تندون
ريشمي	پٽ جهڙو
ريکا	ليڪو, ليڪ, ڇاڻ, خبر, پيرُ
ريگستان	واريا سو علائقو
ريلُ	لوهه جو پٽو, گول چرخي جنهن تي ڏاڳو ويڙهيل هجي.
ريلَ	ريل گاڏي
ريلوي	ريل گاڏيءَ جو رستو, ريل جي سڙڪ
ريلوي اسٽيشن	ريل گاڏيءَ جي بيهڻ جي جاءِ
ريلا ڏيڻ	پاڻيءَ جو گهٽو مقدار تيڻ, لاڙو تيڻ
ريلو	وهڪرو, پاڻيءَ جو سيلاب, ڏارَ
رينگٽ	رونڻ جو آواز, رين رين ڪرڻ, چرڙاٽ, هر هر چوڻ, ٻڏائڻ, ساڳي ڳالهه چوڻ
رينگٽي	گاهه جو هڪ قسم
ريٽي	ٻوڏ, سيلاب
ريوڙي	ترن مان نهيل هڪ مٺائيءَ جو قسم, جيڪا کنڊ ملائي ٺاهي ويندي آهي.
ريميا	هڪ اهڙو علم, جنهن جو ماهر هڪدم, هر جڳهه تي وڃي سگهندو آهي.
روينيو	محڪمہ مال

(ڙ)

ڙ | سنڌي الف - ب جو چوويهون نمبر اکر

نوٽ: "ڙ" اکر سان ڪنهن به لفظ جي شروعات نٿي ٿئي.

(ز)

ز	سنڌي الف - ب جو ستاويهون نمبر اکر
زادِ راهه	مسافريءَ جو خرچ، سفر جو سامان
زار	هر شيءِ جي گهٽائي، قديم زماني ۾ روس جي بادشاهن جو لقب
زار زار	تمام گهڻو
زار زار روئڻ	تمام گهڻو روئڻ
زاري	عاجزي
زاغ	موسيقيءَ جي هڪ راڳ جو نالو
زال	گهر واري، عورت
زاني	زنا ڪندڙ
زاهد	پرهيزگار متقي
زائفان	عورت
زَبان	چپ
زبان	ٻولي، لغت، ڪلام، ڳالهه ٻولهه، واعدو
زبان دراز	گهڻو ڳالهائيندڙ
زبان ڏيڻ	وعدو ڪرڻ
زبان سنڀالڻ	سوچي سمجهي خيال سان گفتگو ڪرڻ
زبان کي پاڙي ڏيڻ	وعدو پورو ڪرڻ
زباني	بياني، تقريري، واتي ورتي

زباني امتحان	پڇا ڳاڇا وارو امتحان
زباني پڙهڻ	بنا ڏٺي پڙهڻ
زباني حساب	ذهني حساب، بنا لکڻ وارا حساب
زير	اعراب، حرڪت، زير جي نشاني اکر جي مٿان ڏيندي آهي (ــِ)
زبردست	مٿانهون، طاقتور
زبردستي	ظلم، ڏاڍائي، زوري
زبور	حضرت دائود عليه السلام تي نازل ٿيل آسماني ڪتاب
زبون	جهونو پراڻو ڪمزور
زبيده	نالو
زپڪو	ڏکڻ جو آواز
زُحل	هڪ گروهه جو نالو
زحمت	تڪليف، پريشاني
زخم	ڦٽ، گهاءُ، وڍ
زخمي	ڦٽيل، گهايل، وڍيل
زر	ملڪيت، خزانو
زرخريد	پئسا ڏئي خريد ڪيل
زردار	شاهوڪار، امير، مالدار، دولتمند
زرداري	هڪ ذات
زراعت	کيتي ٻاڙي
زراف	جانور جو هڪ قسم
زربفت	سون جهڙو ڪپڙو عمدو ڪپڙو ريشمي ڪپڙو
زرتشت	آتش پرستن جي رهبر جو نالو
زرخيز	وڏيءَ اُپت واري زمين، گهڻي پيداوار واري زمين
زرد	رنگ جو هڪ قسم
زردالو	ميوي جو هڪ قسم

زردو	پيلو پيلي رنگ جا پکل مٺا چانور
زردشت	آتش پرست قوم جو پيشوا
زرق ورق	شان ۽ شوڪت
زره	لوهي پوشاڪ جيڪا لڙائيءَ دوران پاتي ويندي آهي
زره پوش	زره واري پوشاڪ پهريل
زري	سون جي تار
زعفران	خوشبودار گل جو ٻوٽو
زعفراني	زعفراني رنگ وارو
زڪام	بيماري جو هڪ قسم جنهن ۾ نڪ مان پاڻي ۽ ريزش نڪرندي آهي
زڪريا	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
زلزلو	زمين جو ڏهڻ لوڏو
زلف	لونڊڙيءَ جا وار
زليخا	هڪ عورت جو نالو جنهن جو احوال حضرت يوسف عليه السلام سان منسوب آهي
زمان	وقت
زمان حال	هلندڙ وقت
زمان حال استمراري	هلندڙ وقت ۾ ڪم جي جاري هئڻ کي ظاهر ڪندڙ فعل
زمان حال متشڪي	هلندڙ وقت ۾ ڪنهن ڪم جو شڪ ظاهر ڪندڙ فعل
زمان حال مدامي	هميشه ٿيندڙ ڪم کي ڏيکاريندڙ فعل
زمان ماضي	گذريل وقت
زمان ماضي استمراري	گذريل وقت ۾ ڪم جو جاري ڏيکاريندڙ فعل
زمان ماضي بعيد	هن زمان ۾ خبر پوي ٿي ته ڪو ڪم گذريل وقت ۾ ٿيو هو

زمان ماضي شرطيه	هن زمان ۾ هڪ نه ٿيو شرط وجهي ڪا ڳالهه يا ذڪر ڪيو آهي.
زمان ماضي قريب	ويجهي وقت ۾ ڪم جو پورو ٿيڻ بابت ڄاڻ ڏيندڙ زمان.
زمان ماضي تشڪي	گذريل وقت جي ڪم بابت شڪ ڏيکاريندڙ فعل.
زمان ماضي مدامي	گذريل وقت ۾ وري وري ٿيندڙ ڪم ڏيکاريندڙ زمان.
زمان ماضي مطلق	هي زمان ڏيکاري ٿو ته گذريل وقت ۾ ڪم ٿي چڪو هجي.
زمان مستقبل	ايندڙ وقت
زمان مستقبل استمراري	جاري رهندڙ جاري، هي زمان ڏيکاري ٿو ته ايندڙ وقت ۾ به ڪم جاري رهندو.
زمانو	وقت
زمرد	هيري جو هڪ قسم
زم زم	مڪي پاڪ ۾ هڪ کوهه جو نالو
زمين	ڌرتي، پوڙه
زميندار	زمين سنڀاليندڙ زمين جو مالڪ
زمينداري	زمين جي سنڀال
زن	عورت، زال
زنانو	عورتاڻو زالفاڻو
زن مريد	زال جي چئي تي هلندڙ
زنا	بدڪاري
زنجير	ڪڙين جي قطار
زندگي بسر ڪرڻ	حياتي گذارڻ
زنده	جيئرو حيات
زنده دلي	خوش طبعي
زنگ	ڪنهن ڌاتوءَ جو ڪٽُ
زنگ آلوده	ڪٽ چڙهيل

زنگي	هڪ ذات
زنگيجا	هڪ ذات
زوار	زيارت ڪندڙ
زوال	تباهي، بربادي
زوال جو وقت	ٻن پهرن کان پوءِ جو وقت
زواليت	ابتري، تباهي
زوجه	گهر واري، زال
زهد	تقوي، پرهيزگاري
زود نويسي	تکڙو لکڻ
زور	طاقت، سگهه
زور آزمائڻ	طاقت آزمائڻ
زوراور	طاقت وارو ڏاڍو
زوردار	طاقتور، زورائتو
زور ڏيڻ	پيڙڻ، ٿڪاوٽ ختم ڪرڻ واسطي مُڪڙيون هڻڻ
زور شور	تيزي، تيک
زور هلائڻ	طاقت هلائڻ
زوري	زبرستي
زهر	وهه
زهر آلود	زهر سان ڀريل
زهر جو ڍڪ پيئڻ	زهر پيئڻ
زهريلو	زهر وارو
زهره	هڪ گرهه جو نالو جيڪو ٽئين آسمان تي آهي، رنگ جي اڇاڻ
زُهره	خوبصورت
زهري	هڪ ذات
زيادتي	ڪثرت، ظلم، ڏاڍ
زياده	گهڻو جهجهو

زيادہ تر	گھڻو وڌيڪ
زيادہ حد ادب	تمام گھڻو ادب
زيادہ خيريت	سڀ خير
زيارت	ملاقات، ديدار
زيارت گاھ	زيارت جي جاءِ، درگاھ، متبرڪ يا مقدس جاءِ
زيارتي	ملاقاتي
زيان	نقصان، گھاٽو، خسارو، ٽوٽو
زيان خور	نقصانڪار
زيب	زينت، حُسن، خوبي، سينگار
زيبا	خوبصورت، پلو زيب ڏيندڙ
زيبائتو	سهڻو عمدو، وڻندڙ
زيبائش	بناوت، سونهن، خوبصورتي، خوشنمائي، سجاوٽ
زيبرا	پٽاپٽي خچر، آفريڪا جو مشهور جانور
زيتون	ميوي جو هڪ قسم
زير	هيٺ
زير	اکر جي هيٺان ايندڙ اعراب (ـِ).
زير باري	خرچي جو بوجھ، گھڻو خرچ
زيرِ تعليم	تعليم حاصل ڪندڙ
زيردست	ماتحت، هٿ هيٺ
زيردستي	پابندي، ماتحتي
زير و زبر	هيٺ مٿي
زير زمين	زمين اندر
زير علاج	علاج هيٺ
زينت	سونهن، سينگار، ٺاھ ٺوھ
زيور	سون يا چانديءَ جا ڳهہ، چلو منڊي، هار وغيره، هار سينگار.

(س)

س	**سنڌي الف – ب جو اناويهون نمبر اکر**
سِ	ضمير غائب عدد واحد جي معنيٰ ۾ استعمال ٿيندڙ اکر ۽ مالڪي جي معنيٰ پڻ ڏيکاري ٿو جيئن: سائس، پاڻس، سندس وغيره.
سا	سنڌي ٻوليءَ جي گرامر موجب ضمير جواب موصول طور ڪم ايندڙ لفظ مثال طور: آها، آها ئي، مثل
ساب	قبول، ڪارگر
سابق	اڳيون، آڳاٽو
سابقه	اڳيون، پهريون، قديمي
ساتر	ڍڪيندڙ لڪائڻ وارو
سابو چانور	سابو داڻا، ساڳو چانور
ساب پوڻ	قبول پوڻ
ساپيان	سچو سنئون سڌو ڪليو ڪلايو
ساٿ	گڏ، همراهه
ساٿاري	ڪچهري، سنگت، ساٿ ڏيندڙ
ساٿي	دوست، مددگار، پاڻهن ٻيلي
سائي	سٺ ڏينهن ۾ پڪل فصل
ساجد	سر جهڪائيندڙ سجدو ڪندڙ
ساجن	پرين، محبوب، دوست، سڄڻ
ساڄو	سنئون، سڌو
ساڄهر	سويل، جلدي
ساڃاهه	سمجهه، حياءَ
ساڃهه	عقل، حياءَ

سادات	سيد قوم، حضرت بي بي فاطمه بتول جي اولاد
سادو	هلڪو پورو پنو سولو
سادائي	سادگي
سادگي	ڪفايت شعاري، صاف دل سان
سادو سودو	هلڪو وچولو گهٽ ملهه وارو
سادو وياج	نرو وياج
سادي صورت	علم رياضي ۾ حسابن جو هڪ نمونو
ساڌ	پرهيزگار نيڪ
ساڌو	ايماندار درويش، سنت
ساراهه	تعريف، واکاڻ
ساراهڻ	تعريف ڪرڻ، واکاڻ ڪرڻ
سارنگ	ڪڪر، بادل، مينهن
سارنگ	شاهه سائين جي رسالي جي هڪ سُر جو نالو
سارنگ	هڪ راڳڻي جو نالو
سارنگي	ساز جو هڪ قسم
سارڻ	ياد ڪرڻ
ساري	ڪُل، سڀ
سار سنڀال	پرگهور، خدمت چاڪري
ساروڻي	يادگيري
ساروڻيون	يادگيريون
سارو	سڄو سڀ، سمورو
ساري	ڪوڪي سميت چانور جمع سارين (اناج).
ساريال	سارين جي پوک، سارين وارو
ساڙڻ	ٻارڻ
ساڙ	حسد، ريس، دشمني
ساڙهي	عورتاڻو لباس
ساز	ٺاهيندڙ جوڙيندڙ

سازگار	موافق
سازندو	سازن وڄائڻ وارو
ساز و سامان	مال ۽ اسباب
سازش	منصوبو، وڳوڙ
سازشي	وڳوڙي
ساسي	ساهه وارو
ساسر	چيني ءَ جي ننڍڙي ٿالهي
ساعت	هڪ گهڙي، پل، ٿورو وقت
ساقي	مرشد، سخي
ساڪرو	هڪ شهر جو نالو
ساک	شاهدي ناماچار، نالو گواهي
ساک پت	اعتبار، ويساهه
ساگر	وڏو پاڻي، عميق
ساڳ	هڪ وڻ جو قسم
ساڳ	سائي ڀاڄي
ساڳوٽو	ساڳيو
ساڳيو	اهوئي، اهو ساڳيو هڪ جهڙو اهڙوئي
ساڳي ئي	هڪ جهڙائي
سال	ورهيه، ٻارهن مهينن جو عرصو (يعني 365 ڏينهن).
سال بسال	هر سال
سالگرهه	جمڻ جو ڏينهن
ساليانو	سال جو
سالار	اڳواڻ، آنيسر، سردار
سالارِ قافلہ	قافلي جو سردار
سالڪ	درويش، صوفي، ولي
سالو	ڙال جو پاءُ
سامر	امانت، لڄ، پناهه

سامُ	حضرت نوح عليه السلام جي هڪ پٽ جو نالو
ساماڻ	وڏو ٿيڻ، سمجهه واري عمر ۾ اچڻ
سامبر	هرڻ جو هڪ قسم، جنهن کي ٻارهن سڱ ٿيندا آهن.
سامٽي	هڪ ذات
سامري	سامري شهر جي هڪ جادوگر جو نالو
سامونڊي	سمنڊ ۾ رهندڙ سمنڊ وارو، سمنڊ جو
ساموئي	سما حڪمرانن جي زماني ۾ گاديءَ جي هنڌ جو نالو
سامويد	هندن جو هڪ ڌرمي ڪتاب
سامهون	اڳيان، روبرو
سامي	فقيرن جو هڪ قسم، درويش
سامي	ميت کي دفن ڪرڻ لاءِ قبر جي اندرئين پاسي ۾ کوٽيل کڏ
سان	گڏ، سميت، ساڻ
سانُ	جانور جو هڪ قسم (مينهن جو مذڪر).
ساناهڻ	تيار ڪرائڻ
ساناهو	سنبت، لڏ پلاڻ، تياري
ساڀاري ڪنڌ	سامهون واري ڪُنڌ
ساڀر	يادگيري، سنڀار، چمار
ساڀڻ	سنڀالڻ
سانت	خاموشي، ماٺ، چپ چاپ
سانتيڪو	صبر وارو، صابر
سانجهي	سج لهڻ جو وقت
سانچو	قالب
سانچو	پينسل گهڙڻ لاءِ، ڪم ايندڙ هڪ ننڍڙي پٽ واري ڪل

ساند	هڪ ذات
ساندارو	لهر، ڇولي
ساندڻ	لوهه ڳنڍڻ لاءِ ٽڪي
ساندهه	لڳاتار، لاڳيتو
ساندائو	ڪتاڻ، آچار
ساندو	ڪرڙي جهڙو هڪ جيت
ساندڻ	حفاظت سان رکڻ
سانگي	جي ڪري
سانگِي	هڪ ذات
سانگِي	هڪ هنڌان ٻئي هنڌ لڏي ويندڙ مارو ماڻهو
سانگيائي	هڪ هنڌ کان ٻئي هنڌ ويندڙ چوري ڇني
سانگهڙ	هڪ شهر جو نالو
سانورو	نشڪي
سانوڻ	هندي سال جي هڪ مهيني جو نالو
سانوڻي	مينهن جي مند
سانهنجو	سولو
سانٺون	گاهه جو هڪ قسم
ساڻ	گڏ، سان، وٽ
ساڻن	انهن سان
ساٽو	ٽڪل، ٻيتو
ساٽائي	سستي
ساٿي	گڏ، همراهه، مددگار مدد ڪندڙ
ساٿيهه	ديس، وطن، ملڪ
ساواڻ	سائي رنگ مائل
ساوڪ	گلڪاري، ساواڻ، سرسبز
ساهُ	دم، جان، جيءُ
ساهوارو	جاندار

ساهہ پٽڻ	ٿڪ ڇڄڻ
ساهت	علم ادب
ساهتيا	ادبي سوسائٽي، ادبي سنگت، ادبي جماعت
ساهرا	زال جا مائٽ
ساهرا	مڙس جا مائٽ
ساهي	ٿورو آرام
سائين	حضور، جناب
سايو	پاڇو، عڪس
سب انجنيئر	ننڍو انجنيئر
سب انسپيڪٽر	ننڍو صوبيدار، ننڍو انسپيڪٽر
سب ڊويزن	ضلعي جو هڪ حصو ضلعي جي مقرر ڪيل حد
سبا	هڪ قوم، هڪ شهر جو نالو
سبائڻ	توپيو ڏيارڻ
سبب	واسطي، لاءِ، ڪارڻ
سبتو	سنئون، سڌو
سبحان الله	الله پاڪ آهي، الله تعاليٰ جي تعريف
سبز	سائو
سبزي	سائي ڀاڄي
سبق	تعليم، درس، نصيحت
سبڪتگين	محمود غزنوي جي پيءُ جو نالو
سبڻ	سلائي ڪرڻ
سبي	شهر جو نالو
سبيل	الله ڪارڻ پيارڻ لاءِ پاڻي
سبيل	راهہ، رستو، وات
سٻاجهو	ٻاجهارو، مهربان
سٻايا	هڪ ذات
سٻر	طاقتور، ٿُلهو

سپ	ڳُل، سچو
سيان	سياڻي، اينڊڙ ڏينهن
سياهہ	سني هلت، سني عادت، سني خصلت
سياريڪ	وڻندڙ طبيعت وارو
سيڪو	هرڪو هرهڪ
سيڪوئي	جيڪو تيڪو هرهڪ
سيئي	سڀ، سمورا
سيتا	تهذيب
ست	هڪ عدد
ست ڳنڍو	ستن ڳنڍن وارو
ستون	قطاري عدد، ستين نمبر تي
ستوڻ	ست ڀيرا وڌيڪ
ستوٽو	ست دفعا وڌيڪ
ستُ	عرق
ست سنگ	نيڪ ماڻهن جي سنگت
ستگر	سچو مرشد
ستابو	آسودو ٿڪيو
ستار	عيب ڍڪيندڙ
سِتار	هڪ ساز جو نالو
ستارو	آسماني تارو
ستارو بلند ٿيڻ	بخت زياده ٿيڻ
ستارو چڙهڻ	بخت وڌڻ، چڱو ٿيڻ
ستاويهہ	ويهہ ۽ ست
سُتت	جلدي
ستٽيهہ	ٽيهہ ۽ ست
ستر	سٺ ۽ ڏهہ، هڪ عدد جو نالو
ستر	پردو

سترهن	ڏهه ۽ ست، هڪ عدد
سترهون	عدد قطاري، سترهين نمبر تي
ستڙيو	ستن مهينن جو ڄاول ٻار
ست گرو	سچو مرشد
سُتل	ليٽيل، ننڊ ۾
ستلج	هڪ نديءَ جو نالو
ستم	ظلم
ستمگر	ظالم
سَتُو	ڀڳل ان جو اٽو
سُتو	سُمهيو
ستونجاهه	پنجاهه ۽ ست، هڪ عدد
ستهتر	ستر ۽ ست، هڪ عدد
ستهٺ	سٺ ۽ ست، هڪ عدد
سُتي	ڦڪي، دوا، علاج
ستياناس	بربادي، تباهي
ستيتاليهه	چاليهه ۽ ست، هڪ عدد
سٽ	ڪچهري
سُٿڻ	ڪانچ، شلوار
سٽ	ايذاءُ
سِٽ	رٿ، تجويز
سِٽ	لفظن جي قطار
سٽون	لفظن جون قطارون
سُٽ	سوٽي ڌاڳو
سِٽاءُ	جوڙجڪ
سٽجڻ	مارجڻ، ڪُٽجڻ
سٽڪو	ڪُٽڪو
سٽڻ	ڪُٽڻ

سِٽڻ	رٽڻ، سوچڻ
سَٽو	شرط، سودو ڪرڻ
سِٽو	پوڪ جو سنگ
سِٽي (City)	وڏو شهر
سَٺ	هڪ عدد، پنجاهه ۽ ڏهه
سٺڙيا چانور	سٺ ڏينهن يعني ٻن مهينن ۾ پچي تيار ٿيندڙ چانور.
سُٺو	چڱو سهڻو وڻندڙ
سُٺاڻ	سهڻائي، سٺائي
سٺيا	هڪ ذات
سَپ	زهريلي نانگ جو هڪ قسم
سِپ	سامونڊي جيت جو هڪ قسم، سچن موتين جو کوپو
سپاس نامو	لکت ۾ شڪريو تحريري شڪريو شڪر گذاري واري تقرير.
سپاهه	فوج، لشڪر، ڪٽڪ
سپاهي	فوجي جوان، بهادر سورمو، ڪانسٽيبل
سَپت	سونهن
سُپت	سچائي
سپتيو	سچار، ايماندار
سپت سنڌو	قديم زماني ۾ سنڌ جو نالو
سپر	هڪ ذات
سپرد	حوالي، امانتا
سپرنٽينڊنٽ	اعليٰ عملدار، انتظام هلائيندڙ
سُپرين	پرين، دوست
سَپڙ	لسي ٻيلي جي هڪ سخي سردار جو نالو
سَپوت	فرمانبردار پٽ، سنو چوڪر

سپاڳو	چڱي ڀاڳ وارو، بخت وارو، لائق
سپهه سالار	فوج جو اڳواڻ، جرنيل
سپي	سامونڊي جيت جو هڪ قسم
سپيا	هڪ ذات
سج	هڪ آسماني وڏو روشن ستارو جنهن مان اُس ۽ گرمي حاصل ٿئي ٿي.
سج اڀرڻ	سج نڪرڻ
سج اُڀرتي	سج نڪتي
سج گرهڻ	سج جو زمين ۽ چنڊ جي وچ ۾ اچي وڃڻ
سج لٿي	شام جو
سڄاده	درويش ۽ پيرن جي گادي
سڄاده نشين	ڪنهن پير يا بزرگ جي گاديءَ تي ويهڻ وارو ماڻهو
سڄاڳ	جاڳيل، هوشيار
سڄاڳي	هوشياري، خبرداري
سڄاول	هڪ شهر جو نالو
سڄائڻ	سينگارڻ
سڄايو	لاياتو، ڪاراتو
سجدو	الله تعاليٰ جي اڳيان متي ڪي جهڪائڻ جي حالت. جمع سجود
سجده سهو	نماز ۾ ڀلجي وڃڻ وارو سجدو
سجي	ٻاهه تي پڪل گوشت
سڄاڻ	چڱي ڄاڻ وارو، هوشيار
سجر	تازو
سڄڻ	دل گهريو دوست، پرين
سڄو	سمورو، ثابت، ڪُل
سڃ	ويراني، تباهي
سڄاڻڻ	ڄاڻڻ

سڃاڻ	واقفيت، ڄاڻ
سڃاڻپ	واقفيت
سڃاڻو	واقفڪار
سڃو	محتاج، بکيو مفلس، غريب
سڃائي	مُفلسي، غريبي
سچ	حق، برابر
سچار	سچو، سچ ڳالهائيندڙ
سچائي	حق گوئي، سچ، صداقت، ايمانداري
سچ پچ	بيشڪ، حق چوڻ
سچو	سچار، صاف دل، ايماندار
سچو پچو	اصلي، ساڳيو هوبهو
سچي ڪرڻ	حقيقت بيان ڪرڻ
سچي پچي	واقعي، حقيقي
سحر	فجر، صبح
سحري	روزي رکڻ لاءِ استعمال ٿيندڙ کاڌو
سخا	خيرات، بخشش
سخاوت	درياهہ دلي، ڪشاده دلي
سخت	مشڪل، ڏاڍي، ڪٺور، بي رحم
سخت	قاعدي جو پابند
سخت جان	پٿر دل، بي رحم
سخت دلي	بي رحمي
سختي	ڏاڍائي، مضبوطي
سخن	انجام، تول، ذڪر
سدا بهار	سدائين سرسبز رهندڙ
سدا گلاب	گلاب جي هڪ گل جو قسم
سدورو	ڀاڳ وارو خوش قسمت
سڌَ	خواهش، مرضي، تمنا

سڌائتو	خواهشمند
سڌڙيو	سُکڻي خواهش رکندڙ
سُڌِ	خبر، علم، ڄاڻ، واقفيت
سُڌا تورو	سُلڇڻو سٺين عادتن وارو
سڌارڻ	نيڪ ڪرڻ، سنوارڻ
سڌارڪ	سُڌارو ڪندڙ
سُڌارو	ترقي، اصلاح
سڌرڻ	نيڪ ٿيڻ، ترقي ٿيڻ، سنو ٿيڻ
سڌريل	ترقي يافته، سنواريل
سِڌو	سنئون
سڌائي	سنوت، برابر، درست
سڌي راهه	حق جي واٽ، سنئون رستو
سُڌي	گوشت جي خشڪ واري بوٽي
سڏُ	ڪوٺ، دعوت، نينڍ
سڏ پنڌ	ٿورو مفاصلو
سُڏڪو	روئڻ جو آواز
سڏڻ	پڪارڻ، دعوت ڏيڻ
سڏول	سهڻي شڪل ۽ سهڻي هائي
سَر	مٿي، چوٽي
سرانجام	مڪمل، پورو
سربستو	پورو، مڪمل، سمورو سڄو
سربلندي	عزت، فخر
سرپرست	نگهبان، محافظ
سَرڪرڻ	فتح ڪرڻ، مڪمل ڪرڻ
سرگردان	حيران، پريشان
سرگرداني	حيراني، پريشاني
سَر	پوڙي جو ڊگهو پن

سِرُ	مٽيءَ مان ٺهيل ڪچي يا پڪي چڪي، جيڪا گهرن اڏڻ ۾ ڪم اچي
سِرُ	مٿو بدن جو هڪ مکيه حصو
سر تري تي رکڻ	ڪنهن به جوکائتي ڪم لاءِ تيار رهڻ
سر تي اچڻ	مٿان اچڻ
سر جهڪائڻ	ڪنڌ هيٺ ڪرڻ، شرمندو ڪرڻ
سر جهڪڻ	ڪنڌ هيٺ ٿيڻ، شرمنده ٿيڻ
سر ڏيڻ	قرباني ڏيڻ، نثار ٿيڻ، جان ڏيڻ
سر سان	پاڻ سان گڏ
سر سلامت هجڻ	جان محفوظ هجڻ
سر قلم ٿيڻ	قتل ٿيڻ
سر قلم ڪرڻ	مارڻ
سُر	آواز
سِراب	خمار، ڪيف، خوف
سراسر	سڄو بلڪل، اول کان آخر تائين
سراسري	هڪ جيتري ورهاست
سِراڻ	هٿيارن کي تکو ڪرڻ جو پٿر
سَراءِ	مسافر خانو
سَرائي	سرمي پائڻ جي ڪاني
سِرائي	هڪ ذات، ڪنهن معزز جو لقب
سِرائڪي	هڪ ٻولي
سربراهه	اڳواڻ
سربراهي	اڳواڻي، بندوبست
سُرباٽ	سنهو آواز
سرتاج	اڳواڻ، مٿي جو ڇٽ
سُرت	عقل، سمجهه، ياد، خبر، خيال
سرٽيفڪيٽ	سند

سرپرست	مددگار
سرجن	جراح، آپريشن ڪندڙ
سِرجڻ	نسرڻ، اُپرڻ، نڪرڻ
سرجٺهار	خلقيندڙ پالينڌڙ
سرچشمو	پاڻي نڪرڻ جي بنياد وارو هنڌ
سرچڻ	پرچڻ
سرچاءُ	پرچاءُ، صلح
سرچائڻ	پرچائڻ
سرحد	دنگ، حد (مقرر ٿيل)
سرخرو	مانائتو نامور، خوش
سُرخرو ٿيڻ	خوش ٿيڻ
سرخاب	ڊنڀ جي پکيءَ جو هڪ قسم
سُرخي	عنوان، ڳاڙهاڻ
سرد	ٿڌو، نريل
سردي	ٿڌ
سردي گرمي	ٿڌ ۽ گرمي
سردي گرمي	ڏک سُک
سردار	مُک، اڳواڻ، امير
سَردر	پٽ جي ٽيڪ لاءِ دروازي جي مٿان رکيل ڪاٺي
سردو	هڪ مٺي ميوي جو قسم، جيڪو اونهاري جي مُند ۾ ٿئي ٿو.
سرزمين	اصل هنڌ، اصل جاءِ
سَرِسُ	وڌيڪ، گهڻو
سرسبز	سائو آباد
سرسري نظر	مٿاڇري نظر
سرشار	مالا مال، ڀرپور
سرشتو	نظام بندوبست

سرشتيدار	جج يا مئجسٽريٽ جو هيٺيون عملدار
سرطانُ	آسماني برج جو نالو
سرطان	هڪ بيماري
سرفراز	سُرخرو، بلند، معزز
سرڪار	حڪومت
سرڪاري	حڪومتي
سرڪش	نافرمان، باغي
سرڪشي	نافرماني، بغاوت
سرڪل	دائرو
سرڪل	ٻه يا ٻن کان وڌيڪ تپن تي مشتمل تعلقي جي مقرر ٿيل حد
سُرڪڻ	چرڻ، ترڪڻ
سُرڪاٽ	سُرڪو
سُرڪائڻ	چورڻ، کسڪائڻ
سِرڪو	هڪ وکر جو قسم
سُرڪي	هڪ ذات
سرگردان	گهمندڙ، حيران، پريشان
سرگرم	محنتي، پُرجوش
سرگرمي	آمادگي، سعيو، شوق، چاهه
سرگس	جلوس، تماشو
سرمايو	ملڪيت، دولت
سرمائيدار	ملڪيت وارو
سَرمد	قائم، دائمي
سَرمد	هڪ ولي الله جو لقب
سرمست	متوالو، مدهوش
سرمست	هڪ صوفي شاعر "سچل" جو لقب
سُرمو	اکين ۾ پائڻ لاءِ ڪاري رنگ جو هڪ پٿر، جنهن

	کي پيهي سنهون ڪري اڪين ۾ وڌو ويندو آهي.
شرنامو	عنوان، مُنڍ
سرندي	آسودگي
سرندي ڀڄندي	هوند، آسودگي
سرندي وارا	هوند وارا، ملڪيت وارا
شرندو	هڪ قسم جو ساز
شرنگ	سوراخ، اهو بند ٿيل رستو جيڪو جبلن جي وچ مان گذري
سِرنهه	تيلي ٻج جو هڪ قسم
سِرنهن	وڻ جو هڪ قسم
سِرڻ	پکي جو هڪ قسم (ڇِل)
شرڻو	جيت جو هڪ قسم
شرو	جيت جو هڪ قسم، جيڪو ڪاٺ کي کائيندو آهي.
سرواڻ	اڳواڻ
سُرود	راڳ، نغمو
سرور	سردار، حضرت محمد ﷺ جن جو لقب
سُرور	مزو، خوشي، لذت
سروس	نوڪري
سرويئر	زمين جي پيمائش ڪندڙ عملدار
سرهو	خوش
سرهائي	خوشي
سُرهو	خوشبوءِ دار
سُرهاڻ	خوشبوءِ
سُرهيا	هڪ ذات
سرءُ	خزان، هڪ مند جو نالو
سرءُ جو تپ	موسمي بخار، مليريا جي بيماري يا بخار

سريراڳ	هڪ راڳڻي جو نالو شاهه سائين جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو
سِري	سسي، ڳچي
سُرياني	هڪ قديم زبان جو نالو
سَرير	جسم، بدن، بُت
سريلو	سٺي آواز وارو سُر وارو سُريلي آواز وارو
سَڙڪ	رستو، واٽ، لنگهه
سڙڻ	ٻرڻ، پچڻ
سڙهه	بادبان، ٻيڙي جو ڪپڙو
سزا	عذاب، تڪليف
سزاوار	سزا جي لائق
سَسُ	زال جي ماءُ يا مڙس جي ماءُ
سست	ٿورڙي، ڪمزور
سُستي	ڪمزوري
سَستو	سهانگو، گهٽ قيمت وارو
سُس پُس ڪرڻ	آهستي ڳالهائڻ
سُسڻ	گهٽجڻ
سَسُئي	سهڻي عورت، چنڊ جيان گول مُنهن واري عورت
سِسي	مُنڍي
سطح	مٿاڇرو
سعدي	ايران جي مشهور شاعر جو لقب، جنهن جو نالو شيخ مصلح الدين هو ۽ هُو شيخ سعدي جي نالي سان مشهور آهي.
سعيو	ڪوشش، محنت
سفارش	پارت
سفر	مسافري، سياحت
سفرنامو	سفر جو لکيل احوال
سفيد پوش	فضيلت وارو، اڇو اجرو

سفير	ايلچي
سقل	فائدي وارو ڪارگر
سقراط	يونان جي هڪ مشهور فلسفي جو نالو جنهن کي زهر جو پيالو پياري ماريو ويو هو.
سِڪَ	پيار، قرب، اُڪير، محبت
سُڪَ	خُشڪي
سَڪَ	مضبوط
سڪار	آبادي ۽ خوشحاليءَ وارو وقت
سُڪائڻ	خُشڪ ڪرڻ
سڪرات	موت جو وقت
سِڪڻ	واجهائڻ، اُداس ٿيڻ
سُڪڻُ	خُشڪ ٿيڻ
سِڪو	سرڪاري طرح منظور ٿيل ناڻي جو هڪ حصو
سُڪون	آرام، آسوده حال، اطمينان
سُڪونت	رهائش
سڪيلڌو	سِڪ وارو سِڪ ۽ پيار سان حاصل ڪيل
سِکُ	گُرو نانڪ جو پوئلڳ، مُريد
سُکُ	آرام، سهنج، راحت
سڪا	باش، اُميد، تڏرانو
سُڪان	ٻيڙي يا جهاز کي ڦيرائڻ جو هڪ اوزار
سَکر	وڻندڙ عزت وارو موچارو
سَکر	هڪ شهر جو نالو
سِکڻ	پرائڻ حاصل ڪرڻ
سَکڻو	خالي
سکيا	تربيت، تعليم، علم
سُکيو	آسودو خوشحال
سِگري	لوهه جي چُلهه
سِگنل	اِشارو

سُگنڌ	خوشبوءِ
سڳو	ڌاڳو
سڳورو	پلارو
سگهه	طاقت
سُگهڙ	سليقيمند، عقلمند، سهڻو ناهيندڙ گهر جي سجاوٽ ڪندڙ
سُگهڙ	شعر ٻڌائيندڙ سليقيمند
سگهڙائپ	هنرمندي، سٺي ناهه ٺوهه
سگهو	طاقتور، تندرست
سِگهو	تڪڙو، جلدي، يڪدم
سڱ	مٽي مائٽي، رشتيداري
سِڱ	جانور جي هڪ عضوي جو نالو جيڪو ان جي مٿي تي هوندو آهي، جنهن کي هو بچاءَ طور استعمال ڪندو آهي. جمع سِڱ
سُگر	ڪنڊي جي وڻ جي ڦرهي
سلاست	رواني، فصاحت
سلام	سلامتي جو ڪلمو (السلام عليڪم)
سلامت	محفوظ، حفاظت ۾
سلامتي	بچاءُ، امن، خيريت، عافيت
سلامي	سلام ڪرڻ
سُلجهڻ	کُلڻ ضد اُلجهڻ
سُلجهائڻ	سنوارڻ، سڌارڻ، کولڻ
سُلجهائيندڙ	سنواريندڙ
سُلڇڻو	سٺين عادتن وارو، چڱن لڇڻن وارو
سِلسلو	ترتيب، لاڳيتو رشتو سرشتو
سِلسليوار	ترتيب وار، لاڳيتو
سُلطان	بادشاهه، حڪمران
سُلطاني	بادشاهي

سلطنت	بادشاهت، حڪومت
سلڻ	ٻڌائڻ
سلوا	پکيءَ جو هڪ قسم
سِلوڪ	چوڻي، شعر
سُلوڪ	برتاءُ، هلت
سِلهه	بيماريءَ جو هڪ قسم، ڦڦڙن جي بيماري، ٽي بي
سِليٽ	لکڻ لاءِ پٿر، لوهہ يا ٽين جي تختي
سليپر	هلڪي جُتي
سليقو	نمونو ڍنگ، طريقو
سليمان	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
سِمَ	زمين مان نڪتل ڪِنو پاڻي، گپ
سماٽ	هڪ قوم
سماج	قوم، برادري، معاشرو
سماچار	خبر چار
سماڌي	قبر، ماڻهوءَ جي ساڙيل لاش واري جاءِ يا هنڌ
سَماع	صوفي فقيرن جي راڳ واري محفل، جنهن ۾ الله جو ذڪر ڪيو ويندو آهي.
سما	هڪ ذات
سماءُ	خبرگيري، خبر، سُڌ، خيال
سمائڻ	اندر ٽيڻ
سمائجڻ	پورو اچڻ، هڪ جهڙو ٿيڻ
سمجهہ	ڄاڻ
سمجهڻ	ڄاڻڻ
سمجهاڻي	شرح، ڄاڻ، معلومات، نصيحت
سمجهائڻ	مطلب ٻڌائڻ، هدايت ڪرڻ
سمجهدار	عقلمند، ڄاڻو
سَمر	مسافريءَ جو سامان
سمنڊ	وڏو پاڻي، مهراڻ، بحر

سمورو	سڀ جملي، سڀئي
سمهڻ	ننڊ ڪرڻ، آرام ڪرڻ ليٽڻ
سمهاڻي	سمهڻ جو وقت، عشاء جو وقت
سميٽڻ	گڏ ڪرڻ
سمي پوٽا	هڪ ذات
سميجا	هڪ ذات
سن	شهر جو نالو
سَنَ	هڪ ذات
سَنُ	سال
سَنُ	هڪ جيڏو
سن عيسوي	حضرت عيسيٰ عليه السلام جي پيدائش جي وقت کان شروع ٿيندڙ سال
سن هجري	حضرت محمد ﷺ جن جڏهن مڪي کان مديني ڏانهن هجرت ڪئي، تڏهن کان هجري سال شروع ٿيو.
سُن	سناٽو خاموشي، مات، بي دردي
سناٽو	خاموشي، چُپ چاپ
سناسي	فقيرن جو هڪ قسم
سنب	گهوڙي جو کُر
سنبت	تياري
سنبت	هندي سال، جيڪو وڪرماجيت کان شروع ٿيو هو.
سنبرڻ	تياري ڪرڻ
سنبو	لوهه مان ٺهيل هڪ سيخ
سنڀار	سنڀال، ساڃ خبر، ياد
سنڀارڻ	ياد ڪرڻ سنڀالڻ
سنڀال	خيال، پرورش
سنڀالڻ	خيال رکڻ، سنڀارو ڪرڻ

سنياليندڙ	نگهبان، سرپرست
سنيڙڻ	تياري ڪرڻ
سَنت	ڀڳت، درويش، ساڌو
سُنّت	حضور ڪريم ﷺ جن جي رهڻي ڪهڻي، دستور
سُنت	ڏُهر
سنت ابراهيمي	حضرت ابراهيم عليه السلام جو اختيار ڪيل عمل
سنت نبوي	حضور ﷺ جن جو طريقه عمل
سنتوشي	خوش، راضي
سَنجُ	گهوڙي جي ساز وسامان مان هڪ سامان، جيڪو گهوڙي جي پٺيءَ تي وجهبو آهي.
سنجراڻي	هڪ ذات
سنجيدو	بُردبار
سنجيدگي	بُردباري
سنجيده	بُردبار
سنجها	شام، سانجهي
سنجهورو	شهر جو نالو
سَند	پاس ٿيڻ جو سرٽيفڪيٽ، پاس ٿيڻ جو تصديق نامو
سَند يافته	سَند حاصل ڪيل
سُندر	سهڻو خوبصورت
سندراڻي	هڪ ذات
سَندرو	هڱهه جي چيلهه سان ٻڌڻ وارو ڪپڙو
سَندو	جي تو جهڙو
سندس	هُن جو هن وارو
سندن	انهن جو انهن وارو
سندي	جي واري
سنديسو	نياپو پيغام

سنديلا	هڪ ذات
سَنڌ	بدن جي اندر هڏن جي جوڙ وارو هنڌ
سنڌائتو	پوري هنڌ تي
سِنڌ	صوبي جو نالو
سنڌو درياءُ	صوبي سنڌ مان وهندڙ ندي، سنڌو ندي
سِنڌي	هڪ ٻولي
سِنڌي	صوبي سنڌ جو رهاڪو
سنڌي سونهون	سنڌي درسي ڪتاب ۾ آيل نون لفظن جي معنيٰ وارو ڪتاب، سنڌي رهبر
سنڌي لغت	سنڌي ٻوليءَ جي لفظن جي معنيٰ وارو ڪتاب
سنڌان	لوهه جو هڪ اوزار، جنهن کي لوهار وغيره ڪم آڻين ٿا.
سِنڌڙي	شهر جو نالو
سنڌڙي	هڪ پراڻي بندر جو نالو
سنڌو	حد، نشان، تفاوت، ويڇو
سنڍ	اولاد نه ڄڻيندڙ عورت
سنسار	دنيا، جهان، جڳ، ڪائنات
سنگهار	زنجير
سُنسان	بيابان، غير آباد، اُجڙيل
سنسڪرت	هندوستان جي هڪ قديم ٻوليءَ جو نالو
سنکيو	هڪ زهريلي دوا
سنگ	سِٽي پوک جو چوٽيءَ وارو حصو
سنگتراش	پٿر ڇليندڙ، پٿر گهڙيندڙ
سنگدل	سخت دل، ڪٺور، بي رحم
سنگدلي	بي رحمي
سنگسار	پٿر هڻي مارڻ جي سزا
سنگ مرمر	هڪ قسم جو قيمتي اڇو پٿر
سنگت	دوستي

سنگتي	دوست
سنگترو	نارنگي، ميوو
سنگراسي	هڪ ذات
سنگين	هڪ هٿيار جو نالو
سُنگهڻ	نڪ صاف ڪرڻ
سنوارڻ	سڌارڻ، ٺاهڻ، سڌو ڪرڻ
سنواز	سڌار
سنوت	سڌائي، هڪجهڙائي
سنورڻ	ٺهڻ، سينگار ڪرڻ
سنهو	هلڪو آيرو
سنهي	باريڪ، هلڪي، ايري
سنئون	سِڌو
سنئون سڌو	بلڪل سڌو
سنئين ليڪ	سڌي ليڪ
سُني	مسلمانن جي هڪ فرقي جو نالو
سنياس	فقيري
سنياسي	جوڳي، تارڪ دنيا
سنيهو	نياپو پيغام
سٿائو	سولو
سٿپ	چربي، چڪنائي
سٿپو	چربي وارو، گيهه وارو
سِٿي	هڪ پوک جو قسم
سو	اُهو اُهوئي
سؤ	هڪ عدد (100)
سُو	پاسو طرف
سوا	هڪ سڄو ۽ ٻئي جو چوٿون پاڱو
سوا	علاوه، جدا، ڪان سواءِ
سُوا	تازو وياءل چوپايو مال

سواد	لذت، مزو ذائقو
سوادي	مزيدار
سوار	سواري ڪندڙ
سواري	ڪنهن وهٽ يا مشيني ڪل، جهڙوڪ: ريل گاڏي يا موٽر گاڏي تي ويهڻ
سواري ڪرڻ	چڙهڻ
سوال	پڇا، عرض، درخواست
سوالي	گهرجائو پينو سوال ڪرڻ وارو
سوامي	درويش، جوڳي، بزرگ، گوسائين، مرشد، پير
سوانح	واقعو احوال، ڳالهه قصو
سوانح عمري	ڪنهن ماڻهوءَ جي زندگيءَ جو احوال
سوانح نگار	حال احوال لکندڙ انسانو يا ڪهاڻي لکندڙ
سوڀ	فتح، جيت، ڪٽڻ
سوڀارو	ڪٽيندڙ فاتح
سوڀيا	سونهن، خوبصورتي
سوڀياوان	سونهن وارو
سوٽ	تمام ٿورو ذرو (هڪ انچ جو ڏهون حصو)
سوٽلي	سِٽي جو ڏاڳو
سوٽُ	چاچي جو پٽ
سوٽِ	چاچي جي ڌيءَ
سوٽهڙ	واڌو ڏکڻ
سوٽي	سٽ مان ٺهيل
سوٽي ڪپڙو	سٽ مان ٺهيل ڪپڙو
سوپاري	هڪ وڻ جي ٻوٽي، هڪ وڻ جو ميوو
سوجي	ڪڻڪ جو مغز
سوچ	ٽوٽر
سوجهرو	روشني، روشنائي
سوچڻ	ويچارڻ، خيال ڪرڻ

سوچ	ويچار، خيال، فڪر
سوچ ويچار	غور ۽ فڪر، سوچ ۽ سمجهہ
سوچي سمجهي	ڌيان سان
سُودُ	وياج
سُود خور	وياج وٺندڙ
سودمند	فائدي وارو
سودائي	مايوس، غمگين
سوداگر	واپاري، واپار ڪندڙ
سوداگري	واپار، تجارت
سوڊا	ڪپڙن ڌوئڻ جي ڪار
سوڍر	هڪ ذات
سوراخ	ڏر، ٽُنگ
سورت	قرآن شريف جو ڪوبہ پاڱو يا حصو
سُورت	شهر جو نالو
سورٺ	هڪ راڳڻي جو نالو شهڻي، خوبصورت
سورج	سج
سورج گل	گل جو هڪ قسم
سورج مُکي	گل جو هڪ قسم سج ڏانهن منهن ڪندڙ گل
سورج منڊل	نظامِ شمسي
سُورمو	بهادر دلير
سورڻ	چورڻ
سورهيہ	بهادر دلير
سورهيائي	بهادري، دليري
سورهن	هڪ عدد (16)
سُوري	بيماري جو هڪ قسم
سوڙهہ	تنگي، مشڪلات
سوڙهو	تنگ
سُوز	رنج، غم، ڏک

سوسائٽي	جماعت، انجمن، سنگت
سوسي	ڪپڙي جو هڪ قسم
سوشل	سماجي
سوغات	سوکڙي پيتا
سوفا	آرامده ڪرسي
سوڪ	ڪڙڪ
سوکو	خوشحال، آسودو، سولو
سوکڙي	سوغات، پيتا، نذرانو
سوڳ	ڏک، ارمان، افسوس، رنج، غم
سوگهو	قابو، مضبوط
سول	قومي، ملڪي، انتظامي
سول جج	انصاف ڪندڙ ديواني مقدمن جا فيصلا ڪندڙ
سول سرجن	اعليٰ درجي جو سرڪاري ڊاڪٽر، سول اسپتال جو وڏو ڊاڪٽر
سول ڪورٽ	ديواني ڪورٽ
سولو	سهنجو، آسان، سليس
سولائي	آساني
سولجر	فوج جو سپاهي
سولنگي	هڪ ذات
سولي	ڦاسي
سولي تي چڙهڻ	ڦاسي تي چڙهڻ
سولي چاڙهڻ	ڦاسي ڏيڻ
سولي چڙهڻ	ڦاسي تي چڙهڻ
سومر	هفتي جي هڪ ڏينهن جو نالو
سومرا	هڪ ذات
سمرقند	هڪ مشهور شهر جو نالو
سومنات	هندستان جي هڪ شهر جو نالو
سومهٽي	عشاء جو وقت، سانجهيءَ کان پوءِ وارو وقت

سونُ	ھڪ اعليٰ قسم جو ڌاتو
سونارو	سون جو ڪم ڪندڙ
سونا ورق	سون جا ناھيل سنھا پردا
سون چاندي	ڌن دولت
سونو	سون جو
سونھري	سون جي رنگ جھڙو
سونپڻ	حوالي ڪرڻ
سونڍ	ھاٿيءَ جو نڪ
سونڍا	ھڪ ذات
سونمياڻي	ڪراچي ڀرسان ھڪ بندر جو نالو
سُونھن	خوبصورت, حُسن
سوئر	ڀرون. جھنگلي جانور جو ھڪ قسم
سوئڻ	چونڊڻ
سُوئُو	لوھ جي وڏي شئي
سويرو	صبح جو وقت
سويل	سوير
سھارو	آسرو اُميد, ڀرجھلو
سُھاڳ	ھڪ ذات
سھانگو	سستو توري قيمت وارو
سھانگائي	سستائي
سھائتا	مدد, واھر, ھمدردي
سُھاءُ	سوجھرو, روشني, چمڪ
سُھائو	روشني, چانڊوڪي, صاف
سھائي	چانڊوڪي, روشنائي
سھرو	گيت جيڪو شادي وغيره جي موقعي تي ڳايو ويندو آھي.
سھرو	ڙال جو پيءُ, مڙس جو پيءُ
سھسين	بيشمار تمام گھڻا

سهڪار	ايڪو اتحاد, ٻڌي, ميل جول
سهڪڻ	زور زور سان ساهه کڻڻ
سهڪو	دمڪشي, دم جي بيماري
سهمائي	سج لهڻ کان پوءِ وارو وقت
سهنج	سُک, آرام, آسائش
سهنجو	سولو
سهڻ	برداشت ڪرڻ
سهڻو	خوبصورت, وڻندڙ
سهڻي	خوبصورت, دلپسند
سهو	خرگوش, سيهڙ هڪ جانور جو نالو
سهول	هڪ ذات
سهولت	سولائي
سُٺا	کير ڏيندڙ چوپايو مال
سُئڻ	فقير جي صدا, سوال
سئنيما	فلم وسيلي ڏيکاريل کيل تماشو
سُئي	سبڻ جو سنهو اوزار
سي	أهي (ضمير)
سياپو	ماتم, ڏک, شور
سياح	سير ڪندڙ
سياحت	سير, سفر
سيارو	هڪ منڊ جو نالو جنهن ۾ ٿڌ پوندي آهي.
سياست	علم, ڄاڻ معلومات, ملڪي انتظام, حڪومت,
سياستدان	ملڪ جو انتظام هلائيندڙ
سيال	هڪ ذات
سيالڪوٽ	هڪ شهر جو نالو
سياڻو	عقلمند, ڏاهو سمجهدار
سياڻپ	عقل, ڏاهپ, سمجهه, هوشياري, عقلمندي
سياهُ	ڪارو, اونداهو, ڪاري رنگ جو

سياھ ڪار	بدڪار
سيبائڻ	دل کي وڻڻ، وڻڻ
سيباٽو	دل گھريو مناسب، لائق
سيٽُ	شين جو مجموعو
سيٽڻ	سخت ڪرڻ، پختو ڪرڻ
سيٺ	شاھوڪار، دولتمند
سيتار	ھڪ ذات
سيپارو	قرآن مجيد جي ٽيهن سيپارن مان ھڪ پارو يا ھڪ حصو، قرآن پاڪ جو ٽيهون حصو
سِيتا	راجه رام چندر جي زال، مجازاً پاڪدامن
سِيتاڦل	ميوي جو ھڪ قسم
سِيٽ	ماڻهوءَ جي ويهڻ جي جاءِ، بينڪ
سيپٽمبر	عيسوي سال جي نائين مهيني جو نالو
سيج	شاديءَ وقت گهوٽ ۽ ڪنوار لاءِ سينگاريل بسترو
سِيخ	لوھ جي شيخ
سَيد	سردار، بزرگ، پيشوا، امام
سيڌو	ڪچو سامان وغيره، خوراڪ جو سامان
سيرُ	مڻ جو چاليهون حصو، تور جو ھڪ وٽ (ھڪ مڻ ۾ چاليھ سير ٿيندا آھن).
سَيرُ	گهمڻ، تفريح
سيرگاھ	گهمڻ جي جاءِ
سِيرُ	درياھ جي وچ وارو حصو، پاڻي جو تيز وهڪرو
سِير	حلال مال کي ذبح ڪرڻ
سيراندي	کٽ جي مٿي رکڻ وارو پاسو
سيرت	عادت، هلت چلت، اخلاق
سِيرو	حلوو
سيڙپ	لڳت
سيڙجڻ	ترسجڻ، روڪجڻ

سيس	سِسي، سِري، سِر
سيس نانگ	وڏو نانگ
سيس نمائڻ	سِر جُهڪائڻ
سيسار	واڳون، مانگرمڇ
سيشن جج	ضلعي جي عدالت جو جج
سيشن ڪورٽ	ضلعي جي وڏي ڪورٽ
سيڪ	گرمي، تپش
سيڪڙو	سؤ هڪ سؤ تي مقرر ڪيل انداز يا رقم وغيره
سيڪڻ	گرم ڪرڻ
سيکارڻ	سکيا ڏيڻ، تعليم ڏيڻ، سبق ڏيڻ
سيکاريندڙ	سکيا ڏيندڙ، استاد، معلم
سيکت	سمجهاڻي، هدايت، تاڪيد، مار، سزا
سيکڙات	نئون سکندڙ
سيلاني	سياح، سفر ڪندڙ، سير ڪندڙ
سيلاني فقير	گهمندڙ فقير، سفر ڪندڙ فقير يا درويش
سيلاب	پاڻيءَ جو چاڙهه، بوڏ، پاڻيءَ جي اُٿل
سين	صدا، فقير جي صدا، فقير جو سوال
سينٽر	وچ، مرڪز
سينٽرل	وچ وارو، مرڪز وارو، مرڪزي
سينٽرل جيل	وڏو جيل، مرڪزي جيل
سينڌِ	پيشانيءَ کان چوٽيءَ تائين وارن جي سڌائي، وارن جي نڪتل ليڪ
سينڌولوڻ	جابلو لوڻ جو هڪ قسم، ڳاڙهو لوڻ
سينڊل	پيرن ۾ پائڻ جي جُتي
سينسر	وڏو مانگرمڇ
سينڪي	پيٽ جو هڪ جيوڙو، جنهن جي هجڻ سان پيٽ ۾ سوڄ ٿيندو آهي ۽ ڍڪ ۾ گهٽي لڳندي آهي
سينکيو	هڪ قسم جو وڻ، جيڪو دريائن ڪنارن ۾ ٿئي ٿو

ايندو آهي

سينگاڙ — سونهن، سجاوٽ

سينگارڻ — سنوارڻ، ٺاهڻ

سينو — ڇاتي، بدن جو حصو

سينو پٽڻ — ڇاتي پٽڻ، ماتم ڪرڻ

سينہ بہ سينہ — اُها ڳالهہ جيڪا نسل در نسل هلندي اچي، سلسليوار

سينو ساهڻ — برابري ڏيکارڻ، سامهون ٿيڻ

سينو سپر ڪرڻ — سامهون ٿيڻ، روبرو هجڻ

سينو چاڪ ٿيڻ — صدمي ڪان ڇاتيءَ جو ڦاٽي پوڻ

سيني تي مڱون هڻڻ — ڪنهن جي دل آزاري ڪرڻ

سينور — بيٺل پاڻيءَ جي مٿين سطح تي ترندڙ ساٺو چارو

سيڻ — سڱابندي ڪرڻ ڪان پوءِ واري مائٽي، رشتيداري

سيٽپو — سڱابنديءَ جو رشتو برادري

سيڻ — گاهہ جو هڪ قسم

سيوا — بندگي، خدمت، ٽهل ٽڪور، عبادت

سيو — سيءُ، ٿڌ، سيءُ سان ايندڙ تپ

سيُون — ڪاڌي طور استعمال ٿيندڙ ميدي مان ٺهيل ڌڳهيون لامون، جنهن ۾ ڪنڊ وغيره وجهي کائبو آهي

سيونگ بئنڪ — پئسن جمع ڪرڻ واري بئنڪ، دولت کي محفوظ رکڻ جي جاءِ

سيوا — خدمت، پوڄا، بندگي

سيوهڻ — شهر جو نالو

سيهڙ — هڪ ذات

سيهڙ — سهو

سيهو — هڪ قسم جو ڏاڙهو شيهو

سيءُ — ٿڌ، سردي

سي — اُهي (ضمير)

(ش)

ش	**سنڌي الف – ب جو اوٽتيھون نمبر اکر**
شاباس	آفرين، تعريف، خوش ھجو
شاخ	ٽاري
شاخ	واھ مان نڪتل ننڍي ڪسي
شاد	خوش، بي غمو
شاداب	سرسبز، تازو
شادي	خوشي، سرھائي، وھانءُ، جشن
شاذ	عجيب، الڳ، تنھا، اڪيلو اڪيلو، انوکو (جمع شذوذ)
شاذر	سڀني کان مختلف، منفرد، الڳ، حضرت علي عليه السلام جو لقب
شارح	معنيٰ ڪندڙ، کولي بيان ڪندڙ
شارع	وڏو رستو، وڏي سڙڪ، شاھراھ
شارڪ	ساموندي مڇيءَ جو ھڪ قسم
شاستر	ھندن جو ڌرمي ڪتاب
شاعر	شعر ٺاھيندڙ ڪوي
شاعري	شعرن ٺاھڻ جو ھنر
شافعي	امام شافعي جي پيروي ڪندڙ
شافي	شفا ڏيندڙ
شاڪر	شڪر ڪندڙ احسان مڃيندڙ
شاگرد	تعليم وٺندڙ علم سکندڙ چيلو مُريد
شاگردي	علم حاصل ڪرڻ ڪم سِکڻ
شالَ!	جيئن خدا گُھرين بخدا ڪري
شالَ	اوني چادر

شالامار	هڪ باغ جو نالو
شام	سانجهي، سج لهڻ وارو وقت
شام	هڪ ملڪ جو نالو
شامي	شام ملڪ جو رهاڪو
شامل	گڏيل، مليل
شاميانو	وڏي ڇتي، خيمي جو هڪ قسم
شان	مان، عزت، مرتبو
شاناٺتو	شان وارو، عزت وارو، مان مرتبي وارو
شاندار	شاناٺتو، رونق وارو، وڏو
شاهه	سيد، وڏو آقا، حاڪم
شاهاڻو	شان شوڪت وارو، شاهي
شاهه بلوط	وڏو وڻ، ڏيال
شاهه رڳ	وڏي رڳ
شاهڪار	سڀ کان وڏو ڪم، انوکو ڪم
شاهي رَستو	وڏو رستو
شاهد	گواهي ڏيندڙ
شاهوڪار	دولتمند، امير ماڻهو، ملڪيت وارو
شاهي	بادشاهي
شاهين	شهباز، وڏو باز، پکيءَ جو هڪ قسم
شاهينگ	چورُ
شائستو	لائق، عزت وارو
شائستگي	قابليت، لياقت، فضيلت
شايع	ظاهر، ڇپيل، پڌرو ڪرڻ
شب	رات
شب برات	شعبان مهيني جي پندرهين تاريخ واري رات
شبِ قدر	وڏي رات، عزت واري رات، ماهه رمضان جي ستاويهين تاريخ واري رات

شباب	جواني
شجاعت	بهادري، دليري
شجر	وڻ
شجرو	نسب نامو بنياد، پيڙهي
شخص	ماڻهو
شخصي	ماڻهوءَ جي
شخصيت	ماڻهپو شان، انسانيت
شدّ	پد تي زور، مضبوطي (ـّ)
شديد	سخت
شراب	نشيدار عرق
شرارت	حرڪت، بچڙائي
شرارتي	حرڪتي، بچڙائي ڪندڙ
شرافت	انسانيت، چڱائي
شربت	پيئڻ جو مٺو پاڻي، جنهن ۾ کنڊ جي چاش مليل هوندي آهي.
شرح	سمجهاڻي، معني، مطلب
شرط	مقابلو، داءُ، بازي، گوءِ
شرع	اسلامي قانون، قرآني طريقو
شرعًا	اسلامي قانون مطابق
شرعي	اسلام جي قانون موجب
شرف	عزت، بزرگي، مان شان
شرڪ	الله تعاليٰ جي پاڪ ذات ۾ ڪنهن کي شريڪ ڪرڻ، پائيواري
شرڪت	شموليت، ساٿ، گڏجاڻي
[illegible]	ٻوٽي جي هڪ قسم جيڪو هميشه لاءِ [illegible] [illegible]
شرمسار	[illegible]

شرمساري لڄ، شرم، حيا
شرمناڪ لڄ وارو
شرمندگي پشيماني
شرناءِ ساز جو هڪ قسم، توتاري
شروع منڍ، اول، ابتدا
شروعات شروع، منڍ، ابتدا ڪرڻ
شروعاتي ابتدائي، منڍ کان، پهرئين کان
شِرِي مان وارو، ڀاڳ وارو
شريان جسم کي رت پهچائيندڙ رڳ يا نس
شرير خراب، بڇڙو، شرارت ڪندڙ، حرڪتي
شريعت اسلامي قانون، قانونِ الاهي، سڌو رستو
شريف عزت وارو، ڀلارو
شريڪ حصيدار، ڀاڱيوار، گڏيل، مليل
ششماهي ڇهه ماهي، ڇهن مهينن جو
شطرنج هڪ راند جو نالو
شعاع روشني، ڪرڻا
شعبان هجري سال جي هڪ مهيني جو نالو
شعلو چمڪو روشني
شعور عقل، سمجهه، ڄاڻ
شُغل مشغولي، ڪم ڪار ڪرت، وندر
شفا تندرستي، صحت، چڱڀلائي
شفا خانو بيمارن جي علاج جي جاءِ، اسپتال
شفاياب نيڪ ناڪ، ڇاق، چڱو ڀلو
شفاف صاف سٿرو
شَقُ چيرڻ، چيريل، ڦاٽل، چير، ٽڪرا ٽڪرا
شق القمر حضور اڪرم ﷺ جن جو چنڊ ٻه چير ڪرڻ وارو معجزو

شڪ	گمان، وهم، خيال
شِڪار	پکين يا جانورن کي مرڻ يا ڦاسائڻ
شڪار گاهہ	شڪار جي جاءِ
شڪاري	شڪار ڪندڙ
شڪارپور	هڪ شهر جو نالو جتان جو آچار پوري دنيا ۾ مشهور آهي.
شڪايت	گلا، بدي، غيبت
شڪايتي	فريادي، شڪايت ڪندڙ
شڪر	مهرباني، ٿورو احسان
شڪر گذار	احسانمند، ٿورائتو
شڪر گذاري	احسانمندي
شِڪرو	پکيءَ جو هڪ قسم
شڪست	هار، ڪوٽ
شڪست کائڻ	هارائڻ
شڪل	صورت، منهن، مهانڊو
شلوار	سٿڻ
شمار	ڳاڻيٽو، ڳڻپ، ڳڻڻ
شماري	ڳاڻيٽو، ڳڻپ
شمر	مردود، بد ذات، ظالم
شمس	سج
شمسي	سج وارو
شمشير	تلوار
شمع	بتي، ميڻ بتي، موم بتي
شمعدان	بتي رکڻ جي جاءِ
شميم	مهڪ، خوشبوءِ، سرهاڻ، مٿانهين شيءِ، اعليٰ
شناخت	سڃاڻپ
شناس	ڄاڻو، واقفڪار

شناسي	واقفيت
شوال	اسلامي سال جي هڪ مهيني جو نالو
شوخ	شرير، زبان دراز، بيهودو
شودر	گهٽ ذات وارو
شور	گوڙ، ھُل، آواز
شورا	هڪ ذات
شوربو	رڌل ڀاڄي جو رَسُ
شورو	ڌاتو جو هڪ قسم
شوروو	رڌل ڀاڄيءَ جي رَس
شوق	چاھہ، خواهش، آرزو، تمنا
شوقين	خواهشمند، تمنائي، چاھہ رکندڙ
شوڪارڻ	تڏو ساھہ پرڻ
شوڪارو	تڏو ساھہ
شوم	ڪنجوس
شھہ رڳ	وڏي رڳ
شهزادو	بادشاھہ جو پٽ
شهزادي	بادشاھہ جي ڌيءَ
شهزور	بهادر، طاقتور، سگهارو
شهمير	وڏو امير
شهاب	ڪِرندڙ تارو، شعلو، لاٽ
شهاب ثاقب	چمڪندڙ تارو
شهادت	الله جي راھہ ۾ جان ڏيڻ
شهادت	گواهي، شاهدي
شهاڻي	هڪ ذات
شهباز	وڏو باز، سخي
شهپر	ڦڳَ
شهداد ڪوٽ	شهر جو نالو

شهر	گهڻي آبادي واري جاءِ يا هنڌ. گهڻن ماڻهن جي رهڻ جو هنڌ
شهر خموشان	قبرستان. خاموشيءَ واري جاءِ يا هنڌ
شهري	شهر ۾ رهندڙ شهر وارو
شهريت	شهر ۾ رهڻ جا قاعدا قانون
شُهرت	مشهوري. ناماچاري
شهنشاهه	وڏو بادشاهه
شهوائي	هڪ ذات
شهيد	الله پاڪ جي راهه ۾ مارجي ويل. قربان ٿيڻ
شيءِ	جنس
شِيٽ	هڪ قسم جو ڪپڙو
شيث	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو حضرت آدم عليه السلام جو فرزند.
شيخ	اڳواڻ. بزرگ. مرشد. پير. اُستاد. هڪ ذات. جمع شُيوخ
شيخياڻي	شيخ جي زال. شيخ جي گهرواري
شيخ الاسلام	اسلام جو وڏو پيشوا
شيخ الرئيس	حڪيم بوعلي سينا جو لقب
شِيخ	لوهه جي ٿلهي تار يا راڊ
شيخاڻي	بلوچن جي هڪ ذات
شيخ پرڪيو	هڪ بزرگ جو نالو
شيدائي	عاشق
شِيدي	هڪ قوم. حبشي. حبشي قوم جو لقب
شيرِ خدا	حضرت علي رضه جو لقب
شير دل	بهادر. سورهيه
شيرمال	کنڊ. کير ۾ ميدي مان ٺهيل ماني
شيراز	ايران جي شهر جو نالو

شيرازي	شيراز شهر جو رهاڪو
شهنشاهه	بادشاهن جو بادشاهه
ڇيڇمُ	وڻ جو هڪ قسم، جنهن جي ڪاٺي ڪاري ٿئي ٿي
شيش محل	اميرن جو گھر
شيشو	ڪائو ڪانچ، آئينو
شيشي	شيشي جي ننڍي بوتل
شيطان	نافرمان، ابليس، شرير، سرڪش، گمراهه ڪندڙ ڀٽڪائيندڙ جمع شياطين
شيطاني	لچائي، بدمعاشي، شرارت، حرڪت
شِيعہ	مددگار، تابعدار
شِيعو	مسلمانن جو هڪ فرقو، حضرت علي رض جو پوئلڳ
شيلُ	گھمڻ، چڪر، سير، تفريح
شينهن	ڪيهر، جهنگ جي جانورن جو بادشاهه، هڪ جهنگلي جانور جيڪو گوشت خور آهي
شينهڻ	شينهن جي مادي
شيهو	ڏاتو جو هڪ قسم، سيهو
شيوا	بندگي، عبادت، ٽهل ٽڪور، خدمت
شيوا ڪرڻ	خدمت ڪرڻ، بندگي ڪرڻ، عبادت ڪرڻ

(ص)

ص	سنڌي الف – ب جو ٽيهون نمبر اکر
صابر	صبر ڪندڙ صدمي يا مصيبت تي خاموش رهڻ وارو
صابڻ	ڪار، سوڏا ۽ تيل وغيره مان ٺهيل ڪپڙن ڌوئڻ ۽ وهنجڻ جي لاءِ ٽِڪي جي شڪل ۾ هڪ قسم جو مصالحو.
صابي	هڪ مذهب ڪان ٻئي مذهب ڏانهن ڦرڻ وارو
صاحب	مالڪ، سائين، جناب، حاڪم، حضرت، ساٿي، دوست
صاحب دل	پرهيزگار، ديندار
صاحبِ جمال	حَسين، خوبصورت، سهڻو
صاحب زمان	حضرت امام مهدي جو لقب
صاحبي	اميري، وقت، دور، زمانو، بادشاهي
صاحب جي صاحبي	قادر جي قدرت
صادق	سچو، سچار، منصف، وفادار
صاف	چٽو، اڇو اجرو، بي داغ
صالح	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
صالِحُ	نيڪ، سٺين عادتن وارو، پرهيزگار
صالِحه	نيڪ عورت
صائب	دُرست، نيڪ، پهچڻ وارو
صائم	روزيدار، روزو رکندڙ
صائم الدهر	هميشه روزو رکندڙ
صَبا	اوڀر طرف کان ايندڙ ٿڌي هوا
صُبح	سج اڀرڻ وارو وقت
صبح جو تارو	رهائو تارو
صبح صادق	فجر جو وقت
صبح ڪاذب	صبح صادق کان اڳ واري مهل

صَبر	خاموشي، تحمل، ماٺ
صَبُور	صبر ڪندڙ
صحابي	حضور اڪرم ﷺ جن جو ساٿي، دوست
صحابہ	صحابي جو جمع
صحافت	اخبار نويسي
صحافي	اخبار نويس
صُحبت	سنگت، دوستي
صحبتي	دوستي وارو، سنگتي
صحت	تندرستي، چڱيلائي
صِحت بخش	شفا ڏيندڙ، تندرست رکندڙ
صِحت نامو	ڪتاب جي ڇپجڻ بعد ڏنل فهرست، غلطين جي فهرست، ڇپائيءَ ۾ غلط لفظن کي درست ڪرڻ
صحتياب	چاق، چڱو ڀلو، تندرست
صحرا	بيابان، ريگستان، واريءَ سو ميدان
صحرائي	ريگستاني، جهنگلي
صَحن	اڱڻ
صحيح	هٿ اکري، دستخط
صحيح	ٺيڪ، درست
صحيح سلامت	جيئن جو تيئن
صَحيفو	ڪتاب جو لکيل صفحو
صدا	پڙلاءُ، آواز، گونج
صدارت	اڳواڻي، رهبري
صداقت	سچائي، خلوص
صد برگ	گل جو هڪ قسم
صدر	اڳواڻ، مکيہ، خاص
صدر بازار	وڏي بازار
صَدري	ننڍو ڪوٽ

صدف	سِپي، سِپ جنهن مان موتي نڪرندو آهي، سامونڊي جيت
صدقو	الله تعاليٰ جي نالي تي ڏنل شيءِ
صَدقہ جاريہ	اُهي سنا ڪم، جن جو ثواب هميشہ ملندو رهي،
صدقي	قربان، گهوري
صدمو	رنج، ڏک، اچانڪ حادثو
صَدي	هڪ سؤ سال جو زمانو هڪ سؤ سال
صديق	سچ ڳالهائيندڙ بيحد سچار
صديقي	هڪ ذات
صُراحي	گگهي
صراط	واٽ، رستو راهہ
صراف	پارکو سون جو پارکو امين، منصف
صرف	نج، خالص، فقط
صرفو	واڌارو زيادتي
صغير	ننڍو نابالغ
صَفّ	قطار
صَف بندي	قطار ناهڻ
صفا	صاف، اڇو اجرو چٽو
صفائي	پاڪائي، پاڪيزگي
صفاتي	ملبل
صفت	ڪنهن شيءِ جو اهڃاڻ يا نشاني وغيره
صفت	تعريف، خوبي، ساراهہ واکاڻ
صفحو	پني جو هڪ پاسو
صفر	اسلامي سال جي هڪ مهيني جو نالو
صِفر	ڪجهہ بہ نہ، ٻڙي
صُفو	رڏو ڪمرو
صلاح	هدايت، مشورو نصيحت، تجويز
صلاحڪار	صلاح ڏيندڙ

صلاحيت	لياقت، سمجھ، فھم، عقل
صُلح	امن، ٻڌي، اتحاد
صُلح نامو	راضي نامو
صلواة	نماز، درود، الله تعاليٰ جي تعريف
صليب	ڦاسي، سُولي
صليبي	بهادر، مجاهد، دلير
صندل	خوشبوءِ دار وڻ جو هڪ قسم
صندوق	پيٽي
صنعت	هنر، ڪاريگري
صنعتي	هنري
صنف	قسم، نمونو
صنم	مٽي، ڪاٺي يا پٿر جو بُت
صنم	پيارو، پرين، دوست
صنوبر	وڻ جو هڪ قسم
صُوبو	ملڪ جو حصو، پرڳڻو
صوبيدار	پوليس جو عملدار
صَوت	آواز
صُور	آواز ڪرڻ، وڄائڻ جو توتارو
صورت	نقش، شڪل، مهانڊو
صورتحال	سچي ڳالھ، حقيقت، ظاهري حالت
صورتخطي	اکر اکر ڪري لکڻ مشق، اکرن يا لفظن کي انهيءَ صورت يا شڪل ۾ لکڻ، اکرن يا لفظن کي ياد لکڻ.
صوف	ميوي جو هڪ قسم
صُوفي	پرهيزگار، الله وارو درويش
صوفياڻو	صوفين وارو، فقيرن وارو، درويشن وارو
صوفياڻي	پرهيزگاري
صَياد	شڪاري، شڪار ڪندڙ ظالم
صيغو	اصل ٺهيل لفظ، گردان

(ض)

ض	**سنڌي الف – ب جو ايڪٽيهون نمبر اکر**
ضابطو	قاعدو، قانون
ضابطو فوجداري	فوجي قانون
ضبط	ڪنهن شيءِ کي قبضي ۾ ڪرڻ، قابو ڪرڻ
ضامن	ذمو کڻندڙ، ذميوار، طرفدار
ضائفان	عورت
ضايع	برباد، اجايو، بيڪار
ضد	اُبتڙ
ضدي	هٺيلو، تڪراري
ضرب	علم رياضي مطابق ٻن عددن جي ٻي سگهه. ڪنهن عدد کي ڪوڙن ذريعي ٻيڻو ٽيڻو، چوڻو وغيره ڪرڻ. مثال طور: 2=1×2 ـ 4=2×2
ضرور	لازم، فرض، واجب، اڻ ٽر
ضرورت	گهرج
ضرورتمند	گهرجائو، محتاج
ضروري	لازمي
ضعيف	ڪمزور، هيڻو، ٻي طاقتو
ضعيفائي	ڪمزوري، هيڻائي
ضلع	مُلڪي حد، ڀڃ يا ٻن کان وڌيڪ تعلقا ملي هڪ ضلعو ٺهي ٿو.
ضمانت	ذميداري، جوابداري
ضميمو	ڪتاب پوري ٿيڻ کان پوءِ ڏنل مواد، وڌايل مواد، وڌايل لفظ

(ط)

ط	سنڌي الف - ب جو ٻٽيهون نمبر اکر
طارق	صبح جو تارو هڪ مشهور اسلامي سپهه سالار جو نالو (طارق بن زياد).
طاعُون	هڪ وچڙندڙ بيماريءَ جو نالو (پليگ)
طاق	در جو هڪ پٽ. در جو ٻيو تختو اُهو عدد جيڪو ٻن سان پورو نه ونڊجي سگهجي
طاقت	سگهه. قوت
طاقتور	طاقت وارو
طالب	گهرندڙ طلب ڪندڙ عاشق
طالب دنيا	دنيا جو طلبگار
طاهر	پاڪ. صاف. مؤنث طاهره
طاهري	ڳُڙ پر پڪل چانور
طالُوت	بني اسرائيل قوم جي هڪ سردار جو نالو
طائر سِدره	حضرت جبرئيل عليه السلام
طائِف	سعودي عرب جي هڪ شهر جو نالو جيڪو مڪي شريف جي ويجهو آهي
طائي	عربستان ۾ رهندڙ هڪ قبيلي جو نالو
طِب	حڪمت. علاج. ويدڪ
طبابت	طب جو فن. طب جو علم
طَبع	مزاج. فطرت. عادت. چاپڻ
طباعت	ڇپجڻ. ڇپائي
طبعي	فطرتي. پيدائشي. خلقي

طبقو	منزل، درجو، پاڳو
طبل	وڏو ڍول، ڏڪڙ
طبلائي	طبلو وڄائيندڙ
طبلو	وڏو ڍول
طِبي	ڊاڪٽري، حڪيمي، طب سان لاڳاپيل
طبيب	علاج ڪندڙ حڪيم، ويڄ، ڊاڪٽر
طبيعت	عادت، مزاج، خصلت
طبيلو	گهوڙن ٻڌڻ جي جاءِ
طرابلس	شام ملڪ جي هڪ شهر جو نالو
طرح	نمونو، قسم، ڍنگ
طرز	اڏاوت، بناوت، انداز، ريت
طرف	پاسو
طرفان	طرف کان، پاسي کان
طرفدار	پاسو ڪندڙ
طُرو	ڪلنگي، چوٽي، پٽڪي جو ٻاهريون پاسو
طريقت	واٽ، رستو، صوفين جي طريقي پريٺي درجي واري منزل
طريقو	نمونو، راهه، رستو، ترڪيب
طعام	کاڌو، خوراڪ
طعنو	مهڻو
طلاق	عورت کي شريعت مطابق ڇڏي ڏيڻ
طلب	ڳولا، جستجو، خواهش، گهرج
طلبگار	گهرجائو، ڳولائو، جستجو ڪندڙ
طمع	لالچ، لوڀ
طنبورو	ساز جو هڪ قسم
طواف	ڪعبة الله شريف جي چوڌاري ڦرڻ

طُور سينا	طُور جبل
طوطو	هڪ پکيءَ جو قسم، چٽون
طُوفان	زوردار هوا
طهارت	پاڪائي
طُهر	ختنو سُنت
طيب	پاڪ، صاف، سنو
طيبہ	مديني پاڪ جو نالو

(ظ)

ظ	سنڌي الف - ب جو ٽيٽيھون نمبر اکر
ظالم	پاپي، ظلم ڪندڙ ڏاڍو بي رحم
ظاهر	نروار، ڪليل، ڏسڻ ۾ ايندڙ عيان، پڌرو چٽو
ظاهردار	منافق، مڪار
ظاهرداري	منافقي، مڪاري، ڏيکاءُ
ظاهري	صاف، نروار ٿيل، کليل، پڌرائي
ظرف	لياقت، دانائي، هوشياري
ظرف	اهو لفظ جيڪو جاءِ يا وقت جي معنيٰ ڏيکاري
ظرف	ٿانءُ
ظلم	ڏاڍ، بي رحمي
ظهور	پڌرو ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ
ظهير	مددگار، دوست

(ع)

	سنڌي الف - ب جو چوٿيهون نمبر اکر
ع	
عابد (مذڪر)	عبادت ڪندڙ بندگي ڪندڙ پرهيزگار جمع عُباد
عابده (مؤنث)	عبادت ڪندڙ عبادت گذار بندگي ڪندڙ پرهيزگار
عاج	هاٿي جو ڏند
عاجز	لاچار بيوس، مجبور، نا اُميد، مسڪين
عاجزي	عجز انڪساري، منت، لاچاري، بيوسي، مسڪيني، نااُميدي، مجبوري
عاد	اُها قوم، جنهن تي حضرت هود عليه السلام نبي مقرر ٿيا. حضرت هود عليه السلام جي قوم جيڪا عاد بن سام بن نوح جي نسل مان هئي.
عادت	هيرَ، علت، لڇڻ، خصلت، جمع عادتون
عادِل	انصاف ڪندڙ پرهيزگار، جنهن جي شرعي طور تي گواهي معتبر هوندي آهي، جج
عادِي	عاد قوم سان لاڳاپيل
عادِي	هيراڪ، علتي، اُهو شخص جنهن کي ڪنهن شيءِ جي عادت پئجي وڃي.
عار	وڏائي، شرم، غيرت، عيب
عارياتي	هڪ ذات
عارضي	ٿوري وقت لاءِ، جيڪو مستقل نه هجي.
عاشِق	حد کان وڌيڪ پيار ڪندڙ چاهيندڙ ديوانو مدهوش، جمع عُشاق
عاشقي	محبت، عشق
عاشورا، عاشورو	محرم الحرام مهيني جي ڏهين تاريخ، جنهن تي حضرت امام حسين عليه السلام شهيد ٿيا.

عاصِم	نگھبان، حفاظت ڪندڙ
عاصِي	گنھگار، نافرمان
عاطِف	مھرباني ڪندڙ، مھربان
عافيت	سلامتي، خيريت، صحت ۽ سلامتي، نيڪي، ڀلائي
عاق	ماءُ پيءُ جو نافرمان، والدين سان سرڪشي ڪندڙ
عاق نامو	ملڪيت يا ميراث مان اولاد کي محروم ڪرڻ جو ڪاغذ يا لکت وغيره
عاقب	نائب، پٺيان ايندڙ
عاقبت	انجام، پڇاڙي، نتيجو، آخرت
عاقل	عقل وارو، سمجھدار، داناءُ، هوشيار
عاقِلہ	عاقل جي مؤنث، عقلمند عورت
عالَم	دنيا، جھان، سنسار، ڪائنات، مخلوقات، الله تعاليٰ کان سواءِ ٻيون سڀ شيون
عالَم	صورت، حالت، طريقو
عالم آشڪار	دنيا ۾ پڌرو، نالي وارو
عالم الارواح	روحن جو جھان، چارئي عنصر
عالمِ برزخ	روحن جي گڏ ٿيڻ جي جاءِ، موت کان پوءِ قيامت تائين روحن جي رهڻ جي جاءِ
عالمِ اسباب	دنيا، جو ته هن جا سڀئي ڪم سبب سان لاڳاپيل آهن.
عالم پناھ	مخلوقات کي پناھ ڏيندڙ بادشاھ
عالِم	ڄاڻو، علم وارو، ڏاهو، داناءُ، پڙهيل لکيل، ڄاڻندڙ
عالِيہ	بلند مرتبي واري، عورتن جو لقب
عالمائي	هڪ ذات
عاليشان	وڏي شان وارو، وڏي مان وارو، رونق وارو
عالمگير	سڄي دنيا ۾ مشھور، مغل بادشاھ اورنگزيب جو لقب -

عام	رواجي، گهڻ، ادني، مشهور
عام خاص	ننڍو وڏو
عام راهه	سڀني ماڻهن جي راهه
عامري	سن شهر ۽ لکيءَ جي وچ ۾ هڪ قديم شهر، بني عامر قبيلي سان لاڳاپيل
عامل	عملدار، عمل ڪندڙ ڪاريگر، حاڪم، ڪم ڪندڙ
عبادت	بندگي، خدا جي ياد
عبادت گاهه	عبادت ڪرڻ جي جاءِ
عبارت	مضمون، بيان، لکت، تحرير
عباس	حضور ﷺ جن جي چاچي سائينءَ جو نالو، جنهن جي اولاد مان عباسي خليفا آهن.
عباسي	حضور ﷺ جن جي چاچي حضرت عباس رضه جي خاندان جو لقب، حضرت عباس رضه جو اولاد
عباسي	هڪ ذات
عبد	ٻانهو، بندو
عبدالله	الله جو ٻانهو
عبدالمطلب	حضور اڪرم ﷺ جن جي ڏاڏي سائينءَ جو نالو
عبراني	يهودين جي ٻولي
عبرت	حيرت، تعجب
عبرت ۾ پوڻ	حيرت ۾ پوڻ
عجائب	اچرج جهڙو، عجيب وغريب
عجائب خانو	عجائب گهر
عجب	حيرت، اچرج، حيراني
عجب اسرار	عجيب تسر جا رنگ، عجب جهڙي شيءِ، حيران ڪندڙ شيءِ
عجز	نياز نوڙت

عجيب	حيران ڪندڙ
عدالت	انصاف ڪرڻ جي جاءِ
عداوت	وير، دشمني
عداوتي	ويري، دشمن
عدد	انگ، تعداد، شمار
عدد	رياضي ۾ هڪ کان وڌيڪ تعداد ڏيکاريندڙ عدد، گهٽا عدد
عدد شماري	انگن جي ڳڻپ
عدد قطاري	سلسليوار انگ
عدد مرڪب	علم رياضي مطابق جزن ۾ تقسيم ٿيندڙ انگ
عدد مفرد	اڪيلو عدد، علم رياضي موجب جزن ۾ تقسيم نہ ٿيندڙ عدد
عدد واحد	اڪيلو عدد، واحد عدد
عدل	انصاف، مساوات، برابري
عدم	آخرت، فنا جو ملڪ
عدن	بهشت، جنت، جنتي باغ
عذاب	ايذاءُ، سختي، سزا
عذر	معافي، اعتراض
عذر خواهي	ڪنهن جي مري وڃڻ تي غم جو اظهار تعزيت
عراق	ملڪ جو نالو
عراقي	عراق ملڪ جو رهاڪو
عرب	هڪ قوم
عرب	ملڪ جو نالو جتي حضور اڪرم ﷺ جن جي ولادت ۾ لاڏاڻو ٿيو
عربستان	عربن جي رهڻ جي جاءِ
عرس	ڪنهن بزرگ جي ياد ۾ سندس ملهايل ڏينهن
عرش	تخت، تختِ خداوندي، آسمان

عرصو	وقت، مدت، زمانو
عرض	سوال، التجا، منٿ، گذارش
عرفات	مڪي شريف جي پرسان هڪ ميدان جو نالو
عرق	رس، جوهر
عرق النساء	هڪ رڳ جو نالو
عُروج	اوچائي، بلندي، مٿانهين، ترقي
عروض	شعر جي وزن ۽ بحر معلوم ڪرڻ جو علم
عريضي نويس	درخواست لکڻ جو ڪم ڪندڙ
عزّوجل	اعليٰ، وڏائيءَ جي لائق، قادر
عزادار	ماتم ڪندڙ مري ويل جو غم ڪندڙ
عزازيل	شيطان جو نالو
عزت	مان، مرتبو شان شوڪت، وقار
عزرائيل	موت جو فرشتو
عزم	ارادو نيت
عزيز	پيارو رشتيدار، مائٽ
عشر	ڏهه
عُشر	ڏهون حصو ڏهين پتي
عصا	لٺ
عصر	ڏينهن جو آخري حصو زمانو وقت
عضوو	بدن جو هڪ حصو
عطا	بخشش، انعام
عطار	عطر ٺاهيندڙ عطر وڪڻندڙ
عطائي	قدرتي طرح ڪنهن فن ۾ هوشيار
عطر	سرهاڻ، خوشبوءِ
عظمت	وڏائي ڪبريائي
عُظميٰ	وڏو بلند، اعليٰ
عظيم الشان	وڏي شان وارو

عقاب پکيءَ جو قسم، شڪاري پکي، باز
عقل سمجهه، ڏاهپ، سياڻپ
عقلمند سمجهه وارو سياڻو ڏاهو
عقلمندي هوشياري، سياڻپ، ڏاهپ
عقيدت پروسو اعتقاد
عقيدو پروسو يقين
عُقيلي هڪ ذات
عَڪس پاڇو پاڻي يا آئيني ۾ ڪنهن شيءِ جي نظر ايندڙ شڪل
علاج دوا
علائقو ڪنهن ملڪ جي حد يا علائقو ضلعو تعلقو وغيره
علامت اهڃاڻ، نشان، آثار
علامہ عالم، گهڻو علم ڄاڻيندڙ
عِلاوه ڪان سواءِ
عِلت عادت
علحدو جدا، الڳ
علحدگي جدائي، وڇوڙو
عَلم جهنڊو
علمبردار جهنڊو کڻندڙ
عِلمُ تعليم، ڄاڻ، واقفيت، آگاهي
علم ادب علم بيان، ڳالهائڻ جو علم
علمائتو علم سان لاڳاپو رکندڙ
عِلم بيان بيان ڪرڻ جو علم، ڳالهائڻ جو علم
علم تصوف روحاني علم
علم تمدن شهري انتظام جو علم
علم تاريخ گذريل واقعن جو علم

علم حديث	حديث جو علم
علم حساب	علم رياضي، علم عدد
علم حيوانات	حيوانن جو علم
علم رياضي	حسابن جو علم
علم طبعي	ڪائنات جي ڄاڻ جو علم
علم فقه	شريعت جي حڪمن جو علم
علم ڪيميا	شين جي جزن کي الڳ ڪرڻ يا ملائڻ جو علم
علم لُغت	ٻوليءَ جي لفظن جي تحقيقات جو علم
علم نباتات	وڻن ۽ ٻوٽن جو علم
عِلمي	علم وارو
عِلميت	قابليت، ڄاڻ، سکيا، تعليم
عُلوي	بلند، مٿانهون، اعليٰ درجي وارو
علوم	علم جو جمع، گهڻا علم
عَلِي	اعليٰ، مٿانهون، بلند
علي	اسلامي سلطنت جي چوٿين خليفي جو نالو
عليم	ڄاڻندڙ علم وارو
عليه رحمت	الله جي ان جي مٿان رحمت هجي.
عليه السلام	الله هن کي سلامت رکي.
عمارت	جاءِ، گهر
عمارت ساز	جايون ٺاهيندڙ
عمارت سازي	جايون ٺاهڻ جو فن، اڏاوت جو فن
عمدو	اعليٰ، اوچو سٺو نفيس، وڻندڙ
عمر	حياتي، زندگي
عمر	اسلامي سلطنت جي ٻئي خليفي جو نالو
عمراڻي	هڪ ذات
عمرڪوٽ	شهر جو نالو
عمرو	حج کان سواءِ ٻئي ڪنهن موقعي تي ڪعبة الله

	شريف جو طواف ڪرڻ
عمل	ميڄڻ، پوئيواري، بجا آوري
عملي	ڪارگر، ڪم وارو
عملدار	انتظام هلائيندڙ
عملداري	انتظام
عملو	ڪنهن آفيس وغيره ۾ ڪم ڪندڙ ماڻهو
عُمود	تنبوءَ جي اُڀي ڪاٺي، ٿنيو
عُمودي	اُڀو
عموماً	اڪثر، گهڻو ڪري
عميق	اونهو
عنايت	مهرباني، احسان، ٿورو
عنصر	اصلي جزو
عنوان	مُنڍ، موضوع، شروعات
عوام	عام ماڻهو
عورت	مائي، زال، زائفان
عهد	انجام، قول، واعدو اقرار
عهدنامو	تحريري معاهدو
عُهدو	درجو، مرتبو
عهديدار	عهدي وارو، عملدار
عياش	عياشي ڪندڙ آرام پسند، آرام سان زندگي گذاريندڙ
عياشي	نفس پرستي، عيش ۽ عشرت
عيال	ڪٽنب، گهر ٻار، ٻار ٻچا
عيالدار	ٻارن ٻچن وارو، ڪٽنب وارو، خاندان وارو
عيان	ظاهر، نظر ايندڙ صاف، چٽو اعلانيل
عيب	اوڻائي، گهٽتائي، نُقص، بُرائي
عيد	خوشيءَ جو ڏينهن

عيد الاضحيٰ	قربانيءَ واري عيد
عيدالفطر	رمضان جي ختم ٿيڻ کان پوءِ واري عيد، جيڪا پهرين شوال تي ملهائي ويندي آهي.
عيدگاهه	عيد جي نماز پڙهڻ واري جاءِ
عيدي	عيد جي خرچي، عيد جو انعام، خوشيءَ جي ڏينهن جو انعام
عيسيٰ	الله جي هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو جيڪو مريم عليها السلام جي بطن (پيٽ) مان بغير پيءُ جي پيدا ٿيو هو. مُردن کي زنده ڪرڻ سندس هڪ معجزو هو.
عيسوي سن	حضرت عيسيٰ عليه السلام جي جنم کان شروع ٿيل سن، انگريزي سن
عيسائي	هڪ ذات
عيسائي	حضرت عيسيٰ عليه السلام جا پوئلڳ، نصراني، مسيحي
عيش	خوشي، موج، آرام، سُک، چين، سٺي زندگي
عيش ڪرڻ	شهرت، لطف، نفس پرستي
عيش محل	عيش ڪرڻ جي جاءِ، خواب گاهه، آرام واري جاءِ
عيش عشرت	خوشي خوشي، موج مستي
عين	اک
عين اليقين	ڪنهن شيءِ کي ڏسي يقين ڪرڻ
عينڪ	چشمو، اهو شيشن وارو فريم، جيڪو اکين تي پاتبو آهي، اکين جو چشمو
عيوض	بدلو، معاوضو
عيوضو	بدلو، اُجورو
عيوضي	ايلچي، بدلي طور، نائب

(غ)

غ	**سنڌي الف – ب جو پنجٽيهون نمبر اکر**
غار	ٻُر، جبل جي سرنگهہ، ڪَڏُ، کوھہ
غارت	تباھہ، ڦرلٽ، لُٽ مار
غارتگري	لُٽ مار، تباهي، بربادي
غازي	جهاد ڪندڙ مجاهد، دلير، ڪافرن سان وڙهندڙ
غازي مرد	بهادر مرد، بهادر ماڻهو، گهوڙي جو لقب
غاصب	ڦورو، زبردستي ٻئي جو مال کڻندڙ
غافل	بي پرواھہ، بي اونو، بي فڪر، بي خبر
غالب	قبضو ڪندڙ، حاوي، زبردست
غالبًا	يقينًا، اڪثر ڪري، گهڻو ڪري
غاليچو	اُنَ مان ٺهيل نرم قالين، اوني گلن وارو وڇاڻو
غائب	غير حاضر، غير موجود، لِڪل
غائبانہ	غير موجودگي وارو، غير موجودگيءَ ۾، پوشيده طور تي
غُبار	مٽيءَ ۾ مليل هوا، مٽي
غُبار	ڪينو، ڪاوڙ، غصو، دشمني، ڪدورت
غبن	خيانت، گهوٻي، نقصان ڪرڻ، سونپيل مال جي چوري
غدار	دغاباز، باغي، بيوفا، سرڪش
غداري	دغابازي، سرڪشي، بغاوت
غُدود	ماس جو ڳوڙهو، جسم جي ڪَلَ مينان نڪتل ڳوڙهيون
غذا	خوراڪ، کاڌو

غراب	وڏو ٻيڙو
غُراب	ڪانءُ
غربت	غريبي، مسڪيني
غرض	پرواھ، گُھرج، ضرورت
غَرق	ٻڏل، ٻڏڻ، بي حال، پاڻيءَ ۾ ٻڏل
غرور	وڏائي
غريباڻو	سادو مسڪين جو، غريب جو
غزا	جهاد، همت، مذهبي ويڙھ
غزال	هرڻ جو ٻچو يا هرڻ
غَزل	عشقيہ شعر
غزنوي	پٺاڻن جو هڪ قبيلو
غُسل	وهنجڻ
غُسل خانو	وهنجڻ جي جاءِ
غُصو	ڪاوڙ، ناراضگي
غضب	ظلم، ڪهر
غضبناڪ	ظلمي، ڪهري
غفلت	سُستي، بي پرواهي، بي ڌياني
غفور	معاف ڪندڙ
غلاف	پوش، ڍڪ، جُلد
غلام	خريد ڪيل نوڪر يا ٻانهو
غلام حسين	نالو
غلبو	طاقت، قوت، زبردستي
غلط	غلطيءَ وارو، ناجائز ٺلجڻ، جيڪو برابر نہ هجي، جيڪو درست نہ هجي
غلط فهمي	ابتو مطلب
غلطنامو	ٺلنامو چُوڪن جي تفصيل فهرست

غلطي	ڀُل، چُوڪ
غلطان	غرق، ٻڏل، ويچار ۾ پيل
غليظ	گدلو ميرو
غم	ڏک، رنج، افسوس
غمخوار	هڏڏوکي، ڏک ڀائي
غمدل	غمرسان ڀريل
غمزده	ڏُکايل
غمگسار	همدرد، دردمند
غمگين	ڏک ڀريو، ڏکائتو، ڏکايل
غمگيني	اُداسي، پريشاني، ڏک سان ڀريل
غمي	غم، ڏک، رنج
غنڊو	بدمعاش، شودو، لُچو لوفر
غني	دولتمند، شاهوڪار، پئسي وارو
غنيمت	مفت جو مال، جنگ ۾ لُٽيل مال
غواص	سمنڊ ۾ ٽٻيون هڻندڙ ٽوٻو
غوث	مددگار، سڀ کان وڏو ولي، صوفين جو هڪ درجو، وِلايت جو هڪ درجو
غوث پور	شهر جو نالو
غور	اونهو خيال، سوچ، ويچار
غوراب	وڏو ٻيڙو
غوطو	پاڻيءَ ۾ ٽٻي هڻڻ، ٽُٻهت
غوغاء	وڏو آواز پيڙ (ماڻهن جي)
غيبي ديرو	شهر جو نالو
غيب	لڪل، مخفي، ڏسڻ ۾ نه ايندڙ
غيبت	گِلا
غير آباد	ويران، ڦِٽل، برباد

غير حاضر	غير موجود، غائب
غير حاضري	غير موجودگي
غير شفاف	جنهن کان آر پاس ڏسي نہ سگهجي،
غيرت	حياءُ، لڄ، شرم، ناجائز ڳالهہ تي جذبو
غيرت کائڻ	شرمائڻ، شرمنده ٿيڻ، لڄي ٿيڻ
غيرتمند	غيرت وارو، لڄ وارو، حياءُ وارو، شرمائيندڙ، حيادار
غيرت اچڻ	شرم اچڻ
غيرت ڪرڻ	حياءُ ڪرڻ، شرم ڪرڻ
غيرت جو ماريل	شرم ۽ حياءُ جو پابند
غَيور	وڏي غيرت وارو، نازڪ مزاج

(ف)

ف	سنڌي الف – ب جو ڇٽيهون نمبر اکر
فاتح	کولڻ وارو، کٽيندڙ، کٽڻ وارو، فتح ڪندڙ
فاتحه	قرآن مجيد جي پهرين سورت جو نالو سورة الحمد
فاجر	بدچلن، گنهگار
فاحش	بي حيا، بي شرم، خراب ڳالهه
فاحشه	بي حيا عورت
فارس	ايران ملڪ جو پراڻو نالو
فارسي	فارس جو رهاڪو
فارسي	هڪ ٻوليءَ جو نالو
فارغ	واندو، ڪم کان آجو، ٻيڪار، خالي، آزاد
فارم	نقشو، ڇپيل نمونو، خانا پرڻ لاءِ ڇپيل ڪاغذ
فاروق	اسلامي سلطنت جي ٻئي خليفي حضرت عمر رضه جو لقب، حق ۽ ناحق ۾ تفاوت ڪندڙ
فاروقي	حضرت عمر فاروق رضه سان لاڳاپيل
فاروقي	هڪ ذات
فاسق	گنهگار، بدڪار
فاصلو	پنڌ، مفاصلو، وڇوٽي، دوري، مسافت
فاضل	عالم، سني ۾ مٿي بزرگ
فاضل	زياده، وڌيڪ
فاضلاڻي	هڪ ذات
فاطمه رضي الله عنها	حضرت محمد ﷺ جن جي نياڻيءَ جو نالو حضرت علي ڪرم الله وجهه جي گهر واري
فاعل	ڪم ڪندڙ
فاقو	بک، لنگهڻ، مفلسي، حاجت، فقيري
فاقو ڪيڻ	بکيو رهڻ، بک جي مصيبت

فال	اڳ ڪٿي، پيشنگوئي
فالج	اڌ رنگ، بيماريءَ جو هڪ قسم، جنهن ۾ جسم جو اڌ حصو ڍَڪي ويندو آهي.
فالودو	شربت ۾ ٺهيل منيون سيُون، پڪل نشاستي جون ٺهيل سيُون.
فانوس	بتي جو هڪ قسم، شمعدان
فاني	فنا ٿيندڙ، ختم ٿيندڙ، مري ويندڙ
فائر	باهه
فائر	بندوق هلائڻ
فائر انجڻ	باهه وسائڻ واري گاڏي
فائدو	نفعو، اُپت، لاڀ
فائديمند	نفعي وارو، لاڀائتو
فائق	بلند، اعليٰ، مٿانهون
فتح	کٽڻ، سوڀ، کٽڻ، جيت، ڪاميابي
فتحمند	ڪامياب، سوڀارو، کٽڻ وارو، کٽيندڙ، غالب
فتحياب	ڪامياب، فتحمند
فتحيابي	ڪاميابي، جيت، غلبو
فتح باغ	هڪ قديم شهر جو نالو
فتح پور	شهر جو نالو جيڪو صوبي بلوچستان ۾ آهي.
فتنو	فساد، جهڳڙو، جهيڙو، رسوائي، عذاب، آزمائش، بغاوت
فتوي	قانون محمدي موجب ڏنل فيصلو شرعي فيصلو شرع جو حڪم
فتيال	پيرن سان کيڏڻ وارو بال، جيڪو چمڙي جو ٺهيل ٿئي ٿو.
فحش	خراب، گندو
فخر	غرور، وڏائي، هٺ
فدا	صدقي، گهور

فِدائي	عاشق، جانثار
فدوي	فرمانبردار، حڪم مڃيندڙ
فديہ	ڏوهہ جو معاوضو
فرات	هڪ ندي جو نالو
فراخدل	بلند، وڏي دل وارو، ڪشادي دل وارو، کليل دل وارو
فراز	ڪشادو کليل، بلند، اعليٰ
فراس	گِلم
فراق	جدائي، وڇوڙو
فراهم	گڏ، جمع
فرحت	خوشي، سرهائي، راحت، آرام
فرخندہ	نيڪ، مبارڪ، ڀلارو
فرد	هڪ ماڻهو، هڪڙو
فردوس	بهشت، جنت
فرزند	پٽ
فرش	پٽ، زمين
فرشتو	ملائڪ، نور مان پيدا ٿيل مخلوق
فرصت	واندڪائي، آرام
فرض	الله تعاليٰ طرفان مقرر ڪيل حڪم، سونپيل ڪم، ذميداري
فرعون	مصر جي قديم بادشاهن جو لقب، مصر جو بادشاهہ
فرعون	سرڪش، ٺنگر، مغرور
فر فر	ڪنهن شيءِ جو تيزيءَ سان هلڻ وقت نڪرندڙ آواز
فرق	تفاوت، وڇوٽي
فُرقان	حق ۽ باطل ۾ تفاوت ڪندڙ
فرقان	قرآن مجيد جو صفاتي نالو
فرقو	گروهہ، جماعت
فرلانگ	ٻہ سؤ ويهہ والن جو مفاصلو

فرمان	حڪم، ارشاد
فرمانبردار	حڪم مڃيندڙ، چيو مڃيندڙ
فرمانبرداري	تابعداري، اطاعت
فرمان روا	حڪم هلائيندڙ، حاڪم، بادشاهه
فرمائش	حڪم، چوڻ، گهر
فرمودو	حڪم، فرمان
فرنگي	انگريز
فرهنگ	لغت، لفظن جي معنيٰ جو ڪتاب
فرياد	پڪار، دانهن، شڪايت
فريادي	دانهن ڪندڙ شڪايت ڪندڙ
فريب	دغا، دوکو، ٺڳي
فريدون	ايران جي هڪ انصاف پسند بادشاهه جو نالو
فريم	چوڪٺ
فساد	وڳوڙ، فتنو، جهڳڙو، شرارت
فسادي	شرارتي، وڳوڙي
فسانو	هٿ جو گهڙيل داستان يا قصو
فصاحت	خوش ڪلامي، خوش بياني
فَصُل	پوک، آبادي
فصيح	صاف ڳالهائيندڙ
فضل	مهرباني، عطا، بخشش، ڀلائي
فُضول	اجايو، بيڪار، هٿ ٺاڙ
فضول خرچ ڪندڙ	ڪمائيءَ کان وڌيڪ خرچ ڪندڙ
فضيلت	اخلاق، گڻ، چڱائي
فطرت	قدرت، اصل، بنياد، طبيعت
فطرتي	اصلي، قدرتي، بنيادي
فطرو	عيد الفطر جي نماز پڙهڻ کان اڳ ۾ صدقو
فطري	اصلي، قدرتي، ذاتي
فعل	ڪم

فقدان	گهٽتائي، ڪمي
فقر	محتاجي، مُفلسي، مسڪيني
فِقرو	جُملي جو حصو
فقط	رُڳو صرف
فقير	محتاج، پينو غريب، سوالي
فقير	درويش، ولي
فقيراڻو	غريباڻو محتاجن جيان
فقه	دين جو علم ڄاڻڻ دريافت ڪرڻ
فقيه	فقه جي علم جو ڄاڻندڙ
فڪر	سوچ، ويچار اونو
فڪرمند	پريشان، فڪر وارو
فَلاح	ڇوٽڪارو نجات
فلالين	نرم اوني ڪپڙو
فِلاڻو	نامعلوم شخص
فلڪ	آسمان اُڀ
فلم	کيل، ناٽڪ، عڪس، پاڇو
فَن	هنر، ڪاريگري، خاصيت
فنڪار	هنرمند، هنر وارو ڪاريگر
فنا	ختم، برباد، ناس
فنا في الله	صوفي فقيرن جي ٽين منزل
فنا في الرسول	صوفي فقيرن جي ٻين منزل
فنا في الشيخ	صوفي فقيرن جي پهرين منزل
فوت	وفات ڪيل، مري ويل
فوتي	فوت ٿيل، وفات ڪيل
فوتي نامو	مُردن جو روزنامچو
فوٽ	12 انچ، ماپ ڪرڻ جي هڪ پٽي
فوٽو	تصوير، عڪس
فوج	لشڪر، سپاهه

فوجداري	سپهه سالاري
فوجداري	جهيڙي يا قتل جا فيصلا ڪرڻ واري عدالت
فوجداري ڪيس	پوليس جي ٻڌڻ جوڳي ڏوهه وارو ڪيس
فوجي	فوج جو، فوج وارو جنگي، فوج سان لاڳاپيل
فوجي سامان	جنگي سامان
فورًا	ترت، يڪدم، جلد، جهٽ پٽ
فوقيت	اوچائي، برتري، بزرگي، ترجيح، بلندي
فولاد	رُڪ، ڌاتوءَ جو هڪ قسم، پڪل لوهه
فولادي	لوهه جو ٺهيل
فولادي	تمام تيز، تمام سخت، فولاد جو
فونو	آواز جي اُها مشين، جنهن تي اصل آواز ڀرڻ ۾ اچي
فهرست	تفصيل، ياد داشت، ترتيب
فهم	عقل، سمجهه، علم، دانائي، ڏاهپ
فهميده	داناءُ، سمجهدار
فهيم	سمجهدار، ذهين، عقلمند
في الحال	هاڻي، هينئر، هن وقت، ٿوري وقت لاءِ، هاڻي جو هاڻي، هينئر جو هينئر، فورًا
في الحقيقت	بيشڪ، دراصل
فيثاغورث	هڪ مشهور حڪيم جو نالو
في سبيل الله	الله جي واسطي
فيشن	رسم، رواج، لباس
فيصلو	نبيرو اڪلاءُ
فيض	ڪرم، ٻاجهه، مهرباني، بخشش، نفعو فائدو، ڀلائي
فيضان	پاڻيءَ جو جاري ٿيڻ، خبر مشهور ٿيڻ
فيلسوف	ڏاهو علم دوست، داناءُ، عقلمند
فيملي	اهل وعيال، خاندان، ڪٽنب، ٻار ٻچا، قبيلو

(ڦ)

ڦ	سنڌي الف – ب جو ستيھون نمبر اکر
ڦاٽ	درياھ مان ڦاٽي نڪتل شاخ
ڦاٽڻ	ڪلي پوڻ، ڦاٽي پوڻ
ڦاٽڪ	وڏو دروازو، لنگھ
ڦاڙڻ	چيرڻ، ٽڪرا ٽڪرا ڪرڻ
ڦاڙھو	ھرڻ جو قسم
ڦاسائڻ	قبضي ۾ آڻڻ
ڦاسڻ	جهلجهڻ
ڦاسي	ڦاھي، سولي، موت جي سزا
ڦاسي ڏيڻ	ڳچيءَ ۾ رسو وجهي لڙڪائي ڇڏڻ، موت جي سزا ڏيڻ
ڦاھو	ڦاسي، ڳھٽو
ڦاھي	سولي، ڦاسي ڦندو چاڙھ سزا
ڦٻائڻ	قابو ڪرڻ، ڪائي وڃڻ، ھڙپ ڪرڻ
ڦٻڻ	ملي وڃڻ
ڦٽڪڻ	ٽِپڻ، ڇُر ڀُر ڪرڻ، ڦڙڪڻ
ڦٽ	زخم، گهاءُ
ڦٽاڪو	آتشبازيءَ جو ھڪ قسم، ٺڪاءُ
ڦِٽائڻ	خراب ڪرڻ، برباد ڪرڻ
ڦٽجڻ	زخمي ٿيڻ
ڦِٽڪار	گهٽ وڌ چوڻ
ڦٽڪو	چم جو پٽو ڏرو
ڦِٽڪي	معدنيات جو ھڪ قسم، ھڪ معدني شيءِ
ڦِٽل	ڀڳل، برباد ٿيل، ويران، غير آباد

ڦُٽڻ	نڪرڻ، ڪُلي پوڻ، ظاهر ٿيڻ، پيدا ٿيڻ
ڦُٽي	ڪپهه جو ڦُٽل ګوګڙو
ڦَڏو	جهيڙو، فساد
ڦِڏو	ٽيڙو، آڏو ڇڀو
ڦَر	چوپائي مال جو ٻچو
ڦَر	ميوو، ڦَلُ
ڦِر	وري، موٽي
ڦِرڦِر	وري وري
ڦُر	ڌاڙو، لُٽ مار
ڦُرمار	ڦُرلٽ، زبردستي مال کسڻ
ڦُرائڻ	لُٽائڻ، هٿان وڃائڻ
ڦُرڙي	ننڍڙو لَٽُ
ڦُرڦُر	پکيءَ جي کنڀن جو آواز
ڦِرڻ	موٽڻ، وري اچڻ، ڦيرو ڪائڻ
ڦِرڻي	چرخي چرخي، ڦيرائي
ڦُرڻ	لُٽڻ، ڦُرمار ڪرڻ
ڦَرهي	تختي، ڪاٺ جي پٽي
ڦَري	سنهون ۽ ڊگهو ڦل، جنهن ۾ اندر داڻا پريل هوندا آهن. (مٽر، چڻا، چونڙا وغيره)
ڦُڙت	چُست، چالاڪ، هوشيار
ڦُڙتائي، ڦڙتي	چُستي، چالاڪي، هوشياري
ڦڙڦڙ	پکي جي کنڀن جو آواز
ڦڙڦوت	پاڄ، ٽرٽلو ٽاڪوڙو
ڦڙڪڻ	جسم جي ڪنهن عضوي جو حرڪت ڪرڻ، ٽڙڪڻ، ڌُڪڻ
ڦُڙو	پاڻيءَ جي بوند، ڦُڙي، مينهن جي وڏي ڦُڙي
ڦِسڻ	چٽجڻ، ذرا ذرا ٿيڻ

ڦُڦاٽُ	ڦڦڙيءَ جو پٽ
ڦُڦاٽِ	ڦڦڙيءَ جي ڏيءَ
ڦڦڙ	بدن جو هڪ عضوو
ڦَڪڻ	ترڻ تي رکي ڪا شيءِ وات ۾ وجهڻ
ڦِڪو	بي سواد، بي لذت
ڦَڪِي	دوا، ڳتيل دوا
ڦُڳُ	ڦوڳ، رس نڪرڻ کان پوءِ بچيل شيءِ
ڦڳڻ	هندي سال جي مهيني جو نالو
ڦَلُ	ميوو، ثمر، محنت جو اُجورو
ڦُلڪو	سنهي ۽ ننڍي ماني
ڦَلنگي	يورپي، فرنگي، انگريز
ڦُلي	زيور جو هڪ قسم جيڪو عورتون نڪ ۾ پائينديون آهن
ڦُندڻ	ٽوپيءَ جو پُڇ، ڳچ جو ڳل، ريشمي يا شٽ جو ناهيل ننڍو ڦندڻ
ڦڻُ	نانگ جو ڦٽو
ڦَڻِي	ڪنگهي
ڦوٽ	ڦاٽ، خشڪي
ڦُوٽ	دشمني، نااتفاقي
ڦوٽو	مصالحي طور ڪم ايندڙ هڪ وکر
ڦوٽو	ڦوڪڻ پاڻيءَ جو بلبلو
ڦوٿهڙو	نڪتل ڳوڙنج، سلا
ڦوڊنو	مصالحي ۽ دوا طور ڪم ايندڙ هڪ وکر، جنهن جا پن ساوا ٿيندا آهن، هڪ خوشبوءِ دار ٻوٽو
ڦورو	ڦرڪندڙ، لٽ مار ڪندڙ
ڦوڙائو	جدائي، فراق، وڇوڙو
ڦُوڪ	ساهه ڪڍڻ جو آواز، شوڪارو

ڦوڪڻ	وات سان هوا ڏيڻ
ڦوڪِڙو	رانديڪي جو هڪ قسم، جيڪو ربڙ جو ٿيندو آهي
ڦوڪِڙو	هوا سان ڀريل ڪا شيءِ
ڦوڪو	وات مان زور سان ڪڍيل هوا
ڦولارجڻ	ٽڙڻ، ڪُلڻ
ڦولڙي	ٻڪري يا رڍ جو ڇيٽو
ڦهلاءُ	وڌاءُ
ڦهلائڻ	وڌائڻ
ڦِيٿو	ڇڪرو، چرخي، ڇيڪلو
ڦيٽ	ملاوٽ (سون ۾)
ڦيٽو وجهڻ	تفاوت وجهڻ، جهيڙو وجهڻ
ڦيرڻ	ڇڪر ڏيڻ، گُهمائڻ
ڦيرا ڏيڻ	چوڌاري ڇڪر ڏيڻ، چوڌاري گهمڻ
ڦيرائڻ	ڇڪر ڏيارڻ، گُهمائڻ
ڦيرقار	اُٿل پٿل، هٽ ڦٽ
ڦيرو	ڇڪر، گهمرو ڏنو
ڦيري	گُهمري، ڇڪر
ڦيري پائڻ	چوڌاري ڦِرڻ
ڦيڻ	ڳَج، ڳَجي
ڦيٽي	وات جي ٻڪ يا ڳَجي

(ق)

ق	سنڌي الف – ب جو اٺيهون نمبر اکر
قابِض	قبضو ڪندڙ زبردست، مالڪ
قابِل	لائق، هوشيار، چالاڪ پسنديده، قبول ڪندڙ اهل، داناءُ
قابليت	هوشياري، لياقت، تجربيڪاري
قابو	مضبوط محفوظ طاقت هيٺ، زور وَسُ
قابيل	حضرت آدم عليه السلام جي پٽ جو نالو
قاتِل	قتل ڪندڙ ماريندڙ بي رحم
قادر	قُدرت وارو طاقت وارو غالب
قادرپور	شهر جو نالو
قارون	حضرت موسيٰ عليه السلام جي سؤٽ جو نالو جيڪو مصر جي بادشاهه فرعون جو جنرل مئنيجر هو. ڏاڍو ڪنجوس ۽ دولت جو پوڄاري هوندو هو. ڪيس تمام گهڻي دولت هوندي هئي ۽ ڏاڍو بخيل هوندو هو.
قارون جو خزانو	تمام گهڻو خزانو
قاري	پڙهڻ وارو قرات ڄاڻيندڙ
قاز	پاڻيءَ جي پکيءَ جو قسم، وڏي بدڪ
قاسم	ورهائڻ وارو ورهائيندڙ
قاصائي	گوشت وڪڻندڙ
قاصد	ارادو ڪندڙ نياپو آڻيندڙ پيغام آڻيندڙ ايلچي، چٺي آڻيندڙ
قاصر	مجبور لاچار ڪوتاهي ڪندڙ
قاضي	مُنصف، فيصلو ڪندڙ انصاف ڪندڙ جج،

	حُڪم ڪندڙ
قاضي الحاجات	الله تعاليٰ، حاجت پوري ڪندڙ
قاضي احمد	شهر جو نالو
قاعدو	قانون، طور طريقو، رواج، دستور، بنياد، گُر، عادت، ابتدائي ڪتاب، شروعاتي ڪتاب
قاف	هڪ جبل جو نالو، هڪ اکر جو اُچار
قافلو	مسافرن جو ٽولو، گروهه
قافلہ سالار	قافلي جو سردار
قافيو	شعر ۾ رديف کان اڳ ايندڙ لفظ، تُڪ
قالوا بليٰ	چيائون ته هائو (قرآن مجيد)
قالب	ڪنهن شيءِ ٺاهڻ جو سانچو، چاپو
قالين	غاليچو، گِلم
قانون	قاعدو، دستور، آئين، ضابطو، بنياد
قانع	صابر، صبر ڪندڙ، ٿوري شيءِ تي قناعت ڪندڙ، ٿوري شيءِ تي صبر ڪندڙ
قانون دان	قانون جو ڄاڻو، وڪيل
قائِد	اڳواڻ، رهبر، سردار، اڳتي وٺي هلندڙ، اڳتي ڪندڙ
قائداعظم	وڏو اڳواڻ، پاڪستان جي باني محمد علي جناح جو لقبُ
قائدِ ملت	قوم جو اڳواڻ
قائل	اقرار ڪندڙ، اقراري، مڃيندڙ
قائم	برپا، موجود، برقرار، هميشہ رهندڙ، پائيدار، موجوده، مقرر، تيل، مضبوط
قائم مقام	نائب، ٻئي جي جاءِ تي ڪم ڪندڙ، ولي عهد، عيوضي، وڪيل
قبر	مزار، تُربت، پُورڻ جي جاءِ
قبرستان	مقام، مري ويل جو آستان، قبرن جي جاءِ

قبضو	اختيار، پڪڙ، مالڪي
قبضو ڪرڻ	مالڪ بڻجڻ
قِبطي	قبط جي اولاد
قبل	اول، پهرين، اڳ
قِبلو	ڪعبة الله شريف جو طرف، سامهون واري شيءِ، نماز پڙهڻ جو طرف
قبيلو	ڪنهن قوم جو حصو گروهه، ٽولي، جماعت
قتل	مارڻ
قتل عام	رتو ڇاڻ، خون ريزي
قحط	ڏڪار
قد	جسم جي لمبائي يا اتانهين ماپ
قداور	وڏي قد وارو ڏگهو
قدر	عزت، لحاظ، خيال
قدردان	قدر ڪندڙ
قدر شناس	قدر سڃاڻيندڙ عزت سڃاڻيندڙ
قُدرت	الله جي طاقت، خدائي طاقت، قوت
قدرتي	قدرت جو الاهي، افضل، اعليٰ، فطرتي، اصلي
قدم	پرانگهه، ٻنهي پيرن جي وچ وارو مفاصلو
قُدوري	شريعت جي احڪامن جو ڪتاب
قُدوس	الله تعاليٰ جو صفاتي نالو
قديم	آڳاٽو پراڻو جو [illegible] ازل کان
قديمي	[illegible] اصل کان
قِرائت	پڙهڻ وقت اکرن جا اُچار دُرست نموني [illegible]
قرار	سڪون، آرام فرحت
قرارداد	ٺهراءُ، فيصلو، معاهدو
قراري	آرامي، خاموشي، شڪي

قرآن	مسلمانن جي پاڪ ڪتاب جو نالو جيڪو الله پاڪ طرفان حضرت محمد ﷺ تي نازل ٿيو تلاوت ڪيل
قُرآني	قرآن وارو قرآن جو
قُرب	پيار محبت، ٻيڪ
قربان	صدقو نثار جان ڏيڻ
قرباني	صدقو جان ڏيڻ، ڀيٽا
قرض	اوڌر
قرضدار	قرض کڻندڙ
قرضي	قرضدار
قريب	ويجھو نزديڪ
قريش	عرب ۾ هڪ مشهور قبيلي جو نالو
قريشي	هڪ ذات
قريشي هاشمي	هڪ ذات، جنهن ۾ حضرت محمد ﷺ جن پيدا ٿيا.
قزاق	دريائي يا سامونڊي ڌاڙيل
قِسط	حصو ڀاڱو
قَسم	ساک، خدا کي وچ ۾ ڏيئي ڪيل عهد، ويساھ
قِسم	نمونو وڙ حصو
قسمين قسمين	طرحين طرحين، مختلف نمونا
قسمت	تقدير ڀاڳ، خدا جي مرضي
قِصاص	عيوضو بدلو ڏنڊ
قِصو	آکاڻي ڪهاڻي، افسانو داستان
قُصور	ڀُل خطا، ڏوھ
قصوروار	ڏوهي، خطاوار
قصيدو	ڪنهن جي ساراھ ۾ چيل شعر
قضا	الله تعاليٰ جو ڪيل حڪم فرمان آڏر
قضا	عبادت جو ڇڏيل وقت

قضيو	موت، وفات، واقعو
قَطَ	قلم جي وڍيل چهنب
قطار	ترتيب، سلسلو قافلو
قطب	بزرگ، ولي، غوث
قُطب	جاگرافيءَ جي علم موجب ڌرتيءَ جو اترين ۽ ڏاکڻين حصو
قطب تارو	اُتر قطب مٿان بيٺل هڪ تارو
قطب منار	قطب الدين ايبڪ بادشاهه جو ٺهرايل منارو جيڪو ڀارت جي گاديءَ واري شهر دهليءَ ۾ آهي.
قطر	گول جي هڪ طرف کان شروع ٿي مرڪز يعني وچ مان لنگهي ٻئي طرف تائين وڃي گول جا پورا ٻه اڌ ڪندڙ ليڪ
قطع	شعر جو هڪ قسم
قطعو	ٻن مصرعن وارو شعر
قُفل	تالو
قلات	هڪ شهر جو نالو
قَلب	دل
قِلعو	تمام وڏي ۽ مضبوط چوطرف ڦري ايندڙ ڀت، جنهن ۾ بادشاهه ۽ سندس لشڪر محفوظ رهي ٿو.
قلمي	ڏاتوءَ جو هڪ قسم
قُلفي	برف ۽ کير مان ٺهيل ٿڌي ملائي
قَلَمُ	لکڻ لاءِ وڍيل ۽ گهڙيل ڪانو ڪِلڪ
قلم	هڪ وڻ جي ٻئي وڻ ۾ لڳايل شاخ
قلمدان	قلم رکڻ جي جاءِ
قلمي	هٿ جو لکيل
قلمي شورو	صاف ٿيل شورو
قلندر	مست، درويش

قلندر شهباز	حضرت عثمان مرنديءَ جو لقب
قلندري	فقيرن جو هڪ قسم
قُلي	مزدور
قليچ	تلوار
قمبراڻي	هڪ ذات
قمر	چنڊ
قمري	چنڊ وارو
قُمري	پکيءَ جو هڪ قسم
قميص	چولو گڙتو
قناصرا	هڪ ذات
قناعت	ڪفايت، ٿوري تي راضي رهڻ
قنبر	هڪ شهر جو نالو
قنڌار	افغانستان ملڪ جي هڪ شهر جو نالو
قُوت	ڪاڌو خوراڪ
قوت	طاقت، سگهه
قوس قزح	انڊلٺ، جيڪا مينهن جي وقت آسمان تي نظر ايندي آهي، رنگ برنگي ڪمان ان انڊلٺ ۾ روشنيءَ جا ست رنگ هوندا آهن.
قول	چوڻي، ڳالهه، نصيحت، پهاڪو
قول	وعدو انجام
قوم	خاندان، نسل، فرقو
قومپرست	پنهنجي قوم جو ڀلو گهرندڙ قوم جو خير خواهه
قومي	قوم جو
قوميت	قوم، فرقو، قوم جي ٻڌي
قهار	الله پاڪ جو صفاتي نالو
قهر	غضب، ڏاڍ ظلم
قهر الاهي	الله جو غضب

قيادت	اڳواڻي، رهبري
قيامت	محشر، موت، تعجب، قهر، مصيبت، عذاب، ڏک
قيامت جو ڏينهن	محشر جو ڏينهن، حساب ڪتاب جو ڏينهن، قبرن مان اٿڻ جو ڏينهن
قيامت ٽيڻ	حشر جو ڏينهن ٽيڻ، مصيبت اچڻ، مشڪل اچڻ
قيد	بند، پڪڙ، گرفتاري، اسيري
قيدخانو	جيل خانو جيل
قيدي	بانـدي، قيـد ڪيـل، جهليـل، روڪيـل، آسـير، سـزا ڪاٽڻ گرفتار
قيس	ليـلـيٰ جـي عاشـق جـو نـالو جيـڪـو عربستان جـو رهاڪو هو.
قيصر	روم جي بادشاهه جو لقب
قيف	لوهي تن يا پلاسٽڪ جي ٺن سان مخروطي شڪل واري پيالي، جيڪا تيل يا پتڙي شين جي پرڻ جي ڪم اچي.
قيمت	ملهه آگهه، مُول
قيمتي	مهانگي، وڏي ملهه واري، ملهائتو، املهه، قدر لائق
قيمو	سنهو ٽيل گوشت، ذرا ذرا ٽيل گوشت
قيمو ڪرڻ	گوشت کي ٽڪرا ٽڪرا ڪرڻ، ذرو ذرو ڪرڻ
قينچي	ڪترڻ جو لوهي اوزار
قيوم	الله پاڪ جو صفاتي نالو قائم ٿيندڙ نگاهه رکندڙ

(ڪ)

ڪ	**سنڌي الف – ب جو اوڻيتاليهون نمبر اکر**
ڪابہ	ڪير بہ، ڪهڙو بہ
ڪابُل	افغانستان ملڪ جي گاديءَ جي هنڌ واري شهر جو نالو
ڪاتُ	وڏو ڇُرو، وڏو ڪپ يا چاقو
ڪاتي	وڏي ڇُري
ڪاتارِ	سُٽ ڪتيندڙ عورت
ڪاتِبُ	لکندڙ تحرير ڪندڙ ليکاري، ليکڪ، ڪتابت ڪندڙ
ڪاتو	شمار، ڳڻپ
ڪاٽڻ	گذارڻ، پورو ڪرڻ
ڪاٽ ڪُوٽ	ڊاهہ ڊوهہ، ڇنڊ ڇاڻ
ڪاٽو	ڪٽيندڙ ڪُٽ جي نشاني
ڪاٺُ	ٻٽو، ٿُلهي ڪاني
ڪاٺ ڪُٽو	ڪاٺ ٽُڪيندڙ هڪ پکيءَ جو قسم جنهن کي ڏکڻ پکي بہ چون
ڪاني	ننڍي لڪڙي، ننڍڙي ٻٽِي
ڪانير	ڪاٺ وڪڻندڙ ڪانيون وڪڻندڙ
ڪانياواڙي	ڪانياواڙ جو رهاڪو
ڪاپائتي	ڪپهہ ڪتيندڙ
ڪاپائتي	شاهہ عبداللطيف ڀٽائيءَ جي رسالي جي سُرن مان هڪ سُر جو نالو (سُر ڪاپائتي)
ڪاپي	نقل، ٽورڻ پنن جو مجموعو نُسخو ڇلد
ڪاڄ	ڪم، ڌنڌو ڪِرت، پيشو

ڪاڄ	شادي وهانءُ
ڪاڄو	خشڪ ميوي جو هڪ قسم
ڪاڇو	دريا يا جبل جي ويجهو واري زمين يا ميدان
ڪارَ	ڪاراڻ، اونده
ڪارآمد	ڪم واري، فائدي واري
ڪارپوريشن	وڏي ميونسپل ڪميٽي
ڪارانجهڙو	ڪاراڻ تي مائل
ڪاراڻ	اونداهي، ڪارنهن
ڪارِ	ڪم، ڌنڌو، پيشو ڪِرتو
ڪارآمد	ڪارائتو ڪم ۾ ايندڙ
ڪارائتو	ڪمائتو فائدي وارو
ڪارخانو	ڪم ڪرڻ جي جاءِ
ڪارساز	جوڙيندڙ ڪم جو ناهيندڙ
ڪارڪن	ڪم ڪندڙ ڪمدار
ڪارگر	ڪمائتو، ڪم ايندڙ فائدي وارو
ڪاروائي	ڪارگذاري
ڪاروبار	ڌنڌو ڪِرت، ڪم ڪار
ڪاريگر	هنرمند
ڪارائي	ڪاٺ کي چيرڻ لاءِ لوهه جو تکن ڏندن وارو اوزار
ڪارايل	موڙ
ڪاربان	هڪ گئس جو نالو
ڪارتوس	چرن سان ڀريل ديبي، جيڪا بندوق ۾ وجهي فائر ڪبو آهي، بارود سان ڀريل گولي
ڪارج	ڪم، ڌنڌو
ڪارخانو	ڪم ڪرڻ جي جاءِ، ڪاروبار
ڪارخانيدار	ڪارخاني جو مالڪ
ڪارڊ	ڪاغذ جو ٿلهو ٽڪر، ٿلهو ڪاغذ

ڪارنهن	ڪارو رنگ، ڪاراڻ، داغ، عيب
ڪارڻ	سبب، ذريعو، جي لاءِ
ڪارڻي	وسيلو وارث، سنڀاليندڙ ذريعو شفاعت ڪندڙ
ڪارو	هڪ رنگ جو نالو اونداهون رنگ
ڪاروپاڻي	سمنڊ جو پاڻي
ڪاروپاڻي	اُهو هنڌ جتي قيدين کي سزا طور موڪليو وڃي، ملڪ نيڪالي
ڪارو نانگ	خطرناڪ نانگ جو هڪ قسم
ڪاروڻيار	تمام گهٽي اوندهه، گهٽو مينهن وسائيندڙ ڪڪر
ڪاري ڪار	ڪار جو هڪ قسم
ڪاروان	قافلو
ڪاروائي	ڪم هلائڻ
ڪارون	دانهون، ڇيلا، ڪوششون، منٿ ميڙ
ڪارونجهر	هڪ ٽڪريءَ جو نالو
ڪاريگر	هنرمند
ڪاريگري	هنرمندي
ڪاريهر	نانگ جو هڪ قسم
ڪاڙهڻ	ٽهڪائڻ، اوٻارڻ
ڪاڙهو	دوا، عرق، نچوڙ (جڙي ٻوٽين جو)، روح، راڙو
ڪاسائي	ڪوس جو ڪم ڪندڙ
ڪاسبي	ڪم ڪندڙ هنرمند، ڌنڌي وارو
ڪاسني	گل جو هڪ قسم
ڪاسو	خرار جو 1/60 حصو يعني هڪ خرار جو سٺهون حصو
ڪاش	ڪهڙو نه سٺو (ندائي لفظ)
ڪاشي	ٺڪر جي ٿانون تي لڳل رنگ روغن
ڪاغذ	پنو ورق

ڪافِر	ڪفر ڪندڙ خدا کي نہ مڃيندڙ بي دين
ڪافُور	دوا طور ڪم ايندڙ خوشبودار وکر
ڪافِي	سنڌي شعر جو هڪ قسم
ڪانِي	گهٽِي جهجهو
ڪاڪِ	مومل جي ماڙي وارو علائقو
ڪاڪا	هڪ ذات
ڪاڪڙ	هڪ ذات
ڪاڪِڙو	ڳلي جو اندريون، تارونءَ جي ميٺان هڪ ننڍڙو عضوو جيڪو ڳالهائڻ ۾ مدد ڏئي ٿو.
ڪاڪيپوٽا	هڪ ذات
ڪالِب	سانچو، قالب
ڪالرا	بيماريءَ جو هڪ قسم
ڪالرو	هڪ ذات
ڪالڪان	روهڙي شهر جي پرسان هڪ ٽڪري جو نالو
ڪالَرُ	پني جو لڪيل حصو
ڪالهہ	گذريل ڏينهن
ڪالهوڪو	گذريل ڏينهن وارو
ڪالي ماتا	هندن جي هڪ ديويءَ جو نالو
ڪاليج	اُها درسگاهہ يا تعليمي ادارو جتي اعليٰ تعليم ڏني ويجي.
ڪامَ	ڪاٺ جي ڏڳهي ڪاٺي
ڪامران	ڀاڳ وارو، نصيب وارو، خوش نصيب
ڪامراني	ڪاميابي
ڪامياب	سوڀارو
ڪاميابي	سوڀ
ڪامل	مڪمل، پورو
ڪامِل	نيڪ، ڀلارو

ڪامنا	چاهه، ارادو، ضدّ
ڪامِڻي	خوبصورت عورت
ڪامڻ	بيماريءَ جو هڪ قسم (جگر جي بيماري)
ڪاموڏ	راڳڻي جو ناالو شاهه جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو (سُر ڪاموڏ)
ڪامورو	سرڪاري عملدار
ڪاموري	ٻڪريءَ جو هڪ قسم
ڪانُ	تير
ڪانٺو	مضبوط، بهادر، زبردست
ڪانٽو	تارازيءَ ساهمي، گهڙيال جي سُئي
ڪانڇ	وڏن پاچن واري شلوار
ڪانچ	شيشو، ڪانئو
ڪانڌ	مڙس، حسين، سهڻو
ڪانڌڙا	هڪ ذات
ڪانڌي	مددگار ميت کڻي ويندڙ
ڪانڊارجڻ	ڪاوڙ واري حالت ۾ بدن ۾ لرزش يا ڏڪڻي پيدا ٿيڻ، ڪاوڙجڻ
ڪانڊيرو	ڪنڊن واري ٻوٽي جو هڪ قسم، ڪنڊن وارو ننڍو وڻ
ڪانڌَ	ڪوٺ، دعوت، سڏ
ڪانگ	ڪانءُ
ڪانگو	سُرَ جي ڏانڊي
ڪانءُ	ڪانگ، پکي
ڪانئر	ڊڄڻو، بزدل
ڪاني	سُرَ جو مٿيون حصو
ڪانيارو	تير سان زخمي ٿيل
ڪانيرو	پاڻيءَ جو هڪ پکي

ڪاڻ	محتاجي، غرض
ڪاٿو	هڪ اڪ وارو
ڪاوڙ	غصو رنج، جوش، ڪروڌ
ڪاوڙجڻ	ناراض ٿيڻ، غصي ۾ اچڻ
ڪاوڙائڻ	غصو ڏيارڻ، ڪاوڙ ڏيارڻ، چيڙائڻ
ڪاوڙيل	ڪروڌي، غصي وارو
ڪاريلي	مادي ڪان ۽ ڪانگڙي
ڪاهہ	حملو، ڄُهل
ڪاهِل	سست، ڍلو موڳو
ڪاهلي	سستي، ڍلائي
ڪاهِڻ	ڌِڪڻ، هَڪلڻ، اڳتي ڪرڻ
ڪاهو جو دڙو	هڪ قتل شهر جو نالو جيڪو ميرپورخاص جي پرسان آهي.
ڪاهِيا	هڪ ذات
ڪاهينجا	هڪ ذات
ڪائنات	سنسار دنيا، جهان، جڳ، عالم
ڪاٺو	شيشو
ڪايا	جوڙجڪ، بناوت، اصليت، بدن
ڪباب	سيخ ۾ پڪل تيمون
ڪبريا	وڏائي، عظمت، بزرگي
ڪبريائي	وڏائي، بزرگي
ڪبوتر	پکيءَ جو هڪ قسم
ڪبير	وڏو بزرگ، بلند، مٿانهون، اوچو اعليٰ
ڪبيرو گناهہ	وڏو گناهہ
ڪُٻ	ورُ وٽ، ڏِنگ
ڪُٻڙي	هڪ راند جو نالو
ڪُبرو	رنگا رنگ، چٽڪمرو

ڪُبو	نوڙيل جُهڪيل، ڏنگو
ڪَٽُ	قلم جي ڇُهنب، قلم جو نِبُ
ڪَٽِ	ننڍڙي جيت جو هڪ قسم
ڪتاب	لکيل مضمونن جو مجموعو لکيل سبقن جو مجموعو لکيل کهاڻين جو مجموعو
ڪِتابت	لکت، تحرير، لکڻي
ڪِتابي	ڪتاب رکندڙ صاحبِ ڪتاب، چاٽو
ڪُتب	استعمال، ڪم ۾ اچڻ
ڪُتبخانو	پڙهڻ لاءِ جمع ٿيل ڪتابن جي جاءِ، ڪتاب گهر لائبرري
ڪُتر	گاهه يا ڪاٺ جا ڪيل ننڍا ننڍا ٽُڪر
ڪُترڻ	وڍڻ، ڪٽڻ، ڪپڻ، ٽُڪڻ
ڪتڪائي	ڪيچل، حرڪت، مستي
ڪِت ڪِت ڪرڻ	ڪتڪاڙي ڪرڻ
ڪتڻ	ڪپهه مان چرخي وسيلي ڌاڳو تيار ڪرڻ
ڪُتو	هڪ جانور جو نالو
ڪَتي	هندي سال جي مهيني جو نالو
ڪَتي	خريف جو فصل
ڪَتي	ستن ننڍن تارن وارو نکٽ
ڪَٿ	شمار، ڳاڻيٽو، اندازو
ڪِٿ	ڪٿي
ڪٿا	ڳالهه، ڪهاڻي، داستان
ڪِٿي	ڪهڙي هنڌ، ڪهڙي جاءِ
ڪَٽ	وڍ ڪُٽ، ڳهٽ ڪرڻ
ڪَٽ پاڇي	حسابن ۾ فرق يا تفاوت
ڪَٽُ	زنگ، ٽامون جي ساوڪ
ڪَٽِ	پتل ۽ جست جي ملاوت مان ٺهيل ڌاتو جنهن مان

ٽانڊو وغيره ٻہ ٽاهيا وڃن ٿا.

ڪٽائڻ — وڍائڻ
ڪُٽائڻ — مارڪُٽ ڪرائڻ
ڪٽپار — هڪ ذات
ڪٽپر — هڪ ذات
ڪٽجڻ — گهٽ ٿيڻ
ڪُٽجڻ — مار کائڻ
ڪٽر — ٻيائي، کوٽ، بي درد، بي لحاظ
ڪٽڪ — لشڪر، فوج، سپاهه
ڪِٽلي — چانهه داني، چانهه ڪاڙهڻ جو ٿانءُ
ڪٽنب — گهر جا ڀاتي، قبيلو، گهراڻو
ڪٽڻ — وڍڻ، ڪپڻ، گهٽ ڪرڻ
ڪُٽڻ — پيهڻ، پورا پورا ڪرڻ، سنهو ڪرڻ، مارڪُٽ ڪرڻ
ڪُٽو — ڪُٽيل شيءِ
ڪٽورو — پٽل يا ٽامي جو ٿانءُ
ڪٽوهڙ — هڪ ذات
ڪٽهڙ — لوهہ يا ڪاٺ جو جهنگلو يا پلويڙو
ڪٽي — اَن جي ڪڪن ڪانڻ جو چورو
ڪُٽي — ڪنڊ ۽ گيهہ ۾ پڪل مانيءَ جي چُوري
ڪُٽيا — ساڌن فقيرن جي رهڻ جي جاءِ
ڪٽيل — اندر جو ڪوٺو
ڪٽُ — ماڻهن جو ميڙ، ٺٽ
ڪِٽُ — ٽالهيءَ جي ڪاٺيءَ جو اندريون حصو
ڪُٽل — ماريل، وڇوڙي يا جدائيءَ جي ماريل
ڪٽمال — هڪ عورتاڻو زيور
ڪٽو — گند، ميڙيل
ڪُٽو — ماريو وڌيو، ذبح ڪيو

ڪُنور	بي درد، بي رحم، پٿر دل
ڪَٽر	گھٽائي، اضافو فائدو
ڪَٽرت	گھٽائي، جهجائي، واڌارو
ڪَپُ	چاقون، ڇُري
ڪَپُ	ندي يا واهه جو ڪنارو يا پاسو
ڪُپٽِ	ٺڳي، دغا، ڪوڙ
ڪپٽيو	ڪوڙو، ٺڳ، دغاباز فريبي
ڪپتان	فوج جو وڏو آفيسر، جهاز جو وڏو آفيسر، جنهن کي انگريزيءَ ۾ ڪئپٽن چئبو آهي، راند ۾ ڪنهن ٽيم جو اڳواڻ
ڪَپٽ	دوکو، ٺڳي
ڪپجڻ	ڪٽجڻ، وڍجڻ
ڪَپَر	ڪنارو ڪپ، ڪنڌي
ڪپڙو	جسم ڍڪڻ لاءِ لباس يا پوشاڪ
ڪُپڙي	مس جي شيشي
ڪَپڻُ	وڍڻ، ڪٽڻ، ٽڪرا ٽڪرا ڪرڻ
ڪپور	هندن جي هڪ ذات
ڪَپهه	ووڻن جي پوک
ڪجائو	ماڻهن جي ويهڻ لاءِ اُٺ جي پٺيءَ تي رکيل ڪاٺ جي ڏولي، مٽي وغيره کڻڻ لاءِ گڏهه تي رکيل ڪاٺ جو پيچرو
ڪَجَلُ	سُرمي جو هڪ قسم
ڪَچا	چا، چو، کھڙو
ڪجاڙو	چا، چو، چا لاءِ، چاڪاڻ
ڪُجهه	ٿورو، جيڪي سو ڪي به
ڪَچُ	شيشو ڪاڻو
ڪِچرو	گندُ، بچت سچت

ڪچڪول	ڪشڪول، ڪِستو
ڪچو	اڻ پڪل
ڪچو پڪو	اڌ پڪل اڌ ڪچو
ڪچو رستو	ڏاسڙ وارو رستو، خراب رستو
ڪچهري	رهاڻ، اُها مجلس جتي ڇهريون ڳالهيون ٿينديون هجن، سنگت
ڪچي	اڻ پڪل
ڪچي	منڍ، شروعات، ابتدا
ڪڇَ	بغل
ڪڇَ	ماپ، ڪاٿو
ڪڇ	سمنڊ جي ڪناري وارو علائقو هيٺانهين زمين
ڪڇڻُ	ماپ ڪرڻ
ڪڇڻ	چوڻ، ڳالهائڻ
ڪڇون	پاڻيءَ جو هڪ جانور
ڪڇي	بلوچستان صوبي جي هڪ ضلعي جو نالو هڪ ذات
ڪدو	سائي ڀاڄيءَ جو هڪ قسم
ڪدورت	دشمني، وير، ڪينو
ڪڏو	خراب، ڪِنو
ڪڏائي	بي حيائي
ڪڏا ڪرتوت	خراب ڪم، ڪِنا ڪم
ڪڏائڻ	راند ڪرائڻ، نچائڻ، ٽپائڻ
ڪڏڻ	نچڻ ٽپڻ، راند ڪرڻ
ڪڏهن	ڪهڙي وقت
ڪڏهن ڪڏهن	ورلي، اتفاق سان
ڪڏهن به	ڪهڙي وقت به
ڪڏهين	ڪهڙي وقت

ڪڍهين بہ	ڪهڙي وقت بہ
ڪُڍَ	پيڇو پٺيان
ڪڍِ پوڻ	پٺيان پوڻ، پيڇو ڪرڻ دشمن ٿيڻ
ڪيائڻ	نيڪالي ڏيارڻ
ڪَڍِڻ	ٻاهر ڇڪڻ
ڪَرَ	خبر، ڄاڻ، سُڌ
ڪَراڙو	وڏي عمر وارو پير مرد، پوڙهو
ڪراما ڪاتبين	ڪلهن تي ويٺل انسان جا عمل لکندڙ بہ فرشتا
ڪرامت	معجزو ڪرشمو
ڪَرائي	هٿ ۽ لونڊ جو وچون حصو
ڪرب	بيقراري، ڏک، صدمو
ڪربلا	مصيبت واري جاءِ، عراق جو اهو شهر جتي حضرت امام حسين عليه السلام شهيد ٿيا.
ڪِرپ	نفرت، ٻُڇان، ڏڪار
ڪِرت	ڪم، ڌنڌو، پيشو
ڪرتب	ڪمال، فن، هُنر، اٽڪل
ڪرتو	ڌنڌو پيشو
ڪرتوت	عادتون، لڇڻ
ڪَرٽ	ڪاوڙ
ڪرٽڻ	ڏندن ڪي گسائڻ وقت نڪرندڙ آواز
ڪُرٽڻ	ڪا شيءِ آهستي آهستي ڪائڻ
ڪِرپان	اهو ڇُرو جيڪو سِک مذهب جا ماڻهو پاڻ وٽ رکندا آهن.
ڪردار	چال چلن، اخلاق، لڇڻ
ڪِرڙ	ڪنڊن واري ٻوٽي جو هڪ قسم
ڪُرڙو	مڇيءَ جو هڪ قسم
ڪِرڙي	ساندي، جيت جو هڪ قسم

ڪُرڙي	ننڍي مڇيءَ جو هڪ قسم
ڪرسي	ڪاٺ جو بڻ پانهن سان ٺهيل ويهڻ جو ننڍڙو تخت
ڪِرشن	هندن جو وڏو اوتار
ڪِرڪِر	ڪروڌ
ڪرڪڻ	ڪڪڙ جو آواز
ڪرڪيٽ	هڪ راند جو نالو
ڪَرَمُ	ٻاجهه مهرباني رحم
ڪرمپور	شهر جو نالو
ڪرنبي	ڪُپي
ڪَرنگهو	ڳُٺيءَ جو هڏو
ڪَرڻ	بجا آڻڻ ڪم آڻڻ ادا ڪرڻ (ڪو ڪم)
ڪِرڻ	مٿان ڪان هيٺ اچي پوڻ ڏڪو کائڻ
ڪِرڻو	روشنيءَ جي ڌار شعاع سج جو ترورو
ڪرو	ٽِڪر جو لوٽو
ڪُرو	ننڍين ڪنن وارو
ڪروڌ	غصو ڪاوڙ چڙ
ڪِروڙ	هڪ سؤ لک (ڏهه ملين)
ڪُرهو	اُٺ
ڪَري	لاءِ واسطي
ڪِري	پرهيز روڪٽام
ڪريلو	ساڻي ٻاڄيءَ جو هڪ قسم
ڪريم	مهربان مهرباني ڪندڙ ڪرم ڪندڙ
ڪِريم	ملائي منهن تي مکڻ لاءِ خوشبودار سٿڻي شيءِ
ڪُڙ	واهه جو ڪنارو ڪَپ پاسو
ڪُڙٻ	ٻاجهري يا جوئر جو سُڪل ڪانو
ڪُڙ	سخت سُڪل
ڪُڙم	قبيلو خاندان

ڪَڙمي	هاري
ڪَڙو	ڪوڙو
ڪَڙو تيل	ڇانڀي جو تيل
ڪَڙمڻ	ٿهڪڻ، جوش کائڻ، اُبرڻ
ڪَڙِي	عورتاڻي زيور جو هڪ قسم
ڪَسارو	بي سواد، ڪارو ٻاڙو بي ذائقو
ڪَسب	ڪمُ
ڪَسبي	ڪم ڪندڙ پورهيو ڪندڙ هنر وارو
ڪَسر	نقصان گهٽ، ڪمي، گهٽتائي، ٽوٽو
ڪِسري	هڪ بادشاهه جو لقب، جنهن جو نالو شيروان هو ۽ انصاف پسند هو.
ڪَسرت	مشق، ورزش، رياضت
ڪُسڻ	ذبح ٿيڻ، قتل ٿيڻ، مرڻ
ڪَسو	گهٽ، ڪمتر
ڪُسنگ	خراب سنگت، خراب دوستي، خراب صحبت
ڪَسوٽي	پرک، سون کي پرکڻ جو پٿر
ڪَسي	پاڻيءَ جي نالي، موري
ڪَسيرو	پئسي جو چوٿون حصو
ڪَش	ڇِڪَ جو پاڻي، ڇِڪَ
ڪُشادو	موڪرو، ويڪرو
ڪشادگي	ويڪرائي
ڪشاده دل	فراخ دل
ڪشالو	سخت محنت، سخت پورهيو، تڪليف
ڪُشتو	طاقت جي دوا
ڪشش	چاهه، ڇڪ، لاڙو
ڪشڪول	ڪِشتي فقيرن جي پنڻ جو ٿانءُ، جنهن ۾ هر قسم جو کاڌو گڏ ٿيل هوندو آهي.

ڪِشمش	سُڪل انگور
ڪشمير	هڪ علائقو سرسبز
ڪعب	نهرو پورچوٽ پاسو جنهن ۾ ويڪرائي، ڊگهائي ۽ ٿولهه برابر هجي
ڪعبو	بيت الله، الله جو گهر
ڪفارو	گناهن جو عيوضو
ڪفايت	قناعت، گهٽ خرچو
ڪفايت شعار	گهٽ خرچائو
ڪفايتي	گهٽ خرچ ڪندڙ
ڪُفر	بي ديني، خدا سان ٻئي کي شريڪ ڪرڻ
ڪفگير	لوهه جي ڏوئي
ڪفن	ميت کي ڍڪڻ لاءِ اڇو ڪپڙو
ڪڪ	تنگ، بيزار
ڪُڪڙ	پکي جو قسم، پالتو پکي (مؤنث ڪُڪڙِ)
ڪڪَ	سڪل گاهه جو ذرو
ڪکِ	پاسرين ۾ چيلهه جي وچ وارو حصو
ڪَلَ	خبر، سُڌ، ڄاڻ
ڪَلَ	مشين
ڪُل	سڀ، سمورو، جُملي
ڪلچٽو	خراب عادتن وارو، بد اخلاق
ڪلا	ڳائڻ وڄائڻ جو فن، هُنر
ڪلاچي	هڪ ذات
ڪلاچي	ڪراچي شهر جو پراڻو نالو
ڪلارڪ	مُنشي، لکپڙهه ڪندڙ
ڪلاس	درجو، جماعت
ڪلاڪ	60 منٽن جو وقت، ڏينهن ۽ رات جو چوويهون حصو

ڪلاڻ	شراب ناهيندڙ
ڪلامُ	الله جو پيغام، راڳ
ڪلامُ الله	الله جو ڪلام، قرآن پاڪ
ڪلب	سوسائٽي، جماعت
ڪلر	لوڻ ۽ ٻين ڪارين شين سان گڏيل مٽي
ڪلرائو	ڪلر وارو
ڪُلفت	وير، ڪينو دشمني
ڪلڪتو	ڀارت جي هڪ شهر جو نالو
ڪلمو	اسلام جو پهريون رڪن
ڪلِنڪ	ٽِڪو، داغ
ڪلنگي	چوٽي، پکين جي مٿي تي کنڀن جو گُل
ڪِلو	وڏو ڪوڪو
ڪلواڙ	هڪ ذات
ڪلور	ڏاڍ ظلم، بي انصافي
ڪلوڙ	هڪ ذات
ڪله	گڏيل ڏينهن
ڪُلهو	ٻانهن جي پاڙ ۽ ڪنڌ کان مٿي وارو حصو
ڪُلهو ڪلهي سان ملائڻ	مددگار ٿي بيهڻ
ڪلهوڙا	هڪ ذات
ڪلي	اڻ ٽڙيل گُل
ڪُليات	هڪ ئي شاعر جي نظمن جو مجموعو
ڪليار	هڪ ذات
ڪلياڻ	سُک، شانتي، امن. هڪ راڳ، شاهه عبداللطيف ڀٽائيءَ جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو (سُر ڪلياڻ)
ڪليري	هڪ ذات
ڪليسا	عيسائين جي عبادتگاهه
ڪليڪٽر	ضلعي جو حاڪم، ضلعي جو وڏو

ڪليم الله	حضرت موسيٰ عليه السلام جو لقب، الله سان ڪلام ڪندڙ، الله سان ڳالهائيندڙ
ڪمتر	تمام گهٽ، ادنيٰ
ڪمزور	بي طاقت، گهٽ طاقت وارو، هيڻو، ضعيف
ڪمزوري	هيڻائي، ضعيفي
ڪمِي	گهٽتائي
ڪمُ	ڪارج، ڌنڌو، ڪِرت
ڪم جو	ڪم وارو، ڪتب ايندڙ، ڪم ايندڙ
ڪمدار	ڪم ڪندڙ، خدمتگار
ڪم ڪار	ٺهل ٽڪور، اٽي ويٽي
ڪمال	حيرت ۾ وجهندڙ ڪم، حيرت ناڪ
ڪمانڊر	فوج جو وڏو آفيسر، سپهه سالار
ڪمان	اڌ گول
ڪمائڻ	ڪم ڪرڻ، ڌنڌو ڪرڻ
ڪمائي	پيدائش، محنت جو اجورو
ڪمبل	اوني لوئي
ڪمپائونڊر	دواسان اسپتال ۾ دوا ڏيندڙ
ڪمپني	ساٿ، جماعت، ٽولي، سنگت
ڪمخواب	ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم
ڪمرو	ڪوٺي، صُفو
ڪمڪ	مددي فوج، مددي لشڪر
ڪمند	هڪ فصل، مٺي رس وارو ڳنو جنهن مان کنڊ به تيار ڪئي ويندي آهي.
ڪمِي	ڪم ڪندڙ پورهيت
ڪمهلو	بي وقتو
ڪمي	ڪوت، گهٽتائي
ڪُمِي	ڪڇونءَ جو هڪ قسم پاڻيءَ جو جانور

ڪُميت	گھوڙي جو هڪ قسم
ڳَن	ڪنهن
ڳَنُ	ہڏن جو هڪ عضوو، جمع ڳَنَ
ڳَن چير	جوڳي فقيرن جو هڪ قسم، جن جا ڳن چيريل هوندا آهن.
ڳَن ڏرڻ	غور سان ٻڌڻ، ڌيان ڏيڻ
ڳَن ڦاڙ	هندو فقيرن جو هڪ قسم
ڪِنِ	ڪيترن
ڪِنُ	ڪچرو، گند
ڳُنِ	ڪپڙي يا چمڙي رڱڻ جو وڏو ڳُونر
ڳُنُ	سمنڊ يا درياهَ ۾ پاڻيءَ جو اونهو هنڌ، جتي پاڻي چڪر ڪائيندو يعني گول ڦرندو آهي
ڪنارو	ڪپ، پاسو پٽي جي حاشي طرف
ڪنانِسرا	هڪ ذات
ڪنان	ڪان، وٽان، پاسي کان
ڪنايو	اهڃاڻ، علامت، ڳُجهي ڳالهه
ڳُنپ	پاڻيءَ جو تلاءُ، ڳُنُ
ڪمبل	ڪٿو اوني لوئي، اوني شال
ڪنبڻ	ڏڪڻُ ڏڏڻ، ٿرڪڻ
ڪنبڻي	ڏڪڻي
ڪنِيار	هڪ ذات
ڪنِيار	مٽيءَ جا ٿانوَ ٺاهيندڙ
ڪُنير	هڪ ذات
ڪُنير	مٽيءَ جا ٿانوَ ٺاهيندڙ
ڪنجرو	ڳھگھرو ڀرت ڀريل ڪپڙو
ڪنجوس	بخيل، ڇڪو
ڪنجوسي	بخيلي، ڇڪائي

ڳنجڻ	ويڙهڻ، ته ڪرڻ
ڳنجي	چابي
ڪنجهڻ	ڪنهن تڪليف سبب آهستي دانهون ڪرڻ
ڪِنجهه	ڪنهن تڪليف سبب آهستي نڪتل دانهن
ڳنڌ	مورک، بيوقوف، گهٽ عقل وارو
ڳنڌ ذهن	گهٽ عقل وارو
ڳنڌڻ	نچ سون
ڪندورو	مانيءَ جو ڪپڙو
ڪنڌِ	ڪنارو پاسو طرف
ڪنڌ	انساني عضوي جو نالو ڳچيءَ جو پٺيون پاسو
ڪنڌ پر ڪِلو	مغروري، وڏائي، سرڪشي
ڪنڌار	دلير، بهادر، ڪونڌر
ڪنڌو	ڪنڌ جو حصو پاسو ڪنارو
ڳنڌو ڏيڻ	ڳلهو ڏيڻ
ڳنڌِي	ڪنارو پاسو ڳپ
ڳنڀو	سيلهه وڻ جو قسم هڪ ٻوٽي جي سنهي ڇهنب واري ڪاٺي
ڳنڀِي	ڪنڀن واري وڻ جو هڪ قسم
ڪنڀيارو	هڪ شهر جو نالو
ڳنڀ	ٻن پاسن يا ٻن ليڪن جي ميلاپ وارو هنڌ
ڳنڀائتو	ڳنڀ وارو پاسيرو
ڳنڀائين ماپ	ڳنڀ جي ماپ
ڳنڀ ڳڙڇ	هر طرف، هر پاسي، چوطرف، جتي ڪٿي
ڳنڀ ماپ	ڪنڀن ماپڻ جي هڪ اوزار جو نالو
ڳنڀ	دروازي جو ڳڙو
ڳنڀي	گول رويل سڱن واري مينهن
ڳنڊي	مڇي قاسائڻ جو اوزار

ڳنڍي — ڳول ورڻل سڳن واري مينهن
ڳنري — شهر جو نالو
ڪنڪري — ننڍڙيون پٿريون
ڪنگ — پاڻيءَ جو هڪ پکي
ڪنگال — شخص غريب، مفلس
ڪنگڻ — هٿ جي زيور جو هڪ قسم هٿ جي چوڙي
ڪنو — خراب، گندو بيڪار
ڳنو — وڏو ديڳڙو
ڪنواٽ — ٻن سالن جي عمر وارو اُٺ مثال: پوڙهو اُٺ ٻه ڪنوات لهي.
ڳنوار — تازي شادي ڪيل عورت
ڪنوارو — اڻ پرڻيل (مرد لاءِ)
ڪنواري — اڻ پرڻيل (عورت لاءِ)
ڪنواريتا — ڪنوار جا مائٽ
ڪنول — پبڻ جو گل جيڪو پاڻيءَ ۾ ٿئي، نيلوفر
ڪنهن — ڪو ڪير، ڪهڙو
ڪني — خراب، گندي بڇڙي
ڳني — ڀاڄي وغيره رڌڻ لاءِ ديڳڙي
ڪنيت — ذات، پاڙو قبيلو
ڪڻ — ان وغيره جو داڻو
ڪڻجي — ننڍي لوهه جي ٿهيل ٿئي
ڪڻڪ — اناج جو هڪ قسم
ڪڻڪ رنگو — سانورو
ڪرتا — شاعري ۾ بيت بازي
ڪرتاهه — ڪم چور، ڪوتاهي ڪندڙ
ڪرتاهي — گهٽتائي، ڪمي، اڻاٺ
ڪرتار — تپيدار جو پٽيوالو

ڪوٽڙي	شهر جو نالو جيڪو سنڌو نديءَ جي ڪپ تي آباد آهي.
ڪوٺڻ	دعوت ڏيڻ، سڏ ڪرڻ، سڏڻ
ڪوٺائڻ	گهرائڻ
ڪوٺي	ننڍو ڪمرو
ڪوپر	ڌاتوءَ جو هڪ قسم (Copper)
ڪوجهو	بي ڊولو، خراب شڪل وارو
ڪوجهائي	گهٽتائي، خرابي، عيب
ڪوچ	ويهڻ لاءِ نرم گدي واري ڪرسي
ڪوچڙا	خانه بدوش قوم
ڪوڏ	محبت، پيار، چاهه، خوشي، شوق
ڪوڏ	سامونڊي جيت جو هڪ قسم
ڪوڏار، ڪوڏر	زمين کوٽڻ لاءِ ڪلهاڙيءَ جي ڳن سان لوهه جو هڪ اوزار
ڪوڏي ڪوڏي	راند جو هڪ قسم
ڪوڏيو	شوقين، خوش
ڪورٽ	عدالت، انصاف جي جاءِ
ڪورڪو	ڪورين جو
ڪورنگي	ڪراچي شهر جي هڪ علائقي جو نالو
ڪورڻ	ڇلڻ، ڪرڙڻ، لسو ڪرڻ
ڪورو	پاڪ، صاف، اڇو
ڪورو ڪاغذ	صاف ڪاغذ، جنهن تي ڪا به لکت وغيره نه هجي، اڇو ڪاغذ
ڪوري	ڪپڙا اُڻندڙ الت جو ڪم ڪندڙ
ڪوريجا	هڪ ذات
ڪُوڙ	ٺڳي، ويساهه گهاتي، بي بنياد ڳالهه
ڪُوڙو	ڪوڙ ڳالهائيندڙ

ڪوڙڪي	پکين کي ڦاسائڻ جو اوزار، جيڪو ميڻهن جي سڱن مان ٺاهيو ويندو آهي.
ڳوڙڻ	صافي ڏيڻ، حجامت ٺاهڻ
ڪوڙائڻ	وارن جي صفائي ڪرائڻ
ڪوڙو	ٻاڙو ڳڙو تکو
ڪوڙاڻ	ٽڪاڻ
ڪوڙهه	بيماريءَ جو هڪ قسم جنهن جي ڪري بدن تي اڇا داغ ٿيو پون.
ڪوڙي	ويهن شين جو مجموعو، ويهه شيون
ڪوڙين	ڪروڙين، تمام گهڻا، بيشمار
ڳوڙو	پاڻيءَ لاءِ ٺڪر جو ٿانءُ، ڳُهگهي
ڪوس	رتو ڇاڻ، قتل عام
ڪوس گهر	جانورن کي حلال ڪرڻ جي جاءِ
ڪوسو	گرم، تپيل
ڪوسو واءُ نه لڳڻ	ڪابه تڪليف نه اچڻ، ڪو رنج نه پهچڻ، ڪا تڪليف نه ٿيڻ
ڪوسي ٿڌي	سردي گرمي، ڏک سک
ڪوش	لفظن جو خزانو، لُغت
ڪوشش	جاکوڙ، سعيو، جدوجهد
ڪوفو	عراق جي هڪ شهر جو نالو
ڪوفي	ڪوفي شهر جا رهاڪو
ڪوڪ	وڏي هڪ قسم جو آواز، ريل جي هارن جو آواز، سيٽي
ڪوڪڙي	ڪکڙين جو واپاري
ڪوڪڻ	دانهون ڪرڻ
ڪوڪو	نڪ ۾ پائڻ جو زيور
ڳوڪو	ڦيري جو آواز

ڪوڪي	گيهه ۾ پڪل ڳُلهي تندي ماني
ڪِول	ڪِولي
ڪولاچي	هڪ ذات
ڳولو	آچار رکڻ لاءِ چيني جي برتن جو هڪ قسم
ڪولهي	هندن جي هڪ ذات
ڪومائجڻ	سسڻ، سُڪڻ
ڪومل	نازڪ
ڪوهَر	چِٺا يا ٻاجهري (رڏل)
ڪوهستان	جابلو علائقو
ڪوهستاني	جابلو ماڻهو
ڪوهه طور	هڪ جبل جو نالو جتي الله تعاليٰ حضرت موسيٰ عليه السلام کي پنهنجو جلوو ڏيکاريو هو.
ڪوهه نُور	هڪ هيري جو نالو
ڪوهيار	سپرين، پرين، دوست
ڪوهياري	جابلو هڪ راڳڻيءَ جو نالو شاهه سائينءَ جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو (سُر ڪوهياري).
ڪوهيڙو	ڏُنڌ، جيڪا ٿڌ سبب ٿيندي آهي
ڪوئلو	اڱر، سڙيل ڪاٺي، زمين مان نڪتل هڪ معدني شيءِ
ڳوڻو	ڇٽن تنگن وارو هڪ جانور، مؤنث ڳُئي
ڳوي	بيت چوندڙ شاعر
ڪويل، ڪوئل	پکيءَ جو هڪ قسم
ڪِها	ڪهڙا
ڪهاڙو	ڪاٺين چيرڻ لاءِ هڪ لوهه جو اوزار
ڪهاڻي	آکاڻي، ڳالهه، قصو
ڳهائڻ	حلال ڪرائڻ، ڳهڻ جو ڪم ڪنهن ٻئي کان ڪرائڻ، ذبح ڪرائڻ، ڪُس ڪرائڻ

ڪرنار	ٺڪر جو ڪُنن سان وڏو ۽ تراڪڙو ناد، جنهن ۾ چوپائي مال کي چارو وغيره ڏبو آهي.
ڪونج	ڏکڻي ڳچيءَ سان هڪ خوبصورت جابلو پکي
ڪونجار	ڪوئل جي بولي
ڪوندر	پهلوان، سورهيه، نوجوان
ڳوندو	ٺڪر جو ٺهيل اونهو ۽ کهرو ٿانءُ
ڪوندي	ٺڪر جو ٺهيل تراڪڙو ناد يا ٿانءُ، جنهن ۾ گل ٻوٽا رکيا آهن.
ڪونر	چوپائي مال کي چاري ڏيڻ لاءِ ٺڪر جي ڪونڊي
ڪوڙرو	ٺڪر جو لوٽو
ڪونٿرو	نرم
ڳون ڳون	تنڊي دڳتي جو آواز
ڪونهاٽ	اَٽ جو ڏومو
ڪونهٽ	پاڙو مينهن جو ڦڙ
ڪره	جبل
ڪوه	ٻن ميلن جو مفاصلو
ڪهڙو	ڪهڙي قسم جي ڪهڙي نموني جي سوال پڇڻ جو لفظ
ڪهڪشان	آسمان ۾ سنهڙن ۽ ننڍڙن تارن جي قطار
ڳهل	رحم، تياس
ڳهنگ	پاڻيءَ جي پکيءَ جو هڪ قسم
ڳهڻ	مارڻ، ودڻ ذبح ڪرڻ
کِهر	ڪير، ڪهڙو
ڳهي	بوٽ ٻڌڻ لاءِ مضبوط ڏاڳو
ڪِهين	ڪنهن طرح، ڪهڙيءَ ريت
ڪِتاءَ	ڪتان
ڪنڪان	ڳهڙي جو هڪ قسم

ڪِٿَنِ — ڪهڙي طرح، ڪيئن
ڪڻنچي — ڪپڙي ڪترڻ جو اوزار
ڪٿين — ڳڻپ کان ٻاهر، ڪيترا ئي، گهڻا ئي، بيشمار
ڪِياڙي — ڳچيءَ جو پويون حصو
ڪيٻائڻ — ڏڪائڻ، لهرائڻ، ڏڄڻ
ڪيٻائيندي — ڏڄندي، ڏڪائيندي
ڪيترو؟ — گهڻو
ڪيٽي بندر — سنڌو درياهه تي هڪ بندر
ڪيچ — بيشمار، تمام گهڻا
ڪيچُ — هڪ شهر جو نالو
ڪيڏارو — جنگ، ماتم، شاهه ڀٽائيءَ جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو جيڪو حضرت امام حسين عليه السلام جي شهادت جي باري ۾ چيل آهي
ڪيڏانهن — ڪهڙي طرف
ڪير — ڪهڙو ڪهڙو
ڪيرائڻ — اڇلائڻ، ڦِٽو ڪرڻ
ڪيري — سڙيل اگرن جي رَک
ڪِيريا — هڪ ذات
ڪيسين — ڪيتري وقت تائين، ڪهڙي جاءِ تائين
ڪيفُ — خُمار، مستي
ڪيفيت — حالت، حقيقت، صورتحال
ڪيڪان — تيز رفتار گهوڙي جو هڪ قسم
ڪيلو — ميوي جو هڪ قسم
ڪيمَ — نه
ڪيمپ — فوج جي رهڻ جو هنڌ.
ڪيمخاب — سون جي تارن سان اڻيل ريشمي قيمتي ڪپڙي جو هڪ قسم

ڪيمسٽري	علم ڪيميا
ڪيميا	جڙي ٻوٽين مان دوائون ٺاهڻ، مرڪب. ڪيمسٽري
ڪيمياگر	ڪيميائي شيون ٺاهيندڙ
ڪيميائي	ڪيميا سان تعلق رکندڙ ڪيميائي شين سان لاڳاپيل
ڪيميائي خاصيت	هترادو ٺاهيل دوائن جي خاصيت
ڪيميائي شيون	جڙي ٻوٽين مان ٺهيل شيون، گڏيل شيون
ڪيميائي عمل	دوائن جو اثر
ڪيميائي مساوات	ڪيميائي هڪ جهڙائي
ڪيميائي نشاني	دوائن جي سڃاڻپ
ڪينَ	ڪجهه بہ نہ
ڪينڪي	ڪي ڪين، ڪجهه بہ نہ
ڪينجهر	هڪ ڍنڍ جو نالو
ڪينو	ساڙ دشمني، عداوت، بُغض، ڪُپت
ڪيني وارو	ساڙ رکندڙ دشمن، حاسد، حسد ڪندڙ
ڪينٺارو	ڪيٺين ڪاڏل
ڪِينٺون	ننڍڙو جيت، سُرٽو
ڪيولي	ننڍڙي جيت جو هڪ قسم
ڪيهر	هڪ ذات
ڪيهر	ڪيں، ڪهڙو
ڪيهي	ڪهڙي ريت
ڪيئن	ڪهڙي رستي
ڪيوڙو	هڪ مشهور خوشبودار گُل

(ڪ)

ڪ	سنڌي الف – ب جو چاليھون نمبر اکر
ڪاٻڙ	ڪجيءَ جي وڻ يا ناريل جي وڻ ۾ ڄاريءَ وانگر پڙدو جنھن مان واڻ وغيره ٺاھيو ويندو آھي.
ڪاٻڙ	ڪاٻي ھٿ سان ڪم ڪندڙ
ڪاٻو	ڪٻو ڏاڍو
ڪاتو	سرڪاري محڪمي حساب ڪتاب
ڪاٽ	چوڙن جوڙيت ۾ ڪيل سوراخ
ڪاتي	واھ مان مٽي ڪڍڻ
ڪاچا	خشڪ ميوي جو ھڪ قسم
ڪاڄ	ڪاڌي خوراڪ
ڪاڌ	ڪاڌي قوت
ڪاڌ خوراڪ	ڪاڌي پيتي جون شيون
ڪاڌل	ڪاڄيل
ڪاڌو	خوراڪ، طعام
ڪاڙي	ديسي ٿلھو ڪپڙو
ڪاڏي	ڇاڙي
ڪاڙ	ڪپڙن صاف ڪرڻ جو مصالحو ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ اھو مصالحو جيڪو چوني وانگر ٿئي ٿو.
ڪاڙڪ	ڪٽل
ڪاڙڻ	خراب ڪرڻ
ڪارو	نمڪين، لوڻياٺو
ڪاڙو	نوڪرو
ڪاري	نوڪري
ڪاڙي	خليج، نار
ڪاڻُ	سڙڻ، پچڻ، جلڻ

وٽان منجهان، ٻئي طرفان

ڪانپاٺي — گلول جو هڪ قسم

کاڻ — زمين ۾ ڌاتو يا معدنيات ڪڍڻ وارو هنڌ

ڪاموڙي — محنتي، ڏٽ تي گذران ڪندڙ

کاهي — کڏ، خندق، بچاءَ لاءِ کنيل کڏ

ڪاٺڻ — ڳهڻ، وات ۾ چباڙي ڪنهن شيءِ يا ڪاڏي وغيره کي اندر ڪرڻ

کَتري — هڪ ذات، آرين جي چئن ذاتين مان ٻي نمبر تي ذات

ڪبڙ — وڻ جو هڪ قسم

ڪتوري — هڪ خوشبودار وکر، سرڪاڻ مشڪ، هرڻ جي ڏن مان نڪتل مادو

کَٽ — منجي کٽولو ويهڻ يا آرام ڪرڻ جي اُها شيءِ، جنهن کي چار پاوا، ٻه ٻانهون، هڪ سيراندي، هڪ پيراندي ٿئي ٿي اُها واڻ سان واڻيل هجي

کُٽائڻ — گهٽائڻ، ڏيوالو ڪڍڻ، نقصان ڪرڻ

کٽل — خالي، ڇڄو، غريب

ڪٽملڙو — مِناڻ ماڻ ٿيل مٺائي، کٽومٺو

کَٽڻ — سوڀ حاصل ڪرڻ، فتح حاصل ڪرڻ

کُٽڻ — گهٽ ٿيڻ

کٽهار — گل جو هڪ قسم

ڪٽو — ڪٽي ذائقي وارو

ڪٽياٺي — ڏرپياٺي

کپائڻ — خرچ ڪرڻ، وڃائڻ

کپت — کَهرج، کاپو

کَپر — زهريلي نانگ جو هڪ قسم

کپڻ — خرچ ٿيڻ، ڪم اچڻ

ڪجي — وڻ جو هڪ قسم

کجڻ — غائب ٿيڻ

ڪڇٽي	دال ۾ رڌل ڇلبو ٽُٺ
ڪَڏ	ڪاهي، هينانهين تي ڪرتيل ز...
ڪُڏ	جاءِ جي ڇت
ڪُر	چوپائي مال جو پير، سُنب
ڪُرڙي	لت
ڪُر ڪپيتو	ٽانئاٽو اونداهي ۾ چمڪندڙ ... ڪ قسم
ڪرل	دوا پيهڻ لاءِ هڪ ٿانءُ
ڪرل	هڪ ذات
ڪَرو	چوکو، عمدو، ايماندار
ڪروڙ	ديڳڙي يا ديڳ جي تري کي لڳل ڇانور
ڪَرِي	اناج جو گودام، ان جو پاندو
ڪَريل	ڦِتل، خراب تيل
ڪَڙ	تيلي ٻج جو ڦوڳ
ڪَڙڪو	آواز، ٺڪاءُ
ڪَڙو	اُپو
ڪَڙهه	نر ڪڪڙ جي پيرن جا ٽڪا ننهن
ڪُڙِي	پير جو پوين پاسو
ڪُسرو	بنا ڏاڙهي ۽ مڇ جي
ڪِسڪڻ	پري ٿيڻ، ٿِرڪڻ، رڙهڻ
ڪسڪائڻ	سرڪائڻ
ڪَسڻ	جهٽ وجهڻ، زبردستي وٺڻ
ڪڪر	زهريلي جيت جو هڪ قسم
ڪڪو	مڇيءَ جو هڪ قسم
ڪڪي	ناج جو هڪ قسم جنهن ۾ خاص قسم جو هڪ آواز ڪيل جي ٿو
ڪَلِ	بلن جي مٿين چمڙي
ڪِلَ	ٺهڪ، ٺوڪ
ڪِل خوشي	پوڳ، چرچو

ڪلڪو	ٿهڪڙو پوڳ چرچو
ڪِلائڻ	ٿهڪ ڏيارڻ
ڪلائيندڙ	ٻئي کي خوشيءَ ۾ آڻي ٿهڪ ڏياريندڙ خوش طبيعت، ڪل مُک
ڪِلڻ	ٿهڪ ڏيڻ، خوش ٿيڻ
ڪُلڻ	ٽِڙڻ، ظاهر ٿيڻ، آزاد ٿيڻ
ڪَلِي	پاڻيءَ جي ساندريءَ جيڪا حلال جانور جي ڪل مان نهيل هوندي آهي.
ڪَنُ	ٽُڪَرُ، ڪنهن شيءِ جو چوٿون حصو (1/4)
ڪَنبُ	ڇُڙ، پَڪُ، جيڪو پکيءَ کي اڏامڻ ۾ مدد ڪري ٿو
ڪُنبُ	ڪتيءَ جو ڪپڙن ڌوئڻ لاءِ ڪوروياٿانءَ
ڪُنڀات	چنڊ جي روشني
ڪُنڀات	هڪ راڳ جو نالو شاهه ڀٽائيءَ جي رسالي ۾ هڪ سُر جو نالو (سر ڪنڀات).
ڪَنيڻ	زوري ڪٽڻ
ڪنيي	مينهن وسڻ کان پوءِ وارياسي زمين ۾ پيدا ٿيندڙ هڪ ٻوٽي جيڪو ڀاڄيءَ طور به کتب اچي ٿو.
ڪنڊو	اوڌر جو حساب ڪتاب، ڏيتي ليتي
ڪنڊ	ڪمند مان نڪتل مٺي رس
ڪنڊُ	دنيا جي ستن حصن مان هڪ حصو يا پاڱو
ڪنڊر	ويران ٿيل علائقو ڦٽل شهر
ڪنڊيرڻ	الڳ الڳ ڪرڻ، جدا جدا ڪرڻ، ڇڙوڇڙ ڪرڻ
ڪنگهار	بهادر سورهيه هڪ راجا جو نالو
ڪَنگهه	بيماريءَ جو هڪ قسم
ڪِنوڻ	وڄ، چمڪاٽ، آسماني بجلي
ڪَنهڻ	رهڙڻ، رهڙون پائڻ
ڪَٽڻ	مٿي ڪرڻ
ڪوٽ	گهٽتائي، اوڻائي

کوٽڻ	کاٽي ڪرڻ، کڏ ڪرڻ
ڪوپرو	ناريل
ڪوپري	مٽي جو ھڏو
ڪوپو	ڪوڏي جهڙي سخت شيءِ، ناريل جي کل جيڪا تمام سخت ٿئي ٿي
کوجا	هڪ ذات
کوجنا	ڳولھا، پڇا ڳاڇا
کُورو	ميرن پچائڻ جو ٿلهو
کوري	ٻڍي، آوي
کوڙ	تمام گهڻو بي انداز
کوڙڻ	ٻيهارڻ، ڄمائڻ، کڙو ڪرڻ
کوڙو	ضرب جو نقشو حسابن جي جدول
کوڙو	ڏنگ
کوسا	هڪ ذات
کوکر	هڪ ذات
کوکو	خالي پيتي
کولائڻ	ظاهر ڪرائڻ، کولڻ جو ڪم ڪنهن ٻئي کان ڪرائڻ
کولڻ	اکيلڻ، ظاهر ڪرڻ، ڇوڙڻ
کوهُ	زمين اندر پاڻيءَ لاءِ کوٽيل اونهي کڏ، جنهن کي سرن سان اوساري پڪو ڪيو ويندو آهي
کُهاوڙ	هڪ ذات
کُهرو	هيٺ مٿي، ڏڏريل، جيڪو لسو نه هجي
کُهڙا	هڪ ذات
کهڙو	هڪ ذات، کُهڙا ذات جو
کُهنبو	ڳاڙهي ڪپڙي جو قسم
کهنباٽي	ڪپڙو رنگيندڙ
کي	لاءِ، واسطي، تائين، ڏانهن
کيبر	هڪ ذات

کيت	ٻني، پوک، زمين
کيتي	ٻني ٻارو، پوکي، آبادي
کيٽ	ٻنيءَ جو اُهو ڀاڱو جيڪو پوک هيٺ هجي.
کيٽو	شرارت، بڇڙائي، ڦڏو
کيڀ	خُمار اکين تي ننڊ جو خُمار
کيدو	پکيءَ جو هڪ قسم جيڪو ٻلبل جهڙو هوندو آهي.
کيڏڻ	راند ڪرڻ
کيڏ	راند، کيل
کيڏائڻ	راند ڪرائڻ
کيڙ	چوپائي مال جي ٿڃ
کير پيڙو	کير مان ٺهيل مٺائيءَ جو هڪ قسم
کير ڏهڻ	ڏهائي ڪرڻ
کيرٿر	صوبي سنڌ جي اولهندي پاسي وارن جبلن جي قطار
کيرو	کير پياڪ
کيرو	ونگو
کيرو ڇلو	اُهو پلو جنهن ۾ آني نه هجي.
کيرولي	ميويدار وڻ جو هڪ قسم
کيڙڻ	زمين کي هر ڏيڻ
کيڙي	ڪاهيل زمين، کيڙيل زمين جا نڪتل پٽر
کيس	ٿلهي چادر جو هڪ قسم
کيڪار	ڀليڪار، آجيان
کيڪارڻ	ڀليڪار ڪرڻ، آجيان ڪرڻ
کيڪڙو	پاڻيءَ جي جيت جو هڪ قسم، ٿر ۾ هڪ گاڏيءَ جي قسم کي به کيڪڙو چوڻ.
کيل	راند، تماشو
کينءَ	خير، سلامتي

(گ)

گ: **سنڌي الف – ب جو ايڪيتاليهون نمبر اکر**

گابو: ڳئون جو نر ڦر

گابي: ڳئون جو مادي ڦر

گاج: گجگوڙ مينهن وسائيندڙ ڪڪرن جو آواز

گاد: هڪ ذات

گادي: تخت

گادي نشين: تخت تي ويٺل

گاديلو: کٽ يا پلنگ تي وڇائڻ لاءِ ڪپهه پيل رلهي، پٿراٽي، پٿرڻي

گاڏو گاڏي: ڦيٿن سان ٺهيل لوهه يا ڪاٺ جو ٺهيل جيڪو سواري يا بار ڍوئڻ جي ڪم اچي.

گاڏهي: هڪ ذات

گار: خراب لفظ، گٿو لفظ، ڪچو ڳالهاءِ

گارڊ: پهريدار، حفاظت ڪندڙ محافظ، نگهبان، ريل جو محافظ، چوڪيدار، نگران

گارنٽي: ذميداري، ضمانت

گارو: ڀسايل مٽي، گپ، ڳاڙهو

گاسليٽ: زمين مان نڪتل گئس وارو تيل (گاسليٽ به معدني شين ۾ شامل آهي).

گانڌي: هندن جي هڪ ذات

گانگٽ: مڇي جو هڪ قسم

گانو: گيت، راڳ

گانءِ: ڳئون

گاھ: ڀَل، وقت، جاءِ، هنڌ

گاھُ	چوپائي مال جي کاڌ خوراڪ، چارو
ڳائتري	هندن جو ڌرمي گيت
گپچائي	هڪ ذات
گتل	ڳسيل، ڪُتل
گپ	آلي مٽي، چڪ
گج	پرت سان پريل چولي
گجر	زمين ۾ ٿيندڙ هڪ ڀاڄيءَ جو قسم
گجر	سهڻي عورت، حسين عورت
گجرات	هڪ شهر جو نالو
گجڻ	وڏو آواز ڪرڻ
گدا	خيرات، فقير، منگتو سوالي
گدائي	فقيري، خيرات
گدائي	سنڌ جي مشهور عوامي شاعر عبدالڪريم جو لقب (عبدالڪريم گدائي).
گدام	اناج رکڻ جي جاءِ، ان رکڻ جو ڀانڊو
گدامڙي	وڻ جو هڪ قسم
گِدرو	ميوي جو هڪ قسم، جيڪو ذائقي ۾ مٺو ٿيندو آهي ۽ اندر ٻج ٿيندا اٿس
گدڙ	هڪ جهنگلي جانور، مؤنث گدڙي
گدڙ ڀڀڪي	ظاهري دٻدٻو ظاهري رعب، کوکلو رعب تاب
گدِ گدِ	بيحد خوش، تمام گهڻو خوش
گدلو	ميرو، غليظ، ڪنو خراب، گندو، مٽيءَ وارو
گدلاڻ	ميراڻ، گندگي
گدو	پترٽي
گدوبندر	حيدرآباد ۾ سنڌو درياءَ جو قديم بندر جيڪو ديوان گدومل جي نالي پٺيان مشهور ٿيو پر هينئر اتي ماڻهن جي وندر ۽ تفريح لاءِ هڪ پارڪ ٺاهيو

	ويو آهي. 2010ع ۾ درياءَ ۾ آيل اُٿل سبب اهو سڄو پارڪ پاڻيءَ هيٺ اچي ويو هو.
گڏ	ساڻ، گڏو
گُڏ	فصل مان ڪڍيل بيڪار گاهه
گُڏ ڪرڻ	پوکن مان بيڪار گاهه ڪيڻ
گڏجڻ	ملڻ رلجڻ، گڏو ٿيڻ، ساڻ ٿيڻ
گڏجاڻي	ملاقات، ميل ميلاپ
گڏڻ	جمع ڪرڻ، وڌائڻ، ڳنڍڻ
گُڏڻ	فصل مان بيڪار گاهه ڪيڻ
گُڏو	ٻارن جو کيڏڻ لاءِ پتلي وانگر ٺهيل رانديڪي جو هڪ قسم، مؤنث گُڏي
گڏهه	بار ڍوئيندڙ جانور جو هڪ قسم، مؤنث گڏهه
گڏيل	مليل، جوڙ ڪيل
گڏيل	ھن يا ھن کان وڌيڪ جوڙن وارو حساب
گڏيل وياج	وياج تي وياج
گذارش	عرض، درخواست
گذارڻ	پورو ڪرڻ، ڪاٽڻ، بسر ڪرڻ، رهڻ، لنگهائڻ
گذر	جياپو، گذر سفر
گُذر	رستو، واٽ
گذران	جياپو، پيٽ قوت، گذارو
گذريل	گذري ويل، سرڪيل، پويون
گردوارو	مندر، ٽڪاڻو
گراٽ	چيچ ۽ آڱوٺي جي وچ وارو مفاصلو
گِراف	چوکڙيون نڪتل پنو
گِراهڪ	خريدار
گرامر	اُهو علم جنهن سان ڪنهن ٻوليءَ کي صحيح طرح سان لکي، پڙهي ۽ سمجهي سگهجي.

گِرامي	بزرگ، پيارو، ناليوارو
گرانٽ	چيچ ۽ آڱوٺي جي وچ وارو مفاصلو
گرڀ	حمل، اُميدواري
گرجا گهر	ديول، چرچ
گرد آب	پاڻيءَ جو چڪر، ڪُن
گردش	ڦيرو، زماني جي اٿل پٿل، زماني جو ڦيرو، وقت جي تبديلي.
گردش محور	ڌرتيءَ جو وچون خيالي مرڪز
گُرڙي	وات ۾ پاڻي وجهي گُڙ گُڙ ڪري ٻاهر ڪڍڻ.
گُرز	ڀالو هڪ جنگي اوزار
گرفت	پڪڙڻ، جهلڻ
گرفتار	پڪڙي آڻڻ، پڪڙيل، جهليل، قيد
گرفتاري	قيد، پڪڙ
گُرگ	هڪ جهنگلي جانور
گرگ	ٽڳ
گِرگهلو	ويڪرو، موڪرو ڍلو
گِرگهلي	ويڪري، موڪري، ڍلي
گرم	تپيل، جوش آيل
گرمجوشي	اُتساهه، چاهه، جوش
گرمي	تپش، جوش
گرمي سردي سِر تي سهڻ	ڏک سُک ۾ صبر ڪرڻ
گرمٽ	واڍڪي اوزار جو نالو
گرمکي	هندن جي ڌرمي ٻولي
گرنار	ڀارت ۾ هڪ شهر ۽ قلعي جو نالو
گِرنٿ	سِکن جو مذهبي ڪتاب
گُرو	هندن جو مُرشد، هدايت ڪندڙ

گِروڙي	هڪ ذات
گروهه	جماعت، ٽولو
گِروي	ورتل پئسن تي ڪا رکيل شيءِ
گِروي رکڻ	عيوضي ۾ رکڻ، بدلي ۾ رکڻ
گِرهه	وات ۾ وڌل مانيءَ جو ٽڪر
گِرهه	آسماني تارو، آسماني ستارن مان اهو ستارو جهڪو سج جي چوڌاري ڦري
گِرهڻ	سج ۽ چنڊ تي ڌرتي جو پاڇو
گڙٻڙ	اٿل پٿل، خرابي، گوڙ گهمسان
گُڙدو	ٻڪي، انساني جسم اندر هڪ عضوي جو نالو
گرڪڻ	پاڻيءَ جو زور سان وهڻ، پاڻيءَ جو وڏي آواز سان وهڻ
گڙنڪ	وڏو، زبردست، تمام وڏو
گز	ٽن فوٽن جي ماپ (36 انچ) ماپ ڪرڻ جي لوهي سيخ
گذرگاهه	سڙڪ، لنگهه، رستو، واٽ
گزيٽ	سرڪار جو نڪتل اهو حڪمنامو جنهن ۾ عملدارن جون بدليون، مقرريون، شاگردن جي امتحان جا نتيجا يا ٻيون خبرون ڇپيل هجن، سرڪاري خبرن جو ڪاغذ يا اخبار سرڪاري ڇپيل ڪتاب.
گس	لنگهه، رستو، راهه، واٽ
گسائڻ	رڳڙڻ، گهٽڻ، رهڙڻ
گُسائڻ	ٽٽائڻ، غير حاضر رهڻ
گُسائين	سنت، سنياسي، سادو
گُستاخ	بي ادب، بي حيا
گستاخي	بي ادبي، بي حيائي

گِسڪڻ	ترڪڻ، ڪِسڪڻ
گسڻ	رڳڙجڻ
گشت	گھمڻ، ڊوڙ، تفريح، شدّ سماءُ
گفتار	گفتگو، ڳالھ ٻولھ
گفتگو	ڳالھ ٻولھ، ڳالھائڻ
گفتو	ڳالھ، نُڪتو
گگدام	بي زبان، گونگو
گُگرُ	هڪ وڻ جي ڪُونر جو قسم
گگر	اُڀ، آسمان، آڪاش
گگھو	وڏو پھراڻ
گُگھي	پاڻي پرڻ لاءِ ٺِڪر جو ٿانءُ، صراحي
گُلُ	ڪنھن ٻوٽي جو هڪ قسم
گلبدن	گل جھڙو بدن
گُل برگ	گلاب جي گل جي پنکڙي
گل بڪاولي	اڇي رنگ جو هڪ عمدو رنگ
گُلبوءِ	گل جي بوءِ، گل جي سُرھاڻ
گل بھار	گل جو هڪ قسم
گل پوش	گل جو ڍڪُ
گُلدان	گلن رکڻ جو ٿانءُ
گل داٺودي	گل جو هڪ قسم ـ
گلدستو	گلن جو مجموعو، گلن جو ڇُڳو
گُلزار	گلن سان ڀريل، باغ، باغيچو، سرسبز
گُلزاري	ساوڪ ئي ساوڪ، گُلڪاري
گل زعفران	گل جو هڪ قسم
گلستان	گلن جي جاءِ، باغ، باغيچو
گل شڪر	گلن جا پن ۽ کنڊ ملايل هڪ مرڪب، گلقند
گُل صنوبر	گل جو هڪ قسم

گلقند	گلاب جي گلن جو ٺهيل مِٺو مرڪب
گلڪاري	باغ ۾ گلن جو ڇهڇٽو باغ ۾ قسمين قسمين گلن جو هئڻ
گل گلاب	گلاب جو گل
گل لالا	گل جو هڪ قسم جيڪو رنگ جو ڳاڙهو ٿئي ٿو.
گل نيلوفر	گل جو هڪ قسم
گل ياسمين	گل جو هڪ قسم
گِلا	غيبت، چغلي
گِلا خور	گِلا ڪندڙ
گلاس	پاڻي پيئڻ جو ٿانءُ
گلي	نيرو رنگ
گُليل	ڪانياٽي
گُم	غائب، لِڪل، ڳجهو
گمان	شڪ
گمبٽ	شهر جو نالو
گمراهه	رستي تان هٽيل، ڀٽڪيل، مذهب کان ڦريل
گمراهي	ڀُل، بيوقوفي، بي ديني
گمنام	اڻ واقف، نامعلوم، لِڪل
گُناهه	پاپ، ڏوهه، قصور، خطا
گنهگار	ڏوهي، پاپي
گنبذ	ڦُبو
گنج	ڍڳ، ڍڳ، ڪوڙ انبار
گنجائش	ضرورت
گنجي	قميص جي اندران پائڻ لاءِ ننڍي چولي
گند	ڪچرو
گندگي	گدلاڻ، ميراڻ
گندو	خراب، گدلو، ميرو، غليظ

گندي	خراب، بڇڙي، ڪني، غليظ
گندرف	معدني شيء جيڪا پارڻ وغيره جي ڪم اچي
گندرو	مهاڻو ملاح
گندرا	هڪ ذات
گندري	ٿهاڻي
گندڻ	سڇيءَ جو قسم
گنگا	هندوستان جي هڪ نديءَ جو نالو
گنوائڻ	وڃائڻ، ضايع ڪرڻ
گنوائين	وڃائين، ضايع ڪرين، لُٽائين
گنهگار	ڏوهي، پاپي، قصوروار
گڻ	خاصيت، اخلاص، خصلت
گٺگ	دغاباز، وڏو هوشيار، چالاڪ
گوادر	بلوچستان صوبي ۾ هڪ سامونڊي بندر
گوار	ٻوٽي جون ڦريون، جيڪي رڌي کائيبون آهن.
گواهه	شاهد، گواهي ڏيندڙ شاهدي ڏيندڙ
گواهي	شاهدي، تصديق، ثابتي
گوبر	چوپائي مال جو ڇيڻو
گوبي	سبزيءَ جو قسم، گوبيءَ جا ٻه قسم ٿيندا آهن، پر ٻـ قسم تہ عام آهن: گل گوبي ۽ بند گوبي
گوتم	ٻڌمت جي ڌرم جو بنياد وجهندڙ
گوٽناٽ	ٽارڻ، ٽٽائڻ، جند ڇڏائڻ
گوپانگ	هڪ ذات
گوج	مڇيءَ جو قسم
گود	جهولي، هنج
گوڏڙي	ڇتيون لڱل ٻهراڻ جيڪو اڪثر فقير پهرينندا آهن.
گودي	جهازن جي بيهڻ جي جاءِ، سامان وغيره رکڻ جي جاءِ

گوڏ	گوڏن تائين پهچڻ جو ڪپڙو
گوڏا کوڙڻ	ماري ميجائڻ
گور	قبر، مزار، تربت
گورپٽ	قبر کوٽيندڙ هڪ جانور جو قسم
گورک	اعليٰ، وڏو، ڏکيو، مٿانهون، اُوچو
گورک	ضلعي دادو ۾ هڪ جبل جو نالو (گورک هل). گورک جبل تي هڪ تفريحي مقام
گورکنات	جوڳين جو وڏو گُرو
گورنر	صوبي جو حاڪم
گورنر جنرل	گورنرن جي مٿان مقرر ٿيل حاڪم
گورنمينٽ	حڪومتي، سرڪار
گورو	اڇو انگريز قوم جو هڪ فرد
گورو	اُٺ جو ٻچو
گورو	پينسل جي گهڙيل چهنب يا نب وغيره
گوڙُ	شورُ، هُلُ
گوسائين	سنت، فقير
گوسڙو	ڳُسائيندڙ
گوشت	ماس
گوشو	ڪنڊ، پاسو
گوشه نشين	اڪيلو اڪيلائي پسند
گوگڙو	سبزيءَ جو هڪ قسم
گول	گهيري جو اندريون حصو، ڦيرو
گولائون سطح	گولائيءَ وارو مٿاڇرو
گولائون مخروط	گولائين چوٽي
گولائي	ڦيرو، گولاڻ
گولائين ليڪ	گهيري واري ليڪ

گولائين ماپ	گول جي ماپ
گول مٿهن	ڦهڪو مٿهن، چنڊ جهڙو گول مٿهن
گولا	هڪ ذات
گولو	خدمت ڪندڙ ٻانهو غلام، گولا قوم جو فرد
گولي	شيهي مان ٺهيل گولي جيڪا پستول ۾ وجهبي آهي.
گولي	ٻانهي، نوڪرياڻي، خدمتگار
گوناگون	رنگين، قِسمين قِسمين
گونج	وڻ جا ڪچا پن
گوند	جابلو ڪونئر
گُوندر	غم، فڪر، ڳڻتي، ڏُک
گونگو	زبان کان معذور جيڪو ڳالهائي نہ سگهي. (گونگا انسانن ۾ بہ ٿين تہ جانورن ۾ بہ).
گون گون	نندي ٻار جو آواز غُون غُون
گوني	جاميٽريءَ جي علم ۾ ڪنڊ جو هڪ قسم
گوني ڪُنڊ	جاميٽريءَ ۾ نوي درجن جي هڪ ڪنڊ (°90) ▲
گوهر	سپ مان نڪتل موتي
گُوهو	ٿڻن مان نڪتل کير جي لاڙ
گوهي	گُهٽ، پنتي ڦري اچڻ، وڪڙ
گوهي	ڪن ٽار، سستي، گوتناٽ
گوءِ	بازي، شرط ڏاڪڻ ۾ گهوڙن جي ڊوڙ جو مقابلو
گهرو	اونهو، گهاٽو نزديڪ
گهراڻ	گهاٽاڻ، گهاٽائي
گهکر	رڳڙ، ڦهڪو
گِهلڻ	ڪاهڻ، ڇڪڻ، ريڙهڻ
گؤسالا	ڏڳين جي ٻيهڻ جي جاءِ
گؤنج	وڻ جا ڦٽيل تازا ڪچڙا پَنَ

گيارس	چنڊ جي يارهين تاريخ، جنهن تي مندو گوشت ۽ مڇي يا ٻيو ماس ڪون کائين.
گيان	علم، ڄاڻ، سمجهه، علم معرفت
گياني	پڙهيل لکيل، فاضل، عارف، عالم
گيت	راڳ، تعريف وارو بيت
گيتلو	جُتي
گيدي	ڀڄڻو، ڪانئر، ٻزدل
گيچڻ	چاٽي
گيرب	مغروري، وڏائي، فخر، ناز
گيڙو	ڳاڙهي مٽي، صوفين ۽ سنياسين جي پهراڻ جو هڪ قسم جيڪو ڳاڙهاڻ مائل ٿئي ٿو (نارنگي رنگ سان ملندڙ جلندڙ)
گيندو	جانور جو هڪ قسم
گيندو	گل جو هڪ قسم، جيڪو پيلي يعني زرد رنگ جو ٿئي
گيسو	زُلف، لٽ
گِيسي ڪرڻ	توبهه ڪرڻ
گيلان	هڪ شهر جو نالو جيڪو عراق ۾ آهي. حضرت شيخ عبدالقادر جيلانيؒ جي ڄمڻ جو شهر. نوٽ: گيلان بغداد شهر جي ويجهو آهي.
گيلاني	گيلان جو رهاڪو
گيلاني	هڪ ذات
گيلري	گهر ۾ ويهڻ ۽ لنگهڻ جي جاءِ
گيلن	پاڻياٺي شين جي ماپ، جيڪا 277 ڪعب انچن جي ٿيندي آهي. ۽ سير ڏهن ڇٽانگن جو هڪ ماپو.
گيھ	ستُپ

(ڳ)

ڳ	**سنڌي الف - ب جو ٻائيتاليھون نمبر اکر**
ڳاٽ	ڳانو ڳچي، ڪنڌ. ڪَرُ
ڳاچ	گيت. ڳيچ
ڳاتي ڀڳا خرچ	تمام گھڻا خرچ
ڳار	حل ٿيل، مٽيءَ وانگر ڳريل (پاڻيءَ ۾)
ڳاراچو	ڳالھيون ٻولھيون، حال احوال، خوشيءَ جي محفل
ڳارو	ڳرڻ، زاري، روئڻ
ڳارائڻ	ٻٽي ڪان راڳ چورائڻ
ڳارَڻ	پگھارڻ رجائڻ
ڳاڙڻ	وھائي ڪيرڻ
ڳاڙ	ڳڙيءَ وسي
ڳاڙھ	لعلائي
ڳاڙھو	ھڪ رنگ جو نالو
ڳاڙھاڻ	ڳاڙھي رنگ جھڙو لالاڻ
ڳاڙھيرو	ڳاڙھاڻ مال
ڳاگا	جبل جا وڻ ۽ ميوا. ڳاگي وڻ جو ڦلُ
ڳالھ	ماجرا، بيان، گفتگو
ڳالھ ٻولھ	گفتگو، ڳالھيون
ڳالھ رکڻ	چيو مڃڻ، راز ۾ رکڻ
ڳالھين جو ڳھير	گھڻيون ڳالھيون ڪندڙ
ڳالھائڻ	گفتگو ڪرڻ
ڳالھاءِ	گفتگو ڪر
ڳانڍاپو	واسطو تعلق، جوڙ
ڳانو	اُن جو ٺھيل ڌاڳو ڦندڻ، ڳٽ، طوق، ريشمي يا سوٽي

	رنگين ڏوري، جيڪا اڪثر ڳچيءَ ۾ پاتي ويندي آهي، جمع ڳانا
ڳاني	ڪنهن پوک جي سنگ جو ميٺيون حصو طوطي جي ڳچيءَ ۾ جيڪو قدرتي ڳاڙهو پٽ ٿيندو آهي، تنهن کي به ڳاني چون.
ڳاهه	پرولي، علامت، اهڃاڻ، نشاني، ڳجهارت
ڳاهه	ڪاڏو، ڪاڄ
ڳاهڻ	صاف ڪرڻ، عذاب ۾ وجهڻ، ڏکيو ڪرڻ
ڳاهه ڪرڻ	هر هلائڻ، سنگن مٿان ڏڳا هلائي ان ڪيڻ، سٽڻ، ان کي تهن کان ڌار ڪرڻ
ڳاهون	ٻوليون، مٺيون ڳالهيون، راڳ، شعر
ڳائڻ	تنوارڻ، سُر ڪيڻ، راڳ ڪرڻ
ڳڻ ڳائڻ	ڪنهن جي تعريف ڪرڻ
ڳائڻو	راڳيندڙ
ڳائو	ڳئونءَ جو
ڳائو گوشت	ڳئون جو گوشت
ڳائو کير	ڳئونءَ جو کير
ڳائي نہ وائي	ساڳي
ڳڀرو	ڇوڪر، جوان، نينگر
ڳڀو	ٽُڪر
ڳت	ڇَڳ
ڳتِ	ڳالهه ٻولهه، ڳچا ڳاچا، خبر چار
ڳتڻ	ڳنڍيون ڏيڻ
ڳٽ	ڳچيءَ ۾ ٻڌل رسو
ڳٽو	ڳلُ، منهن جو حصو
ڳٽيون	هٿڪڙيون، قيدين جي ٻڌڻ جا رسا
ڳنڙي	ڊڙ، ڳنڍ

ڳجھ	ڏوڻ ڪاڻيندڙ مڪ پکيءَ جو قسم
ڳجھ	لِڪ، رازداري، پردو لڪل ڳالھ
ڳُجھ	چرخي جي وچ مان جيڪا ڪاني يا شيخ لنگھي ٿي
ڳجھارت	پرولي، اشارو ڳجھو سوال
ڳجھاندر	تمام اونھو راز، ڳجھو لڪل، مخفي
ڳجھو	لِڪل
ڳجرو	ڏڙ
ڳجڙي	ڪچهري، دربار
ڳچ	ٽُڪر، ٽُڪرو ماني يا ڪنھن شيءِ جو حصو
ڳچي	سپي
ڳچو	ڳچو
ڳڙ	ڳودو
ڳڙ	اندر ڳجھ ڳوھ، لِڪ ڇُپ ڀر
ڳڙدار	ڳروارو، ڳودي وارو
ڳرھڻ	حال بيان ڪرڻ، اورڻ، ڳالھيون ڪرڻ
ڳرڻ	رجڻ، ڳُرڻ، ڪمزور ٿيڻ
ڳرو	وزنائتو وزندار
ڳري	ڪمند يا ڪاني جي ٻن ڳنڍين جي وچ وارو حصو
ڳڙ	ڪمند جو ڪاڙهيل رس، ڀِناڻ
ڳڙداني	لاٽي (ڳڙ مان ٺهيل)
ڳڙکيون	دريون، سوراخ، ٽُنگ
ڳڙکائڻ	ڳِھي ڇڏڻ
ڳڙو	مينھن ۾ ڪِرندڙ برف جو ٽُڪر
ڳڙھ	قلعو ڪوٽ
ڳڙھي خيرو	ضلعي جيڪب آباد جو هڪ تعلقو
ڳڙي	گوشت جو ننڍو ٽڪر، بصر جي ڳڙي، ثوم جي ڳڙي
ڳل	ڳلو ڳچي

ڳلڦڙو	ڳلي هڪ بيماري
ڳلو	ڳچي
ڳلي ۾	ڳچيءَ ۾
ڳلي	گهٽي، ڪوچو
ڳنڊر	گاهه جو هڪ قسم
ڳنُ	مٿيون ڏستو
ڳنير	هڪ ذات
ڳنڌڻ	ٻوءِ وٺڻ، واس وٺڻ، سُگند وٺڻ، سنگهڻ، ڳولڻ
ڳنڍ	وڪڙ
ڳنڍڻ	جوڙڻ، ملائڻ، وڌائڻ، گڏ ڪرڻ
ڳنڍ ڪرڻ	ڳنڍ ۾ ٻڌڻ، وٺڻ، هٿ ڪرڻ
ڳنڍو	ڪنهن به شيءِ جو ٿلهو ٽڪرو
ڳنڍير	ڳاهه جو هڪ قسم
ڳنڍيري	چليل ڪمند جو ٽڪرو يا ڳنرو
ڳنڙ	سائي ڀاڄي جهڙو ساڳ ۽ پالڪ جو ڪچو گونچ
ڳنوار	ڳئون چاريندڙ اڻ پڙهيل
ڳنهڻ	خريد ڪرڻ، وٺڻ
ڳڻ ڪرڻ	فڪر ڪرڻ
ڳُڻ	خاصيت، عادت، لڇڻ
ڳڻ	احسان، ڀلائي، لياقت
ڳڻ ڳائڻ	ساراهه ڪرڻ
ڳڻائڻ	شمار ڪرائڻ، ڳڻپ ڪرائڻ
ڳڻت	ڳاڻيٽو
ڳڻتي	فڪر، اونو
ڳڻپ	ڳاڻيٽو شمار
ڳڻڻ	شمار ڪرڻ، حساب ڪرڻ
ڳوٺ	ٿورن ماڻهن جي آبادي وارو علائقو ضد شهر

ڳوناٺو	ڳوٺ جو رهاڪو
ڳوناٺي	ساڳئي ڳوٺ وارو
ڳوٺڙو	ننڍڙو ڳوٺ
ڳوريٽ	هڪ جهنگلي جانور جيڪو قبرن مان مُردا ڪوٽي کائيندو آهي.
ڳورڙ	هڪ ذات
ڳورڻ	ڳولڻ
ڳورو	ڳولا ڪندڙ
ڳورو	وزندار، گهڻي وزن وارو
ڳوري	گهڻي وزن واريءَ قبر، مصيبت
ڳوڙهو	مٽيءَ جو پنوڙو ڪنهن شيءِ جو گول ڳنڍيو
ڳوڙهو	لڙڪ، جمع لڙڪ
ڳوڙهو	اونهو، ويجهو لڪل، گهرائي سان، موڳو مت جو موڙهو بي انت
ڳهر	غفلت، نشو
ڳهر	سستي، غفلت، موڳائي، آس، آرس
ڳهڙ	وڏو ماٿو، شڪيو ماٿو
ڳولڻ	جاچڻ، ڳولا ڪرڻ، تلاش ڪرڻ
ڳولائڻ	ڳولا ڪرائڻ، تلاش ڪرائڻ
ڳوله	جاچ، سُڌ، سماءُ
ڳوهڻ	مهٽڻ، ڳنڍڻ، اٽي ۾ پاڻي ملائي ملڻ
ڳيٽيٽي	هٿ ڪئي، ورتي
ڳيٽرم	ورتم
ڳيهي وجڻ	ڪاٺي وجڻ
ڳهيلو	ڦرڪيو توريءَ سمجهه وارو
ڳيٽرم	ورتم

(گھہ)

گھہ	**سنڌي الف – ب جو ٽيتاليهون نمبر اکر**
گهات	مارڻ
گهاتو	شڪاري، سمنڊ جو ٽوبو مڇي مارينڌڙ مهاڻا، ماهيگير
گهاٽ	گهيڙ، پتڻ، پوليس چونڪي، سپاهين جي رهڻ جي جي جاءِ، گهڙڻ يا وهنجڻ جي جاءِ
گهاٽ گهڙڻ	تجويز ڪرڻ، رٿ رٿڻ، سازش سٽڻ، سازش ڪرڻ، دوکو ڪرڻ، مارڻ لاءِ ڪا تياري ڪرڻ
گهاٽي	جبل مان لنگهڻ جو رستو
گهاٽو	ڳوڙهو رنگ، گهرو، گهاٽو
گهاٽائي	گهرائي
گهارڻ	ڪاٽڻ، رهڻ، گذارڻ
گهارو	ڪنڊ، ڪاٽ، ڏونڻ
گهانڊار	ڊورءِ وهٽ جن کي گهنڊ يا گهنڊڙيون ٻڌيون آهن
گهاڙيٽو	گهڙت، نمونو
گهاگهر	پاڻي ڀرڻ لاءِ پتل يا ٽامي جو ٿانءُ
گهانگهرا	هڪ ذات
گهاڻو	تيل ڪڍڻ جي مشين، ٻجن کي پيڙڻ واري مشين
گهاڻي	جنهن ۾ جانيون سرنهه وغيره جو ٻج وجهي پيڙي تيل ڪڍجي
گهاءِ	زخم، ڦٽ، چير
گهائل	زخمي، ڦٽيل، وڍيل
گهايل	زخميل، ڦٽيل
گهاءِ	زخم ڦٽ

گهبراهٽ	پريشاني، فڪر، خيال
گُهٽ	پاڻيءَ ۾ ٻُڏي هٽڻ، گوهي هٽڻ، هڪ طرف اوچتو ڊوڙڻ
گهٽ	ٿورو، ڪوتاهي، ڪمي، عيب، ڪمبختي
گهٽُ	دل، جگر، اندر
گهٽتائي	خامي، نُقص، عيب، ڪمي
گهٽ وڌ	ٿورو گهڻو
گهٽُ	خيال، ڌيان، دل
گهٽ اندر گهوڙا	وجود جي اندر زور پريا آواز اچڻ
گهٽا	ڪارن ڪڪرن جو ميڙ، گهاٽا ڪڪر
گهٽائڻ	گهٽ ڪرڻ، ٿورو ڪرڻ
گُهٽجڻ	ٻوساٽجڻ
گهٽڻ	ٿورو ٿيڻ
گهٽو	ڏنبس، گهيٽو، مؤنث رڍ
گُهٽو	نڙيءَ تي زور ڏئي جهلڻ، نڙي بند ڪرڻ
گِهٽي	سوڙهي لنگهه، سوڙهو رستو جيڪو جاين جي وچ مان گذري
گهرُ	رهڻ جي جاءِ، اجهو
گُهرُ	الله جي رضا، خدا جي مرضي
گهرٻار	ٻار ٻچا
گهر ڌياڻي	مالڪياڻي
گهر ڌڻي	گهر جو مالڪ
گهرُ	گهريلو، گهر سان تعلق رکندڙ
گُهرُ	طلب، مرضي، چاهُه
گُهرجڻ	ضروري هئڻ
گهرج	ضرورت، مرضي
گُهرجي	کپي

گھرگھلو	ويڪرو موڪرو ڍلو
گُھرڻ	طلب ڪرڻ، وال ڪرڻ
گھڙت	بناوت، جوڙجڪ، گهاڙيٽو، جڙاوٽ
گھڙڻ	ٺاهڻ، جوڙڻ
گھڙيچ	ٺاهہ ٺوهہ
گھڙڻ	داخل ٿيڻ
گھڙو	ڊِلو، مٽ
گھڙي	وقت جو هڪ حصو اندازاً 24 منٽن جو وقت، ساعت
گھڙي	واچ
گھڙيال	وقت ڏيکاريندڙ هڪ اوزار
گُھگھہ	تمام گھٽي اونداهي
گھگھرو	عورتن جي پائڻ جوءِ گهو چولو وڏي گهير وارو چولو
گِھگو	گُھٽيل آواز
گھگھي	صراحي، سوڙهي منهن سان پاڻيءَ لاءِ ٺڪر جو ٿانءُ
گُھلڻ	هوا جو لڳڻ
گِھم	پاڻيءَ جي سِم
گُھم	مصدر گُھمڻ
گھمائڻ	چڪر ڏيارڻ، ڦيرائڻ، هلائڻ
گُھمرو	پيرا، دفعو
گھمسان	ماڻهن جو ميڙ، چٽي ويڙهہ
گھمندڙ	سير ڪندڙ سياح، سيلاني
گُھمنڊ	وڏائي، مغروري
گُھمڻ	تفريح ڪرڻ
گھمڻ ڦرڻ	چڪر هڻڻ، سير ڪرڻ
گھنٽو	هڪ ڪلاڪ جو وقت، سٺ منٽن جو عرصو
گھنٽو	جريب جو ويهون حصو (زمين جي ماپ).
گھنٽي	ننڍو گهنڊ

ڳُھنج	وڪڙ
گھنجڻ	ور وڪڙ ٿيڻ
ڳِھنڊُ	وڄائڻ جو ساز
گھنڊڙي	ننڍڙي گھنٽي
ڳُھنڊيدار	ورن وڪڙن سان
ڳِھنگھرُ	ڇيرَ، ٻارن جي پير جا زيور
ڳُھنگھور	گھاٽن ڪڪرن جو ميڙ
ڳِھنيا	هڪ ذات
گھٽ	گھٽائي
گھٽُ	جيت جو هڪ قسم
گھٽو	ٻَجھو زياده
گھٽائي	جھجھائي
ڳُھٽو	سُرو ان کي کائيندڙ جيت
گھوپاٽو	هَر لاءِ لوهه جي چوني، لٽِ
گھوبو	زمين کي کيڙڻ لاءِ لوهه جو ٺهيل اوزار
گھوبي	ٺڳي، فريب، دوکو
گھوتو	غوطو ٻُڏڻ، ٽُٻي
گھوٽ	تازي شادي ڪيل مرد
گھوٽا	هڪ ذات
گھوٽالو	اٽڪاءُ
گھوٽڻ	گھرڻ، رڳڙڻ
ڳُھورڻ	نهارڻ، گُھورڻ، گھور ڪري نهارڻ، ڄُوهه سان ڏسڻ
گھور	صدقو خيرات
گھورڙيو	شيءِ وڪڻندڙ
ڳُھورڻ	جانچڻ، جانچي ڏسڻ، تلاش ڪرڻ
ڳھورَ	تيز نظر، شوخ نگاهه، ڇڙمان نهارڻ، ڪاوڙمان ڏسڻ، غصو رنج، ڪاهه، ڄُوهه سان ڏسڻ، يادگيري،

	خيال، پور، فور
گھوري	راند جو هڪ قسم
گھوريس	صدقي ٿيس، قربان ٿيس
گھوڙا گھوڙا!	افسوس، هاءِ هاءِ (حرفِ ندا)
گھوڙو	هڪ جانور، مؤنث گھوڙي، جمع گھوڙا، گھوڙيون
گھوڙي سوار	گھوڙي جي سواري ڪندڙ
گھوگھو	گھٽو ڳچيءَ جي چوڌاري هٿن جي زوردار پڪڙ سان ڪنهن کي گھٽو ڏئي مارڻ
گھوگھو	سپ جو هڪ قسم
گھوگھو	هڪ قسم جو آواز
گھوماتي	موڳي، پريشان ٿيل
گھونگھٽ	نقاب، پردو
گھيتلو	ويڪري جُتيءَ جو هڪ قسم، جيڪا ڏکڻ ۾ نوڪدار ٿيندي آهي.
گھيٽو	دُنبو، هڪ جانور
گھير	پکيڙ، ويڪر، موڪر
گھيرت	نند جو خمار
گھيرڻ	سوڙهو ڪرڻ
گھيرو	گول جي ٻاهرين ليڪ، گول جي ٻاهرين حد، چئني طرفن کان ٿيرو حملو
گھيڙ	پٽڻ، لنگهه، رستو
گھيڙ	ٽڙ، درياهه ۾ گھرڻ جي جاءِ، پاڻي پيرڻ جي جاءِ
گھيڙ	وڃهه، حملو ڪاهه
گھيڙڻ	اندر ڪرڻ
گھيڙي گھٽ	گھٽ ۾ گھيڙيئي، ڳچيءَ يا نڙيءَ ۾ وڌيئي، ڪليجي ۾ وڌيئي.

(ل)

ل	**سنڌي الف – ب جو چوئيتاليھون نمبر اکر**
لا (عربي لفظ)	نہ، بغير، سواءِ
لاٽِ	شعلو، چمڪو
لاج	لڄ، ننگ، شرم
لاجواب	لاثاني، بينظير، جنهن جو جواب نہ هجي، سوال جو جواب نہ ڏئي سگهندڙ
لاچار	مجبور، بيوس
لاچاري	اڻهوند، تنگي
لاحد	لامڪان، حد کان ٻاهر، اها جاءِ جيڪا حد يا مڪان کان ٻاهر آهي
لازوال	غير فاني، هميشہ قائم هجڻ وارو
لاشريڪ	جنهن جو ڪو شريڪ نہ هجي
لاشڪ	بيشڪ، ضرور
لاعلاج	جنهن جو علاج نہ ٿي سگهي
لاوارث	يتيم، نڌڻڪو
لابارو	پڪل پوک کي لُڻڻ، فصل کي ڪپڻ
لاڀ	فائدو، منافعو
لاڀائتو	فائدي وارو، نفعي وارو
لاتِ	پکين جو مٺو آواز
لاتُ	هڪ بُت جو نالو جنهن کي حضور اڪرم ﷺ جن جي حڪم سان ختم ڪيو ويو.
لاٽِ	ڪمي
لاٽُ	باهہ جو شعلو، سج جا ڪرڻا، روشني
لاٽون	قرٽي، ٻارڻ جو رانديڪو جيڪو پلاسٽڪ يا

	ڪاٺ وغيره جو ٽڪر
لاٽير	قد ۾ ٽورو ننڍو
لاڀ	نفعو حاصل
لاڏ	ناز نخرو انگل ماڻو
لاڏو	گهوٽ، مڙس
لاڏو	گيت يا سهري جو هڪ قسم، جيڪو اڪثر شاديءَ يا خوشيءَ جي موقعي تي ڳايو ويندو آهي.
لاڏ ڪوڏ	ناز نخرو پيار محبت
لاڏلو	سڪيلڌو دادلو
لاڏاڻو	وفات، رحلت، وصال، مري وڃڻ
لاڏائو	لڏيندڙ
لاڏوڻو	لاڏاڻو روانگي
لاڏوڻو	لڏ، بار، سامان سرو
لاري	سواري جي گاڏي، بس
لاڙ	هيٺيون حصو لڙيل حصو سنڌ جي قدرتي ڀاڱن مان هڪ جو نالو
لاڙڪ	هڪ ذات
لاڙڪاڻو	شهر جو نالو
لاڙڻ	لاهه وارو ڪرڻ
لاڙو	چاهه، پاسو شوق، مائل ٿيڻ
لاڙي	لاڙ جو رهندڙ
لاڙي بندر	سنڌو درياءَ جي هڪ پراڻي بندر جو نالو
لازمي	ضروري
لاش	مڙهه، مئل ماڻهوءَ جو جسم
لاشاري	هڪ ذات
لاغر	ڏٻرو ڪمزور، ضعيف
لاڳر	ننڍپڻ کان وٺي، تائين، هن وقت کان

لاکر	کان وني، تڏهانڪر، ان وقت کان وني
لاڳون	کان وني، تائين، واسطي
لاکوني	ڪوڙي ناهي، ماڻهو جهڙو وير يا دغا ڪندڙ ناهي
لاک	ٻير جي وڻ جو ڪوڻر يا رس
لاک	ڳاڙهو رنگ
لاکا	هڪ ذات
لاکو	هڪ قبيلي جو ماڻهو جيڪو پنهنجي قوم جو سردار هو.
لاکو	لاکا ذات جو ماڻهو
لاکيڙا	لکن جهڙا ماڻهو خوبصورت ماڻهو
لاکيڻو	ڳاڙهو
لاکيڻو	لکن جهڙو قيمتي، پلارو سخي، اُتم، چڱين عادتن وارو، عمدو قيمتي
لاڳت	مزوري، خرچ، ڪَپت
لاڳاپو	ڳانڍاپو واسطو
لاڳيتو	لڳاتار، تسلسل، ڳنڍيل
لال	قيمتي پٿر جو هڪ قسم
لال	دوست، خوب، گهوٽ
لال	حضرت قلندر شهباز جو لقب (لال شهباز قلندر) حضرت شاه عبداللطيف ڀٽائي جو لقب (لال لطيف).
لال	ڳاڙهو
لالاڻ	ليلاڻ، آزيون ۽ زاريون ڪرڻ
لالاڻي	ڳاڙهاڻ، سرخروئي، پرم، حيا
لالن	پيارا، سڄڻ، محبوب
لالي	چپن يا ڳلن کي لاڻ جو ڳاڙهو رنگ
لام	شاخ

لالچ	حرص، لوڀ، ھٻڇ
لالچي	لوڀي، مطلبي
لامارو	پکيءَ جو شڪار مٿان جھپو ھڻڻ
لانچ	ٻيڙيءَ جو ھڪ قسم، جيڪا گيس تي ھلندي آھي.
لانڍي	ڪچو گھر، ڪچي جھوپڙي
لانگوٽو	گوڏ ھڻڻ جو ڪپڙو
لانگاھ	ھڪ ذات
لانگھو	لنگھڻ جو رستو
لاٽو	ڪلراٺي زمين جو گاھ
لاٽي	ٻوٽي جو ھڪ قسم
لاھ ڪيڻ	ٻوٽي کي پاڙن سميت ڪيڻ
لاھڻ	ھيٺ آڻڻ، ڍاھڻ
لاھوت	ڪراچيءَ شھر کان 36 ڪوھن جي فاصلي تي ھڪ زيارت گاھ جو نالو
لاھُوتي	جوڳي فقيرن جو ھڪ قسم
لاھور	شھر جو نالو
لائق	قابل، سمجھ وارو ھوشيار
لائڻ	لڳائڻ
لائون	شاديءَ جو ھڪ ساٽ، رسم، گھوٽ ڪنوار جا مٿا ملائڻ واري رسم
لائين	ليڪ، قطار
لباس	پوشاڪ، ڪپڙا، وڳو
لبنان	ھڪ ملڪ جو نالو
لَبيس	ھار سينگار
لبيڪ	حاضر آھيان
لباڙ	ٻاڙ ٻتاڪ
لُبڙ	ڪاڏو خراب ڪرڻ

لَپڻ	هٽ ڪرڻ
لَٽ	جنگهه
لَٽ	ڦٽي، ڏڙ
لُٽ	ڦُرمار
لُٽ جو مال	ڦُر جو مال
لُٽائڻ	ڦُرائڻ
لَٽڪڻ	لڙڪڻ
لٽڪائڻ	لڙڪائڻ
لُٽڻ	ڦُرڻ، ضايع ڪرڻ
لَٽِ	ڏنڊو لَڳڻ
لَپ	ڪنهن شيءِ سان پريل مُٺ
لَپيٽ	گهيرو، ڦيرو
لپيٽڻ	ويڙهڻ، بند ڪرڻ
لَڄ	حيا، شرم
لڄارو	لڄ وارو
لڄ رکڻ	عزت ڪرڻ
لڄ وڃائڻ	شرم وڃائڻ
لڄي ٿيڻ	شرمندو ٿيڻ
لڄائڻ	شرمندو ڪرڻ
لچڪدار	ڦرندڙ گهرندڙ
لَڇڻ	عادت، گڻ
لُڇڻ	ڦتڪڻ
لحاظ	خيال، طرفداري
لحاظ وارو	مروت وارو
لُڏڙو	پاڻيءَ جي جانور جو هڪ قسم
لَڏ	سامان، مال اسباب
لڏپلاڻ	هڪ هنڌان لڏي ٻئي هنڌ وڃڻ

لڏائڻ	شهر نيڪالي ڏيڻ
لُڏڻ	پينگهه تي لوڏا کائڻ
لڏو	ڪنيل سامان، اهل عيال
لذيذ	مزيدار، سوادي
لَرزڻ	ڏڪڻ، ڪنبڻ
لرزش	ڏڪڻي، ڪنبڻي
لُڙڪ	اکين مان نڪتل پاڻي، ڳوڙها
لڙهڻ	پاڻيءَ جي وهڪري ۾ وهي وڃڻ
لَس	ڇَر، لساڻ، واريءَ جو ڍِڳ، جُهڙ، مڪجهڙائي
لِسان	ٻولي، زبان، لُغت
لس ٻيلو	بلوچستان جي هڪ شهر جو نالو هڪ علائقو
لسو	هموار، چمڪندڙ
لَسي	سِڌي، صاف
لَسِي	ڇڊو ڏُڌُ
لشڪر	ڪٽڪ، سپاهه
لطافت	نفاست، صفائي، سُهڻائي
لُطف	مهرباني، مزو، ڀلائي
لطيف	نفيس، نازڪ، نرم، مزيدار، مقدس، پاڪ
لطيفو	ٻوڳ چرچي واري ڳالهه
لُعاب	ٿُڪي، پِڪ
لَعلُ	قيمتي پٿر
لعلُ	ڳاڙهو سُرخ
لَعنت	ڦِٽڪار، ڦِٽ پاراتو
لَعنتي	ڦٽيل، لعنت وارو
لغام	گهوڙي جي واڳ
لُغت	زبان، ٻولي، هڪ ڪتاب جنهن ۾ ڪنهن ٻوليءَ جا لفظ سمجهايل هجن.

لُغت نويس	لُغت ناميندڙ
لَغڙُ	سنهي رنگين ڪاغذ جو ٺهيل هڪ پاراٽو رانديڪو پر وڏا بہ ان سان راند ڪن.
لِفافو	ڪاغذ جي ڳوٿري، ڪاغذ جي ٿيلهي
لفظ بہ لفظ	هُوبهو جيئن تيئن، ساڳيون اُهڙوئي
لفظي	اصلي، حقيقي
لِقَ	ٿلهوڪٺو
لقا	نظارو ڏيکاءُ، ڏيکُ
لَقب	عزت وارو پيو نالو
لُقمان	هڪ مشهور بزرگ هستي ۽ جو نالو جنهن جا حڪمت پريا نُڪتا اڄ بہ مروج آهن. سندس ذڪر قرآن مجيد ۾ آهي ۽ قرآن پاڪ ۾ سندس نالي جي مناسبت سان هڪ سورت بہ آهي (سورة لقمان).
لَڪُ	ٽڪرين ۽ جبلن جي وچ مان ويندڙ رستو يا پيچرو
لِڪُ	لُڪجھ، ڍڪُ
لِڪ چپ ۾	ماٺ ميٺ ۾
لُڪُ	گرم هوا، لُوءِ، جھولو
لَڪڙو	ڪاٺي، لَٺِ
لَڪُڻ	ڇهڪ، ڏنڊو، ڇڙهي
لِڪڻ	لُڪڻ، ٿي وڃڻ
لَڪِي	هڪ جبل جو نالو
لڪياري	هڪ ذات، سيدن جو هڪ قبيلو
لَڪير	لِيڪ
لَکَ	خبر، سُڌِ
لَکُ	هڪ سؤ هزار، هڪ مِلين.
لکپتي	شاهوڪار، دولتمند
لَکَ	خبر، جاڻ، معلوم ٿيڻ

لِکَ: ذرو، ٿورو، قسمت

لُکَ: لُڪ، گرم هوا

لِکائڻ: ڄاڻائڻ، ظاهر ڪرڻ، پڌرو ڪرڻ، تحرير ڪرائڻ

لکاوت: لکپڙھ

لِکت: هٿ اکري

لکت پڙهت: لکپڙھ

لک پڙھ: لکڻ پڙهڻ، لکاوت، تحرير

لِکَڻُ: لکائي ڪرڻ، نوٽ ڪرڻ، تحرير ڪرڻ، تصنيف ڪرڻ

لِکڻ هار: ليکاري، لکندڙ مصنف، ڪاتب، ليکڪ

لِکڻ: هَٿ اکر، صورتخطي، تحرير، عبارت، قَلَم

لکي: شڪارپور شهر ۾ هڪ دَرَ جو نالو (لکي دَر).

لکي: هڪ قديم شهر جو نالو

لِکيت: تحرير، لکت ۾

لِکيو: لکيل، تحرير ڪيل، تخليق ڪيل، تصنيف ڪيو

لِکيو: ڀاڳ، قسمت

لَڳِ: جي ڪري، واسطي

لڳيڳ: قريب قريب، ڏري گهٽ

لڳاتار: سانده، مسلسل، لاڳيتو

لڳاءُ: تعلق، واسطو

لڳائڻ: پٽ يا ڪنهن ڪاغذ تي ڪونئر سان فوٽو وغيره چنبڙائڻ، چهٽائڻ

لَڳڻ: هوا يا طوفان وغيره جو گُهلڻ، نسبت رکڻ، ڄُڙڻ، ٻيهڻ

لڳولڳ: گڏوگڏ، لاڳيتو، گڏ، ساڻ

لڳي: وڄڻ، بجي، ڄيڻ؛ واچ يا گهڙيال ۾ 10 لڳي 10 منٽ ٿيا آهن.

لڳھ	جهڙ سبب ٿيل اوندھ
لڳا	پيرو پيري دفعو دفعي
لِڱ	بدن جو عضوو
لِڱ	بدن جا عضوا
لِڱ ڪانڊارجڻ	خوف وٺي وڃڻ
لله	خدا ڪارڻ، الله جي واسطي
للڪارڻ	جوش ڏيارڻ، پڪارڻ
لَمائڻ	چورائڻ، چوري ڪرڻ
لمحو	گهڙي، ساعت، ٿورو وقت
لَمليت	ليمن جو پاٽي
لَنبُ	هڪ ذات
لَنبي	بغير ٻچ جي نانگ جو هڪ قسم
لَنڪا	هڪ ٻيٽ جو نالو
لَنگر	جهاز يا ٻيڙيءَ کي بيهارڻ لاءِ هڪ لوهہ جو اوزار
لنگور	باندر جو هڪ قسم
لنگها	مڱٿهار
لنگهڻ	گذرڻ
لنگهہ	لنگهڻ جو رستو
لنگهو	دهلاري، مڱٿهار
لنوائڻ	ٽِنائڻ
لَنئُن	پيار محبت، سِڪ
لُڻڻ	پڪل فصل کي ڪٽڻ، لاباروڪرڻ
لُو	گرم هوا، لَڪ، لُڪ
لوڀ	لالچ، حرص
لوڀي	لالچي، حرصي
لوڦيو	لوفر، لُچ، رولاڪ، بدمعاش، فاحش، لُچو
لوچ	ڳولا

لوحُ	لکيو، قسمت، نصيبت
لوح قلم	قدرت يا عرش جي تختيءَ قلم، قسمت، ڀاڳ، بخت
لوڙ	ڪتن جو ميڙ
لوڏي	هڪ ذات
لوڏڻ	جهولڻ
لوڏو	جُهولو
لوڍا	هڪ ذات
لوري	طلب، گُهرج، بيقراري
لوڙائو	ضرورتمند، گهرجائو
لوڙهہ	لوهہ جي لٺِ
لوڙهڻ	پوڙهڻ
لوڙهو	ڍنگرن جي آڙَ
لوڙي	گاهہ جو هڪ قسم
لُوط	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
لُوطي	حضرت لوط عليه السلام جي قوم
لوڪ	ماڻهو انسان، سنسار
لوڪان	ميوي جو هڪ قسم
لولاڪ	حضور ﷺ جن جي تعريف ۾ چيل هڪ ڪلمو
لولو	مٺي ماني، ننڍي ماني
لُولو	هٿن پيرن کان معذور
لولي	راڳ جو هڪ قسم
لومڙ	هڪ جهنگلي جانور
لُون	رڳ، تند، تار
لونبڙ	جهنگلي جانور جو هڪ قسم
لونگ	خوشبودار مصالحي جو هڪ قسم
لُونگي	پٽڪي سندرو

لَونڻ	پکين جو ٻولڻ
لُوڻ	سمنڊ مان پيدا ٿيندڙ کاري مصالحي جو هڪ قسم (لوڻ کاڻين مان بہ کڍيو ويندو آهي. لوڻ جا ٽي قسم آهن)
لوڻانو	لوڻ وارو
لوڻڪ	سائي پن جي ڀاڄيءَ جو هڪ قسم
لوهہ	ڌاتو جو هڪ قسم
لوهار	لوهہ جون شيون ٺاهيندڙ
لوهر	لوهہ جو ڪم ڪندڙ
لوهي	لوهہ جو ٿهيل
لوهيڙو	وڻ جو هڪ قسم
لوءِ	رهڻ جي جاءِ، گهر
لوڙهڻ	پاڻي سان گهوڙڻ
لوئي	اوني ڪپڙي مان ٺهيل چادر
لوئي لڄائڻ	بي عزتي ڪرڻ
لَهہ چڙهہ	هيٺ مٿي
لِهہ	گاهہ جو هڪ قسم
لَهجو	اُچار، لفظن جو آواز
لَهر	سمنڊ يا درياءَ جي موج
لَهڻ	هيٺ اچڻ، هيٺ ٿيڻ
لَئہ	مزو موج، سُرن ۽ سازن جو ميل
لَئہ لڳڻ	محبت ٿيڻ، عشق ٿيڻ
لِئار	وڻ جو هڪ قسم
لئبرري	ڪُتب خانو ڪتابن رکڻ جي جاءِ
لَئن	عشق، محبت، پيار
لَئي	جي واسطي، جي ڪري
لَئِي	وڻ جو هڪ قسم

لَڙي	الي مان ٺاهيل، ڪوٺڙو
لياري	ڪراچيءَ ۾ هڪ علائقي جو نالو
لياقت	قابليت، جوڳيت
ليتي ڏيتي	حساب ڪتاب، ڏي وٺ
ليٽرڻ	زمين تي اُٿلڻ پٿلڻ
ليٿو	پريس جو هڪ قسم
ليٽڻ	آرامي ڏيڻ ٿي پوڻ
ليٽ	پاڻي جي اُٿل
ليٽائڻ	هيٺ ڪيرائڻ
ليپو	مٽي جو چاپوڙو
ليڙ	پراڻي اڳڙي، پراڻو ڪپڙو
ليڙون ليڙون	ڦاٽل ڪپڙا
ليڙو	آڏو ڪرڻ
ليڙُ	ريگو، مسند
ليسوڙو	وڻ جي ميوي جو هڪ قسم
ليڪ	نشان ڪڍڻ، ليڪر ڪڍڻ، سنڌ ۾ ٻن ٻچڪن کي ملائڻ سان ليڪ ٺهندي آهي يعني ٻه، ٻچڪن جي وچ وارو مفاصلو
ليڪچر	سبق، درس
ليڪڻ	ليڪون ڪڍڻ
ليڪ ڏيڻ	رد ڪرڻ
ليکو	نشان، نقطو، ليکو
ليکو لنگهڻ	حد لنگهي وڃڻ
ليکڪ	ڪتاب، مضمون وغيره لکڻ وارو
ليکارو	لکاري، حساب ڪتاب ڪرڻ وارو
ليکاري	ليکڪ، لکڻ جو ڪم ڪندڙ
ليکو	حساب ڪتاب

لَيل	رات
ليلة القدر	عزت واري رات، اُها رات جنهن تاريخ تي قرآن پاڪ نازل ٿيو يعني 27 رمضان المبارڪ واري رات.
ليلة المعراج	حضور ﷺ جن جي معراج تي وڃڻ واري رات.
لَيل ونهار	رات ڏينهن
ليلان	چنيسر جي گهر واري جو نالو جنهن جو داستان ليلان چنيسر جي نالي سان مشهور آهي.
ليلائڻ	ايلاز منٿ ڪرڻ، عرض ڪرڻ، ڏاڍهون ڪرڻ، آزيون ڪرڻ، زاريون ڪرڻ
ليلائج	منٿون ميڙون ڪجِ، عاجزي ڪرڻ
ليلائيندي	ڏاڍهون ڪندي، عاجزي ڪندي
ليلا	قيس (مجنونءَ) جي محبوبه جو نالو
ليمو	وڻ جي ميوي جو هڪ قسم، جيڪو ذائقي ۾ کٽو ٿئي ٿو. ليمي ۾ قدرتي طور تي وٽامن سي جو مقدار تمام گهڻو آهي.
لينگهو	ليڪ، نشان، داغ
ليهان	تڪليفون، ايذاءَ، ليڪون، انگ (قسمت جا).
ليئو	جهاتي، نظر ڪرڻ
ليءَ	ڪِڪ

(م)

م	سنڌي الف – ب جو چاڻيتاليھون نمبر اکر
مَ	نہ
ماتِ	شڪست
مات	مردو ماريل، نيست، نابود، فنا، زبون
ماتا	ماءُ، امان، امڙ
ماتحت	ڪمر ۾ مدد ڪندڙ -
ماتر	رڳو فقط اڪيلو
ماترا	ماپ، مقدار، انداز، وزن
ماتا پتا	ماءُ پيءُ
ماتم	ماتم، افسوس
ماتم	ڪنهن جي وفات تي غم ڪرڻ
ماتمي	ماتم جو
ماٿري	اُهو علائقو جنهن جي چوڌاري جبل هجن.
ماٿ	اوس، ماڪ
ماٽو	مٽيءَ مان ٺهيل ٿانءُ، وڏو ڪٽُ، وڏي ڇاڏيءِ چاڏو
مانيٽڙا	ماٽيءَ تي مڇي ماريندڙ
ماٽي	ٺڪر جو ٿانءُ، چاڏي
ماٽيجو ماٽيلو	هڪ پيءُ ۽ ٻن ماٽرن وارو ٻار
ماٽيلي ماءُ	پيءُ جي ٻيءُ زال
ماٺِ	چُپ، خاموشي، سانت
ماٺ ميٺ	چپ چاپ ۾
ماٺو لڳڻ	ڏکيو لڳڻ
ماٺي	هلڪي، ڄهڪي
مانيٺو	صابرين، صبر وارو خاموش

ماپ	پيٽ، پئمائش، تخمينو
ماپڻ	ڪڇڻ، ماپ ڪرڻ
ماپو	ماپ ڪرڻ جو اوزار
ماجرا	ڳالھ ڪهاڻي، قصو حال احوال
ماجوج	هڪ قوم جيڪا حضرت يافث بن حضرت نوح جو اولاد آهن.
ماچڙ	وٽن جا گونچ يا ٻور، ساوا ڦ
ماچ	ٿلهائي، ٿولهه
مارا	مارينڌڙ دشمن
ماچيس	باھ ٻارڻ وارين تيلين جي دٻي
ماڇي	مڇي مارينڌڙ
ماڇي	هڪ ذات
ماحول	جيڪي ڪجھ آس پاس يا چوڌاري حالتون هجن، تنهن کي ماحول چئبو آهي
ماخذ	ڪنهن شيءِ جي نڪرڻ جو هنڌ يا جاءِ، ڏاتو، منڍ، پاڙ بنياد
ماخوذ	ورتل
ماخوليا، ماليخوليا	اُداسي، غمگيني
مادو	هر شيءِ جو اصل، ڏاتو جڙ پاڙ اُها شيءِ جيڪا محسوس ٿي سگهي ۽ ان کي ڏسي سگهجي، جسم جوصلو عقل
مادِي	اصلي، ذاتي، جسماني، فطرتي، نر جو ضد
مادر	ماءُ
مادرِ وطن	پنهنجو وطن
مادري	ماءُ جو ماءُ جي طرفان
مادري زبان	ماءُ جي زبان، گهر جي زبان، خانداني زبان، پنهنجي ٻولي

مارڪيٽ	بازار
مارا	عجبي لفظ جيڪو ڪنهن ڳالهه يا واقعي سبب چيو ويندو آهي، بلي!
مارَ	سٽڪو، ڪٽڪو، سزا
مارَڳ	رستو، لنگهه، گس، گذرگاهه
مارڻ	ختم ڪرڻ، ساهه ڪيڻ
مارڻ	تير هڻڻ
ماريل	مارجي ويل
مارائڻ	مار جو ڪم ڪنهن ٻئي کان ڪرائڻ
مارجڻ	مري وڃڻ، ڪٽجڻ
مارڪٽ	ويڙهه، جهيڙو، ڪٽڪو، سٽڪو
مارو	قتل عام، خونريزي، جنگ، ويڙهه
مارو	سڄڻ، پيارا، پرين، مال چاريندڙ جهنگلي، مسڪين مالدار
مارو	هڪ ذات
ماريچي	مارو ذات جي عورت
ماروٽُ	مامي جو پٽ
ماروٽِ	مامي جي ڌيءُ
مارئي	ناول سن جي هڪ مشهور عورت جو نالو
مارِي	شڪاري، شڪار ڪندڙ
ماريچا	هڪ ذات
ماريچا	ٽري، ٽر جا رهاڪو
ماڙ	گهر جو مٿيون حصو
ماڙهو	ماڻهو
ماڙي	گهر جو مٿيون طبقو
ماش	گوشت
ماسي	سندس ماءُ

ماس	مهينو
ماساٽ	ماسيءَ جو پٽ
ماساڻ	ماسيءَ جي ڌيءَ
ماستر	علم سيکاريندڙ اُستاد
ماسڙ	ماسيءَ جو مڙس
ماسو	اٺ رتيون تولي جو ٻارهون حصو (1/12 تولو).
ماسِي	ماءُ جي ڀيڻ
ماشاءَالله	الله تعاليٰ جي مرضيءَ سان
ماضي	گذريل وقت
ماڪ	مات، شبنم، ڪِهڙ، اوس
ماڪا	هڪ ذات
ماڪڙ	جيت جو هڪ قسم
ماڪوڙو	جيت جو هڪ قسم
ماکي	ماکي جي مکين جو گلن تان گڏ ڪيل رس
ماڳ	رهڻ جو هنڌ، جاءِ، منزل
ماڳون	هنن جو ماڳ، هنن جي منزل، هنن جي جاءِ
ماڳهين	انهيءَ جاءِ تي، آئلو اصل، بنهه، پڪ، مُور، اُتي جو اُتي، شروع کان
ماڳر	هڪ ذات
مال	ملڪيت، جائداد
مالا مال	مال سان ڀرپور، شاهوڪار
مالدار	مال واري شاهوڪار، دولتمند
مالداري	شاهوڪاري، دولتمندي
مالِ غنيمت	جهاد ڪندي هٿ آيل مال، جنگ جي ميدان مان هٿ آيل مال
مال متاع	ڌن دولت
مالي	ملڪيت، مال جو ڌڻي ڌوڪڙ واري

ماليات	مالي
ماليت	ملڪيت، دولت
مالٽو	ميوي جو هڪ قسم
مالش	رڳڙ چمڪو جسم کي مهٽڻ
مالڪ	ڌڻي، آقا
مالڪاڻو	قبضي جي قيمت، مالڪيءَ جو
مالڪِي	وارثي
مالها	تسبيح، هڪ زيور جيڪو ڳچيءَ ۾ پائبو آهي، هار، مٽڪن جو هار، مٽين جو هار
مالهي	باغ جو ڪم ڪندڙ باغ جو رکوالو
مامِرو	معاملو ڦڏو فساد جهيڙو
مامِ	دل جو مطلب، محبت، حقيقت، صلاح، رٿ
مامِ	مطلب، اشارو
مامو	ماءُ جو ڀاءُ
مامِي	مامي جي زال
مامور	امر ڪيل، حڪم ڪيل، مقرر ڪيل، نصيب ۾، قسمت ۾
ماموئي	فقيرن جو هڪ فرقو سنڌ ۾ ماموئي فقيرن جا بيت به مشهور آهن
مان	آءٌ، مون، وچان، وچ مان
مانَ	شل، شال، هوند
مانُ	عزت، شان
ماناٽتو	مان وارو شان وارو
مانوارو	عزت وارو
مانارو	ماڪيءَ جي مکين جو ڇتو يا گهر، ڏينبن جو گهر
مانجهاندڙي	وڻ جو هڪ قسم
مانجهاندو	منجهند جي ماني، ٻن پهرن جي وقت ٿورو آرام يا

	ڪاڏي گهڙي ڪن جو آرام
مانجهاندي جو ماڳ	وقتي رهائش
مانجهڻ	صاف ڪرڻ
مانجهي	ٻيڙيءَ جو ونجهه هلائيندڙ ٻيڙي هلائيندڙ
مانجهي	بهادر سورهيه پهلوان
مانجهي	هڪ ذات
ماندو	آسائتو آسروند
مانداڻي	انتظار فڪر ڳڻتي
مانڊاڻ	فساد جهيڙو جهڳڙو
مانڊاٺو	جهنگلي گاهه جو هڪ قسم
مانڊاٺي	ڏڌ ولوڙڻ لاءِ ڪاٺ جو اوزار، جهيرڻو
مانڊاڻ	آسمان ۾ ڪڪرن جو ڇانئجڻ
مانسر	هڪ ڍنڍ جو نالو
مانگر	مهاڻن جي هڪ ذات
مانگرمڇ	پاڻيءَ جو هڪ خطرناڪ جانور، جيڪو پنهنجي شڪار کي ڳهي ويندو آهي
مانگري	سامونڊي مڇيءَ جو هڪ قسم
مانگهه	سينڌ
مانهن	دال جو هڪ قسم
ماني	ڪڻڪ جي اٽي مان پڪل لولو لولي، ڪاڏي ڦلڪو غذا، خوراڪ
ماڻڪ	موتيءَ جو هڪ قسم، ملوڪ، ڏاهو
ماڻڪي	اک جو وچون ڪارو ٽڪو
ماڻڪي	ڪلنگي، دستار موتي
ماڻڻ	استعمال ڪرڻ، واپرائڻ
ماڻهو	انسان، بني آدم شخص
ماڻهپائي	انسانيت

ماٺيو	انسانيت
ماهُ	گوشت، ماس
ماهه	چنڊ، چانڊوڪي
ماهه	مهينو
ماهتاب	چنڊ جي روشني، چانڊوڪي
ماهه جبين	چنڊ جي پيشانيءَ وارو
ماهوار	مهيني سر، مهيني جو مهيني وارو
ماهيانو	هر مهيني مقرر ٿيل وظيفو يا پگهار
ماهيو	ميٺهن جو
ماءُ	امان، امڙ، والده
مائٽ	عزيز، مِٽ، رشتيدار
مائٽي	رشتيداري واسطو تعلق
مائٽياڻي	رشتيدار، مِٽ، عزيز
مائٽي ڪرڻ	سڱ ڪرڻ
مائل	لاڙو، جُهڪيل
مائل ٿيڻ	جُهڪڻ، لڙڻ
مائو	مٽيءَ جو هڪ قسم
مائي	ڪابه عورت
مايا	ڌن، دولت، ملڪيت
مايا	قدرتي طاقت
مايو	اصلي مادو
مايوس	نااميد، دل شڪستو
مايوسي	نااُميدي
مباحثو	بحث، تڪرار، سوال جواب
مبارڪ	واڌائي، شاباس، جَسُ
مُبارڪُ	پلارو، پاڪ، سڳورو
مبتلا	قائل، گرفتار، ورتل

مُبصر	ڏسندڙ جاچيندڙ
مبلغ	رقم جو تعداد، انداز، مقدار
مُبهم	ڳُجهو لِڪل، شڪي
مُبين	ظاهر ظهور، ظاهر، نروار، روشن، صاف
مت	سمجهه
مت ڦرڻ	هوش گم ٿي وڃڻ
مت ڪسجڻ	سمجهه وڃڻ
مَتُ	فرقو، ڌرم، مذهبي ٽولو
متاثر	اثر قبول ڪندڙ، اثرائتو، ڪارگر
متارا	هڪ ذات
متارو	ٿُلهو صحتمند
متاع	گهر جو سامان، گهر جا ٿپڙ وغيره
متان	نه، بلڪل نه
متحد	گڏيل، ڳنڍيل، مليل
متحرڪ	چُرپُر ڪندڙ، حرڪت ڪندڙ
مُترجم	ترجمو ڪندڙ
متڙڪو	هٿوڙو
متشابه	هڪ شڪل، هُوبهُو
مُتشڪي	شڪ وارو، شڪي
متعدي	سامهون ٿيندڙ، اعتراض ڪندڙ
مُتعارف	نالي وارو، ناميارو، مشهور
متعدد	شمار ڪيل، ڳڻيل
متعدي	پکڙندڙ، وچڙندڙ
متعصب	تعصب ڪندڙ، ڪٽر
مُتعلق	تعلق رکندڙ، لاڳاپو رکندڙ
متعلم	تعليم حاصل ڪندڙ، شاگرد
متفرق	فرق ڪيل، جدا جدا، الڳ الڳ

متفق	اتفاق ڪندڙ
متقي	پرهيزگار پرهيز ڪندڙ
متڪلم	ڳالهائيندڙ
متمني	خواهشمند، آرزو رکندڙ
متن	ڪتاب جي اصل عبارت
مترو	اصول، قاعدو، قانون
متوالو	ديوانو سودائي، نادان
متوجهه	ڌيان ڏيندڙ
متوسط	وچولو درميانو
متوفي	فوت ٿيل
متوڪل	خدا تي ڀروسو رکندڙ
مٿ	ڄاڻ، غور، ويچار
مٿاڇرو	مٿين سطح وارو، مٿان مٿان
مٿاڪُٽ	سخت محنت
مٿان	مٿي کان، شروع کان
مٿانهون	اوچو، بلند
مٿانهين	اوچائي، بلندي، اُتاهين
مٿو	مٿُ، کوپڙي، مغز
مٿو پٽڻ	افسوس ڪرڻ، ڏک ڪرڻ
مٿو چٽ ٿي وڃڻ	ناسمجهه ٿي وڃڻ، حافظو موڪلائي وڃڻ
مٿو ڌوڻڻ	انڪار ڪرڻ، نه ۾ جواب ڏيڻ
مٿو ڏارڻ	مٿو قارڻ، مٿو چيرڻ
مٿو ڏيڻ	منهن ڏيڻ
مٿو ڦرڻ	مٿي ۾ چڪر اچڻ
مٿو نمائڻ	ڪنڌ هيٺ ڪرڻ
مٿو هڻڻ	مغز هڻڻ، ڪوشش ڪرڻ
مٿي تي کڻڻ	ڪم پنهنجي ذمي ڪرڻ

مٿي تي هٿ رکڻ	مدد ڪرڻ، سرپرستي ڪرڻ
مٿي جو سور	مٿي جي تڪليف، مورگو
مٿي جو سور ٿيڻ	مٿي ۾ درد يا تڪليف ٿيڻ
مٿي جو موڙ	مٿي جو تاج، مٿي جو ڇٽ
مٿير	سردار، سورمو، پهلوان، طاقتور
مٿي ڪرڻ	بُلند ڪرڻ، اوچو ڪرڻ
مٿي ۾ هوا ڀرجڻ	مغروري اچڻ، مستي ڀرجڻ
مٿي	بلند، اوچائي تي، بلندي تي
مٿيون	مٿانهون، اُوچو، بُلند
مٽ	بدل، ڦير
مَٽ	ثاني، برابر، جوڙ
مٽُ	وڏو گهڙو پاڻيءَ لاءِ، ٺِڪر جو ٿانءُ
مِٽُ	مائٽ، عزيز، رشتيدار
مٽا	عيوض، مٽ، بدل، ڏي وٺ
مٽا سٽا	ڏي وٺ، مٽ سٽ
مٽائڻ	بدلائڻ، تبديل ڪرڻ، ڦيرائڻ
مِٽائڻ	ڊاهڻ، ڪُرڙڻ
مٽجڻ	بدلجڻ، ڦرڻ، تبديل ٿيڻ
مِٽجڻ	ڊهڻ، مِٽڻ، برباد ٿيڻ
مٽر	اناج جو هڪ قسم
مِٽڻ	ڊهڻ، ڇٽ ٿي وڃڻ، برباد ٿي وڃڻ
مٽي	ننڍو مٽُ
مِٽي	لٽ، ڌوڙ، زمين، ڌرتي
مٽي جو ٿانءُ	ٺڪر جو ٿانءُ
مِٽي مائٽي	رشتيداري، پنهنجائپ، مائٽي
مٽياري	هڪ شهر جو نالو
مٽُ	ڪرڙ ڪپٽ

مٺ	ٻڪوڙيل هٿ، مُڪ
مِٺاس	مِٺاس، چَس
مٺائي	کنڊ ۽ گيهه ۾ ٺهيل مٺي شيءِ
مِٺڙو	مٺو پيارو دل گهريو
مِٺڙي	چمڙي، ڇُمي
مٺو	خراب، بڇڙو، بُرو، بد
مِٺو	مٺاڻ وارو ماکيءَ جهڙو مزيدار
مِٺو	طوطو مٺو ڳالهائيندڙ وڻندڙ
مِٺي	پياري، ڇُمي دل واري
مٺي زبان	خوش بيان
مٺيان	ٻچان، ڪاوڙ غصو ناراضگي
مٺياڻي	شهر جو نالو
مثال	نمونو تشبيهه، پيٽ، چوٽي، حِڪايت، مثل
مثانو	جسم جو هڪ عضوو
مِثل	جهڙو وانگر، جيئن
مثنوي	جدا جدا قافين وارو شعر
مجاز	هٿ، وڏائي، مغروري، ظاهري اها شيءِ، جنهن ۾ حقيقت نه هجي
مجازي	غير حقيقي، فرضي، ظاهري
مجال	پهچندي وَسُ، طاقت
مجاور	پاڙيسري، درگاهه جو رکوالو چوڪيدار، پهريدار
مجاهد	ڪوشش ڪندڙ الله جي راهه ۾ جنگ ڪندڙ
مجبور	لاچار بيوس، پريشان
مجبورا	لاچاريءَ سان، مجبوريءَ لاچاريءَ
مجبوري	لاچاري، بيوسي، پريشاني
مجتهد	ڪوشش ڪندڙ مذهبي رهبر
مجدد	ايجاد ڪيل

مجذوب	الله جي راهه ۾ غرق
مجرم	گنهگار، ڏوهه ڪندڙ ڏوهاري
مُجسم	جسم وارو، جاندار سهڻو خوبصورت، حسين، سهڻي روپ وارو
مجسمو	جاندار جهڙو
مُجلد	جُلد وارو جلدن سان
مجلس	ڪچهري اجلاس، ماڻهن جو ميڙ، ويهڻ جي جاءِ
مجلس جو مور	ڪچهريءَ جو سردار، سياڻو ڏاهو هوشيار
مجموعو	ميڙ، هجوم، انبوهه، گڏ ٿيل ماڻهو
مجموعي	جُملي، ڪل، سڀ
مجنون	ليليٰ جي عاشق قيس جو مشهور نالو ديوانو چريو (عشق ۾)
مجوسي	باهه جو پوڄاري
مجهول	نامعلوم، اڻ ڄاڻ، گرامر موجب اهو فعل، جنهن جو فاعل يعني ڪم ڪندڙ ظاهر نه هجي
مڃ	سرن جي ڪانن جون گتيل ڪلون، جن مان نوڙيون ٺهن، گاهه جو هڪ قسم
مڃائڻ	قبول ڪرائڻ
مڃتا	عزت، مانُ مرتبو مڃڻ، خيال
مڃر	گل جو هڪ قسم، ڪنديءَ جي وڻ جو ٻور يا گل
مڃڻ	قبول ڪرڻ، اقرار ڪرڻ، اعتبار ڪرڻ
مَچ	باهه جو پنيٽ، گهٽي باهه
مچ مچائڻ	باهه دکائڻ، باهه ٻارڻ
مُچ	ٿهو ميڙ، گوڙهو ڪوڙي
مچائڻ	باهه ڏيارڻ، ڀڙڪائڻ، اُٻارڻ
مچڻ	اُبرڻ، وڌڻ، طاقت وٺڻ
مڇ	چين جي ملڪ اُبريل وار شهر

مچڙ	جيت جو هڪ قسم، جنهن جي مادي مڇر جي چڪ پائڻ سان مليريا جو تپ ٿي پوندو آهي.
مَنجهِ	مٿان. گرامر موجب (حرف جر، ظرف).
مڇي	پاڻيءَ جو هڪ مشهور جاندار
مڇيرو	پيڙيءَ جو هڪ حصو
محافظ	سنڀال ڪندڙ حفاظت ڪندڙ چوڪيدار، نگهبان
محاورو	گفتي ڳالهه ٻولهه، اهو جملو جنهن جي لفظي معنيٰ هڪڙي ته ڳجهي معنيٰ ٻي هجي.
مُحب	حُب وارو پيارو سڄڻ
محبت	پيار سڪ، پريت، اُلفت، همدردي
محبت جو مچ	تمام گهڻي محبت، تمام گهڻي سِڪ
محبتي	سِڪ وارو، قرب وارو پيارو
محبوب	پيارو شيرين، پرين
محتاج	ضرورتمند، گهرجائو حاجتمند
محتاجي	تنگدستي، غريبي، مسڪيني
محتاط	احتياط ڪندڙ هوشيار
محترم	عزت وارو معزز بزرگ
محتسب	حساب وٺندڙ قاضي
مُحدث	حديث بيان ڪندڙ حديث جو ڄاڻو
محدود	ٿورو، واجبي، مقرر ڪيل حد موجب
محراب	ونگ، ڪمان، مسجد ۾ امام صاحب جي لاءِ ٺهيل اها جاءِ، جتي بيهي هو نماز پڙهائيندو آهي.
محرابي	گولائي، ونگ
مُحرر	لکندڙ ليکاري، منشي
مُحرڪ	حرڪت ڏيندڙ جنبش ڏيندڙ
مُحرم	حرام قرار ڏنل، اهي ماڻهو جن سان نڪاح ڪرڻ جائز نه آهي جهڙوڪ: پيءُ، ماءُ، چاچو، مامو نانو

	ڏاڍو وغيره.
مُحرم	عزت وارو اسلامي سال جي پهرين مهيني جو نالو (محرم الحرام).
مَحرم	مڙس، مڙس جو پيءُ، واقف
محروم	نااميد، ناڪامي، بدنصيب
مُحسن	احسان ڪندڙ مهرباني ڪندڙ ڀلائي ڪندڙ مٺو سلوڪ ڪندڙ نيڪي ڪندڙ
محسوس	معلوم ٿيڻ جوڳو پڌرو جاڻ ۾ آيل
محشر	قيامت جو ڏينهن، جزا جو ڏينهن
محفل	ڪچهري، مجلس، رهاڻ
مُحقق	تحقيق ڪندڙ ثابت ڪندڙ
مُحڪم	مضبوط، پختو جٽادار
محڪمو	کاتو
محلُ	وڏي عمارت، بادشاهه جو گهر، جمع محلات
محلو	پاڙو شهر جو ننڍو حصو (علائقو حد بندي ڪيل)
مُحمّد	گهڻو ساراهيل، تعريف ڪيل، واکاڻيل الله تبارڪ وتعاليٰ جي طرفان موڪليل آخري نبي ﷺ جن جو نالو مبارڪ، جيڪو سندن ڏاڏي حضرت عبدالمطلب رکيو.
محمود	ساراهيل، تعريف ڪيل
محنت	ڪوشش، جدوجهد، جفاڪشي، پورهيو
محنتاڻو	مزدوريءَ جو مُلهه
محنت سڦلي ٿيڻ	حق حاصل ٿيڻ
محور	مدار
مُخاطب	خطاب ڪندڙ روبرو ڳالهائيندڙ
مُخالف	دشمن، ويري، ڌڌمي، بڇڙ آڏو
مخالفت	عداوت، وير، ڪڙت، ڪينو

مُخبر	خبر آڻيندڙ جاسوس
مُخبري	جاسوسي
مختصر	گهٽايل، گهٽ ڪيل، خُلاصو
مختلف	جدا جدا، الڳ الڳ هڪ ٻئي کان نه هڪ
مختيار	اختيار ڪيل، آزاد، پاڻ پرو
مختيارڪار	تعلقي جو سنڀاليندڙ ڪم ڪندڙ سنڀال ڪندڙ
مختيارڪاري	ڪم جي سنڀال، سربراهي، انتظام
مختيارنامو	اختيار نامو وڪالت نامو
مختياري	اختياري اجازت، آزادي
مخدوم	خدمت ڪيل، جنهن جي خدمت ڪجي، عزت وارو مان وارو
مخروط	گجر جهڙي شڪل جي ڪا شيءِ جنهن جو مٿيون حصو تلهو ۽ پڇڙي سنهي هجي
مخزن	رسالو، اهو رسالو جنهن ۾ مختلف مضمون شامل هجن
مخصوص	خاص، اهم، مکيه علحده
مخفف	ٿورو ڪيل، گهٽ ڪيل
مخفي	ڳجهو لڪل، نامعلوم
مُخلص	سچو صاف دل، سچار همدرد
مخلصي	سچائي، صاف دلي، همدردي
مخلوط	مليل، گڏيل
مخلوق	پيدا ڪيل، خلقيل، اُپايل، جوڙيل
مخلوقات	پيدا ڪيل سمورو جهان، دُنيا
مُخمس	پنج ڪنبو
مُخمل	ريشمي ڪپڙي جو هڪ قسم
مخمور	مست، متوالو خمار چڙهيل
مخير	خيرات ڪندڙ

مد	ڏيکاري، گرامر موجب ڪنهن بہ اُچار کي ڇڪ ڏيندڙ نشاني (ـــ)
مداحُ	تعريف ڪندڙ ساراهہ ڪندڙ
مداحَ	تعريف، ساراهہ واکاڻ
مُداخلت	اٽڪاءُ، دخل اندازي
مدار	گهيرو دائرو گول، گردش ڪرڻ جي جاءِ، آسماني گرهہ جي ڦرڻ جي جاءِ، پروسو ذميواري
مداري	بازيگر، اٽڪلي، چالاڪي سان ڪيل ڏيکاريندڙ
مدافعت	روڪ، جهل، منع
مدام	هميشہ سدائين، سدا، نِتُ
مُدبرُ	عقلمند، هوشيار، داناءُ، انتظام رکندڙ
مُدت	وقت، عرصو مهل
مدحت	ساراهہ واکاڻ تعريف
مددگار	مدد ڪندڙ واهر ڪندڙ ساٿي
مددگاري	سهائتا، واهر، مدد
مددي	مدد ڏيندڙ همراهہ
مدرس	استاد، معلم، سکيا ڏيندڙ
مدرسو	مڪتب، درسگاهہ اسڪول
مُدعا	طلب، گهُر، تمنا، مراد
مُدعا عليہ	اُهو ماڻهو جنهن تي دعوي ڪجي، جوابدار
مُدعي	دعوي ڪندڙ
مدفن	مُقام، دفن ڪرڻ جي جاءِ
مدفون	دفن ڪيل، پوريل
مدني	مديني شريف جو رهاڪو حضور ﷺ جن جو لقب
مدو	خراب، بڇڙو بد، بُرو
مدائي	بڇڙائي بُرائي، خرابي

مُدو	عرصو وقت، مهل
مدهوش	حيران، پريشان، متوالو خُمار ۾
مدهوشي	بيهوشي، خُمار، نشو
مدي	بُرائي، بڇڙائي، خرابي، مندائي، بدخواهي، ويرُ، ڪينو
مدينو	سعودي عرب جي هڪ متبرڪ شهر جو نالو جتي حضور ﷺ جن هجرت ڪري آيا ۽ سندن مرقد (تربت مبارڪ) آهي
مُدُ	نشو شراب، ماکي
مُدّ	عورت
مدّر	سُريلو آواز مٺو آواز پيارو وڻندڙ
مِدِي	سامان، ٽپڙ، مال اسباب، ملڪيت
مذاق	مسخري، ٺٺولي، يوڳ چرچو
مذڪر	نر
مذهب	دين، سلامتي وارو رستو
مُرَ: ظرف	ڀلُ ڀلي، بيشڪ
مُرُ	ميراڻ، مٽي، گندگي
مُراد	مطلب، ارادو نيت، مقصد، اُميد
مُراقبو	هڪ هنڌ ويهي ڪنڌ جُهڪائي ڪيل فڪر، غور، تصور، خدا جي ياد
مُربو	مِٺي چٽڻي
مربوط	سنواريل، سُڌاريل
مُربي	پرورش ڪندڙ سهائتا ڪندڙ بزرگ، مددگار
مرتب	ترتيب ڏنل، سنواريل، ڪنهن ڪتاب ۾ مضمونن کي ترتيب ڏيڻ
مرتبو	رُتبو، درجو عُهدو
مُرتدُ	دين کان ڦريل، ڦلحد دين، اسلام جو منڪر

مُرتضيٰ	چونڊيل، پسنديده، حضرت علي ڪرم الله وجهه جو لقب
مُرت	گاهه جو هڪ قسم
مرثيو	ڪربلا جي واقعي بابت هڪ دردناڪ نظم، اوسارو، ميت جي ساراهه يا صفت
مرجان	پٿر جو هڪ قسم
مِرچ	مصالحي طور ڪم ايندڙ وکر جو هڪ قسم
مِرچائي	مرچن وارو
مِرچائي پڪوڙو	مرچن وارو پڪوڙو
مرحبا	ڀلي ڪري آيا، ڀليڪار جَسُ، شاباس، آفرين، آدرڀاءُ، آجيان، استقبال
مرحلو	منزل، درجو، مرتبو
مرحمت	رحمت، قياس، ٻاجهه
مرحوم	مري ويل، وفات ٿيل، رحمت ڪيل
مرد	نر (ماڻهو) مذڪر طور ڪم ايندڙ لفظ، شخص
مردانگي	مڙسي، بهادري، جُرئت، جوانمردي، دليري
مردانو	مرد جو، مرد وارو، مڙسيءَ وارو
مرداني زال	دلير عورت، همت واري عورت
مرد ماڻهو	مڙس ماڻهو ڪويه شخص
مُردار	اُهو مري ويل جانور، جنهن تي تڪبير نه پڙهي هجي،
مُردو	مُئل ماڻهو لاش، مڙهه
مردود	رد ڪيل، بي عزت، ذليل، خارج
مرزا	مغلن جو هڪ لقب
مُرسل	موڪليل، رسول، پيغمبر
مُرشد	هدايت ڪندڙ الله جو رستو ڏيکاريندڙ، رهنمائي ڪندڙ
مرشدي	ديني هدايت، رهنمائي

مرض	بيماري، تڪليف، ناچاقي
مرضي	ارادو، خواهش، تمنا، آرزو، خوشي
مُرڪب	گڏيل، مليل، ملاوت ڪيل
مرڪز	وچ، نڪيءِ هنڌ، خاص جاءِ، گول شيءِ جو وچ
مرڪز ثقل	ڳرتيءَ جو اهو وچون خالي نقطو جنهن ڏانهن سڀ شيون ڇڪجن ٿيون.
مُرڪ	مشڪڻ، مُشڪ، خوشي
مُرڪڻو	کِلڻو، کِلڪڻ، مُشڪڻو
مرڪنڊ	هڪ ذات
مُرگو	اصل، بنهه، نون ڪڍهن بہ، مڙيئي
مِرگهه	هرڻ جو هڪ قسم
مِرگهي	بيماريءَ جو هڪ قسم جنهن ۾ ماڻهو بيهوش ٿي ڪِري پوندو آهي.
مُرلي	ساز جو هڪ قسم
مرمت	ٽُٽل شيءِ کي ناهڻ، اصلاح ڪرڻ
مرڻ	وفات ڪرڻ، رحلت ڪرڻ
مرڻو	موت، قضيو، وفات
مرڻينگ	مرڻ جي ويجهو مرڻ وارو مرڻ تي
مروت	نوڙت، لحاظ، مهرباني
مروج	هلندڙ جاري، عام رائج ڪيل
مروڙڻ	مروٽڻ، ور ڏيڻ، ڦيرڻ
مِرون	سوئر، خنزير، جهنگلي جانور
مرهم	ملم
مرهم پٽي	زخم جو علاج
مرحيات	بخشيل، جنهن تي خدا جي رحمت ٿيل هجي
مِري	ڪاري مرچ جو داڻو، جمع مِريون
مريخ	هڪ گرهه

مُريد	پيروي ڪندڙ پوئلڳ، عقيدتمند
مُريدي	پوئلڳي، پيروي، عقيدتمندي
مُربرو	ياجيءَ طور ڪم ايندڙ هڪ قسم جو ڏٿ
مريض	بيمار اگهو ناچاق
مريم	پاڪدامن، پاڪيزه، حضرت عيسيٰ عليه السلام جي والده جو نالو
مڙئي	هڙئي، سيئي، سڀ
مڙد	مرد، مڙس، نر
مڙدانو	مردن وارو پهلوان
مُڙدو	لاش، مري ويل، مڙهه
مُڙس	گهروارو، مرد، ماڻهو بهادر
مُڙسي	طاقت، سگهه، بهادري
مِڙڻ	گڏجڻ، ملڻ، گڏجاڻي ڪرڻ
مُڙڻ	ڏنگو ٿيڻ، پوئتي موٽڻ، لڙڻ
مڙهه	لاش، مُردو ميت
مڙهڻ	متان لڳائڻ، چاڙهڻ، جڙاوت ڪرڻ
مڙهائڻ	موتين جي جڙت
مڙهي	هندو فقيرن جي رهڻ جي جاءِ، جوگي فقيرن جو آستانو
مِڙئي	مِڙيئي، سڄو سمورو مڙيوئي، سڀ، ڪُل (گرامر موجب صفت).
مِڙي	گڏجي، مِلي
مزاج	طبيعت، عادت، خصلت
مزاجي	مجازي، ذاتي
مزاحمت	اٽڪاءُ، تڪليف، مشڪلات
مزار	قبر، تربت، زيارت گاهه
مزاري	هڪ ذات

مزدور	پورهيت، محنت ڪندڙ
مزدوري	پورهيو، ڏنڌو ڪم
مزدوري	اجوري اُجرت، محنت جو بدلو محنت جا پئسا
مزمان	مهمان
مزماني	مهماني، خاطر تواضه، ٽهل ٽڪور، خدمت چاڪري، مهمان نوازي
مزو	لذت، ذائقو سواد
مزا ماڻڻ	عيش ڪرڻ، شوق ڪرڻ
مزو چکڻ	لذت وٺڻ، لذت اچڻ، سواد اچڻ، ذائقو اچڻ، لطف اچڻ
مزيدار	مزي وارو سوادي، وڻندڙ
مزور	پورهيت، پورهيو ڪندڙ
مَس	مشڪل سان، لاچار، فقط اجا، ورلي (گرامر موجب ظرف).
مس مس	مشڪل سان، ورلي، ڪڏهن ڪڏهن (گرامر موجب ظرف).
مَش	اکرن لکڻ جي سياهي، جمع مَشون
مس چُٽو	مس کي چُهندڙ ڪاغذ
مُسافر	سفر ڪندڙ راهگير
مسافر خانو	مسافرن جي رهڻ جي جاءِ، سراءِ
مسافري	سفر
مساڳ	ڏندن کي صاف ڪندڙ هڪ وڻ جو چوڙو
مسالو	مصالحو ڪٽيل ڏاڻا ۽ مرچ
مُسام	لُوڻهه، جسماني چمڙيءَ جو ننڍڙو سوراخ
مُسانُ	هندن جي مُردن کي ساڙڻ جي جاءِ
مساوات	برابري، هڪ جهڙائي
مُساوي	برابر، هڪ جيترو هم وزن

مسائڻ	تڪليف ڏيڻ، بگاڙڻ
مست	مجذوب، مجنون، متوالو ديوانو
مستانو	الله لوڪ، درويش، مجذوب (مؤنث مستاني).
مسدس	ڇهن مصرعن وارو شعر، ڇهن پاسن وارو
مسرت	خوشي، سرهائي، راحت
مسرور	خوش، سرهو راضي
مسقط	ملڪ جو نالو
مسڪن	رهڻ جي جاءِ
مسڪين	مفلس، نادار غريب، لاچار بيوس، نماڻو
مسڪيني	مفلسي، غريبي، لاچاري نماڻائي
مسلح	هٿياربند، هٿيارن سان
مسلسل	لڳاتار سلسليوار ترتيبوار
مسلم	مسلمان، مؤمن
مسلماني	مسلمان جي
مسلماني	ڏهر، خطنو سنت
مسمار	برباد، ناس، چٽ
مسند	گادي، تخت، پيلڪ
مسڻ	تڪليف ۾ اچڻ
مسواڙ	جاءِ جو ڪرايو
مسواڪ	ڏندڻ، ڏساڳ
مسودو	لکيل، تحرير ڪيل، خاڪي لکيل پهرين ڪاپي
مسوديرو	سنڌ جي هڪ ڳوٺ جو نالو، جيڪو تعلقي رتيديرو ضلعي لاڙڪاڻي ۾ آهي.
مسور	ڏهري جي دال
مسئلو	ڏکي ڳالهه، مشڪل ڳالهه، ڏکيو معاملو پڇڻ لائق ڪا ڳالهه
مسيح	حضرت عيسيٰ عليه السلام جو لقب، دوست

مسيحي	حضرت عيسيٰ عليه السلام جو پوئلڳ
مشابه	وانگر، مثل
مشابهت	تشبيهه، ڀيٽ، برابري
مشاهدو	ڏيک، نظارو، ڏسڻ، اکين ڏٺو
مشاهدو ڪرڻ	نظارو ڪرڻ، ڏسڻ
مشائخ	بزرگ، درويش، معزز عزت وارو (واحد: شيخ)
مشتاق	آرزومند، خواهشمند، تمنا رکندڙ
مشتبه	شڪ وارو
مشترڪ	گڏيل، ڀائيوار، حصيدار، ڀاڱيوار
مشتري	هڪ آسماني گرهه جو نالو
مشتق	اشتقاق ٿيل، ٽڪرا ٽڪرا ٿيل، اصل لفظ بنيادي لفظ
مشتمل	گڏ، شامل، شامل ٿيندڙ
مشرقي	اوڀر پاسي وارو اڀرندي جو
مشرڪ	شرڪ ڪندڙ الله سان ڪنهن شي کي شريڪ ڪندڙ
مشروط	شرط ڪيل
مشغول	رُڌل، مصروف، ڪرت ۾ لڳل
مشغولي	مصروفيت، ڪم، ڪِرت
مشق	ڪنهن ڪم کي وري وري ڪرڻ، لکڻ جو ڪم ورتاءُ
مشقت	تڪليف، ڏکيائي، جدوجهد
مَشڪ	پاڻيءَ لاءِ چمڙي جي ٿيلهي، جيڪا حلال جانورن جي کل مان ٺهيل هوندي آهي
مُشڪ	هڪ خوشبوءِ، جيڪا بغير سڱن واري هرڻ جي ڏن مان نڪرندي آهي
مُشڪ	ڏورو، گوشت جو ٽڪرو

مشڪرو	پوڳ چرچا ڪندڙ پوڳائي
مشڪل	اوکو ڏکيو سخت، سختي، جمع مشڪلات، مشڪلاتون
مشڪل ڪشا	مشڪلات دور ڪندڙ ڏک لاهيندڙ
مشڪڪ	چپن ۾ کلڻ، ٿورو کِلڻ
مشڪور	شڪر گذار، شڪرمند
مشڪوڪ	شڪي، شرميلو لڄارو
مشورو	صلاح، راءِ، رايو
مشوري	هڪ ذات
مشهور	عام، نالي وارو، ناميارو
مشير	صلاحڪار، صلاح ڏيندڙ چڱو مڙس
مشين	ڪَلَ، هٿ جو ٺاهيل اوزار
مصالحت	صُلح، ٺاهه
مصدر	اصل، بنياد، نڪرڻ جي جاءِ
مصر	هڪ ملڪ جو نالو
مصرع	بيت يا شعر جو حصو
مصروف	مشغول، رُڌل، جنبيل
مِصري	مٺاڻ جو هڪ قسم
مصطفيٰ	چونڊيل، پسند ڪيل، حضرت محمد ﷺ جن جو لقب
مصلح	اصلاح ڪندڙ سڌاريندڙ
مصلحت	حڪمت عملي، مناسب تجويز، نيڪ صلاح، پلو مشورو سياڻپ
مصلو	نماز پڙهڻ جي لاءِ ننڍو غاليچو يا تڏو
مصنف	ليکڪ، ڪتاب لکندڙ تصنيف ڪندڙ
مصنوعي	هٿرادو ٺاهيل، نقلي
مصور	تصويرون ٺاهيندڙ چترڪار

مُصوري	چترڪاري، چٽسالي، تصويرن ناهڻ جو ڪم، چٽ، نقش
مصيبت	تڪليف، ڏکيائي، مشڪل
مُضارع	ٿيڻ جهڙو ممڪن، شايد
مضبوط	پڪو پُختو سخت، سوگهو قابو ڪيل
مضبوطي	پُختائي، ثابت قدمي، جٽاءُ
مُضر	نقصان پهچائيندڙ
مضطرب	بي چين، بي آرام، بي قرار
مضمون	عبارت، مقالو ليک
مضمون نگار	مضمون لکندڙ ليکڪ، مضمون نويس
مضمون نويسي	مضمون لکڻ جو هُنر
مطابق	موجب، برابر، پٽاندر ان جهڙو
مطابقت	برابري، مُشابهت، ان جهڙائي
مُطالبو	گُهر، طلب، تقاضا
مُطالع، مطالعو	اڀياس ڪتاب پڙهڻ پڙهڻ پڙهائي، غور، توجهه
مطب	دوا خانو شفا خانو حڪمت خانو
مطبع	پريس، ڇاپڻ جي جاءِ، ڇاپخانو
مطبوع	ڇاپيل، ڇپيل، طبع ٿيل
مطلب	سمجهاڻي، معني، مقصد، مُراد، ضرورت
مطلبي	خود غرض، پنهنجي ضرورت وارو
مُطلب	حضور اڪرم ﷺ جن جي ڏاڏي سائين جو نالو (حضرت عبدالمطلب).
مُطلع	غزل يا قصيدي جو پهريون بيت
مطلوب	گُهربل، معشوق، محبوب
مُطمئن	بي فڪر، بي اونو
مُطهّر	پاڪ ڪيل، معصوم، صاف
مُطيع	فرمانبردار، تابعدار، حڪم مڃيندڙ

مظلوم	ستايل، آزاريل، ڏکي، ڏکيو
مظهر	ظاهر ڪندڙ نروار ڪندڙ عيان ڪندڙ پڌرو ڪندڙ ظاهر ٿيڻ جي جاءِ
معاف	بخش ڪيل، درگذر ڪيل
معاف ڪرڻ	بخش ڪرڻ، درگذر ڪرڻ، رعايت ڪرڻ
معافي	بخشش، رعايت، نجات، ڇوٽڪارو
معاملو	ڪم ڪار، ڳالهه، اصل حقيقت يا حال
مُعاون	مددگار، مدد ڪندڙ واهر ڪندڙ
معاونت	مدد، سهائتا
مُعاهدو	عهد، اقرار انجام
معبود	عبادت لائق، الله پاڪ
معتبر	معزز اشراف، اعتبار ڪيل، ڀروسي وارو
معتدل	وچولو، وچٿرو درميانو
معتقد	ڀروسو رکندڙ اعتقاد رکندڙ پيروي ڪندڙ پوئلڳ
مُعجزو	ڪرامت
معجون	دوائن جو مرڪب، خميرو
معدني	کاڻ مان نڪتل
معدنيات	کاڻ مان نڪتل شيون
معدو	انسان جي هڪ اندروني عضوي جو نالو جيڪو کاڌي کي هضم ڪري ٿو.
معدوم	مِٽايل، نيست، نابود، تباهه ٿيل
معذرت	معافي، بهانو عُذر
معذور	لاچار، بيوس، مجبور
معراج	مٿي چڙهڻ، بلند مرتبو بلندي، چڙهائي
معرفت	وسيلي، وسيلو شڃاڻ، خدا شناسي
معرڪو	جنگ جو ميدان، جماعت، مجلس، رهاڻ ڪچهري
معروف	ڄاتل سڃاتل، مشهور، عام، معلوم

معزز	عزت واري، شريف، معتبر، عزت وارو
معزول	نوڪريءَ تان لاٿل، بيڪار
معشوق	محبوب، پيارو سڄڻ، پرين
معصوم	بي گناهه، بي ڏوهي، بي قصور، صاف دل، ننڍو ٻار
معصومي	صاف دلي، بي قصوري، بي گناهي، ننڍپڻ
معصوميت	بي گناهي، صاف دلي، ننڍپڻ
مُعطر	خوشبودار، سرهو، خوشبو وارو
معطل	نوڪري تان لٿل، بيڪار، واندو
معظم	اعليٰ، عزت وارو، بزرگ
معقول	عقل وارو، سمجهه ۾ ايندڙ، دُرست
مُعلم	علم سيکاريندڙ استاد، تعليم ڏيندڙ، سکيا ڏيندڙ، ماستر
مُعلمي	استادي، ماستري
معلوم	خبر، سُڌ، ڄاڻ
مُعليٰ	بلند، مٿانهون، اعليٰ، بزرگ
مُعما	پرولي، ڳُجهه، ڏکي ڳالهه
مِعمار	تعمير ڪندڙ، ٺاهيندڙ
معماري	تعمير جو ڪم، عمارت سازي
مُعمر	پوڙهو، ضعيف
معمور	ڀرپور، ڀريل، آباد
معمول	روزمره جي ڪيل ڳالهه، ريت، رسم
معمولي	دستوري، رواجي، روزمره واري، سادو، هلڪو، ٿورو
معنيٰ	مطلب، سمجهاڻي
معنوي	معنيٰ وارو، مقصد وارو
معيوب	عيبدار
مغالطو	غلطي، خطا، ڀُل
مغرب	سج لهڻ جي جاءِ، هڪ طرف جو نالو، اولهه طرف

مغربي	اولهه پاسي جو يورپي
مغرور	هٺيلو تڪبر وارو وڏائي وارو
مغروري	وڏائي، گهمنڊ
مغز	دماغ، پيچو ميجالو ٿڌو
مغفور	بخشيل، معاف ڪيل
مغل	هڪ ذات
مغموم	غمگين، رنجيده
مغيري	هڪ ذات
مفاصلو	پنڌ، وٿي، ويچو
مفت	بنا مُلهه جي، بنا پئسي، بي فائدو اجايو
مفتوح	فتح ڪيل
مفتون	قربان، عاشق، شيدائي
مُفتي	شرعي حڪم موجب فتوي ڏيندڙ
مفرد	اڪيلو هڪڙو رياضيءَ جي علم موجب اُهو انگ يا عدد، جيڪو ورهائجي نہ سگهي يا ان جا جزا نہ ٿي سگهن.
مُفسر	تفسير ڪندڙ شارح، معني بيان ڪندڙ
مفعول	گرامر موجب اُهو اسم، جنهن تي ڪو ڪم ٿئي.
مُفڪر	فڪر ڪندڙ سوچ ڪندڙ
مُفلس	غريب، محتاج، مسڪين
مفهوم	مطلب، مراد، عقل، سمجهه
مُفيد	فائديمند، فائدي وارو نفعي وارو
مُقابل	سامهون، مخالف، برابر
مُقابلو	ڇتاپيٽي، پيٽ، مشابهت
مقاطعو	ٺيڪو مقرر ڪيل وقت تائين ٺيڪي تي ڪنيل
مقالو	مضمون، باب، قول، ڳالهه
مُقام	قبرستان، منزل، جاءِ، گهر

مُقامي	هڪ هنڌ بيٺل، ان زمين جو ان ڌرتيءَ جو ان علائقي جو
مقبول	قبول ڪيل، وڻندڙ پسنديده
مقبوليت	قبوليت، رضامنديءِ منظوري
مقتدر	طاقتور
مُقتدي	امام جي پٺيان نماز پڙهندڙ
مقتل گاهه	قتل ڪرڻ واري جاءِ، قتل ٿيڻ واري جاءِ
مقتول	قتل ٿيل
مقدار	انداز شمار وزن، تور ماپ، ڳاڻيٽو جاءِ وِٿي
مقدر	قسمت، پھريائين لکيل، ڀاڳ
مُقدس	پاڪ، سڳورو پلو
مقدمو	معاملو دعويٰ ڪنهن ڪتاب جي شروع واري، عبارت، ديباچو ابتدا، سرنامو
مُقرر	ييهاريل، برقرار معمور ڪيل
مقرري	معموريءِ تقرري
مقروض	قرضي، جنهن تي قرض هجي، قرضدار
مقصد	مطلب، ارادو قراد
مقصود	قراد، مقصد، مطلب
مقناطيس	چقمق
مقناطيسي	چقمقي، چمقمق جي خاصيت رکندڙ
مُڪ	ٺونشو مُٺ
مڪار	فريبي، مڪر ڪندڙ ٺڳ
مڪاري	فريب، دوکو چالبازي
مڪافات	بدلو عيوضو عيوض
مڪان	رهڻ جي جاءِ، آستان، گهر، هنڌ، اوتارو فقيرن جي رهڻ جي جاءِ
مڪاني	آن جو هڪ قسم

مَڪتب	اسڪول، مدرسو علم حاصل ڪرڻ جي جاءِ، درسگاهه
مڪتوب	لکيل
مڪر	فريب، دوکو ٺڳي، دولاب
مُڪر	مڇيءَ جو هڪ قسم
مڪراني	مڪران جو رهاڪو
مُڪرم	ٻاجهه ڪندڙ رحم ڪندڙ
مڪروهه	ناجائز مردار نفرت جوڳو ڪراهت جهڙو
مڪڙ	اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم مؤنث مڪڙي
مڪڙي	پيڙي
مڪلي	ٺٽي شهر جي پرسان هڪ ٽڪري جو نالو
مڪمل	پورو، ثابت، ڪامل
مڪو	سعودي عرب جي هڪ پاڪ شهر جو نالو
مَکِ	اڏامندڙ جيت جو هڪ قسم
مکُ	مهٽ، مَلِ
مِکُ	هڏن جو طاقتور مادو گُودو هڏن جي چربي
مُکُ	شڪل، صورت، چهرو
مکڻُ	مهٽڻ
مکڙُ	ڪچو گيهه، ولوڙيل کير مان نڪتل گيهه
مکو	وڏي مَکِ
مکي	مکيه ماٺو اڳواڻ خاص ماڻهو چڱو مڙس
مکيه	خاص، اڳواڻ مهندار اعليٰ
مگرو	گل جو هڪ قسم
مگسي	هڪ ذات
مگن	مست، غرق، مشغول
مڱ	اناج جو هڪ قسم
مڱتو	سوالي، منگتو فقير

مڱريا	هڪ ذات
مڱڻ	گهرڻ، سوال ڪرڻ، پنڻ
مڱڻهار	سوالي، گهرندڙ
مڱڻو	شاديءَ کان اڳ گهوٽ ۽ ڪنوار جي سڱاوتيءَ واري رسم
مُلا	عالم، بزرگ
ملاح	هڪ ذات
ملاح	ٻيڙي هلائيندڙ ناکئون، ميربحر، مهاڻو
ملاحظو	معائنو زير نظر
ملازم	نوڪر، خادم، خدمتگار
ملازمت	نوڪري، خدمت
ملاقات	ميلاپ، گڏجاڻي، سڃاڻپ
ملاقاتي	ملاقات ڪندڙ
ملاڪڙو	ملهه
مَلالُ	رنج، غم، ڏک، درد، تڪليف
ملامت	لعنت، ڦِٽ، بددعا
ملائڪ	فرشتو نوري مخلوق
ملائڻ	گڏ ڪرڻ، گڏائڻ، نامي چڙهڻ
ملاوت	ميلاپ، ڇَٽُ، ڦيٽ
مُلائم	نرم، نازڪ، ڪونئرو
مِلت	قوم
ملتان	هڪ شهر جو نالو
مُلتوي	ڪجهه وقت رکيل، دير ڪندڙ
مُلحد	حق جي رستي کان ڦريل، گمراهه ٿيل
ملزم	جنهن تي الزام لڳايو ويو هجي
ملزوم	لازم ڪيل، ضروري
مِلس	آٽ جا وار

ملعون	لعنتي، لعنت ڪيل، مردود، ٻڇڙو
ملفوظات	بزرگن جو ڪلام، اوليائن يا بزرگن جي ڳالهين جو لکيل ڪتاب
مَلڪ	هڪ ذات
ملڪ الموت	عزرائيل، موت جو فرشتو
مَلِڪُ	بادشاهه، سلطان
مَلِڪہ	راڻي، بادشاهه جي زال
مِلڪ	ملڪيت، جائداد
مُلڪُ	ديس، وطن، ڏيهه
ملڪائي	هڪ ذات
ملڪيت	مال اسباب، جائداد، دولت
مَلَمُ	زخمن تي مکڻ جي دوا
ململ	سنهي ڪپڙي جو هڪ قسم
مَلنگ	صوفي فقير، گودڙي پوش
ملنگي	درويشي، فقيري
مَلڻ	مهٽڻ، مالش ڪرڻ
مِلڻ	گڏجڻ، گڏ ٿيڻ، ملي وڃڻ
ملڻو	ملنسار، ميلاپي، خوش مزاج
مَلو	بيماريءَ جو هڪ قسم
مَلوڪ	سهڻو خوبصورت، حَسين
ملوڪان	سهڻي، خوبصورت، حسين
ملڪائي	سونهن، سُهڻائي، خوبصورتي
مَلّهه	راند جو هڪ قسم
ملهه مارڻ	ڪامياب ٿيڻ
مَلُّهه	ملهه وڙهندڙ پهلوان، بهادر
مُلهُه	قيمت، اگهه
مُلهائتو	قيمتي، املهه، خريد ڪيل

ملهار	جهڙالي موسم، ڄهڙالو مينهوڳي واري ٺڏڪار
ملهائڻ	ساراهه ڪرائڻ، پاڻ کي بهادر ڪري ڏيکارڻ
ملهي	ڳلي جي بيماريءَ جو هڪ قسم
مليچ	ناپاڪ، خراب، گندو
مليدو	ڪڻڪ، اٽي ۽ گيهه مان ٺهيل نرم ڪاڙهو جيڪو چُوريءَ وانگر ٺٺي ٿو.
ملير	ڪراچي جي هڪ ضلعي جو نالو ٿئي جو نالو ان ڳوٺ جو نالو جنهن جي مارئي رهاڪو هئي.
ملير ميندي	گاهه جو هڪ قسم، ٻوٽي جو هڪ قسم
مِليل	گڏيل، شامل ٿيل، جوڙ ڪيل
مَمر	جانور جو هڪ قسم
مماتي	موت آيل
مُمتاز	چونڊيل، اعليٰ، افضل، نامور، شريف، جدا ڪيل، منفرد
ممڙو	جانور جو هڪ قسم
مُمڪن	ٿيڻ جي لائق، امڪاني صورت، سولي
مُمڪنا	شايد، جيڪر، الائجي (ظرف).
مملڪت	بادشاهي، بادشاهت، حڪومت، سلطنت
ممنوع	منع ڪيل، روڪيل، بندش پيل
ممنون	نوازيل، بخشش ڏنل، ٿورو ڪيل
ممڻ	جهيڙو جهڳڙو تڪرار معاملو
ممڻ مچڻ	جهيڙو جاڳڻ، تڪرار ٿيڻ
مَن	شال، هوند، جيڪر، مانَ شايد (ظرف).
مَنُ	دل، هينئون، قلب، ضمير، روح
منٺار	دل ٺاريندڙ فرحت ڏيندڙ
من گهريو	دل گهريو دل کي وڻندڙ محبوب، پيارو
من گهڙت	دلئون ٺاهيل، دل مان ٺاهيل، بي بنياد، خيالي

من ماني	دل ڪي وڻندڙ ڳالهه
من مستي	وڏائي، آڪڙ، هٺ
منات	هڪ قديم بت جو نالو
مُناجات	دُعا، ساراهه، واکاڻ، تعريف، الله تعاليٰ جي تعريف ۾ چيل بيت
مُنادي	هوڪو، ڍنڍورو، اعلان
مُنارو	سرن يا پٿرن جو ٺهيل ڊگهو ٿنڀو، قبي جي نيل
مُناسب	ٺيڪ، لائق، درست، جائز جوڳو
مُناسبت	تعلق، واسطو، لاڳاپو
مُنافعو	فائدو، نفعو، لاڀ
منافق	ڪوڙو، دغاباز، مڪار
منائڻ	راضي ڪرڻ، خوش ڪرڻ
مِنبر	اوچي جاءِ، ڏاڪن واري جاءِ، مسجد ۾ خطبي پڙهڻ لاءِ ٺاهيل سرن يا ڪاٺ جي ڏکي
مَنتِ	باس، شُک، پيتا، نذرانو
مِنت	عاجزي، التجا، عرض
مُنتخب	پسند ڪيل، انتخاب ڪيل، چونڊيل
منتر	جادو ٽيڻو، ڳجهه راز
منتشر	هيڏانهن هوڏانهن ٽيل، ٽڙيل پکڙيل
منتظر	انتظار ڪندڙ، اميدوار
منتظم	انتظام ڪندڙ بندوبست ڪندڙ
منتقل	جاءِ تبديل ڪيل، بدلايل
مِنٿ	سوال، عرض، التجا، گذارش، عاجزي
مِنٽ	ڪلاڪ جو سٺيون حصو (1/60)
منجنيق	اڳئين زماني جي جنگين ۾ استعمال ٿيندڙ هڪ مشين، جيڪا وڏا وڏا پٿر اڇلائڻ جي ڪم ايندي هئي ۽ انهن پٿرن لڳڻ سان قلعي جون مضبوط

	ديوارون ٻڌي پونديون هيون
منجھ	۾، اندر، وچ ۾ (ظرف)
منجھان	کان، مان (حرف جر)
منجھون	منجھان، کان، مان (حرف جر)
منجھائڻ	گڏ وچڙ ڪرڻ، منجھائڻ، غلط رستو ڏيکارڻ
منجھند	ٻن پھرن جو وقت، ڏينھن جو وچ
منجھڻ	منجھي پوڻ، گمراھ ٿي وڃڻ
منجير	ميگر، ڪنڊي جي وڻ جو هڪ قسم
منچر	هڪ وڏي ڍنڍ جو نالو جيڪا ضلعي دادوءَ ۾ آهي.
منحصر	مدار رکندڙ، ٻئي جي آڌار
منحوس	نياڳو، بدبخت، ڀڇڙو
مندو	خراب، ڀڇڙو، بدخواھ
مُند	موسم، رُتِ
منداٺو	مندوارو، موسم وارو، موسمي، وقتائتو
مندر	پوڄا پاٺ جي جاءِ
منڌ	خراب بانس، بدبوءِ، ڌپ
مُنڌِ	نوجوان عورت، ناري
منڌيڙو	جھرڻ کير ولوڙڻ لاءِ ڪاٺ جو هڪ اوزار، ضرب جو نشان (×)
منڊل	سج يا چنڊ جي گولائي، تارن جو ميڙ، محفل، ڪچھري
منڊلي	ڪچھري، ويھڪ، ساڌو فقيرن جي ٽولي
مُنڍڻ	بند ڪرڻ، سوگھو ڪرڻ
منڍو	هڪ تنگ پڳل
مُنڊي	زيور جو هڪ قسم، آڱر ۾ پائڻ جو زيور
مُنڍ	ڍھڻ شروعات، مٿيون حصو
مُنڍي	مٿو، سر، سِسي

مُنڙو	ڳاهه جو هڪ قسم
منزل	مسافريءَ جي رستي جا مقرر ٿيل نشان، ترسڻ جي جاءِ، گهر، جاءِ
منشا	مرضي، ارادو خواهش
منسلڪ	ڳنڍيل، لڙهي ۾ پوئيل يا ڳنڍيل
مَن سَلوي	بني اسرائيل قوم جي لاءِ آسمان تان لٿل کاڌو جنهن لاءِ انهن پنهنجي نبي حضرت موسيٰ عليه السلام کي فرمائش ڪئي هئي
منسوب	لاڳاپو رکيل، واسطو رکيل، واسطيدار
منسوخ	رد، رد ڪيل، ڪٽيل
منشي	لکپڙهه ڪندڙ ڪلارڪ
منشيگيري	لکپڙهه جو ڪم
منصب	رُتبو عهدو درجو
مُنصف	انصاف ڪندڙ عادل، جج
منصف مزاج	انصاف پسند
منصفي	انصاف، نياءُ، فيصلو
منصوبو	رِٿ، حڪمت، تجويز سازش
منصور	فتحمند، فتحياب، سوڀارو
منطق	قاعدي جو بحث، گفتگو ڳالهه ٻولهه، هڪ علم جو نالو
منظر	نظارو سير گاهه ڏيک، لقاءُ، ڏيکاءُ
منظور	قبول، مڃيل، تسليم ڪيل
منظوم	شعر ۾ آندل، علم عروض جي وزن يا بحر ۾ آيل، پوتل، ڳنڍيل، جڙيل
منع	روڪ، جهل، آنڪ، انڪار
منع نامو	روڪ جي اطلاع
مُنقطع	جدا ڪيل

مُنکر	انکار ڪيل، خراب، معيوب، عيبدار
مُنڪِرُ	انڪار ڪندڙ انڪاري الله تعاليٰ کي نہ مڃيندڙ دهريو
مُنکر نکير	قبر ۾ پڇا ڪندڙ ٻن فرشتن جا نالا (منڪر ۽ نڪير).
منگتو	سوالي، فقير، گهرندڙ حاجتمند
منگر	سمنڊ جي مڇيءَ جو هڪ قسم
مگرمڇ	هڪ وڏو ساموندي جانور، سمنڊ جي وڏي مڇيءَ جو هڪ قسم
منگلا ڊيم	راولپنڊيءَ جي پرسان هڪ ڊيم، جتي پاڻيءَ جو ذخيرو ٿئي ٿو.
منگهہ	جاءِ جي ڇت جي مٿان هوا لاءِ لنگهہ
مُنگ	اَن جو هڪ قسم
مڱڻهار	سوال ڪندڙ فقير، گهرندڙ
مُنو	ڪتن جو پائو
مُنو	ڪنهن بہ شيءِ جي چئن حصن مان ٽي حصا (3/4)
مُنور	روشن، چمڪندڙ پڌرو مشهور
مُنهُ	ڪکائين جاءِ
مُنهہ	مُنهن
مُنهہ	آءٌ، مون، مان (ضمير)
مُنهان	مون کان (ظرف)
مُنهاندو	شڪل، صورت، شبيهہ
مُنهَن	ڇڄ، ڪکن ڪانن جي ڇت
مُنهن	ٿڪ، چهرو، مهاندو شڪل، صورت، روپ
مُنهن اونداهي	رات جي شروعات وارو وقت، سانجهي
مُنهن تي	سامهون، روبرو، آمهون سامهون (ظرف)

ڦنھن ڏيڻ	تڪليف جو مقابلو ڪرڻ
منھن زور	بي لغام، بي فرمان
ڦنھن ڦيرڻ	بي رُخي اختيار ڪرڻ، ناراض ٿي ڏيکارڻ
منھنداں مھندار	اڳواڻ
ميٺهن وساڙو	ميٺهن کان پوءِ پيدا ٿيندڙ ھڪ جيت، جيڪو رنگ جو ڳاڙھو ٿيندو آھي
مُني	مفڪر، ساڌو سنياسي، گھڻو ويچار ڪندڙ
مُنير	چمڪندڙ روشن، چِلڪندڙ
مڻ	نانگ جو مُھر، مٿيون قيمتي پٿر
مَڻُ	چاليھ سير وزن
مِڻڪو	ڳچيءَ جو هڏو
مٿيا	خاص خوبي، طاقت، هوشياري
مٿيادار	طاقت وارو هوشيار لائق، خوبصورت، سھڻو
مواد	هر شيءِ جو بنياد يا اصل، مضمون
موافق	وٺندڙ پورو پئي وڃڻو مناسب
موافقت	هڪجهڙائي، برابري
موالي	مستيءَ وارو مست، نشو ڪندڙ
موالي	عربيءَ ۾ موالي جي معنيٰ آھي ڌڻي يا مالڪ ۽ واحد اٿس مولي
موبي	مُک، سردار، مُربي
موت	مري وڃڻ، وفات، فوت، رحلت
موتمار	ماريندڙ
موتي	مٿيون هيرو سِپ مان نڪتل داڻو
موتيو	گل جو هڪ قسم
موتيو پاڻي	اکين مان هر وقت پاڻي وهڻ جي بيماري
موٽر	مشين تي هلندڙ سواري ڪرڻ جو هڪ قسم
موٽرسائيڪل	مشين تي هلندڙ سائيڪل

موٽڻ	واپس اچڻ، موٽي اچڻ
موٽ	واپسي، پوئتي ڦيڻ واري حالت، ورڻ
موٺ	دال جو قسم، گاهه جو هڪ قسم
موج	لهر، ڇولي، جوش، جذبو، مستي
موج ڪرڻ	عيش ڪرڻ، مزو ماڻڻ
موجون ماڻڻ	خوشيون ماڻڻ، عيش ڪرڻ
موجب	پٽاندڙ، مطابق، سبب، ڪارڻ
مُوجد	نئين شيءِ ايجاد ڪندڙ ابتدا ڪندڙ ڪنهن ڳالهه يا شيءِ جو بنياد وجهندڙ باني
موجود	حاضر، سامهون، روبرو
موجودگي	حاضري
موجوده	هاڻوڪو، هن وقت جو، هينئر جو حاضر، اڳيان
موچ	ڪنهن به سنڌ جي مڙي وڃڻ واري حالت
موچارو	سهڻو، خوبصورت، حسين، چڱو، سٺو، عمدو، لائق
موچڙو	جُتيءَ جو هڪ پير، جوتو
موچي	جُتيون ٺاهيندڙ
موچڪو	جتين ٺاهڻ جو ڪم
مُوحد	خدا کي هڪ ڪري ڄاڻندڙ
مودي	اَن جو واپاري
مؤذن	اذان ڏيندڙ، بانگ ڏيندڙ
موذي	وچڙندڙ، خطرناڪ، ڪنجوس، ظالم
موڙ	پکيءَ جو هڪ قسم، ڪارايل، مؤنث ڍيل
مورچل	مور پکيءَ جي کنڀن مان ٺهيل وِچڻو يا پکو
مُور	اصل، هرگز، بلڪل، ڪڏهن به (ظرف)
مُوڙ	اصل، بنياد، اصل رقم
موراڪو	مڇيءَ جو هڪ قسم، جيڪا مٺي پاڻيءَ ۾ ٿئي
موراڪي	مڇيءَ جو هڪ قسم جيڪا مٺي پاڻيءَ ۾ ٿئي

مُورت	شڪل، صورت، ماڻهوءَ جو ٺهيل بوتو، پتلي، پتلو بُت
مورتي	مورت وارو پٿر جو ٺهيل بُت
مورَت	مهورت، ڀلارو وقت، سڀاڳو وقت
مورچو	کاهي، خندق، قلعي بندي، جنگ ۾ سپاهين جي لشڪر جي قطار
مورخ	تاريخ لکندڙ
موراڙو	درياءَ جي ڪپ تي اپريل تائين تازو ملندڙ يا ڦهريل ڇن
موڙو	هڪ مشهور بهادر مهاڻي جو نالو جنهن ڪراچيءَ واري سمنڊ ۾ پنهنجي ڀاءُ جي ڏک سان هڪ وڏي مانگرمڇ کي ماريو هو ۽ موڙي ميربحر جي نالي سان مشهور ٿيو جنهن جي قبر ڪراچيءَ جي ڀرسان آهي
مُورک	بيوقوف، اڻ سمجهه، نادان
مُوري	ڀاڄيءَ جو هڪ قسم
موريا	هڪ ذات
موريائي	هڪ ذات
موڙُ	ڪلنگي، ڇٽ، شاديءَ وقت گهوٽ جي مٿي تي ٻڌل تاج
موڙث	وراثت، ور ڏيڻ، ڦيرائڻ
موڙهو	اصل، ويتر، ماڳهين، موڙ بلڪل
مورو	شعر جو هڪ قسم
مورو	هڪ شهر جو نالو
موروثي	ورثي ۾ مليل، ابائو خانداني
موري	پاڻي نيڪال ڪرڻ جي جاءِ
موڙُ	وڙ، وڪڙ، پيچ، پاسو
موڙائڻ	وڙ ڏيارڻ، وڪڙ ڏيارڻ
مُوڙهو	ڪانن مان ٺهيل ڪُرسي

مُوڙي	اصل رقم، هڙ ڳڻيل
موسم	مُند، رُت، وقت، زمانو
موسمي	موسم وارو، منداٽيو
موسمي	ميوي جو هڪ قسم
موسىٰ	هڪ نبي سڳوري جو نالو
موسيقي	ڳائڻ جو علم، ڳائڻ
موسيقار	ڳائڻو
موصول	مليل، لاڳاپيل، جڙيل
موضوع	عُنوان، بيان ڪيل، مضمون جو مقصد يا مُراد
موقعَ	موقعو وَجُهه، واقعي ٿيڻ واري جاءِ
موقعو	وَجُهه، وار داءُ، واقعي واري جاءِ
موقعو ڏيڻ	وقت ڏيڻ مُهلت ڏيڻ
موقعي تي	مهل تي، وقت تي (ظرف)
موڪر	ويڪرائي، ٻَر، ڪشادگي
موڪرو	ڪشادو، گهر گهلو، ويڪرو
موڪِل	اصيل، وڪيل ڪندڙ
موڪلڻ	اُماڻڻ، روانو ڪرڻ
موڪل	ڇوٽڪارو، آزادي، اجازت
موڪلاڻي	رخصتي، اجازت، روانگي
موکي	شراب وڪڻندڙ هڪ عورت جو نالو جيڪا شراب وڪڻندي هئي
موگرو	گل جو هڪ قسم
موڳو	مُنجهيل، بي عقل، مانڊو
موڳائي	سُستي، بيهوشي
مُولُ	اصلي، اصل، ٻاڙ علم رياضيءَ موجب سگهه جو اصل عدد
مولائي	مولا جو طالب، مالڪ جو طالب

مؤلف	مُرتب، ڪتاب جا مضمون گڏ ڪري ترتيب ڏيندڙ
مولود	رسول ڪريم ﷺ جن جي ساراهه ۾ چيل نظم
مولودي	مولود پڙهندڙ
مولىٰ	مالڪ، الله سائين، خدا، ڌڻي
موم بتي	ميڻ بتي
مومل	سهڻي، حسين، خوبصورت
مومن	مسلمان، سچو مسلمان، دين تي پڪو ايمان آڻيندڙ
مون، مان	منجهان، مان، کان، وٽان (حرف جر)
مُون	مان، آءٌ، پاڻ (ضمير)
مُونَ	ماٺ، خاموشي، ڌيرج
مون ڌارڻ	چُپ رهڻ، خاموش رهڻ
مُوني	خاموش، چُپ، فقيرن جو خاموشيءَ ۾ گذاريندڙ هڪ فرقو
مؤنث	ماده، مادي عورت، مادي جنس لاءِ ڪم ايندڙ لفظ
مُونجهه	ساهه گهٽجڻ، ٻوسٽ، بيهوشيءَ واري حالت، بي آرامي
مونجهارو	گڙٻڙ، رولو
مُونو	ڪاٺ جو ڪِلو
مونا هڻڻ	گوڏا هڻڻ
موهُ	مُنهن، چهرو، مُک
موهڙ	منهن وارو پاسو
موهڻ	موهت ڪرڻ، بي سُڌ ڪرڻ، دل کسڻ، عاشق ڪرڻ، ريجهائڻ
موهُه	حب، پيار، محبت، بيهوشي، اڻڄاڻائي، خواهش، ٻاجهه
موهيت	عاشق، گهڻو پيار ڪندڙ بي خبر
موهجڻ، موهجي پوڻ	عاشق ٿيڻ، پسند ڪرڻ

موڙرو	گل جو هڪ قسم
مهه	چنڊ
مها	وڏو بلند، اعليٰ، بي انت
مها ڀارت	ڀارت ملڪ جي وڏي لڙائي، جيڪا پانڊون ۽ ڪورون جي وچ ۾ لڳي هئي.
مهاتما	وڏو پهتل ماڻهو سنت
مهاراجا	وڏو راجا
مهابي	واسطي، سچائپ سان صدقي، لاڳاپي سان (ظرف)
مهاجر	هجرت ڪندڙ هڪ هنڌان لڏي وڃي ٻئي هنڌ رهندڙ
مهاڏو	اڳ، مهڙ، مهاڙ
مهاڏو اٽڪائڻ	بحث ڪرڻ، منهن ڏيڻ، جهيڙو ڪرڻ
مهار	اُٺ جي ناڪيلي
مهار	ڏندن جي مٿان وارو گوشت
مِهار	مينهون چاريندڙ
مهارت	قابليت، هوشياري، ڪاريگري
مهاڙ	مهاڳ، مُنهن، مُکُ، چهرو، اڳيون حصو
مهاڙ	هڪ جبل جو نالو
مهاڙي	ڪنهن به شيءِ جو منهن، مُنڍ، اڳ
مهاڳ	ڪنهن ڪتاب جو لکيل منڍ، شروعات، اڳياڙي، مهاڙي، آڳر، اڳڙ
مهانڊو	شڪل، شبيهه، صورت، نمونو، چهرو
مهانگائي	ڳرواڻهه، ڏڪار، هر شيءِ جي گهٽتائي يا اڻاٺ ٿيڻ
مهانگو	گهڻي مُلهه وارو، گهڻي اگهه وارو
مهاڻا	هڪ ذات
مهاڻو	مڇي ماريندڙ
مهتاب	چنڊ جي روشني، چانڊوڪي
مهٽڻ	رڳڙڻ، چيڀاٽڻ، مَلڻ

مهٽ	گهڪي مهتو رڳڙو
مهٽ سهٽ	سينگار ڪرڻ، ناهه نوهه ڪرڻ
مهتو	رڳڙ، گهڪي، دٻاءُ، سختي
مهدي	هدايت ڪندڙ، رهنما
مهذب	ادب وارو، باادب، فضيلت وارو يا واري، تهذيب يافته، نيڪ خصلت
مهر	هڪ ذات
مهر	زال کي مڙس طرفان نڪاح وقت مليل يا ڏيڻ لاءِ مقرر ڪيل رقم
مِهر	ٻاجهه، رحم، مهرباني، احسان، بخشش
مِهران	مِهر سان، ٻاجهه سان (ظرف)
مهربان	ٻاجهه وارو، رحم وارو
مهرباني	ٻاجهه، مهر، ٿورو، احسان، ڪرم، قُرب
مُهر	ٺپو، ڇاپ، ڇاپو، سون جو سِڪو
مهراج	ٻانڀڻ، ٻانڀڻ لاءِ عزت ڀريو لقب
مهراڻ	سنڌو نديءَ جو قديم نالو، وڏو پاڻي
مُهرو	اڳواڻ، سردار، شطرنج راند، هڪ ڳوٽ
مِهري	عورت، زال، زائفان، ناري
مُهري	دال جو هڪ قسم
مهڙ	منڍ، اڳ، ٿهاڳ، شروعات
مهڪ	خوشبوءِ، سرهاڻ، شگنڌ
مهل	وقت
مهلائتا	پوري مهل تي، وقتائتا، پوري وقت تي
مهلت	وقت، موقعو، موڪل، ساهي
مهم	ڏکيو ڪم، جوکائتو ڪم، ضروري ڪم
مهمان	دعوتي، وڏي مان وارو، پرديسي
مهمان خانو	مسافرن جي رهڻ جي جاءِ

مھمان نوازي	مھمانن جي خاطر تواضع، مھمانن جي خدمت
مھماني	خاطرداري، دعوت
مھمير	بھادر، دلير، سورھيه
مھندار	اڳواڻ، پيشوا، سردار
مُھڻ	پيار ۾ مست ڪرڻ، پاڻ ڏانھن ڇڪڻ
مھٽو	طعنو، ڏوراپو، ميار
مُھٽو	وڻندڙ دل لڀائيندڙ دل کي وڻندڙ
مھورت	ابتدا، ڪنھن به نئين ڪم جي شروعات، رسم
مھورت ڪيائڻ	ڪنھن سٺي ڪم لاءِ نيڪ ساعت ڪيائڻ
مھيا	تيار، موجود، حاضر
مھيري	ھڪ ذات
مھيسر	ھڪ ذات
مھيشوري	ھندن جي ھڪ ذات
مھين	نرم، سنھو نازڪ، ملائم، نفيس
مھينو	ماھ، سال جو ٻارھون حصو سال ۾ ٻارھن مھينا ٿيندا آھن.
مَئل	مري ويل، مُردو بيجان
مُئو	مري ويل، فوت ٿيل
مھيسي	فقيرن جو ھڪ قسم، جوڳين جي ھڪ ذات
مئخانو	شراب رکڻ جي جاءِ، شراب وڪڻڻ جي جاءِ
مئي	شراب، مستي، خمار، ھٺ، تڪبر
مئي	عيسوي سال جي پنجين مھيني جو نالو
مئيج	موڪليج
ميا	مھرباني، رحم
ميا	ھمت وارا، متارا
ميار	ڏوراپو طعنو خطا، ڏوھ
مِيان	جناب، سائين، سردار، عزت وارو لقب

مِياڻ	تلوار رکڻ جو کوپ، مِياڻ، کِپُ
مياٽيون	ميڇي مارڻ ۽ ڳڌ ڪرڻ جون جايون
ميت	جنازو، لاش، مُڙدو، مُڙهه
ميتلا	هڪ ذات
ميٿي	هڪ خوشبودار ٻوٽي جو نالو
ميٽ	پيلي رنگ جي جابلو مِٽي
ميٽا	ميٽ مليل، جن جي منهن ۾ ميٽ يا مٽي مليل هجي
ميٽائون	ميٽ جي رنگ جهڙو
ميٽائڻ	ڍڪرائڻ، ڦٽارائڻ
ميٽنگ	مجلس، ڪميٽي، جماعت
ميٽڻ	صاف ڪرڻ، ميسارڻ، ميٽ هڻڻ، ڦٽ چٽائڻ، مٿان پوچو ڏيڻ
ميٺِ	مٺيون ڳالهيون
ميٺُ	مِٺاڻ، مِٺاس، لذت، سواد
ميٺاج	مٺاس، مٺاڻ
ميٺي	ساڳي
ميثاق	روحن جو الله تعاليٰ سان ڪيل وعدو، انجام، اقرار
ميڄالو	مغز، کوپڙي اندر پيل گودو، ميڄو
ميچ	برابري، مقابلو
ميچڻ	زور آزمائي ڪرڻ، مقابلو ڪرڻ، ڳنڍڻ
ميچون	اشارا، اهڃاڻ، علامتون
ميخ	لوهه جي ڪِلي، ڪوڪو
ميڏ	هڪ ذات
ميدان	ڪُشادي زمين، پوٺو، وسيع زمين
ميدان ڇڏڻ	پٺي ڏيڻ، هارائڻ
ميدان ۾ اچڻ	وڙهڻ لاءِ اچڻ، مقابلو ڪرڻ
مير	ڦر، مِٽي، گندگي

ميرانجهڙو	تورو ميرو، ميري رنگ تي، مٽيءَ جهڙي رنگ تي، مٽيءَ جهڙو رنگ
ميرُ	ٽالپر خاندان جو لقب، ڪنهن ماڻهوءَ کي ڏنل خطاب، رئيس، سردار، امير، بادشاهه، ڪٽڻ وارو، عملدار، سيد
ميراڻو	مير جو، مير جهڙو
ميربحر	ٻيڙي وارو، سمنڊ جو بادشاهه، ملاح، جهازي، جهازي سپهه سالار، بندرگاهه جو انتظام هلائيندڙ
ميربحر	هڪ ذات
مير مارڻ	ڪنهن وڏي سردار کي هٽ ڪرڻ، ڪا وڏي ڏرهٽ ڪرڻ
مير مجلس	ڪچهريءَ جو مُکُ، مجلس جو مکيه ماڻهو، مجلس جي صدارت ڪندڙ
مير منشي	وڏو مُنشي
ميري	حڪومت، اميري، سرداري، بادشاهي
ميراث	مُئل ماڻهوءَ جي ڇڏيل ملڪيت، جائيداد
ميراثي	ڳائيندڙ ڳائڻو مڱڻهار
ميراسي	مڱڻهار لنگهو
ميران	پير، مرشد، بزرگ، غوث الاعظم ۽ خواجه معين الدين جو لقب
ميرائي	گدلائي، ميراڻ
ميرجت	هڪ ذات
ميرو	مٽيءَ وارو، گدلو
ميري	بڇڙي، عيبدار
ميڙَ	ڪنهن کان معافي وٺڻ لاءِ کيس وجهڻ، ميڙ ڪٺي وجهڻ
ميڙُ	ماڻهن جو انبوهه، گڏ ٿيل ماڻهو، هجوم، ميڙاڪو، خلق، ميلاپ، وصال
ميڙو	ميلو گوڙ

ميڙڻ	گڏ ڪرڻ، جمع ڪرڻ
ميڙائڻ	گڏ ڪرائڻ، ٻهاري پارائڻ، گند ڪچرو گڏ ڪرائڻ
ميڙي	ميڙيل رقم
ميز	چئن پاوَن وارو تختو ڪتابن رکڻ، لکڻ پڙهڻ ۽ ڪاڌي لاءِ وڏي چونڪي
ميزپوش	ميز جي مٿان وجهڻ جو ڪپڙو
ميزان	گل جوڙ هڪ برج جو نالو تارازي
ميزبان	دعوت ڏيندڙ ڪاڌو ڪارائيندڙ مهماندار
ميزباني	مهمانداري، خدمت چاڪري
ميڻ	نفساني خواهش، نفس
ميسر	حاصل، حاضر، موجود، آسانيءَ سان ملندڙ سولو ٿيل
ميسور	هندستان جي هڪ صوبي جو نالو
ميعاد	مقرر ڪيل وقت، عرصو واعدي جو وقت ۽ جاءِ، واعدي جو وقت پورو ٿيڻ
ميسارڻ	صاف ڪرڻ، ميٽڻ، ڊاهڻ
ميڪ	تفاوت، فرق
ميقات	وقت، احرام ٻڌڻ جي جاءِ
ميگهه	ڪڪر، بادل، جُهڙ، آگم، گهٽا، گهاٽو جُهڙُ
ميگهه ملار	ساوڻ جي مَند، مينهن جي مَند
ميڻُ	ميلاپ، ڳانڍاپو، واسطو تعلق
ميل	اڌ ڪوهه جو ناصلو
ميل	ڪدورت، خرابي
ميمُ (م)	محمد ﷺ جي نالي مبارڪ جو پهريون اکر
ميلاپ	ملڻ، گڏجڻ
ميل جول	گڏجاڻي، ملڻ، اُٿ ويهه، لهه وچڙ
ميلاد	ولادت جو وقت، پيدا ٿيڻ جو وقت
ميلو	ماڻهن جو گڏ ٿيڻ، ساليانو جلسو ميلاپ

ميمبر	رڪن، شريڪ، حصيدار
ميمڻ	هڪ ذات
ميندي	ٻوٽي جو هڪ قسم
مينا	پکيءَ جو هڪ قسم
ميناڪاري	چٽسالي، جوڪم، چٽسالي
مينڍرا	هڪ ذات
مينڍرو	مينڍرا ذات جو ماڻهو، راڻي جي ذات، راٺو
مينڍيا	وار، زلف
مينڍيو	وارن جي چڳ
مينگهه ملهار	ساوڻ جي موسم، جُهڙ
مينهن وسندي	اوڪيءَ ويل، ڏکئي وقت
ميڻ	ماکيءَ جي مکين جو گڏ ڪيل سٽيپ
ميڻ بتي	ميڻ مان ٺهيل بتي، موم بتي
مينگهواڙ	هندن جي هڪ ذات
مين مين	ٻڪريءَ جو آواز
۾	اندر، منجهه
مينهن	چوپائي مال جو هڪ قسم
مِينهن	وسڪارو برسات
ميھڻو	طعنو، عيب، عار
مينهوڳي	مِينهن جي، مِينهن واري
ميو	متارو، تلھو
مِيون	سردار، سائين، رئيس، بادشاهه
مِيون	ميان، مولا، ڌڻي، مُرشد
ميوو	ڦلُ، ثمر، ڦر
ميويدار	ميوي وارو ڦل وارو
ميهار	مينهون چاريندڙ
ميھو	سائي ياجيءَ جو هڪ قسم

(ڻ)

ڻ	سنڌي الف – ب جو ستيتاليهون نمبر اکر
نہ	ڪونہ، مَ، متان، انڪاري لفظ (ظرف)
نہ تہ	جيڪر، اگر، ٻي حالت ۾، ٻي طرح (ظرف)
نہ داد نہ فرياد	انصاف نہ ٿيڻ، ظلم
نااتفاقي	پاڻ ۾ نہ ٺهڻ، بدسلوڪي، ڦيٽاڙو
نااُميد	مايوس، ناڪام، بي آس
نااُميدي	مايوسي، ناڪامي
ناانصافي	انصاف جو نہ هئڻ، ظلم
نااهل	نالائق، بدتميز، اهليت نہ رکندڙ
نابالغ	اڻ پوري عمر وارو ماڻهو صغير، ننڍو، اڻ سامايل، ناسمجهہ
ناٻر	انڪاري، حڪم نہ مڃيندڙ نافرمان، بي ڇيو
نابري	ناڪار، انڪار، مخالفت، جواب، چيو نہ مڃڻ
نابود	ويران، برباد، تباهہ، نيست، فنا
نابودي	بربادي، تباهي، نيستي، نيان نماڻائي
نابين	اکين کان ڏسي نہ سگهندڙ اکين کان معذور
ناٺ	ننهن، ڪان، تير، نيزو
ناٺ	ڏن، مشڪ
ناتِ	نہ تہ ٻي حالت ۾ (ظرف)
ناتجربيڪار	اڻواقف، تجربو نہ رکندڙ بنا تجربي، اڻ ڄاڻ
ناتر	ٻانهي، مومل جي ٻانهي جو نالو
ناتوان	ڪمزور، هيڻو بي طاقتو
ناتو	دوستي، واسطو رشتو ڳانڍاپو تعلق
ناتواني	بي طاقتي، ڪمزوري، ضعيفي

ناپاڪ	پليت، خراب، ڪنن گندو پاڪائي نہ رکندڙ ميرو
ناپاڪائي	پليتي، گندگي، ميرائي
ناجائز	نامناسب، بيجا، اجايو شرع جي خلاف
ناجوڙ	جنهن جو مٺ نہ هجي
ناچار	لاچار لاعلاج، مُحتاج
ناچاق	مريض، بيمار، اگهو
ناچاقي	بيماري، اگهائي، اٻٽت
ناچيز	نيچ، معمولي، حقير، گهٽ
ناحق	بي گناهہ، بي ڏوهي، ناجائز
ناخوش	ناراض، رنج، بيزار بي مزي
نادار	غريب، ضرورتمند، محتاج
ناداري	غربت، غريبي، مفلس، سُڃائي
ناداني	بيوقوفي، بي عقلي، اڻڄاڻائي
نادر	حيران ڪندڙ عجيب، انوکو
ناراض	ڪاوڙيل، ڏمريل، ناخوش
ناراضپو	ڪاوڙ غصو
نارنگي	ميوي جو هڪ قسم، جمع نارنگيون
ناروا	نامناسب، ناجائز اجايو
ناس	نڪ جو سوراخ
ناسازي	اٻٽت، بدسلوڪي، دشمني
ناستڪ	ڪافر
ناسمجهہ	بي سمجهہ، نادان، بيوقوف
ناسمجهي	ناداني، بيوقوفي
ناشاد	ناخوش، رنجيده، غمگين
ناشائستو	نامناسب، ناروا، ناجائز اجايو نالائق، بي ڍنگو بي ادب، بيڪارو
نافرمان	اڻ ڇيو بي فرمان، حڪم نہ مڃيندڙ بي ادب

نافهم	نادان، اڻ سمجهہ، بي عقل
ناڪارڻ	انڪار ڪرڻ، نابري وارڻ، نہ مڃڻ
ناڪارُ	انڪار، جواب، نہ ڪرڻ
ناڪارُ	بيڪار، نِڪمو
ناڪارو	بيڪار، نِڪمو
ناڪارا	بيڪار، اجايو
ناڪاري	انڪاري، نہ ڪندڙ، انڪار ڪندڙ (صفت)
ناڪام	بيڪار، شڪست کاڌل، محروم
ناڪامي	شڪست، محرومي، بيڪاري، مايوسي
ناڪو	اُها جاءِ جتان محصول يا ٽيڪس اُڳاڙجي
ناکُئو	ملاح، ناخدا
ناگزير	ضرور، مجبور، لازم
نانگو	فقيرن جو هڪ قسم، اگهاڙو
ناگوار	طبيعت جي خلاف، مزاج جي خلاف، خراب
ناگهان	اوچتو، اچانڪ، هڪدم، يڪدم
نالائق	بي هنر، غير مهذب، نڪمو بي وڙو
نالائقي	بي واجبي، نالائق هجڻ، ناشائستگي
نامحرم	اڻ واقف، اوپرو، غيرُ، ڌاريو
نامراد	بي مراد، بدنصيب، محروم، بدبخت
نامرادي	محرومي
نامعلوم	اڻ ڄاڻ، اڻ واقف، گمنام
ناممڪن	نامناسب، نہ ٿيڻ جهڙو
نامنظور	پسند نہ ڪيل، انڪار ڪيل
ناموافق	بي جوڙ، خلاف
نانهين	انڪار، نہ
ناواقف	اڻ سڃاتل، اڻواقف، اڻ سونهون
ناهہ	نہ هئڻ

ناهي	ڪرنهي، منع ڪندڙ نہ ڪرڻ
ناياب	اڻلڀ، انوکو جنهن جي کوٽ هجي.
نايابي	اڻاٺ، کُٽي، ڏکر، اڻ لڀ
نائڙ	نوڪرياڻي، ٻانهي، هڪ عورت جو نالو جيڪا مومل جي ٻانهي هئي.
ناتو	تعلق، رشتو ڳانڍاپو ميل، سڱ، ساٿ، ماڻتي، دوستي، پريت
ناتو رکڻ	تعلق رکڻ، ماڻتي رکڻ، ميل رکڻ، دوستي رکڻ
ناٿ	مرشد، مالڪ، آقا، معلم، سردار، مڙس، جوڳين جو لقب
ناٽار	گوٺناٽ ڪرڻ، گسائڻ
ناٽڪ	تماشو راڳ رنگ، کيل
ناٽڪ گهر	کيل تماشي ٿيڻ واري جاءِ
ناٽڪي	ناٽڪ ڪندڙ عجيب شخص، چرچائي، ٻوڳائي
نائي	ڏيءُ جو گهروارو ڏيءُ جو مڙس، ڄاٽو
ناچ	جُهمر، کيل، تماشو
ناچڻي	نچندڙ عورت، ناچ ڪندڙ
ناخدا	ٻيڙي هلائيندڙ ملاح، ڏٽي، استاد
ناد	آواز صدا، دانهن، گوڪ، وڄائڻ جو هڪ ساز. پاڻيءَ لاءِ نڪر جو وڏو ٽانءُ.
نادره	عجيب وغريب
نادري حڪم	سخت حڪم
نادم	لڄي، شرمسار شرمندو
نار	باھ، آڙاه
نار	عورت، ناري، زمين اندر پاڻيءَ جو وهڪرو پاڻي ڪڍ ڪرڻ لاءِ اونهي کڏ، ڪپڙي اڻڻ لاءِ ڪان جو هڪ اوزار

ناري	عورت، زال، ڇوڪري
ناري	باھ مان پيدا ٿيل، باھ جي پيدائش، دوزخي
ناڙ	مٿانهين زمين تي پاڻي پهچائيندڙ هُرلو
نارنگي	ميوي جو هڪ قسم
نارو	ڇت تان پاڻي نيڪال ڪرڻ لاءِ نيسارو
ناريل	ميوي جو هڪ قسم، جيڪو ٻاهران سخت ۽ اندران نرم ٿيندو آهي
ناڙي	سارين جي لڻڻ بعد بيٺل تيليون
ناڙي	فصل ڪٽڻ کان پوءِ بچيل گاھ ٻوڪ جو هڪ قسم
ناز	ادا، نخرو لاڏ
نازان	خوش، سرهو
ناز سهڻ	نخرا برداشت ڪرڻ، لاڏ سهڻ
ناز نخرو	آڪڙ غرور، گهمنڊ، وڏائي
نازنين	نازواري، نازوارو، خوبصورت، سُندر، سهڻو
نازبوءِ	هڪ خوشبودار ٻوٽي جو قسم
نازُڪ	نفيس، خوبصورت، نرم، ملائم
نازڪ بدن	سنهڙي بدن جو، سهڻي بدن وارو
نازڪ مزاج	جلد ڇڙي پوندڙ
نازڪ وقت	ڏکيو وقت، خطري جو وقت، ڏکي مهل
نازل	روبرو ٿيندڙ، مٿان هيٺ ايندڙ هيٺ لهندڙ
نازل ٿيڻ	آسمان تان اچڻ، هيٺ اچڻ
نازل ٿيڻ	نازل ٿيڻ، آسمان تان اچڻ
ناس	نڪ جو هڪ سوراخ
ناسڪو	نڪ مان ڪنيل وڏو ساهه
ناسڪا هڻڻ	حال احوال معلوم ڪرڻ
ناسون ڦندائڻ	غرور ڪرڻ، وڏائي ڪرڻ
ناسي	رنگ جو هڪ قسم، ناس تي مائل رنگ

ناش	تباهہ، برباد، نيست، نابود، ختم
ناس ٿيڻ	تباهہ ٿيڻ، برباد ٿيڻ، ختم ٿيڻ
ناسِيت	گمراهي
ناستڪ	خدا کي نہ مڃيندڙ ايمان نہ آڻيندڙ
ناستڪي	خدا جو منڪر
ناسپاتي	ميوي جو هڪ قسم
ناس پتو	حياءُ، شرم، لڄ، عزت
ناس پتو نہ هجڻ	حياءُ نہ هجڻ، عزت نہ هجڻ
ناسُور	گهرو زخم، نہ ڇُٽندڙ ڦَٽُ يا زخم
ناسوري	سخت زخمي، زخم، بدمعاش
ناشتو	صبح جي ماني، نيرن، هلڪو کاڌو
ناصح	هدايت ڪندڙ نصيحت ڪندڙ
ناصِر	مدد ڪندڙ مددگار
ناطق	عقل وارو، چٽو صاف
ناظر	ڏسندڙ نظرداري ڪندڙ سنڀاليندڙ جمع ناظرين
ناظم	انتظام هلائيندڙ منتظم
ناغو	موڪل، غير حاضري
ناغو وجهڻ	ڇڏي ڏيڻ، ترڪ ڪرڻ، موڪل ڪرڻ
نافِذ	جاري ٿيل، عمل ڪيل
نافِعُ	نفعو پهچائيندڙ فائدو ڏيندڙ
ناقِص	نقص وارو اڻ پورو ڪسو عيبدار
ناقصي	گهٽتائي، ڪمي، ڪوٽ، اوڻائي
ناقہ	اُٺ جي مادي، ڏاچي
ناڪسي	لاچاري، مجبوري، نالائقي
ناڪو	گذرگاهہ، داخل ٿيڻ جو رستو، محصول يا ٽيڪس اُگاڙڻ وارو هنڌ يا جاءِ
ناڪابندي	رستي روڪ، رستي جو بند ٿيڻ

ناڪيدار	ناڪي وارو محصول وٺندڙ ناڪي ٺنشي
ناکنگون	ٻيڙي هلائيندڙ ملاح، ڪپتان، ناکئو
ناڪرتو	نڪ جو اندريون حصو
ناگاهه	اچانڪ، اوچتو اتفاقًا
ناگهه	اوچتو اچانڪ
نال	نَلي، بندوق جو اهو حصو جتان گولي نڪري ٿي.
نالان	روئندڙ فرياد ڪندڙ
نالو	نانءُ، نيڪي، تعريف، ساراهه، ناماچار، عزت
نالو بد ڪرڻ	نالو خراب ڪرڻ، بدنام ٿيڻ
نالو ٿيڻ، نالو ڪيڻ	عزت ٿيڻ، ناماچاري ٿيڻ مشهور ٿيڻ ناليوارو ٿيڻ
نالي چڙهيو	نالي وارو ناميارو
ناليرو	وڏي نالي وارو مشهور
نالي ماتر	تمام ٿورو گهٽ
نالي	پاڻيءَ جي گسي، موري
ناماچار	مشهوري، عزت، نالو
نامي گرامي	مشهور، معروف، سڃاتل
نامہ نگار	اخبارن کي خبرون ڏيندڙ يا لکندڙ اخباري نمائندو
ناموس	عزت، شهرت، نيڪنامي، ساراهه
نانُ	مانيءَ جو هڪ قسم، اٽي ۾ خميرو ملائي تنور تي پچايل ماني
نانوائي	نان پچائيندڙ
نان	طرحين طرحين، قسمين قسمين
نان خطائي	مٺي بسڪوٽن جو هڪ قسم، آهو مٺو بسڪوٽ جنهن تي ليڪون نڪتل هجن.
نانڪ	سِک فرقي جي پيشوا جو نالو
نانگ	ريڙهيون پائيندڙ زهريلو ۽ خطرناڪ جانور، جيڪو ريڙهيون پائيندڙ جانورن جي گروهه ۾ اچي ٿو. نانگن

جا ڪيترائي قسم آهن. مليشيا ملڪ ۾ اڏامندڙ نانگ ب ٿين ٿا. مؤنث نانگڻ

نانگا جوڳي فقيرن جو هڪ قسم

نانگو اُگهاڙو بنا ڪپڙي جي بي پرده، شيحو غريب، جوڳي

نانو ماءُ جو پيءُ

ناناڻا ماءُ جا مائٽ

ناناڻو ماءُ جي مائٽن جو

ناني ماءُ جي ماءُ

نانءُ نالو ناموس، لقب، خطاب، اسم

نائو ملڪيت، ڌن دولت

ناول ڪهاڻي، قصو آکاڻي

ناهري هندي سال جي نائين مهيني جو نالو

ناهيا هڪ ذات

ناهيد هڪ ستاري جو نالو زهره ستارو

ناءُ نالو اسم، پيڙي

نائب مددگار، همراهه، سفير، عيوضي، قائم مقام

نائڪ اڳواڻ، سردار، فڪيه

نائڪ وڏو پٽيوالو

نائون نائين نمبر تي. الن ڪان پوءِ ايندڙ عدد

نائوڻ ٽڙ دفعا وڌيڪ. نون کي نون سان ضرب ڪرڻ کان پوءِ ٿيندڙ حاصل ضرب اُپت. جيئن: $9 \times 9 = 81$ 81 جو عدد ضرب اپت آهي ۽ اهو عدد نون جي نائوڻ آهي.

نِب قلم جو سِرو يا ڦند جنهن سان لکيو وڃي ٿو.

نبات ڪنڊ مان ٺهيل مٺائيءَ جو هڪ قسم

نباتات وڻ ٻوٽا، وڻ ٽڻ

نباتاتي علم	وڻن ٻوٽن جو علم
نباض	نبض شناس، ڄاڻو سمجهه وارو حڪيم، طبيب، نبض ڏسندڙ مرض جو ڄاڻو مرض سڃاڻيندڙ
نباهڻ	گذارو ڪرڻ، ساٿ ڏيڻ
نباهه	گذارو، ساٿ، پاڻ ۾ ٺهي هلڻ
نبرڻ	فيصلو ٿي وڃڻ، ختم ٿيڻ، پورو ٿيڻ، اُڪلڻ
نبريل	رڳ، نس، تند
نبض ڏسڻ	ڇڪاسڻ، تپاسڻ، جاچڻ
نبوي	پيغمبري، نبي ٿيڻ
نبهڻ	گهارڻ، گذارڻ، پورو ٿي اچڻ
نبي	خبر پهچائيندڙ پيغمبر، الله جو دين آڻيندڙ رهبر
نبي مرسل	اهو پيغمبر جنهن تي الله تعاليٰ طرفان ڪتاب نازل ٿيو هجي.
نبيرڻ	فيصلو ڪرڻ، اُڪلائڻ
نبيرائڻ	فيصلو ڪرائڻ، اُڪلائڻ
نبيرو	فيصلو، اُڪلاءُ
نٻر	بي طاقت، ڪمزور، نٻل، نستو
نٻل	ڪمزور، بي طاقت، هيڻو
نڀاڳ	بدبختي، بدنصيبي، ندوراڻي، ڇنڊائي
نڀاڳائي	بدبختي، ندوراڻي، بدقسمتي
نڀاڳو	بدنصيب، بدبخت، جنهن کي بخت نه هجي.
نڀائڻ	گذارو ڪرڻ، گذارڻ
نِتُ	سدائين، هميشه، سدا (ظرف)
نِتُ نِتُ	روز روز، هر روز، روزانو وري وري
نِتُ نئون	بلڪل تازو نوتنو
نٿ	زيور جو هڪ قسم جيڪو عورتون نڪ ۾ پائين ٿيون.

ٽَٽ ڪَٽ	نازن وارو نخريلو ناز نخري وارو
ٽَنائڻ	لنوائڻ، ڪن ٽار ڪرڻ
ٽَناءُ	ٻهانو گوهي، ناڪار
ٽنائو	ٽنائيندڙ ٻهاني باز لنوائيندڙ
ٽِتهڻ	تکي اُس، تتل ڏينهن، گرم ڏينهن، سخت گرمي، واري اُس
نِٺر	سخت، هوڏي، ڪٺور، بي رحم، بي ڇيو
نٺرپائي	بي رحمي، سختي
نِثار	مضمون لکندڙ ناثر، نثر لکندڙ قربان، صدقو صدقي
نثر	مضمون، علم ادب جو اهو حصو جيڪو صرف ونحو جي علم موجب هجي
نِپاج	پرورش، پالنا، خدمت چاڪري، سنڀال
نپائڻ	پرورش ڪرڻ، سنڀال ڪرڻ، پالنا ڪرڻ
نپائڻهار	پالڻهار پاليندڙ پرورش ڪندڙ پالنا ڪندڙ سنڀاليندڙ سنڀال ڪندڙ
نِپايل	پالي وڏو ڪيل، پاليل، سانڍيل
نِپٽ	بلڪل، بنهه، آصل، هرگز (ظرف)
نيپٽ	بي شرم، بي حياءُ، نپاڳو
نيپٽو	بي اولاد، بدبخت، نالائق
نپجڻ	پلجڻ، وڏو ٿيڻ
نپڻ	نپجڻ، جمڻ، پيدا ٿيڻ
نپنو	پليو، وڏو ٿيو
نپوٽ	بي ڇيو نافرمان
نپوڙڻ	زور ڏيڻ، پيڙڻ، ڇيپاڻ
نِڄ	خالص، صاف، سچو اصلي، بنا ملاوت جي
نجات	ڇوٽڪارو، آزادي

نِجاست	ناپاڪائي، گندگي
نجد	سعودي عرب جي هڪ مشهور شهر جو نالو
نجس	ناپاڪ، غليظ، گندو
نجف	عراق جي هڪ مشهور شهر جو نالو جتي حضرت علي عليه السلام جي مزار آهي.
نجم	تارو، ستارو
نِجو	خالص، صاف، بهترين، بنا ملاوٽ جي
نُجوم	تارن جو علم، علم هيئت، علم نُجوم
نُجومي	ستارن جي علم جو ڄاڻو، جوتشي
نڄاڻان	شايد، جيڪر، جيڪس، مڃان، مون سمجهيو
نِجهرڻ	غمن ۾ ڳلتين ۾ ڳرڻ، جهوري ۾ جُهرڻ، ڏينهون ڏينهن ڪمزور ٿيڻ
نِجهرو	جهوپڙي، غريباڻو گهر، ڇنو
نچ	نچڻ، ناچ
نچائڻ	ناچ ڪرائڻ
نچڪڙو	وارن لاءِ هڪ لوهي اوزار
نچڻ	ناچ ڪرڻ، رقص ڪرڻ، جهومڻ، جهمر هڻڻ
نچڻي	نچندڙ عورت
نچوڙڻ	نپوڙڻ، ڇيڀائڻ، زور ڏئي تت ڪيڻ
نِچوڙ	تتُ، مغز، جوهر
نڇ	ڇِڪ
نِڇتر	آسماني تارن جو ميڙ، نِڪَٽُ
نَحس	بڇڙو، خراب، بي ڇيو
نَحو	علم گرامر، جملن جي بناوت، جُملن جي بيهڪ
ندا	آواز، سڏُ
ندامت	پشيماني، شرمندگي
ندورو	نڀاڳو، پريشان، بدقسمت، اڀاڳو

ندي	درياءَ
نِڌر	بيوس، عاجز بي پهچ، مسڪين
نڌرائي	لاچاري، نياڳ، مسڪيني
نڌڻڪو	بي وارثو لاوارث
نڌڻڪائي	لاچاري بي وارثي، لاوارثي، مجبوري
نِڊر	بهادر دلير، سورهيه، نہ ڊڄندڙ
نذر	ڀيٽا، نذرانو بخشش، خيرات
نذرانو	ڀيٽا، تحفو سوکڙي
نر	مذڪر، مرد
نر ماد	نرُ ۽ مادي، مذڪر ۽ مؤنث
نِر	نہ بنا، کان سواءِ، بغير (حرف جر)
نِراس	نااُميد، مايوس، دلگير، پريشان
نِراسا	نااُميدي محرومي، مايوسي
نراسائي	پريشاني، غمگيني، مايوسي
نرباڻ	آزادي، ڇوٽڪارو
نِربل	ڪمزور، هيڻو
نروار	ظاهر، عيان، پڌرو
نروار ڪرڻ	ظاهر ڪرڻ، پڌرو ڪرڻ
نراڙ	پيشاني، نرڙ
نرالو	جُدا، اڪيلو عجيب، مختلف
نرالي حالت	نرالي ڳالهہ عجيب ڳالهہ
نِرت	نظر، سمجهہ، ويچار
نرتون	نظر سان، ڌيان سان، سمجهہ سان، نرت سان
نِرتئون	نظر جي ڪري، نظر کان
نرس	دائي، اسپتال ۾ مريضن جي سار سنڀال لهندڙ
نرم	ڪونئرو ملائم، نازڪ، رحمدل
نرمائش	نرمائي، نهٺائي، جهيڻائي

نرم دِل	رحمدل، نرم دل واري نهٺائيءَ وارو
نرم ڪرڻ	ڪُرنئرو ڪرڻ
نرمي	رحمدلي، مهرباني، جهيڻائي، آساني
نرمل	وڻندڙ چمڪندڙ صاف گو پاڪ
نرو	جسم جي هڪ عضوي جو نالو
نروش نرويو	فائديمند، مُفيد، صحتمند، صحت بخش طاقتوارو
نرينو	نر اولاد
نڙُ	ڪانو کُفي چِڪڻ لاءِ ڪاٺ جي نلي، پوپلي، ساز جو هڪ قسم
نڙگهٽ	نڙيءَ واري اندرئين نلي
نڙي	ڪاڏي وغيره کي پيٽ ڏانهن پهچائڻ واري نلي
نزول	هيٺ لهڻ، الهام جي لهڻ واري حالت
نَس	رَڳ، نبض
نَس جهلڻ	صحيح ڪرڻ، قابو ڪرڻ
نِساءَ	عورت، بيبي
نسب	خانداني سلسلو شجرو
نسب نامو	بڻ بنياد، خاندان جو شجرو
نسبي	اصلي، عزت وارو، خانداني
نِستو	ڪمزور، هيڻو بي طاقتو
نُسخو	ڊاڪٽر يا حڪيم جي لکيل دوا، ٽوٽڪو لکيل ڪتاب، ترڪيب
نسرڻ	ٻاهر نڪرڻ، منهن ڪڍڻ، ظاهر ٿيڻ
نسري بيهڻ	ظاهر ٿي بيهڻ، نڪري بيهڻ
نِسريل	نڪتل، ظاهر ٿيل، سنگ ڪڍيل
نَسلُ	بڻ بنياد، بنياد، گهراڻو خاندان، آل اولاد
نسلائتو	چڱي نسل وارو
نسوار	نشيدار شيءِ جو هڪ قسم جيڪا تماڪ کي

	سنهو ڪري، چونو ملائي ٺاهي ويندي آهي.
نِسورو	سورو، نج، خالص، سراسر
نسورو ڪوڙ	سچو ڪوڙ
نسيم	صبح جي ٿڌي هوا، ٿڌي هِير
نشاستو	خميرو ڳلف، پاڻي ۾ پسيل، ڪڻڪ جو مغز
نشاط	خوشي، فرحت، آرام
نِشان	اهڃاڻ، علامت، ڏس، داغ، چٽو
نشان پتو	خبر چار پار پتو
نِشانو	مقرر ٿيل اشارو نشاني، هدف
نِشاني	ڪا يادگار شيءِ، اهڃاڻ، علامت
نشر	ظاهر، نروار، ڦهلاءُ، ڦهلائڻ
نشست	ويهڻ، ويهڻ جي جاءِ
نشو	خُمار، ڪيف، غرور، تڪبر، بيهوشي
نشوونما	پيدا ٿيڻ، وڌڻ، سهڻو ڏيک، سهڻو نظارو، وڻندڙ نظارو
نشيمن	آرام گاهه
نِصابُ	پڙهائيءَ جو ڪورس، معيار
نصب	برقراري
نصب العين	منظور خاطر، مدنظر
نصراني	عيسائي مذهب جا پوئلڳ
نُصرت	فتح، سوڀ، جيت، مدد
نصرپور	شهر جو نالو
نصف	اڌ
نصف قطر	نيم قطر، گول کي ٻن برابر حصن ۾ ورهائيندڙ ليڪ جو اڌ
نصيبُ	قسمت، ڀاڳ، لِکيو، تقدير
نصيب جاڳڻ	بخت کُلڻ، ڀاڳ کُلڻ
نصيب ڦٽڻ	برباد ٿيڻ

نصيحت	هدايت، مشورو صلاح، سبق
نصيحت آموز	نصيحت وارو، نصيحت ڏيندڙ
نظارو	ڏيک، منظر، رونق، سونهن
نظام	جوڙجڪ، بندوبست، ترتيب، ناهر نوهه
نظام شمس	سج جو نظام، جنهن کي انگريزيءَ ۾ سولر سسٽم چئجي ٿو.
نظامِ شمسي	سورج منڊل، سج، چنڊ ۽ تارن جو ميڙ
نظاماڻي	هڪ ذات
نظر	جوتِ، نگاهه ڏسڻ جي سگهه ديد، اکين جي روشني
نظر اچڻ	ڏسڻ ۾ اچڻ، معلوم ٿيڻ
نظر انداز ڪرڻ	نظر تان لاهي ڇڏڻ، ناپسند ڪرڻ
نظر بچائڻ	لِڪڻ، پاسو ڪرڻ، غائب ٿي وڃڻ
نظربند	نظر هيٺ، پهري هيٺ
نظربند رکڻ	نظر هيٺ رکڻ، پهري ۾ رکڻ
نظربند ڪرڻ	قيد ڪرڻ، نگرانيءَ ۾ رکڻ
نظربندي	نگهباني، بندش
نظر ثاني	ٻيهر جاچ، ٻيهر ڏسڻ
نظر پوڻ	ڏسڻ ۾ اچڻ، ڏسي وٺڻ
نظرداري	سار سنڀال، نظر رکڻ
نظر رکڻ	سنڀال رکڻ، خبر لهڻ
نظر ڪرڻ	ڏسڻ، خيال ۾ رکڻ
نظر مان ڪيرڻ	ڏسي ڇڏڻ، جاچڻ
نظر نه اچڻ	ڏسڻ ۾ نه اچڻ، ڏيکائي نه ڏيڻ
نظرڻ	لڪي ويهڻ، گهورڻ
نظم	بيت، موزون ڪلام، انتظام
نظم ونسق	انتظام، بندوبست
نظير	مثل، مثال، نمونو، ثاني، حٽ

نعت	ساراهه، تعريف، اُهو نظم جنهن ۾ حضور اڪرم ﷺجن جي تعريف ٿيل هجي.
نعرو	زوردار آواز شور، وڏو واڪو
نعرو هڻڻ	وڏو واڪو ڪرڻ، وڏو آواز ڪيڻ
نعل	جتي، گھوڙي جي سنبن يا پيرن ۾ لڳل لوهه جو گول چڪرو
نعمت	بخشش، عطا، رحمت، مهرباني، احسان، ٽورو
نعوذ بالله	اسين خدا کان پناهه گھرون ٿا.
نغارو	وڏي دهل جو هڪ قسم
نغمو	راڳ، گيت، ترانو
نفاست	پاڪائي، پاڪيزگي
نِفاق	اڻبڻت، نااتفاقي، ڪينو دغا، دشمني
نفاق وجهڻ	دشمني پيدا ڪرڻ
نفرت	ٻيجان، حقارت، ڌڪار
نفس	روح، وُجود، بدن، جسماني خواهشون
نفس اماره	انسان جي شيطاني صفت، انسان کي برن ڪمن ڏانهن لاڙو ڪرائيندڙ خواهش.
نفسا نفسي	پنهنجو مفاد ۽ مطلب
نفساني	جسماني، دنيوي، نفس جو
نفسانيت	خود غرضي، غُرور
نفس پرست	خود غرض، مطلبي، عياش
نفس پرستي	خود غرضي، مطلب، عياشي
نفس ڪشي	تقوى، پرهيزگاري
نفس مارڻ	خواهش کي روڪڻ، تقوي اختيار ڪرڻ
نفسي	ذاتي، روحاني، پنهنجي نفس جو
نفسي نفسي	ٻئي جي خبر کان لاپرواهي
نفعو	فائدو لاڀ، منافعو

نفعو ڪٽڻ	فائدو حاصل ڪرڻ. لاڀ حاصل ڪرڻ
نفل	مقرر ٿيل يا فرض کان وڌيڪ عبادت
نفيس	عمدو. نازڪ. قيمتي
نفيل	توتارو (فقيرن جي وڄائڻ جو)
نِقَ	لِقَ
نقاب	گهونگهٽ. منهن تي رکيل پردو
نقاد	نڪتيچيني ڪندڙ تنقيد ڪندڙ سچ ڪوڙ الڳ ڪندڙ چنڊ ڇاڻ ڪندڙ
نقارو	وڏي دهل جو هڪ قسم. نغارو
نقارو وڄائي وڃڻ	شهرت حاصل ڪري وڃڻ. دنيا ۾ نالو ڪڍي وڃڻ. دنيا ۾ چڱايون ڪري وڃڻ
نقاش	چترڪار چٽ ڪيندڙ نقش ڪيندڙ رنگسازي ڪندڙ گلڪاري ڪندڙ مصور
نقاشي	چترڪاري، نقش نگاري، چٽسالي، مصوري، نقش نويسي
نقال	نقل ڪندڙ
نقاهت	ڪمزوري، هيٺائي
نقب	سوراخ. سُرنگ
نقد	روڪڙ نقدي
نقد نالو	روڪڙا پئسا. نقدي مال ملڪيت
نقدي	روڪڙا پئسا. روڪڙ مال ملڪيت
نَقش	چٽسالي، تصوير. شڪل شبيهه
نقشبند	خالق. نقش ڪندڙ
نقش ٿيڻ	چڱيءَ ريت ياد ٿي وڃڻ.
نقشو	خاڪو چارٽ. ڪنهن شيءِ جو نمونو ڪنهن علائقي جي حد بنديءَ وارو ٺهيل خاڪو (ڪاغذ يا ڪپڙي وغيره تي).

نُقص	گھٽتائي، ڪمي، بُرائي
نقصان	ڇيھو، ضرر، زيان، ٽوٽو
نقصان ڪرڻ	ڪم بگاڙڻ، زيان ڪرڻ
نُقطو	ٽُبڪو ٻُڙي، پوري دم جو نشان (.)
نَقل	اتارو مشق
نقل ڪرڻ	اُتارڻ، ڪاپي ڪرڻ
نقل نويس	ڪاپي ڪندڙ اُتارو ڪندڙ
نقل نويسي	اُتارو نقل، ڪاپي
نقلي	ڪوڙو ڪُوڙو هٿرادو
نَقلُ	چاش مان ٺهيل شائي، جو هڪ قسم
نُقوش	چِٽ، گُل، نقشا
نَڪ	انساني عضوي جو نالو جنھن جي وسيلي ساهه کڄجي ٿو.
نڪ ھوڙڻ	حيا شرم ڇڏڻ
نڪ جو ڏاڍو	بي حيا، بي لڄو بي شرم
نڪ ڪپائڻ	خوار ٿيڻ
نڪ مان ڳالهائڻ	گُھٽو ٿي ڳالهائڻ
نڪ مٿي ڪرڻ	سُرخرو ٿيڻ
نڪ ۾ دم ڪرڻ	تنگ ڪرڻ، ستائڻ، تڪليف پهچائڻ
نڪبير	نڪ مان رت اچڻ
نِڪاح	عورت ۽ مرد جي وچ ۾ شرعي عقد، شادي
نُڪتو	ڏکي ڳالهه، جُزي چوٽي، ٽول، گفتگو نازڪ ڳالهه
نِڪرڻ	ٻاهر ٿيڻ، اُپرڻ، سرجڻ، روانو ٿيڻ
نڪري ٻيھڻ	ٻاهر ٿي بيھڻ
نڪري وڃڻ	گُم ٿي وڃڻ، ترقي ڪرڻ، اڳتي ٿيڻ ٻاهر ٿي وڃڻ
نڪڙي	ننڍڙي ڇوڪري (اسم تصغير)
نِڪمو	بيڪار، ڪنهن ڪم جو نه، واندو

نَڪي نہ ڪي	نہ ڪير ۽ نہ. انڪاري لفظ (ظرف)
نڪي، نہ ڪي	هِڪُ ۽ نہ. نہ هي نہ هُو گرامر موجب اهي لفظ ضمير ۽ حرف جملي طور ڪم اچن ٿا.
نَڪِي	ليڪ، پڪ سان (ظرف)
نِڪو	ننڍڙو ٻار
نِڪور	نئين شيءِ
نَڪِير	هڪ ملائڪ سڳوري جو نالو
نُکَ	تڏو توڙي، نسل، پيڙهہ. بنياد
نکارڻ	صاف ڪرڻ
نِڪتر	تارو ستارو نکٽ، تارن جا اُهي ميڙ جيڪي چنڊ جي رمتي ۾ اچن ٿا.
نِڪَٽُ	ڪتيون. آسماني تارن جو ميڙ
نکتو	بيڪار، بي فائدو اجايو
نِکرڻ	صاف ٿيڻ، چٽو ٿيڻ، ٽِڙڻ
نِڪيتي	ڪنوار شاديءَ کان پوءِ ڪنوار جو مائٽن ۾ اچڻ
نِگار	نقش، چِٽُ، تصوير
نگاهہ	نظر، جاچ، جوت، نِهار
نگاهہ پوڻ	نظر تي چڙهي وڃڻ
نگهداشت	سار سنڀال، نظرداري، حفاظت ڪرڻ
نگر	شهر، ننگر
نگرواسي	شهري، شهر جو ويٺل
نگران	نگهبان، سنڀال ڪندڙ نگراني ڪندڙ
نگراني	سنڀال، نظرداري
نگهبان	رکوالو نگاهہ رکندڙ پهريدار
نگهباني	سنڀال، نظرداري، حفاظت
نَلُ	نلڪي لوهہ جو ٽڙو جنهن مان پاڻي اچي
نَلڪو	نَلُ، پاڻيءَ جي لوهي نلي يا ٽڙو

نِڙ	وڻ جو هڪ قسم
نَما	ڏيکاءُ
نِماز	عبادت، بندگي، عاجزي، انڪساري، اسلام جي پنجن رُڪن جو نالو
نماز پڙهڻ	الله تعاليٰ جي بندگي ڪرڻ
نِمازي	نماز پڙهندڙ
نَما شام	سانجهي، سج لهڻ وارو وقت، سنجها
نِماڻو	حياءُ وارو، نهٺو، مان نه ڪندڙ لاءُ نه ڪندڙ نياز نوڙت وارو
نِماڻائي	نهٺائي، نياز نوڙت، هيڻائپ، عجز انڪساري
نِماڻي ٻوٽي	ٻوٽي جو هڪ قسم
نُماءُ	ڏيکاءُ، نظارو، ڇهڇٽو
نُمائش	تماشو، نماءُ، ڏيکاءُ
نُمايان	ظاهر، عيان، پڌرو، مشهور
نِمائڻ	جُهڪائڻ، ڪنڌ هيٺ ڪرڻ
نمبر	عدد، انگ، شمار
نمبرُ	پوک لاءِ زمين جي ماپ ٽيل ايراضي
نمبر شماري	ڳڻپ، زمين جي سروي
نِمرتا	نهٺائي، عاجزي، نماڻائي
نِمرود	هڪ ظالم بادشاهه جو نالو جنهن حضرت ابراهيم عليه السلام کي باهه جي آڙاهه ۾ اڇلايو هيو پر اُها باهه الله جي حڪم سان ٿڌي ٿي وئي هئي ۽ ڪيس نقصان نه پهچايو هو.
نَمستي	نياز نوڙت، سلام
نَمڪ حرام	ناشڪرو شڪر نه ڪندڙ بي ڳڻو بي قدرو آٽاسو بينڪو بي حيا، بي لڄو مالڪ جو بدخواهه
نمڪ حرامي	بي حيائي، ويساهه گهاتي، آٽاسائي، مالڪ جي

بدخواهي ڪندڙ

نمڪحال: احسانمند، شڪر ڪندڙ، شڪرگذار، مالڪ جو خيرخواهه

نمڪ حلالي: وفاداري، سچائي، شڪرگذاري، احسانمندي، خيرخواهي، مالڪ جي خيرخواهي

نمڪ دان: لوڻ رکڻ جو ٿانءُ

نمڻ: جُهڪڻ، عاجزي ڪرڻ، نوڙت ڪرڻ

نمي هلڻ: نياز نوڙت سان هلڻ، عاجزيءَ سان هلڻ

نمي ڪمي ڪائڻ: خوش ٿي ڪائڻ، سرهو ٿي ڪائڻ، شڪر گذاري سان ڪائڻ

نمودار: پڌرو، ظاهر، ڏيک وارو، صاف، نظر ايندڙ، چٽو، عيان

نمودار ٿيڻ: ظاهر ٿيڻ، پڌرو ٿيڻ

نموداري: ڏيکاءُ، نماءُ، نمائش

نموري: نمر جي وڻ جو ڦر

نمونو: قسم، جنس، مثال، ڏيک ڏيندڙ شيءِ

نناڻون: ننا ناني جي

نندا: ڦِٽڪار، پچر، دانهن، گِلا، غيبت

نندا ڪرڻ: گلا ڪرڻ، غيبت ڪرڻ

نندڻ: تنبيهه ڪرڻ، ڇِنڊ ڪرڻ، ڌُڪارڻ

ننديل: ڌُڪاريل، خوار خراب ٿيل

نڌوري: نڀاڳي، اڀاڳي، بدقسمت

ننڌر: ضدي، خراب، هنيلو

ننڊ: ننڊ واري حالت، سمهڻ، آرام ڪرڻ

ننڊاڪڙو: جنهن کي ننڊ ايندي هجي

ننڊ حرام ٿيڻ: اوجاڳو ڪرڻ، ننڊ نه اچڻ

ننڊ ڦٽڻ: ننڊ نه اچڻ، ننڊ مان اُٿي ويهڻ، سجاڳ ٿيڻ

ننڊپڻ: ننڍي هوندي، ٻالڪپڻ

ننڍڙو	ننڍي عمر جو ٻالڪ، معصوم، صغير
ننڍڦڙو	ننڍين ڦڙين وارو مينهن
ننڍ وڏائي	گهٽ وڌائي، اڻ برابري
ننڍو	ٻالڪ، صغير، ڇوٽو ٿورو
ننڍائي	ٿورائي، گهٽي، ننڍپڻ
ننڍو ٽيڻ	گهٽ ٽيڻ
ننڍو نيٽو	ننڍي عمر جو جوان، ڳڀرو
ننڍيرڙو	ننڍي عمر جو (صفت)
ننڍي	ننڍي جي مؤنث، ڇوٽي
ننڍي عام ۾ آپت	اهو ننڍي ۾ ننڍو عدد، جنهن کي سڌس جڙڻ سان پورو پورو ونڊي سگهجي
ننڍي هوندي	ننڍپڻ ۾، ٻالڪپڻ ۾ (ظرف)
ننگ	حياءَ، لڄ، شرم، غيرت
ننگپال	عزت بچائيندڙ سنڀال ڪندڙ سار سنڀال لهندڙ
ننگ پوڻ	لڄ اچڻ، حيا پوڻ
ننگ دار	عزت وارو، لڄ وارو
ننگ ناموس	حياءَ، شرف، عزت
ننگر	شهر، گهٽي آباديءَ وارو علائقو
ننگر پارڪر	هڪ شهر جو نالو
ننگو	اگهاڙو بنا ڪپڙن جي
ننگائي	اگهاڙپ، بي حيائي
ننگر تي بيهڻ	بي شرم تي بيهڻ، اگهاڙو تي بيهڻ
ننگي	اگهاڙي، بي لڄي، بي شرمي
نِنوائڻ	جُهڪائڻ، هيٺ ڪرڻ، گهٽ ڪرڻ
نِنوڻ	ڪنڌ هيٺ ڪرڻ، ڪنڌ جُهڪائڻ، نِئو ٽيڪڻ
نِهائين	ڏن ڪان هيٺ پيٽ وارو حصو
ٿِنهائين	آويءَ، ٿانوَن پچائڻ جي ڪُوري

ٿنهن ڪرڻ	منع ڪرڻ انڪار ڪرڻ
ٿُنهن	پٽ جي ڏال
ٿَنهَن	هٿن ۽ پيرن جي چوٽين مٿان سخت ڪَل. جمع ٿنهَن
ٿُنهنبُ	رهڻ. ٿنهَن سان رَهڻ
ٿنهن لاهڻ	ٿنهَن جون وڌيل چوٽيون ڪترڻ
ٿنهنبڻ	ٿنهن سان رهڻ
ٿئين	جابلو پاڻيءَ وارو وهڪرو. جيڪو ندي وانگر تيز وهي ٿو.
ٿِڻان	مڙس جي پيٺ
ٿؤينو	تازو، تازو توانو، تندرست، صحتمند، چڱو ڀلو نيڪ ناڪ
نوجوان	ننڍي عمر وارو
نؤخيز	نئون اُڀريل، نئون اٿيل
نوروز	نئون ڏينهن
نؤ روزو	پارسين جو وڏو ڏينهن
نومسلم	نئون مسلمان ٿيل
نونهال	نوجوان، تازو خوش
نَوَ	هڪ عدد جو نالو
نَوَتڻ	راند جو هڪ قسم
نَوَرَتن	اڪبر بادشاهہ جا نَوَ وزير
نَوَرَتن	نون قسمن جا هيرا
نولکو	لکن جي ملهہ وارو، تمام قيمتي
نولکو هار	تمام قيمتي هار، جنهن جو ملهہ لکن ۾ هجي.
نواب	امير، شاهوڪار، دولتمند، عزت جو خطاب يا لقب
نوابي	اميري، شاهوڪاري، دولتمندي
نَوارُ	سٽ جو اُڻيل پٽو جيڪو کٽن واڻڻ ۾ ڪم اچي.
نواز	مهربان، نوازيندڙ

نوازش	مهرباني، ڪرم، رحم
نوازش ڪرڻ	مهرباني ڪرڻ، ڪرم ڪرڻ
نوازش نامو	احسانمنديءَ وارو خط يا چٺي
نوازڻ	مهرباني ڪرڻ، انعام ڏيڻ، بخشش ڏيڻ، فائدو پهچائڻ، تحفو يا سوکڙي ڏيڻ
نوازيل	جنهن تي مهرباني يا ڪرم ٿئي
نواسير	بيماريءَ جو هڪ قسم
نواڻ	نئين شيءِ يا ڪا نئين ڳالهه
نوائڻ	جُهڪائڻ، هيٺ ڪرڻ، نِمائڻ
نوبت	وارو، مهل، مقرر وقت، درجو
نُوبت	نغارو، دهلن جو وڄڻ، نغارن جي وڄت جو هڪ قسم
نوبت اچڻ	وارو اچڻ، مهل اچڻ
نوٽ	ڪاغذ تي ڪا تشريح وغيره ڏيل، ڪاغذ تي ڏيل ڪا خاص لکت
نوٽُ	سرڪاري ڪاغذي سِڪو
نوٽ بُڪ	لکڻ لاءِ ننڍڙي ڪاپي
نوٽ ڪرڻ	ياد ڪرڻ، لکي ڇڏڻ
نوٽيس	ڇتاءُ
نُوح	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو جنهن جي زماني ۾ هڪ وڏو طوفان آيو هو جنهن کي نوح جو طوفان به چيو وڃي ٿو.
نوحو	ماتم، غم، ڏک، ارمان
نوڙ	جهنگ جي هڪ جانور جو قسم، جيڪو نانگ جو به ويري ٿيندو آهي
نُورُ	سوجهرو، روشني، تجلي، چمڪ
نوراني	چمڪندڙ، نوري، نور وارو، نُور مان گڏيل
نورچشم	اکين جي روشني، اکين جي جوت، اهو لفظ پٽ لاءِ

	۾ استعمال ڪيو ويجي ٿو.
نُور محل	روشنائي وارو گهر
نور نچوئڻ	اکين کي تڪليف ڏئي سخت پورهيو ڪرڻ، گهڻو ڪم ڪرڻ
نُوري	نور مان پيدا ٿيل
نُوري	نالو سمي بادشاهه ڄام تماچيءَ جي راڻيءَ جو نالو
نوروز	پارسي سال جو پهريون ڏينهن
نوريڙو	ڏگهي پُڇ سان هڪ جانور جو قسم، جيڪو اڪثر وڻن ۾ رهي ٿو ۽ تمام تيز ڊوڙندو آهي، جسم جا وار تمام نرم ٿيندا اٿس.
نوڙ	ٽلهو وٽيل رسو
نوڙڻ	جهڪڻ، هيٺ ٿيڻ، نِمڻ، نوڙت ڪرڻ
نوڙت	عاجزي، نياز هيناهين، خدمت چاڪري
نوڙي	واڻ جي رسي
نوڙي ٿي پوڻ	بي ساهه ٿي پوڻ
نُوسڻ	سُنگهڻ
نُوس	جانور جو سُنگهڻ
نوشادر	هڪ پسارڪو وکر
نوشت	لکيل، تحرير ڪيل، لکت
نوشيروان	ايران جي هڪ مشهور بادشاهه جو نالو جيڪو عدل ۽ انصاف ۾ مشهور هوندو هو.
نوع	جنس، قسم نمونو ذات، شڪل
نوڪ	ڇهنب، چوٽي، قلم جي زبان، قلم جي چوٽي
نوڪدار	نوڪ وارو، چوٽيءَ وارو ڇُهنب دار
نوڪر	خدمت ڪندڙ خادم
نوڪري	ملازمت، خدمت
نوڪراڻو	نوڪر وارو، نوڪر جو

نوڪر چاڪر	گهڻا خدمتگار
نوڪر شاهي	اهڙو حڪومتي راڄ، جنهن ۾ عوام جا خدمت ڪندڙ سرڪاري آفيسر يا ملازم پاڻ کي مالڪ سمجهن
نوڪري	خدمتگاري، ٽهل ٽڪور، ملازمت
نوڪرياڻي	خدمت ڪندڙ عورت يا ڇوڪري
نوڪري ڪرڻ	مقرر ٿيل پگهار تي ڪم ڪرڻ
نومڙيا	هڪ ذات
نوناري	هڪ ذات
نونهال	نوجوان، تازو، خوش
نوهاڻي	هڪ ذات
نوي	هڪ عدد جو نالو
نويس	لکندڙ، تحرير ڪندڙ لکڻ وارو
نويسي	لکڻي، تحرير
نويڪلو	اڪيلو هڪڙو تنها
نويڪلائي	اڪيلائي، تنهائي
نويڪلي	اڪيلي، تنها
نهار	ڏينهن، روز
نهار	هڪ خونخوار جهنگلي جانور بگهڙ
نهارڻ	ڏسڻ، نگاهه ڪرڻ، نظر ڪرڻ
نهار	نظر، ڏسڻ، نگاهه، نظرداري
نهاريو	ڏٺو، نظر ڪئي
نهال	خوش، سرهو مزي ۾، فرحت ۾
نهال ٿيڻ	خوش ٿيڻ، سرهو ٿيڻ
نهال ڪرڻ	خوش ڪرڻ، سرهو ڪرڻ، مالا مال ڪرڻ، امير بنائڻ
نهائين	بدن جو هڪ عضوو
نهائين	ڪنير جي ٿانون پچائڻ جي ڪوري يا ڀٽي
نهايت	تمام گهڻو بي انتها، ڏاڍو

نِهَٺو	وڏائي نہ ڪندڙ نياز نوڙت وارو صبر وارو بُردبار سنجيده، نماڻو
نهٺائي	نماڻائي، نياز نوڙت، عاجزي، بُردباري، حليمائي، بنا وڏائي
نَهر	درياهہ جي شاخ، وڏو واھہ
نهريا	هڪ ذات
نهڙيا	هڪ ذات
نَهڪار	انڪار، ناڪار جواب
نهڪر	انڪار، ناڪار
نهندڻ	ننهن سان راهڙون پائڻ
نِهَنگ	تارڪ الدنيا، اڪيلو بي خوف
نِهنگ	جانور جو هڪ قسم
نِهنگ	شلوار ۾ اڳٺ وجهڻ واري جاءِ
نهوڙڻ	زور سان جهلڻ، قابو ڪرڻ، نپوڙڻ
نِهوڙ	عشق، ڦاسڻ
نِهوڙجڻ	عاشق ٿيڻ، ڦاسجڻ
نهي	منع، خراب ڪمن کان روڪ
نِئاپو	سنيهو نياپو پيغام
نِئَڙ	زنجير، ڪڙين جي قطار
نئڙت	نوڙت، نياز عجز عاجزي
نئڙڻ	جُهڪڻ، جُهڪائڻ
نئن	مينهن جي پاڻيءَ تي وهندڙ جابلو گهٽ، ندي
نئون	تازو شروعاتي، منڍ کان
نئون چنڊ	نئون مهينو
نئون سنئون	هڪ جهڙو برابر
نئون نڪور	بلڪل نئون
نئين سج	روزانو هر روز

نئين سر	مُنڍ کان، شروعات کان، نئين طريقي، نئين نموني
نئين سر جنم وٺڻ	نئون جمڻ، ڪنهن خطرناڪ بيماريءَ مان چوٽڪارو حاصل ڪرڻ
نئين	نئي، تازي، شروعاتي، مُنڍ کان
نئين سٽي	سنئين سڌي برابري، حساب ڪتاب برابر
نئون ديرو	هڪ شهر جو نالو
نئون ڪوٽ	هڪ شهر جو نالو
ني	تاڪيد جو حرف، يا نہ مثال: اَڄ ني يعني ضرور اَڄ. لِڪُ ني يعني ضرور لِڪُ.
	نوٽ: 'ني' لفظ اڪثر شڪارپور جا ماڻهو استعمال ڪندا آهن.
نياپو	سنيهو پيغام
نيارو	نرالو جُدا، ڌار الڳ مختلف، انوکو عجيب
نياز	عاجزي، التجا، عرض، نذرانو وغيره
نياز ڪرڻ	ڪنهن ولي يا بزرگ جي نالي خيرات ڪرڻ
نيازمند	آرزومند، حاجتمند، خواهشمند
نيازمندي	شڪرگذاري، عاجزي، فرمانبرداري
نياٽو	نائي، ڄانو ڏيڻ جو گهروارو، ڏيڻ جو فرزند
نياٽي	ڌيءَ
نياءُ	عدل، انصاف، سچائي
نياءُ ڪار	انصاف ڪندڙ فيصلو ڪندڙ
نيباهُ	نباھڻ، توڙ وعدي وفائي، وعدو پورو ڪرڻ
نيبهُ	هميشہ، توڙ تائين هلڻ، بخشش
نيت	خيال، چال چلت، لُڇڻ، عادت، ارادو
نيٺ	آخر، آخرڪار، ويجهو (ظرف)
نيٺان نيٺ	آخرڪار (ظرف)
نيڻائي	نهڻائي، عاجزي

نيپاج	پالنا، پرورش، سنڀال، خوراڪ
نيپال	ملڪ جو نالو
نيپچون	هڪ آسماني گرهه جو نالو
نيچُ	گهٽ، ڪُلڇڻو هيڻانهون، خراب
نيچ	پاڻيءَ جي شاخ، درياهه
نيچ	دلو گهڙو، سيٺهه ترڻ جي
نيچائي	گهٽتائي، هيڻانهين، بي عزتي
نيرُ	سمنڊ، پاڻي، پاڻياٺ، اکين مان ايندڙ پاڻي، لُڙڪ، ڳوڙها
نيرُ	رنگ جو هڪ قسم، ٻوٽي جو هڪ قسم، جنهن مان آسماني رنگ ٺهي ٿو.
نيرُ	زنجير
نيرانا	سواءِ کاڌي جي، بکيا، سواءِ لذت جي
نيراڻي	بنا کاڌي جي
نيراٽ	نيري رنگ جو اثر، نيري رنگ تي مائل
نيروٽي	نيري رنگ جو ڪم ڪندڙ نيرولي
نيرگ	پکيءَ جو هڪ قسم ڍانڍي پکي
نيرگي، نيرڳي	ڍانڍي پکيءَ جو هڪ قسم، جيڪو تمام سهڻو ٿيندو آهي.
نيرن	صبح جي ماني، ناشتو هلڪو کاڌو
نيرن ڪوٽ	حيدرآباد جو پراڻو نالو
نيرو	رنگ جو هڪ قسم
نيزا	خشڪ ميوي جو هڪ قسم، واحد نيزو
نيزاري	التجا، عرض، سوال، عاجزي
نيزو	هٿيار جو هڪ قسم
نيزي باز	نيزو هلائيندڙ نيزي سان وڙهندڙ نيزي سان جنگ ڪندڙ

نيزي بردار — نيزو کڻندڙ نيزي وارو

نيٿ — خيال، اُڌما

نيٺ — گگرن مان وسندڙ سنهو مينهن، مينهن جون سنهيون ڦڙيون، سنهيون ڦونڊون

نيسارو — پاڻي نيڪال ڪرڻ جو نارو جيڪو اڪثر ڪري ڇتين وغيره تي لڳل هوندو آهي

نيست — نابود، تباهه، ختم، برباد

نيست نابود ڪرڻ — تباهه ڪرڻ ختم ڪرڻ، برباد ڪرڻ، ناس ڪرڻ

نيستي — سُستي، ڪاهلي

نيتر — ناريا هرلي ۾ لڳل ڪاٺ جي ڪيس يا نارو

نيش — نوڪ، ڏنگ

نيش — ڇهن ورهين جو اُٺ

نيڦو — اُبداڻو

نيڪ — ڀلو، چڱو، سُٺين عادتن وارو، سچورو، ڀلارو

نيڪ بخت — بختاور، بخت وارو، سڀاڳو، وڏي ڀاڳ وارو

نيڪ بختي — خوش قسمتي

نيڪ روشن — ناميارو، ناليوارو، چٽيءَ طرح جاتل سُڃاتل

نيڪ فال — سٺو سنوڻ

نيڪ قدم — سٺو قدم، مبارڪ قسم

نيڪ مرد — سٺو ماڻهو ڀلو ماڻهو چڱو ماڻهو سٺي نالي وارو، چڱي نالي وارو

نيڪ نيت — سٺي خيال وارو، خير خواهه

نيڪ نيتي — چڱو خيال، سٺو خيال، سُٺو ارادو نيڪ ارادو

نيڪوڪار — نيڪيءَ جا ڪم ڪندڙ سُٺا ڪم ڪندڙ

نيڪي — ڀلائي، چڱائي، ثواب، مهرباني

نيڪي بدي — ڀلائي ۽ برائي، نفعو نقصان، چڱو ۽ مندو

نيڪال — نڪرڻ جو رستو

نيڪال ڪرڻ	روانو ڪرڻ، وڪرو ڪرڻ
نيڪالي	ڪڍڻ، روانگي، نيڪال
نيل	نڪر جي ڪلنگي يا چوٽي، جنهن تي اڪثر ڪري نيرو رنگ ٿيل هوندو آهي.
نيل	گنبذ، تبو، ڪلنگي، چوٽي، نيرو رنگ، آسماني رنگ، گنبذ جي چوٽي، مُناري جي چوٽي
نيلُ	ڳڻپ جو هڪ عدد، جيڪو کربن کان وڌيڪ آهي. (100000000000000) سنڌيءَ ۾ ڳڻپ: ايڪا، ڏهاڪا، سؤ، هزار، ڏهه هزار، لک، ڏهه لک، ڪروڙ، ڏهه ڪروڙ، ارب، ڏهه ارب، کرب، ڏهه کرب، نيل، ڏهه نيل، پدم، ڏهه پدم.
نيل	هڪ درياهه جو نالو جنهن جي ڊيگهه چار هزار ميل آهي ۽ اهو مصر ۾ آهي. فرعون بادشاهه به نيل درياهه ۾ غرق ٿيو هو.
نيلُ	لوهه جو ٽڪر
نيلڪون	نيلُون
نين	اک
نينڊو	دعوت ڪندڙ اونهو پاڻي
نيل ڪنٺ	پکيءَ جو هڪ قسم جنهن کي چانهه پکي به سڏيو وڃي ٿو. سندس ڳچي نيري ٿئي ٿي.
نيوز	خبر، خبرون
نيوز پيپر	اخبار، خبرن جو پرچو، روزنامچو
نيلو	نيري رنگ جو
نيلام	وڪرو، ڪنهن شيءِ جي وڪري لاءِ واڪ ڏيڻ، اگهه مقرر ڪرڻ
نيلام ٿيڻ	وڪرو واڪ سان، وڪرو ٿيڻ
نيلامي	وڪرو واڪ سان، وڪرو

نيلام ڪرڻ	واڪ ڏيئي وڪڻڻ، وڪرو ڪرڻ
نيلم	نيري رنگ جو هڪ قيمتي پٿر
نيلوفر	گل جو هڪ قسم، جنهن کي ڪنول ڦُل ب ـ چئبو آهي.
نيم	اڌ، نصف
نيم حڪيم، نيم طبيب	اڻ ڄاڻ حڪيم، گهٽ ڄاڻيندڙ
نيم قطر	اڌ گول، گول جي گهيري کان مرڪز تائين ويندڙ سڌي ليڪ
نيم ملا	اڌ پڙهيل، اڻڄاڻ، ٿورو پڙهيل
نينڊ	ڪوٺ، دعوت، سڏ
نينگر	ڇوڪر، ڇوڪرو، ننڍو ٻار
نينگري	ڇوڪري، ننڍي ڇوڪري
نينهُن	سِڪ، پيار، محبت، حُب، چِڪ
نينهن لڳڻ	پيار ٿيڻ، محبت ٿيڻ
نينهن نڀائڻ	محبت کي توڙ تائين نڀائڻ
نيڻ	اک، نظر، خيال، نگاهہ
نيڻان	انهن جون اکيون
نيڻ ٺار	اکين کي ٺاريندڙ پيارو
نيڻ ٺارڻ	خوشي ڏيڻ، آسيس ڏيڻ
نيڻ ٺرڻ	خوش ٿيڻ، سرهو ٿيڻ، اکيون ٺرڻ
نيڻ نچوئڻ	هنجون هارڻ، روئڻ، ڏکيو ڪم ڪرڻ
نيهُ	پيار، عشق، محبت، سِڪ
ني وهاڻي	رات گذري کان پوءِ، پرڀات، اسر
نيهائين	آوي، ٿانون پچائڻ جو ڪورو
نيهائين	جسم جو هڪ حصو جيڪو ڏن کان هيٺ ٿئي ٿو.

(و)

و	**سنڌي الف - ب جو اوڻونجاهون نمبر اکر**
وابستہ	واسطو رکندڙ تعلق رکندڙ رشتيدار عزيز ڳنڍيل، جُڙيل
وات	ڳالهائڻ جو هڪ عضوو، مُک
واتا	وات ۾، وات کان
واتان	وات مان، وات سان
وات بند ڪرڻ	خاموش ٿيڻ، چُپ ٿيڻ، ماٺ ڪُرڻ
وات ٽيڙڻ	اجايو کِلڻ
وات پاڻي ٿيڻ	ڪنهن شيءِ لاءِ سڌ ٿيڻ، دل جي خواهش ڏيکارڻ
وات جو چوٽ ٿيڻ	بي شرم ٿيڻ، بي حيا ٿيڻ، اجايو ڳالهائڻ، فضول بڪ بڪ ڪرڻ
وات خرچ ٿيڻ	سفارش ڪرڻ، مفت ۾ ڪم نڪرڻ
واتر	گهڻو ڳالهائيندڙ
واتڙيو	لباڙي، گهڻو ڳالهائيندڙ گهڻي بڪ ڪندڙ
وات شبڻ	ماٺ ۾ رهڻ، خاموش رهڻ، صبر ۾ رهڻ
وات ڦاٽڻ	حيران ٿيڻ، حيرت ۾ پوڻ، تعجب کائڻ
وات ڦاڙڻ	تعجب ۾ اچڻ، واتڙو ٿيڻ
وات ڪِنو	گهڻ ڳالهائو گهڻو ڳالهائيندڙ
وات کولڻ	جهيڙو ڪرڻ، هنگامو ڪرڻ، گهڻو ڳالهائڻ، گهٽ وڌ ڳالهائڻ، اجايو ڳالهائڻ
وات ڳاڙهو هئڻ	ننڍي عمر جو هئڻ
وات مان نڪري وڃڻ	بي اختيار يا چڙواڳيءَ سان ڳالهائڻ
وات مِٺو ڪرائڻ	لالچ ڏيڻ، راضي ڪرڻ
وات ۾ زبان نہ هجڻ	صابرين هجڻ بُردبار هجڻ، سنجيده هجڻ

واٽ منڙو	سنو ڳالهائيندڙ خوشامدي
واٽ وڃائڻ	خراب ڳالهائڻ، بي حيا ٿيڻ
واٽ وڏو	گهٽو ڳالهائيندڙ
واٽ وڪيل	پنهنجي مرضيءَ موجب ڳالهائيندڙ
واٽون	واٽ مان، واٽ کان
واٽ	ڏڳ، رستو، لنگهه، گس، واهه، طريقو ڍنگ، حساب ڪرڻ جي واٽ، چارو
واٽا	واٽ کان، رستي کان
واٽارن	واٽ ويندڙن، واٽهڙن
واٽاڙو	واٽ ويندا، مسافر، واٽهڙو
واٽاهو	مسافري، واٽ ويندڙ
واٽائتو	طريقي وارو رستي وارو
واٽائو	مسافر، اجنبي، واٽهڙو واٽ ويندڙ
واٽ پڇڻ	رستو ڳولڻ، جاچ ڪرڻ، معلوم ڪرڻ
واٽ ڏيڻ	حساب ڪتاب ڏيڻ
واٽ لائڻ	رستي تي چاڙهڻ، گس ڏيکارڻ
واٽ نہ وارڻ	انڪاري ٿيڻ
واٽ وٺڻ	رستو وٺڻ
واٽون	رستي کان، واٽ کان
واٽون وٺڻ	انتظار ڪرڻ
واٽ ويندي	رستي لنگهندي، راهه ويندي
واٽهڙ	سيلاني، واٽهڙو واٽ ويندڙ
واٽهڙو	رستي ويندڙ مسافر، لانگهائو واٽ ويندڙ رهه گذر
واٽر ڪورس	ننڍيون شاخون، ننڍا واهه، پاڻيءَ لاءِ ڪسيون يا ناليون
واٽ	ڏسڻ، ڏس
واٿق	طاقتور، مضبوط، بهادر، پهلوان

واپار	وڻج، سوداگري، سامان وڪڻڻ، تجارت
واپاري	وڻجارو، واپار ڪندڙ، ڏنڌو ڪندڙ
واپرائڻ	ڪم آڻڻ، ڪتب آڻڻ، استعمال ڪرڻ
واپرايل	ڪم آندل، ڪتب آندل
واپس	موٽي، پٺتي ٿيڻ، پوءِ، پٺيان، ورائي
واپس اچڻ	موٽي اچڻ، ورڻ، وري اچڻ
واپس ٿيڻ	موٽي اچڻ، موٽڻ، ڦري اچڻ، وري اچڻ
واپس ڪرڻ	موٽائڻ، ڦيرڻ، موٽائي ڏيڻ
واپس ملڻ	وري ملڻ، موٽي مِلڻ
واپس وٺڻ	موٽائي وٺڻ
واپسي	موٽ، موٽندڙ
واجب	ضروري، لازمي، جائز، ٺيڪ، صحيح، پورو
واجب القتل	قتل ڪرڻ جي لائق
واجب ڄاڻڻ	فرض سمجهڻ، ضروري سمجهڻ
واجبي	مناسب، ٺيڪ، رواجي، نالائق
واڄٽ	وڄائڻ جو ساز، واڄو، سازن جو مليل آواز
واڄو	وڄائڻ جو هڪ ساز، باجو، سُرود
واڃهه	ٽُلهه رَس، وِڃُهه، تجويز، حيلو، ڪوشش
واڃهه وجهڻ	ڦاسائڻ لاءِ سِٽون سِٽڻ
واجهائڻ	ٿڪڻ، ڪوشش ڪرڻ، نهارڻ، جهاتيون پائڻ، انتظار سان ڏسڻ، خواهش ڪرڻ
واجهاٽيس	ٿڪيم پئي، نهاريم پئي، ڏٺم پئي، اوسيئڙو پئي ڪيم
واجهڻ	سِڪڻ، خواهش ڪرڻ، سڏ ڪرڻ
واجهاٽيان	واجهائڻ ڪان، سڪڻ ڪان، طلب ڪرڻ ڪان، بندگي ڪرڻ ڪان، عرض ڪرڻ ڪان
واڃاٽي	هندو عورت

واءُ	هوا، جهڪ، واء
واڄ	وقت ڏيکاريندڙ گهڙي
واڇوڙو	طوفان، تيز جهڪ، اندرڪار هوا جو گهيرو، ڦرندڙ هوا
واڃ	ڇپ جي ڳنڍ
واچڻ	پڙهڻ
واڄ ٽڙڻ	واٽڙو ٿيڻ، حيران ٿيڻ
واڇون ٽِڙڻ	کِلڻ
واحد	هڪ، هڪڙو، اڪيلو
وادي	ماٿري، ميدان، هيٺانهين زمين
واڌِ	گهٽائي، واڌارو فائدو نفعو
واڌارو	سڌارو ترقي، لاڀ، فائدو
واڌاري	وڌيڪ، گهٽي
واڌو	سرس، وڌيڪ، حساب ۾ جوڙ جي نشانيءَ کي به واڌو چئبو آهي. (+)
واڌائي	مبارڪ، خوشخبري
واڌايون	مبارڪون
واڌائي ڏيڻ	مبارڪ ڏيڻ
واڌايون مِلڻ	مبارڪون ملڻ
واڌواڻي	هندن جي هڪ ذات
واڏاڻ، واڏڻ	تانگهه کٽ جي پيراندي واري رسي
واڏو	رسو نوڙ
واڍائي	ڪاٺين جي چيرائي
واڍا	هڪ ذات
واڍو	ڪاٺ جو ڪم ڪندڙ ڊکڻ
واڍڪو	واڍن جو ڪم
واڍوڙ	وڍيندڙ تلوار جو زخم

واڍوڙو	تلوار جو زخم، وڍيل، ڦٽيل، گهايل
واڍوڙتا	وڍيا، ڦٽيا
واڍوڙيا	ڦٽيل، زخمي ٿيل
واڙ	دفعو، پيرو، ڏينهن، ويل، وقت
وار	مٿي يا بدن جا وار، ڪيس
وار ناهڻ	وارن کي سينگارڻ، وارن کي ڦٽي ڏيڻ
وار چِرو	وارن کي ڪائيندڙ هڪ وار جو قسم
وار سنوارڻ	وار ناهڻ، ڦٽي ڏيڻ
وار ڪرڻ	حملو ڪرڻ، ڪاهه ڪرڻ
وارِ وارِ	گهڙي گهڙيءِ، هر هر
وار وارڻ	ڏينهن مقرر ڪرڻ، تاريخ مقرر ڪرڻ
وار وڃائڻ	آجيان ڪرڻ، نياز نوڙت ڪرڻ
وارِ ونگو نہ ٿيڻ	نقصان نہ ٿيڻ، تڪليف نہ پهچڻ
وارتا	ڪهاڻي، آکاڻي، ڳالهہ، قصو ڪٿا، خبر
وارث	حقدار، سنڀاليندڙ مالڪي ڪندڙ نگهبان
وارثي	ورثي جو حق، ملڪيت جو حصو
واردات	واقعو حادثو ڏوهہ ڳالهہ
وارڻ	مٽائڻ، لڪائڻ، چڪتو ڪرڻ، ليڪ پائڻ
وارو	ڦيرو، چڪر، ڦيهر
واري چڙهڻ	هٽائي چڙهڻ، ورائي چڙهڻ، وساري چڙهڻ
وارو	وقت، مهل، پيرو
وارا ڦيرا	وجهہ ۽ موقعا
وارا ڪرڻ	ڪاهون ڪرڻ، حملا ڪرڻ
وارا وڃائڻ	موجون ڪرڻ، مزا ماڻڻ، عيش ڪرڻ
وارو اچڻ	وجهہ ملڻ، موقعو ملڻ
وارو ڏيڻ	موقعو ڏيڻ، وجهہ ڏيڻ
وارو لڳڻ	فائدو ٿيڻ، نفعو پهچڻ

وارو وٺڻ	مدد ڪرڻ, همراهي ڪرائڻ
وارو وڃائڻ	شان ۽ شوڪت سان وقت گذارڻ
وار ورڻ	ڀاڳ کُلڻ, بخت کُلڻ, قسمت جو ساٿ ڏيڻ
وارڻ	واري چڙهڻ, هٽائڻ, موٽائڻ
وارو	مدد جو سڏ, پناهه, ڍڪ, سڏ, دانهن
واري	دفعي, ڦيري, گهمري
واري	ريتي, سنهي پٿري, سنهڙي پٿرن جي پور
وارياسو	واريءَ وارو ريتيءَ وارو
واريءَ جو ڪوٽ اڏڻ	اجايا خيال ڪرڻ, من گهڙت ڳالهه ڪرڻ
واري وسائڻ	رڙيون ڪرڻ, اجايو گوڙ ڪرڻ
واڙ	رڍن يا ٻڪرين جي ڍڪڻ جي جاءِ
واڙو	مينهن ۽ ڍڳين جو وٿاڻ, لوڙهي اندر جاءِ, پاڙو
واڙڻ	ڍڪڻ, گڏ ڪرڻ, بند ڪرڻ, هڪ جاءِ تي ڪٺو ڪرڻ
واڙي	ڦلواڙي, جتي ڀاڄيون وغيره پوکجن.
واڙي ڦل	ولين جا پيلا گُل
واسي	رهاڪو, رهندڙ
واسطو	لاڳاپو, تعلق, سبب, ڪارڻ, مطلب
واسطي	جي ڪري, جي لاءِ, خاطر
واسطيدار	تعلق رکندڙ, لاڳاپو رکندڙ, مطلب رکندڙ
واسڪوٽي	ننڍو ڪوٽ
واسڻ	دونهون ڏيڻ, خوشبوءِ ڪرڻ, واس ڏيڻ
واس	خوشبودار ۽ ٺرمي شين جو دونهون
واسجي وڃڻ	شگنن سان پُر ٿيڻ, خوشبوءِ سان پرجڻ, مشهور ٿيڻ
واسينگ	ڪاريهر نانگ جو هڪ قسم, انگ, عضوا
وسينگن سان وير رکڻ	خراب ماڻهوءَ سان دشمني وڌائڻ
واصِل	ملندڙ, ملڻ وارو, پهچڻ وارو

واعدو	وچن، انجام، قول، اقرار، عهد
واعدو ڏيڻ	وچن ڏيڻ، انجام ڏيڻ
واعدو ڪرڻ	وچن ڪرڻ، عهد ڪرڻ، قول ڪرڻ، انجام ڪرڻ
واعدي خلافي	عهد ٽوڙڻ، انجام ٽوڙڻ
واعظ	نصيحت، تلقين
واقع	موجود وقت تي ٿيڻ وارو پيش اچڻ، ظاهر ٿيڻ
واقعو	حادثو قصو ڳالهه، مصيبت، خبر
واقعي	درحقيقت، درست، صحيح، برابر، اصل ۾
واقف	ڄاڻو ڄاڻندڙ سڃاڻندڙ آگاهه، باخبر
واقفڪار	ڄاڻ سڃاڻ وارو هوشيار، تجربيڪار
واقفڪاري	واقفيت، ڄاڻ سڃاڻ، سڃاڻپ
واقفيت	علم، آگاهي، ڄاڻ، معلومات، ڄاڻ سڃاڻ
واڪ	چوڻي، ٻولي، ڪلام، گفتگو سڏڻ، پڪارڻ، هوڪو آواز ٻول
واڪ ڏيڻ	نيلامي وقت آواز ڏيڻ
واڪو	وڏو آواز، گوڙ
واکاڻڻ	ساراهڻ، تعريف ڪرڻ
واکاڻ	ساراهه، تعريف، وڏائي، ڪبريائي
واڳ	اٺ جي مهار، ڏور، رسي، لغام، ڏوري
واڳ	ڀاڳ، قسمت، بخت
واڳو	واڳهه دريائي جانور جو هڪ قسم
واڳهه	شينهن جو قسم
واڳها	هڪ ذات
واڳهو	واڳو پاڻيءَ جي جانور جو هڪ قسم
واڳڻ	پاڇيءَ جو هڪ قسم
واڳڻائي	واڳڻ جي رنگ جهڙو
وال	ماپ جو هڪ اوزار، هڪ گز 36 انچن جي ماپ.

والاڻ	قبضو ڪرڻ، مالڪي ڪرڻ
والار	قبضو، مالڪي
والاريل	قبضي ۾ ٿيل، هٿ هيٺ آيل
والد	پيءُ
والده	ماءُ
والدين	پيءُ ماءُ
والو	ڪنن ۾ پائڻ جو هڪ زيور، جمع والا
والي	ڌڻي، مالڪ، وارث، مددگار
والي	ڪن جو زيور، جمع واليون
وانجڻ	جدا ڪرڻ، الڳ ڪرڻ، ڌار ڪرڻ
وانجهوٽي	راند جو هڪ قسم، جنهن ۾ رانديگر جي وچ واري رستي کي بند ڪيو وڃي ٿو يعني ان جي وچ واري واٽ کي روڪيو ويندو آهي
وانجهي	ونجهوٽي راند ۾ وچ تي بيهندڙ کلاڙي، ٻيڙي هلائيندڙ
وانجهڻ	وساري ڇڏڻ، لِڪائي رکڻ، غائب ڪرڻ
واندو	بيڪار، خالي، سکڻو، نِڪمو
واندائڻ	خالي ڪرڻ، سکڻو ڪرڻ
واندڪائي	فُرصت، ڪم کان آزاد
وانڍ	ننڍو ڳوٺ، وستي
وانڍ	جهُنهن، لانڍي، ککائون گهر
وانڍو	اڪيلو رول
وانگار	سوال تي ڪم ڪرائڻ، مفت ۾ ڪم ڪرائڻ
وانگار وهڻ	بغير اجوري جي ڪم ڪرڻ
وانگر	جهڙو وانگيان، وانگي انهيءَ جهڙو ساڳيو (ظرف)
وانگي	وانگر، جيان (ظرف)
وانگيان	ان جهڙو، تو جهڙو، تو جيان

وانگوڙو	ڦيرو وڪڙ چوٽيءَ واري ڳُٽ
وانهوڏو	هوا، واءُ، ساھ
واڻ	ڦچ جي نوڙي يا رسي
واڻڻ	اُڻڻ
واڻي	ٻولي، زبان، ڳالھ ٻولھ، شعر، پاڻي، وچڻ
واڻيا	هندن جي هڪ ذات
واڻيو	واپاري هندو، هندو تاجر
واڻياڻي	هندو عورت
واويلا	هاءِ گهوڙا، افسوس، رڙيون، ڪُوڪون
واويلا ڪرڻ	رڙيون ڪرڻ، دانهون ڪرڻ، ڪوڪون ڪرڻ
واويلا مچائڻ	شور ڪرڻ، دانهون ڪرڻ، هاءِ گهوڙا ڪرڻ
واھ واھَا	شاباس، جس، آفرين (حرفِ ندا) عمدو، سهڻو
واھ واھ	شاباس، آفرين، جس هجي
واھ واھ ڪرڻ	گهڻي ساراھ ڪرڻ، گهڻي تعريف ڪرڻ
واھَ	رستو، وات، ڳس، طرف
واھُ	نديءَ مان ڪوٽايل شاخ، شاخ، نهر
واهڙ	درياھ مان نڪتل ننڍو پاڻيءَ جو وهڪرو
واهڙ وهائڻ	غريبن جي مدد ڪرڻ
واهو	ننڍو واھ
واھ وهائڻ	سخاوت ڪرڻ
واهپو	استعمال، هڪ ٻئي سان هلت چلت، رواج، رسم، ريت، ڏيتي ليتي، ڪاپي ڪتب آڻڻ
واهر	مدد، آڏاڻ، آسرو
واهر ڪرڻ	مدد ڪرڻ، سهائتا ڪرڻ
واهُرو	مدد ڪندڙ، همراهي ڪندڙ سهائتا ڪندڙ حمايت ڪندڙ
واهلو	اوزار جو هڪ قسم جنهن کي واڍو استعمال

	کندو آهي، ڍڪاڻڪو اوزار
واهڻ	ڳوٺ، ڀهراڙي، وسٽي
واهڻُ	وڏي ٻيڙي
واهڻ	واهه، نهر، ڪئنال
واهو	رستي ويندڙ ماڻهو
واهولو	واڍڪي اوزار جو نالو ڍڪاڻڪو اوزار
واهوندو	گرميءَ جي شروعات، اونهاري جي شروعات
واهي	ننڍي شاخ، پاڻيءَ جي آڏ
واهيات	بيهودو بيهودائي
واهياتي	بيهودگي، خام خيالي
واءُ	هلندڙ هوا، هِير، گهلندڙ هوا
واءُ ورڻ	منڊ جو ڦيرو اچڻ
وائر ڪرڻ	هوا مان ان صاف ڪرڻ، ڇنڊ ڪرڻ الڳ ڪرڻ
وائڙو	حيران، پريشان
وائکو ٿيڻ	هوا کائڻ، صاف ٿيڻ، سُڪڻ
وائکو ڪرڻ	هوا ۾ رکڻ
وائل	ڪپڙي جو هڪ قسم
وائي	ڪافي، ڳالهه، سخن، راڳ
وايون	ڳالهيون، ٻچارون، چوٽون
وايون ٻتال ٿيڻ	وائڙو ٿيڻ، عجب ۾ پوڻ
وايو ماپ	هوا ماپڻ جو اوزار
وايو منڊل	ماحول، فضا، آسماني فضا
وبا	وچڙندڙ مرض
وبال	آفت، بيماري، مرض، سختي، عذاب
وِپ	پينگ، سُڄ
وِتُ	سگهه، طاقت، اختيار وسُ
وتايو	هڪ درويش جو نالو (وتايو فقير)

وٿُ	جنس، شيءِ
وِٿِ	وڇوٽي، فاصلو ساهي، فرق
وٿاڻ	چوپائي مال جي ويهڻ جي جاءِ
وِٿي	وڇَه، موقعو جُدائي
وِٿي وجهڻ	جُدائي ڪرڻ، سنڌ ڪرڻ
وٽ (اُچار وَٽَ)	ڪاٺين شيءِ، سُوڪڙي سني شيءِ
وٽ ڪرڻ	ڪاٺڻ، چڪڻ، نئين موسم جا ميوا ڪاٺڻ
وَٽِ	ڏيئي جي بتي
وَٽِ	ڪنارو طرف، پر، پاسي، پرسان
وٽان	کان، منجهان، پرسان، مان
وٽم	مون وٽ
وٽ وٽڻ	عاجزي ڪرڻ، ساٽ ڏيڻ
وَٽُ	تور جو ماپو
وَٽُ	پيٽ ۾ مروڙ ٿيڻ، پيٽ جي سور جو وَٽُ
وٽپ ڪرڻ	پاسو ڪڻ، حمايت ڪرڻ
وٽجڻ	وڪوڙجڻ، ور ڏيڻ
وَٽڻ	وڪڙ ڏيڻ، ڳنڍڻ، مروٽڻ
وَٽِي	ڪاڏي جو نٽيو تانءُ
وَٺ	پڪڙ، جهَل
وٺ ڪرڻ	جَهلڻُ، پڪڙڻ
وٺ وٺان	تڙ تڪڙ ۾، يڪدم، جلدي (ظرف)
وَٺ وٺ ڪرڻ	يڪدم ڪم ۾ لڳي وڃڻ، تڪڙو ڪم ڪرڻ
وِٺُ	پڪيءَ جو گند، پڪيءَ جو ڇيٺو
وَٺڻ	حاصل ڪرڻ، جهلڻ، پڪڙڻ
وَجد	حال، جذبو بيخودي
وجد ۾ اچڻ	حال ۾ اچڻ، بيخود ٿي وڃڻ
وُجود	هستي، زندگي، حياتي، موجودگي

وُجود وڃائڻ	پنهنجي هستي وڃائڻ
وَجهه	سبب، ڪارڻ
وِڄُ	آسماني بجلي، ڪِنوڻ، چمڪاٽ
وڄائڻ	هلائڻ (آواز يا ڪو راڳ وغيره)
وڄائيندڙ	ساز وڄائڻ وارو
وڄت ڪرڻ	ڳائڻ وقت ساز وڄائڻ
وَجهه	موقعو، مهل، وقت، وٿي
وجهائتو	موقعي مهل وارو (ظرف)
وجهڻ	داخل ڪرڻ، رکڻ، اندر ڪرڻ
وڃائڻ	ضايع ڪرڻ، گم ڪرڻ، تباهه ڪرڻ
وڃڻ	روانو ٿيڻ، اُسهڻ
وِچڙو	پڪو
وِچُ	مرڪز
وِچُ	اندر، منجهه، وچ ۾ (ظرف)
وچڙو	وچولو پورو پٽو واجبي، چگيرڙو چگيرو
وِچُ ڏيڻ	راز واري ڳالهه ٻڌائڻ، ڳُجهي ڳالهه ظاهر ڪرڻ
وچيرو	درياهه جو وچ وارو وهڪرو
وچ ڪڍڻ	راز معلوم ڪرڻ، ڳُجهه پروڙڻ
وچ ڪرڻ	اڌ ڪرڻ، پاڱو ڪرڻ
وچ کولڻ	راز ظاهر ڪرڻ، ڳُجهه کولڻ
وچ لهڻ	راز معلوم ڪرڻ
وچ ۾ پوڻ	فيصلو ڪرڻ، مدد ڪرڻ
وچ ۾ هُجڻ	ڪنهن جو ضامن هجڻ
وچولو	وچٿرو درمياني پورو پٽو
وچون	وچ وارو وچ جو (ظرف)
وچين آڱر	وچ واري آڱر، وڏي آڱر
وچان	وچ مان (ظرف)

وچا واھو	فيصلو ڪندڙ
وچتر	عجيب، حيرت ۾ وجھندڙ حيران ڪندڙ
وچڙڻ	چنبڙڻ، عاجزي ڪرڻ
وچڙندڙ	ڦهلجندڙ پکڙندڙ
وچڙندڙ بيماري	خطرناڪ مرض، خطرناڪ بيماري، پکڙندڙ بيماري
وچڙي پوڻ	اٽڪي پوڻ، ڦٿجي پوڻ
وچن	واعدو انجام اقرار
وچن ڏيڻ	انجام ڏيڻ، عهد ڏيڻ، ساڪ ڏيڻ
وچن ڪرڻ	واعدو ڪرڻ انجام ڪرڻ
وچن وٺڻ	واعدو وٺڻ، انجام وٺڻ، ساڪ وٺڻ
وچور	تفصيل
وچورڻ	تفصيل ڏيڻ. تفصيلوار
وِچولو	درمياني وچٿرو وچون. وچ وارو حصو
وِچون	وچ وارو، وچٿرو
وِچين	ٻنپهرن ۽ سانجهيءَ جي وچ وارو وقت، ٽپهريءَ جو وقت
وچين نماز	عصر جي نماز ٽپهريءَ واري نماز
وچين آڱر	هٿ واري ڊگهي آڱر
وَڇَ	مينهن جو مادي ٻچو
وِڇاڻو	بسترو
وِڇائڻ	ڦهلائڻ، پکيڙڻ
وڇائي ڇڏڻ	کولي ڇڏڻ، کولڻ ڦهلائڻ. ڦهلائي ڇڏڻ
وڇڙڻ	ڌار ٿيڻ. جدا ٿيڻ، الڳ ٿيڻ
وڇڙو	ڳئون جو ڦر، ڳئون جو ٻچو پاڏو
وڇوٽي	مفاصلو ويڇو وٿي
وڇوڙڻ	ڌار ڪرڻ، الڳ ڪرڻ، پري ڪرڻ
وڇوڙو	ڄدائي، دوري، عليحدگي

وڇون	پٽون، هڪ زهريلو جيت
وڇير	ننڍي ڦڄ، مينهن جو مادي ڦر يا ٻچو
وڇيرو	گهوڙيءَ جو نر ڦر يا ٻچو
وڇيري	گهوڙيءَ جو مادي ڦر يا ٻچو
واحداني	وظيفو، ورد، فطرت
وحدانيت	هيڪڙائي، هڪ الله تعاليٰ
وحدت	توحيد، هيڪڙائي، ايڪتا، اتحاد
وحدت الوجود	ڪائنات جي هر شيءِ کي الله تعاليٰ جو سمجهڻ
وحده لاشريڪ له	الله هڪ آهي، ان جو ڪوبه شريڪ نه آهي.
وحش	جهنگلي، خراب، بڇڙو
وحشت	گهبراهٽ، خوف، ڏپ
وحشي	جهنگلي، ظالم، خوفائتو
وَحِي	الله طرفان آيل حُڪم، خدا جو پيغام
وَحيد	هڪڙو، اڪيلو، واحد
وِداع	موڪلائي، الله توهار، رخصتي
وِدوان	عالم، ڄاڻو، سمجهه وارو، پڙهيل
وِديا	علم، پروڙ، فهم، هوش، عقل، سمجهه
وديارتي	طالبِ علم، شاگرد
وڌ	واڌارو، زيادتي، گهٽائي
وڌائڻ	اضافو ڪرڻ، گهڻو ڪرڻ، ڦهلائڻ
وڌاءُ	واڌ، واڌارو، زيادتي، واڌ
وڌڻ	گهڻو ٿيڻ، زياده ٿيڻ، وڏو ٿيڻ، اُپرڻ، اُسرڻ
وڌيل	جوڙ ڏنل، وڏو ٿيل، اُپريل، نسريل
وڌيڪ	زياده، گهڻو، سرس، بيحد
وڏ ڦڙو	وڏن ڦڙن وارو مينهن
وڏ گهراڻو	آسودو، مالدار، خانداني
وڏماڻهپائي	شان، مرتبو، وڏو درجو، وڏائي، هَٺَ، تڪبر

وڏ تنيائي	وڏي تنڍي جي وچ ۾ فرق، نياز نوڙت
وڏا	ابا ڏاڏا، ٻزرگ
وڏاڻ	هتوڙو، لوهه ڪٽڻ جو لوهي اوزار
وڏائي	بزرگي، شان، خوبي، چڱائي، مغروري، هٺ، تڪبر
وڏائي خور	وڏائي ڪندڙ تڪبر ڪندڙ
وڏف	خوشبودار داڻا، پسارڪو وکر
وڏو	بزرگ، مکيه، اعلي، اُتم
وڏائپ	وڏائي، هٺ، تڪبر
وڏو آنڊو	انسان جي هڪ اندروني عضوي جو نالو جيڪو پيٽ اندر ٿئي ٿو.
وڏو تپ	مدي جو بخار، ٽائفائيڊ
وڏو چوائڻ	پاڻ کي ساراهڻ، تڪبر ڪرڻ
وڏو سڏ	وڏو واڪو، وڏو آواز
وڏو گوشت	ماهو يا ڳائو گوشت
وڏو ڳالهائڻ	گهڻو ڳالهائڻ، رڙيون ڪرڻ، اجايو ڳالهائڻ
وڏو ماڻهو	دولتمند، امير، شاهوڪار
وڏي دل ڪرڻ	سخي ٿيڻ
وڏي سڏ	وڏي واڪي، وڏي آواز سان
وڏي ڪنگهه	گهڻي وقت تائين هلندڙ کنگهه
وڏيرو	ڳوٺ جو چڱو مڙس، شاهوڪار
وڍ	وڍڻ
وڍ ڪٽ	چير ڦاڙ جراحي
وڍ ڪرڻ	وڍن کي وڍڻ
وڍُ	ڦٽ، زخم، چير، ايذاء، غم، گوندر، ڏک
وڍ ڏيڻ	چيرڻ، تڪليف پهچائڻ، رنجائڻ
وڍ وجهڻ	چيرڻ، ڦاڙڻ، رنجائڻ، ڏکائڻ
وڍڻ	ڪپڻ، چيرڻ، ڦاڙڻ

وڏيل	چيرِيل، ڪپيل
وڏو وڏهو	نشان، داغ، چير
وَرُ	مُڙس، خاوند، گهرواري وراڪو ڦيرو چڪر
ور پوڻ	وڪڙ پوڻ، ڦڏو پوڻ
ور ڪرڻ	مڙس ڪرڻ، شادي ڪرڻ
ور لاهڻ	سڌو ڪرڻ
وراثت	ورهايل ملڪيت
وراچڊا ايپيرنش	بگڙيل بولي، سنڌي بوليءَ جو پراڻو نالو
وراڪو	ڦيرو ورُ وٽ، مروڙ
ورانگهه	قدم، وِکَ
وراڏو	ڪمرن جي اڳيان ٿيل وڌاءَ
وراڻو	پيو دفعو پيو پيرو پيو ڦيرو ڪنهن ڳالهه کي ٻيهر چورڻ يا ڊهرائڻ
وراڻ	ورندي، جواب
وراڻيون ڏيڻ	ورندي ڏيڻ، جواب ڏيڻ
وراڻي ورائڻ	ورندي ڏيڻ، جواب ڏيڻ
ورائڻ	ڦيرائڻ، پوئتي موٽائڻ، پنتي موٽائڻ، گهيري ۾ آڻڻ، قابو ڪرڻ
وراڻي	موٽائي، واپس، وري (ظرف)
وراڻي وٺڻ	واپس وٺڻ، موٽائي وٺڻ
ورت	هندن جي روزي جو قسم
ورثو	ميراث، مال ملڪيت، سدائين ملندڙ
ورجائڻ	جواب ڏيڻ، وري وري پڇڻ
ورجائي	ٻيهر، وري وري، تاڪيد سان (ظرف)
ورجيس	رواج، رسم، ريت، عادت، اصطلاح
ورچڻ	ڪڪ ٿيڻ، بيزار ٿيڻ
ورچ	ورهاست، ونڊ، حصو ڀاڱو، ورهاڱو

ورچڻ	ورهائڻ، ونڊڻ، حصا ڪرڻ، ڀاڱا ڪرڻ، ڀتيون ڪرڻ، ورهاڱو ڪرڻ
ورد	وظيفو، دائمي ڪم، هر روز جو ڪم
وردي	سرڪاري پوشاڪ، ڊريس
ورزش	ڪسرت، مشق، چور پور، جسم جي چور قون، جسم جي اٿل پٿل
ورزش ڪرڻ	ڪسرت ڪرڻ، مشق ڪرڻ
ورسائڻ	خوش ڪرڻ، مدد ڪرڻ
ورسڻ	نااُميد ٿيڻ، ٿڪجڻ
ورسا	ٿڪيا
ورسي	ڪنهن جي موت جو ساليانو ڏينهن
ورش	سال، ورهيه
ورغلائڻ	ٺڳڻ، ڀرغلائڻ، دوکو ڏيڻ، فريب آڻڻ
ورق	پنو، صفحو
ورق ڏورڻ	فرق مٽائڻ، ڀيائي ختم ڪرڻ، ڀيائيءَ کي دل مان ڪڍي ڇڏڻ
ورڪا	گهور، قربان، وسڪارو
ورڪا ڪرڻ	گهورڻ، گهور ڪرڻ، قربان ڪرڻ، وسڪارو ڪرڻ، صدقي ڪرڻ
ورڳڻ	ڀڳهڻ
ورلاپ	پڪار، دانهن، ڀاڙ
ورلاپ ڪرڻ	ڀاڙائڻ، پڪارڻ، دانهن ڪرڻ، آواز ڪرڻ
ورلو	اڻلڀ، ٿورو
ورلي	ڪڏهن ڪڏهن (ظرف)
ورم	ٻلن جي سوڄ
ورندڙ	آئيندو، ايندڙ، ٻيو
ورندي	جواب، وراڻي

ورنه	ٻي صورت ۾، ٻي حالت ۾
ورني	مڙس واري، ڪنوار، سهاڳڻ، رونقي، خوش
ورڻ	واپس ٿيڻ، موٽڻ
ورڻ واري ڪرڻ	واپس موٽڻ لاءِ سنيرڻ، واپسيءَ جي تياري ڪرڻ
ورو	ڦيرو، چڪر
ورٽڻ	وڪوڙجڻ، قابو ٿيڻ
ور ور	هر هر (ظرف)
ورونهڻ	وندرڻ، حال ٻڌائڻ
ورونهه	حال احوال، حال اورڻ، رهاڻ، محبت، سِڪ
ورهه	سال، ٻارهن مهينا
وِرهه	جدائي، وڇوڙو، درد، غم، يادگيري
ورهاست	ونڊ، ڀاڱو، ورهاڱو
ورهاڱو	ورڇ، عليحدگي، جدا ٿيڻ
ورهائڻ	حصا ڪرڻ، ونڊڻ، ونڊ ڪرڻ، ڀاڱا ڪرڻ
ورهيه	سال، جمع ورهيه
وري	ٻيهر، واپس، ٻيو ڀيرو، ٻيو دفعو، ٻيو گهمرو
وري اچڻ	واپس اچڻ، موٽي اچڻ
وري وري	هر هر، هميشه
وريام	سورهيه، بهادر
وريتي	مڙس واري عورت، خاوند واري، شادي شده
وڙ	ڳُڻُ، لُڇڻ، عادت، احسان، ٿورو، مهرباني
وڙائتو	ڳڻن وارو، مهربان، احسان ڪندڙ لائق
وڙو	ڳُڙ يا کنڊ جي چاشني ۾ ٺهيل مٺائيءَ جو هڪ قسم، جيڪا خشڪ ميوو وجهي تيار ڪبي آهي، کنڊ يا ڳُڙ مان ٺهيل مٺي شيءِ
وڙهڻ	جهيڙو ڪرڻ، جهڳڙو ڪرڻ، جهيڙڻ، مقابلو ڪرڻ، لڙائي ڪرڻ

وڙهي مرڻ	ويڙهه ۾ تباهه ٿي وڃڻ، جنگ ۾ مري وڃڻ
وڙي	مختلف قسمن جي دالين مان ٺهيل ڪچريءَ وانگر هڪ گندو، جيڪو ڀاڄيءَ طور استعمال ٿئي، جمع وڙيون
وزارت	وزيري، وزير جو عهدو، وزير جو ڪم، وزير جي آفيس
وزن	تور، ماپ، مقدار
وزنائتو	وزن وارو، بيهڪ وارو
وزندار	گهڻو وزن، گهڻو ڀار، درست، ٺيڪ
وزني	وزن وارو، ڳرو، ڳريءَ اثر وارو
وزير	بادشاهه جو صلاحڪار
وزيري	وزير جو عهدو
وَس	قبضي ۾، هٿ هيٺ، قابو ۾ (ظرف)
وَس ڪرڻ	قبضي ۾ ڪرڻ، زبردست ڪرڻ
وَسُ ڪرڻ	پوري طاقت هلائڻ، پورو زور هلائڻ
وس کان ٻاهر ٿيڻ	بيوس ٿيڻ، طاقت کان ٻاهر نڪري وڃڻ
وسئون	وس کان، وس مان، طاقت آهر (ظرف)
وسئون نه وڃائڻ	وسئون نه گهٽائڻ، طاقت کان نه گهٽائڻ، پوري طاقت ڪم آڻڻ
وَسُ وارو	مرضيءَ وارو، مرضيءَ جو مالڪ
وسون نه گهٽائڻ	تمام گهڻي ڪوشش ڪرڻ، زور هلائڻ، وَسُ آهر مدد ڪرڻ
وسارڻ	ياد نه ڪرڻ، دل تان لاهڻ
وسارو	جيت جو هڪ قسم
وِسامڻ	اُجهامڻ، ڍرو ٿيڻ، ٿڪجي پوڻ
وِسامي وڃڻ	اُجهامي وڃڻ، ٿڪجڻ
وساڻ	هڪ ذات

وسائڻ	آباد ڪرڻ، گذارڻ
وسائڻ	بند ڪرڻ، اُجهائڻ
وسانجي وڃڻ	ڍرو ٿي وڃڻ، سست ٿي وڃڻ، ڪاهل ٿي وڃڻ، اُجهامي وڃڻ
وستار	اُپٽار، ڦهلاءُ، پڌرائي، احوال، بيان
وستي	ننڍو ڳوٺ
وسرڻ	ڀُلجي وڃڻ، وسري وڃڻ، ڌيان تان لهي وڃڻ
وسعت	طاقت، سگهه، شاهوڪاري
وسعت وارو	طاقت وارو، سگهه وارو، شاهوڪار
وسڪارو	مينهن جو وسڻ
وسندي	آبادي، ڳوٺ، ماڻهن جي رهڻ جي جاءِ
وسندي ڪرڻ	آباد ٿيڻ
وسنئن	آبادي، آباد ٿيل جاءِ، آباديءَ وارو هنڌ
وسڻ	ورسڻ، مينهُن پوڻ
وسواس	وهم، ڳڻتي، فڪر، انديشو
وسواسي	وهمي، اجائي ڳڻتي ڪندڙ شڪي
ويساهه رکندڙ	ڀروسي وارو، اعتماد وارو
وسوسو	شڪ، گمان، ڊپ، انديشو خيال
وسهر	زهريلو
وسهڻ	ويساهه رکڻ، يقين هئڻ
وسڻ	آبادي واري جاءِ، آباد جاءِ، وسندي
وسي	ڳوٺ، ڀهراڙيءَ، ننڍو ڳوٺ
وسيع	ويڪرو، ڪشادو، کُليل
وسيل	آباد ٿيل
وسيلو	ذريعو، آڌار، وسٽو، واسطو
وسيلي سان	ذريعي سان، واسطي سان
وصال	ملڻ، گڏ ٿيڻ، گڏجڻ، ميل، ملاقات، مرڻ

	وفات ڪرڻ
وِصال ڪرڻ	وفات ڪرڻ، فوت ٿيڻ، مري وڃڻ
وصف	تعريف، خوبي، خاصيت، بيان
وصف بيان ڪرڻ	سمجهاڻي ڏيڻ، خوبي بيان ڪرڻ
وصل	ميلاپ، ملاقات، گڏجاڻي
وُصول	پهچ، حاصل
وُصول ڪرڻ	حاصل ڪرڻ، اڳاڙڻ، وٺڻ
وُصول	اوڳاڙ
وصيت	مرڻ وقت ملڪيت يا جائداد بابت ڏنل هدايت
وصيت نامو	لکيل وصيت، وفات وقت آخري خواهش ظاهر ڪرڻ
وضع	شڪل، حالت، دستور، طرز تشريح
وضع قطع	شڪل شبيهه
وُضو	نماز پڙهڻ کان اڳ پاڪائي جو طريقو جنهن ۾ هٿ، منهن، ٻانهون ۽ پير وغيره ڌوئي صاف ڪجن ٿا
وُضو ڪرڻ	نماز پڙهڻ کان اڳ پاڪائي خاطر هٿ منهن وغيره ڌوئڻ
وطن	ديس، ڏيهه، ملڪ، ڄمڻ جو هنڌ
وطن دوست	ملڪي، ملڪ واسي
وطن دوست ٿي هئڻ	حب الوطن هئڻ، ملڪ سان محبت هئڻ
حب الوطني	وطن جي حُب
وظيفو	روزمره واري عبادت، روزاني عبادت، مقرر ٿيل عبادت
وظيفو	پگهار (مقرر ٿيل)
وظيفو پڙهڻ	روزانو ڪا عبادت ڪرڻ
وعدو	انجام، قول، عهد، اقرار
وعده شِڪن	انجام ٽوڙيندڙ عهد ٽوڙيندڙ

وعظ	نصيحت، تبليغ، پرچار
وعظ ڪرڻ	نصيحت ڪرڻ، تبليغ ڪرڻ، پرچار ڪرڻ
وغيره	۽ ٻيا
وفا	سچائي، ساٿ، حق ادائي، وعدي جي پورائي
وفا ڪرڻ	سچائي ڪرڻ، ساٿ ڏيڻ، حق ادا ڪرڻ
وفادار	سچو، سچائيءَ سان هلندڙ، پروسي جوڳو
وفاداري	سچائي، ايمانداري، نمڪ حلالي
وفائي	سچائي، پورائي
وفات	رحلت، مرڻ
وفات ڪرڻ	رحلت ڪرڻ، فوت ٿيڻ، مري وڃڻ
وفاق	ٻڌي، ايڪي اتحاد
وفد	سرڪار طرفان مقرر ڪيل ماڻهن جي انجمن، جماعت، بطور ايلچي ٿي وڃڻ
وِڦلڻ	بيهودو ڳالهائڻ، آجايو ڳالهائڻ
وقار	بُردباري، سنجيدگي، ثابت قدمي
وقت	مهل، ڊنو، عرصو، ساعت، گهڙي، مُند، وجهه
وقتائتو	وقت تي، مهل تي
وقت بي وقت	ڪڏهن ڪڏهن، ڪنهن وقت، ڪنهن مهل
وقت تي	مهل تي، مهل سر، ضرورت تي، موقعي مهل
وقت تي ڪم اچڻ	ضرورت مهل ڪم اچڻ، موقعي تي ڪم اچڻ
وقت ٽپائڻ	گذارو ڪرڻ، ڏکيو سکيو گذارڻ
وقت جو يار	مطلبي، فصل ٻٽيرو
وقتي	وقت تي، مهل تي
وقف	حوالي، خدا جي راهه ۾ ڏنل ملڪيت وغيره
وقف ڪرڻ	حوالي ڪرڻ، الله تعاليٰ جي نالي ڪرڻ
وقفو	ٿوري دير لاءِ بيهڻ، ٿوري وقت لاءِ ترسڻ
وڪالت	وڪيل جو ڌنڌو، وسيلو سفارت
وڪالت ڪرڻ	ٻئي جي پاران ڳالهائڻ

وڪالت نامو	مختيار نامو
وڪامڻ	وڪرو ٿيڻ
وِڪرماجيت	اجين نرتي جو راجا، جنهن جي نالي سان هندن جو سال شروع ٿئي ٿو.
وڪرو	وڪامجڻ، نيڪال
وڪڙڻ	وڄڙڻ، مُنجهڻ، ڦاسڻ
وڪڙ	ڦيرو چڪر، اٽڪل چالاڪي
وڪڙ وجهڻ	گهيرو ڪرڻ، ڦاسائڻ
وِڪڻ	وِڪرو
وڪڻڻ	وڪرو ڪرڻ، مله تي ڪا شيءِ ڏيڻ
وڪوڙڻ	ورائڻ، ويڙهڻ، ڦاسائڻ
وڪيل	قانون دان، ٻئي جي پاران ڳالهائيندڙ عيوضي
وڪيل ڪرڻ	عيوضي ڪرڻ (ڪيس وغيره لاءِ)
وڪيلي	وڪالت
وِڪ	هِڪ قدم گام ٻرانگهه، جمع وِڪون
وِڪ وڌائڻ	قدم وڌائڻ، اڳتي وڌڻ
وِڪ کڻڻ	قدم کڻڻ، اڳتي وڌڻ
وِڪِر	زهريلو
وَکَر	سودي جو سامان، ڦڪِي، سودو
وگيان	علم، ڄاڻ سمجهه، معرفت، قابليت
وَڳُ	اٺن جو ٽولو اٺن جي قطار، ميڙ
وَڳَر	ولر، ٽولو ڏڻ، پکين جو ولر، پکين جو ميڙ، پکين جو گڏجي اڏامڻ
وِڳَڙو	اونداهي، ڪاراڻ، رات جو وقت
وڳڻ	هڪ ذات
وڳڻ	وڄڻ، ٻجا، وقت لاءِ ڪم ايندڙ لفظ، مثال: منجهند جا ٻارهن وڳا آهن.
وڳو	پوشاڪ، لباس، ڪپڙن جو جوڙو

وڳو	بچو وقت لاءِ استعمال ٿيندڙ لفظ جيئن: هڪ وڳو آهي.
ٻڳوڙ	ڳڙٻڙ فساد, دنگو هنگامو خلل, اٽڪاءُ, رُخنو
وڳوڙي	فسادي, هنگامو ڪندڙ خلل وجهندڙ اٽڪاءُ وجهندڙ
وڳهي	جي سبب, جي ڪارڻ, جي ڪري (ظرف)
وڳهيا	هڪ ذات
وَلِ	اُهو سائو ٻوٽو, جيڪو مٿي نسري نه سگهندو آهي. ڪنهن وڻ, ڪاني يا پٽ وغيره تي ٻيڻل رهي ٿو ۽ ول کي ٻاڙڪاڻ ٿيندي آهي.
وِلُ	ٿڌ, سردي, سيءُ
ولايت	ٻاهريون ملڪ, پرڏيهه, ڏاريو ملڪ يا اُهو ملڪ, جيڪو ڪنهن هڪ ملڪ کان پري هجي
ولائتي	ٻاهريون, ٻاهرين ملڪ جو
ولادت	جنم, پيدائش, ڄم
وِلايت	بزرگي, ڪنهن بزرگ يا وليءَ جو درجو يا رُتبو
وَلد	پٽ, فرزند, ڇٽيل
وَلر	پکين جو جهڳٽو پکين جو ميڙ, پکين جي قطار, ٽولو
ٻلوڙڻ	مانڌاڻي ڦيرائي کير يا ڏهيءَ مان مکڻ ڪڍڻ
ٻلوڙ	وڪڙ, پيٽ ۾ شور
وَلولو	جوش, شوق, اُتساهه, جذبو
ولهه	تمام گهٽي ٿڌ, ماڪ
وَلهار	گاهه جو اُهو ميدان, جتي گهڻا وڻ ۽ وليون هجن.
وَلي	بزرگ, پرهيزگار, مالڪ, وارث, مددگار
ولي الله	الله تعاليٰ جو نيڪ ٻانهو سالڪ, بزرگ
ولي عهد	جاءِ نشين, بادشاهه جي مري وڃڻ جي صورت ۾ جو تبديل ماڻهو

ونِاهہ	شاديءَ کان اڳ جي هڪ رسم، ريت
ونجهہ	پيڙي هلائڻ لاءِ باسن جي چڙهہ
ونجهہ ڏيڻ	پيڙي کي هلائڻ
ونجهوتي	راند جو هڪ قسم
وندرڻ	رِهاڻ ڪرڻ، تفريح ڪرڻ، مشغول رهڻ، مصروف رهڻ
وندر	تفريح، شغل، مشغولي
وندرائڻ	خوش ڪرڻ، ريجهائڻ، مشغول رکڻ
وِنڌ	بڪ بڪ، بڪي، هُر ڪُر
ونڊ	ورهاست، ورچ
ونڊڻ	ورهائڻ، حصا ڪرڻ، پاڱا ڪرڻ
ونڊ اُپت	ورهايل حصو يا پاڱو اهو درجو يا رقم جيڪو ڪنهن انگ کي ٻئي انگ سان ونڊ ڪرڻ کان پوءِ پيدا ٿئي، مثال: ونڊ اُپت: 2 = 5 ÷ 10
ونڊڻي	ونڊ ٿيندڙ رقم، ورهائڻ واري رقم ونڊڻي 2)10(5 10 0
ونڊيندڙ	ونڊ ڪندڙ، ورهائيندڙ اها رقم يا انگ جنهن کي ٻئي رقم يا انگ سان ونڊجي، جيئن تہ: 5)10(2 ونڊيندڙ 10 0
وِنس	اولاد، نسل، ٻڇ، پيڙهي
ونگ	ڪمان، محراب
ونگ وجهڻ	ڦاسائڻ، وڪڙ وجهڻ
ونگار	بيگار، مفت وارو ڪم
ونگس	عقل وارو، ذهين، سياڻو

وڱگو	اُرنهاري جي مُند جو هڪ ڦلُ، جيڪو تاثير ۾ تمام ٿڌو ٿيندو آهي. ونگي؛ جو هڪ قسم
ونٽڻ	ڪيھہ جو ٻوٽو
وَڻُ	وڏو ٻوٽو، اُها قدرتي ساوڪ، جنهن کي پاڙون، ٿڙ ۽ ٽاريون ٿينديون آهن. ڪن وڻن ۾ ميوا ته ڪن ۾ وري گُل ٿيندا آهن. جمع وَڻَ
وَڻ ٽِڻ	وڻ ٻوٽا، وڻڪار
وڻڪار	وڻن جي قطار، وڻن جي جھنڊ
وڻ وڃائڻ	لاجواب ڪري ڇڏڻ، پريشان ڪري ڇڏڻ
وَڻ وَڃڻ	نقصان پهچڻ
وڻ وڻ جي ڪاٺي	مختلف مزاجن جا ماڻهو، مختلف قسمن جا ماڻهو، نمونی نموني جا ماڻهو
وَڻت	پسند، مرضي، خيال
وڻج	ڏنڌو واپار
وڻجارو	واپاري، تجارت ڪندڙ
وڻڻ	پسند ڪرڻ، خوش لڳڻ، ڏسڻ ۾ سٺو نظر اچڻ
ووڙڻ	ڳولڻ، تلاش ڪرڻ
ووڙيو	ڳوليو
ووءِ ووءِ	هاءِ هاءِ، افسوس (حرف ندا)
ووءِ ووءِ ڪرڻ	هاءِ هاءِ ڪرڻ، افسوس ڪرڻ
وِويڪ	سمجھہ، عقل، فهم، شناس
وَهہ وَهہ	شاباس، جَس، تمام سٺو
وهہ وهہ ٿي وڃڻ	تعريف ٿيڻ، ساراهہ ٿيڻ، شاباس ملڻ
وِھُ	زهر
وِھُ ٿيڻ	بيزار ٿيڻ، پريشان ٿيڻ
وِھُ پيئڻ	زهر پيئڻ، نقصان سهڻ، تڪليف سهڻ
وهارڻ	جاءِ ڏيڻ، ڪنهن کي وهڻ لاءِ چوڻ
وِهامڻ	گذري وڃڻ، ختم ٿيڻ

وهاڻ	شادي، پرڻو
وهاڻو	مٿي هيٺان رکڻ لاءِ گدي
وهائڻ	هلائڻ، ڊوڙائڻ
وهاڻو تارو	صبح وارو آسماني تارو
وهٽ	ڍور، چوپايو مال
وهَر	مدد، سهائتا
وِهرڻ	پيجارو پوڪڻ، روئبو ڪرڻ
وهراج	روئبو
وهڙو	ڳاڀو، ننڍي عمر جو ڍانڊ
وهڙو ٿيڻ	جوان ٿيڻ
وهسڻ	خوش ٿيڻ، سرهو ٿيڻ
وهڪ	وهڪرو، وهڻ، وهڪري جي تِکائي
وهڪرو	پاڻيءَ جي وهڪ، پاڻيءَ جي تيزي
وهلور	حيران، پريشان، غمگين، اُداس، بيقرار
وهَمَ	اجايو خيال، شڪُ، فِڪر، وسواس
وهمي	وسواسي، شڪي، اجايا خيال دل ۾ آڻيندڙ
وهنجارڻ	تڙ ڪرائڻ، غُسل ڪرائڻ
وهنجڻ	تڙ ڪرڻ، غُسل ڪرڻ
وهندڙ	وهڻ وارو، هلندڙ
وهندڙ پاڻي	هلندڙ پاڻي، وهڻ وارو پاڻي
وهندڙ	تکڙ، جلدي (ظرف)
وهنوار	ڏيتي ليتي، رواج، ڏي وٺ، ڌنڌو
وهڻ	هلڻ، جاري هجڻ
وهڻي	ويهڻ جو طريقو
وهي اچڻ	لنگهي اچڻ
وهي وڃڻ	هليو وڃڻ، نڪري وڃڻ، ڪنهن جي مدد ڪرڻ
وئِد	طبيب
وئدڪ	علمِ طب

وڻش	آريا قوم جي چئن ذاتين مان هڪ ذات
وڻن	بيزار، تنگ
وِيءَ وسائڻ	واپار ڪرڻ
وياج	اوڌر تي ورتل رقم تي بي رقم، سُود
وياج خور	وياج کائيندڙ
وياڪرڻ	ٻوليءَ جو قاعدو، گرامر، ڪليل سمجهاڻي
وياڪُل	حيران، پريشان، مصيبت ۾، بي آرام، مونجهارو
وياڻهن	شادي
ويٽر	تمام گهڻو اچا بہ وڌيڪ (ظرف)
ويٽو	گول ويڙهو ڪا گول ويڙهيل شيءِ
ويٽ پٽي	اشتقاق وارو
ويٺل	رهندڙ، رهاڪو
ويٺو	ويهڻ جو زمان ماضي قريب
ويج	مرض کي سڃاڻيندڙ چاڻو طبيب
ويجَهہ	واڙ، پکيڙ
ويجهو	نزديڪ، قريب
ويجهو وڃڻ	نزديڪ وڃڻ، قريب وڃڻ
ويچار	خيال، سوچ، غور
ويچارڻ	سوچڻ، جاچڻ، غور سان ڏسڻ
ويچار ڪرڻ	غور ڪرڻ، سوچڻ
ويچارِي	سوچيندڙ، غور ڪندڙ
ويچاريل	سوچيل
ويچاريندڙ	غور ڪندڙ، خيال ڪندڙ
ويچارو	لاچار، بيوس، جنهن جو ڪو وسيلو نہ هجي
ويچارا ڪيڻ	چپاڙا ڪيڻ
ويچو	وچوٽي، فرق، تفاوت
ويچا رکڻ	پري رهڻ، تعلق نہ رکڻ، لاڳاپو نہ رکڻ
ويچا وجهڻ	فساد ٻهلائڻ، فتنو پيدا ڪرڻ، فتنو وجهڻ، دشمني

	ڦهلائڻ
ويڊ	هندن جو هڪ مذهبي ڪتاب
ويڊ	علم، ڄاڻ، سمجهه، عقل، فهم
ويدڪ	حڪمت، يوناني علاج ڪندڙ
ويدانت	ڄاڻ، علم، عقل، سمجهه، فهم
ويڌن	ظلم، بي انصافي
ويڙ	مهل، موقعو
ويڙ	سمنڊ جي ڇاڙهه
وير	دشمني، ڪينو، حسد، ساڙ، بُغض
ويرپو	ڪينو، دشمني، ساڙ، حسد
ويري	دشمن
ٻير	بهادر، سورهيه، پهلوان
ٻيرتا	بهادري، سورهيائي
ويراڳ	دنيا کي ترڪ ڪرڻ، فراق، عشق، مڙنٿ ويراڳڻ
ويراڳي	دنياوي خواهشن کان پري، پرهيزگار، عاشق
ويران	برباد، اُجڙيل، ڪنڊر، پريشان، غير آباد
ويران ٿيڻ	تباهه ٿيڻ، برباد ٿيڻ
ويرانو	غير آباد جاءِ، شڄو
ويراني	تباهي، شڄ
ويرم	وقت، مهل، ٿورو وقت
ويڙهه	جنگ، لڙائي
ويڙهاڪ	جنگجو، لڙائي ڪندڙ، وڙهندڙ
ويڙهاڪو	وڙهندڙ، سورهيه، بهادر
ويڙهو	ويڙهاڪ، وڙهندڙ، جنگجو
ويڙهه	گهاٽو جهنگ، ٻيلو، گهاٽا وڻ
ويڙهه	زيور جو هڪ قسم
ويڙهيچو	مارو ماڻهو، جهنگ ۾ رهندڙ، سانگي، مالوند
ويڙهائڻ	جهيڙو ڪرائڻ، جهگڙو ڪرائڻ

ويڙهڻ	وڪوڙڻ، ڀڏڻ، بند ڪرڻ
ويڙهو	ڪٽنب، خاندان، جاءِ
ويڙهي جهپ	ٽر جي هڪ ٻوٽ جو نالو
ويڙهيچو	ٻڙنائي
ويس	پوشاڪ، لباس، ڪپڙا
وسارو	ڀُل، غافل، ويسر
ويساک	هندي سال جو مهينو
ويساهه	ڀروسو اعتبار، يقين
ويساهه گهاتي	ٺڳي، فريب، بي ايماني
ويساهه هجڻ	اعتبار هجڻ، ڀروسو هجڻ
ويسڻ	پاڻيءَ جي جانور جو هڪ قسم
وِيسر	هڪ ذات
ويسر	ڀولو وسري وڃڻ
وِيسي	خرچ، حساب ڪتاب
ويش	هندن جي هڪ فرقي جو نالو
ويشنو	هندن جي هڪ فرقي جا ماڻهو جيڪي گوشت يعني ڪو ماس وغيره نه کائين.
ويڪر	موڪرائي، ڪشادگي
ويڪراڻ	ويڪر، ويڪرائي
ويڪرائي ڦاڪ	جاگرافيءَ ۾ ويڪر جي هڪ خيالي ليڪ
ويڪرائي گهيرا	خطِ استوا سان ساڳي وڇوٽيءَ يا مفاصلي تي قطبن ڏانهن ويندڙ گهيرا يا خيالي ليڪون
ويڪرو	ڪشادو، کُلاسو، ڊرو، ڍلو
ويڪرو تي ويهڻ	ڪشادو تي ويهڻ
ويڪري ڪنڊ	اها ڪنڊ جيڪا 90 درجن کان وڌيڪ ۽ 180 درجن کان گهٽ هجي.
...	بهار جي مُند، خوبصورت عورت، نازنين ڪُمار

ويڳاڻو	ڌاريو پرائو بيگانو اُداس
ويڳي	ڌاري، پرائي
ويڳيو	غير، پرديسي، ڌاريو
ويلَ	مهل، وقت، موقعو
ويلَ نہ وڃائڻ	ضرورت وقت ڪم اچڻ، موقعي تي مدد ڪرڻ
ويل وڃائڻ	وقت وڃائڻ، مهل وڃائڻ
ويلُ	ظلم، تهر، تڪليف
ويلُ ڪرڻ	ظلم ڪرڻ، ڏک ڏيڻ
ڦيلُ	روانو ٿيل
ويلڻ	سختيءَ کي ڦنهن ڏيڻ
ويلو	وقت، مهل، مانيءَ جو هڪ وقت
ويلا ٽارڻ	وقت ٽپائڻ
ويلا ڪيڻ	ٻکون ڪاٽڻ، ٻکون ڪيڻ
ويلو ڪاٽڻ	هڪ وقت جي ٻک ڪاٽڻ، هڪ ويلو ٻک ڪيڻ
ويِلو	پيٽ جو سخت سور
ويِهو	هتا ستا، واپار
ويهَ	هڪ [illegible] جو نالو
ويهن ٿنهن جو زور ڏيڻ	تمام ٽهٽي ڪوشش ڪرڻ، حيلا ڪرڻ
ويهڪ	بيٺڪ، ويهڻ جي حالت
ويهلو	صبح سوير، جلدي ٿرت
ويهون	سلسلي ۾ ويهون نمبر
ويهان	گهٽيون، ڪوڙين
ويٺيون	منٺون
ويهارڻ	هيٺ ڪرڻ ضد آٿارڻ
وِيہ	وڪر، نيڪي، هُنر، علم
وي وهائج	واپار ڪر، سودو ڪر
ويۂ وهائڻ	واپار ڪرڻ، سودو ڪرڻ

(ھ)

ھ	سنڌي الف – ب جو پنجاھون نمبر اکر
ھا	ھائو برابر، ائين (حرف جملو)
ھابُ	ھھڙو جيان، وانگر، جيئن: روئڻ ھاب، کلڻ ھاب
ھا ڪرڻ	ھائو ڪرڻ، قبول ڪرڻ، ھا چوڻ
ھابيل	حضرت آدم عليه السلام جي پٽ جو نالو
ھاتِف	غيبي آواز
ھاتِڪ	داناءُ، ڏاھو، سمجھدار، عاقل، تجويز وارو
ھاتي	جھنگلي جانور جو ھڪ قسم، ڊگھي سونڊ وارو جانور
ھاج	پورھيو، ڪم، ڌنڌو
ھاجو	ظلم، نقصان، ھلاڪت، عذاب، تڪليف، حرڪت
ھاڄو	نقصان پھچائيندڙ، ڇيھو رسائيندڙ
ھادي	ھدايت ڪندڙ، سڌو رستو ڏيکاريندڙ، مُرشد
ھارَ	شڪست
ھارُ	ڪنڌيءَ ڳچيءَ ۾ پائڻ جي مالا (گُلن جي)، زيور جو ھڪ قسم
ھارِ	ھاريءَ آھان آھر، آڏي، وھيٽي
ھار	واسطي، لائق، آسري
ھار سينگار	بدن جي ناھ نوھ
ھاريو	ھاريءَ جو ڪم
ھارپ	کيتي ٻاڙيءَ ڪڙمت، ھاريءَ جو حصو
ھارڻ	ڪا پنڙي شيءِ ھيٺ ڪيرائڻ
ھارڻ	وڃائڻ، ڪنھن راند ۾ ھارائڻ يا شڪست کائڻ
ھارَ	شڪست، پاڄ
ھارائڻ	شڪست کائڻ، مات کائڻ، جُوئا ۾ ڪا شيءِ وڃائڻ
ھارجڻ	شڪست کائڻ، بي ھمت ٿيڻ

هارِي	هر ڪاهيندڙ ڪُرمي
هارِي	نياڳي، نادان زال، نادان عورت
هاريا	نادان، ڪم فهم، گهٽ عقل
هاريو	هار کاڌل، شڪست کاڌل
هارمونيم	ساز جو هڪ قسم
هاروت	هڪ ملائڪ جو نالو
هارون	هڪ نبي سڳوري جو نالو
هارون الرشيد	بغداد جي هڪ مشهور خليفي جو نالو
هاڙو هاڙهو	هڪ جبل جو نالو جيڪو بلوچستان ۾ آهي ۽ ڳاڙهي رنگ جو آهي
هاڙهي	راند ۾ خاص ماڻهو اڳواڻ
هاسٽل	ٻاهرين شاگردن جي لاءِ رهڻ جي جاءِ، شاگردن جي رهائش گاهه
هاسڪار، هاسيڪار	ٻاٽمرادو چاٽي واٽي، هرويرو، اجايو (ظرف)
هاشمي	هاشم جو اولاد، بني هاشم يعني حضرت محمد ﷺ
هاڪ	تعريف، ساراهه، نالو
هاڪ	هڪل، هُل، آواز
هاڪار	هاڪ، نالو ڌيڌيو هُل
هاڪارو	ناليوارو مشهور، ناميارو ڌيڌيي وارو
هاڪارڻ	ٻيڙيءَ کي هلائڻ ٻيڙيءَ کي اڳتي ڪرڻ سڏڻ هانوڪرڻ
هالاري	هالار جو هالن جو ڳاڙهو
هاڪڙو	سنڌو درياهه جي پراڻي شاخ جو نالو
هاڪون ڪرڻ	جهنگ ۾ ڍڳن کي اٿارڻ لاءِ آواز ڪيڻ هوڪرا ڪرڻ
هالا	هڪ شهر جو نالو جتان جي جنڊيءَ جو سامان مشهور آهي
هالار	جبلن جي قطار، جيڪي سنڌ جي اولهه طرف ۾ آهن
هالا ڪُنڊي	هالا شهر جو پراڻو نالو
هالُو چالُو	عام رواجي، جهڙو تهڙو

هالُورو	چمڪو لوڏ
هاليپوتا	هڪ ذات
هامَ	دعويٰ، ڏاڍ، ٻٽاڪ، خواهش، همت، خوشي، قبولداري
هام هڻڻ	دعويٰ ڪرڻ، ٻٽاڪ هڻڻ، اقرار ڪرڻ
هان	ها، برابر، هائو ائين، ٺيڪ (ظرف)
هاهون ڪرڻ	ناڪار ڪرڻ، ٽارڻ
هانبي	هڪ ذات
هاهَ هُو ڦنبيس	نهايت خوشبودار هوءِ هوءِ
هانءُ	دل، قلب
هانءُ ٺارڻ	دل جي تمنا پوري ڪرڻ
هان لاهڻ	دل لاهڻ، بي همتو ٿيڻ
هاڻ	هينئر، هاڻي، هن وقت (ظرف)
هاڻوڪو	موجوده، هن وقت وارو هن زماني جو
هاڻي	هينئر، هن وقت، جلدي (ظرف)
هاها!	هائو هائو ٺيڪ، برابر، درست (ظرف)
هاها!	خوشيءَ جو آواز لکڻ جو آواز ٽهڪ، ڄس
هاها ڪرڻ	هائو ڪرڻ، تنبيهه ڪرڻ
ها هُو ڪرڻ	پنهنجي موجودگي ظاهر ڪرڻ، ٻين کي ڊپ ڏيارڻ
هاهُوت	صوفين جي هڪ منزل، سلوڪ جي پنجين منزل، لاهوت کان مٿي
هاءِ	ظلم، درد، ڏک يا افسوس ظاهر ڪرڻ جو لفظ (حرفِ ندا)
هاءِ گهوڙا ، چائڻ	دانهون ڪرڻ، فرياد ڪرڻ
هاءِ هاءِ!	ارمان، ڏک، افسوس (حرفِ ندا)
هائِڪو	جاپاني شاعريءَ جو هڪ قسم، ٽِي سِٽو شعر
هائو	ٺيڪ، برابر، سچ (ظرف)
هائي	ڪڏ، جهنم، باهه
هَبڄ	حرص، لالچ
هبڄي	لالچي، لوڀي

هَبس	گهٽ، ٻوساٽ
هُبڪار	سٺي خوشبوءِ
هبڪارو	سرهاڻ واري هوا، دل کي وڻندڙ هوا
هُبڪاري	سرهي، خوشبوءِ واري، خوشبوءِ دار
هبڪڻ	ڳالهائڻ ۾ اٽڪڻ، ڳالهائڻ وقت اٽڪاءُ ٿيڻ
هَبڪ	ڳالهائڻ ۾ اٽڪ
هَبوچي، هَنبوچي	ناچ جو هڪ قسم
هِتِ	هن هنڌ تي، هتي (ظرف)
هِتان	هن هنڌ کان، هن هنڌان، هِتون (ظرف)
هِتانهون	هن هنڌ کان، هتان (ظرف)
هتانهين	هتان، هن هنڌان (ظرف)
هتئنن	هن هنڌ کان، هتان کان، هتون (ظرف)
هِت	هِتي، هن هنڌ تي
هِتِ هُتِ	هيڏانهن هوڏانهن، اوسي پاسي (ظرف)
هُتان	هن هنڌ کان، اتان (ظرف)
هُتانهون	هن هنڌان، اُتان (ظرف)
هِتڙي	هِن جاءِ تي، هِتي (ظرف)
هُتڙي	هُن جاءِ تي، هُتي (ظرف)
هُتي	هُن هنڌ، هُن جاءِ (ظرف)
هِتي	هِن هنڌ، هِن جاءِ (ظرف)
هَتر	ڊپ، خوف، پڻ فڪر
هَتڪ	بي عزتي
هَتو تتو	ڏينهن تتل جو آيل
هَٿُ	بدن جو هڪ عضوو
هَٿُ	مدد، سهائتا، واسطو، تعلق
هٿ اٽڪائڻ	جهيڙو ڪرڻ، جهڳڙو ڪرڻ
هٿ اچڻ	ملڻ، قبضي ۾ اچڻ
هٿاڙي	هَٿ جي تِري

هٿ اکر	هٿ جا لکيل اک، پنهنجا اکر
هٿ پيڙڻ	ڪنجوسي ڪرڻ، خرچ نہ ڪرڻ
هٿ تنگ هئڻ	پئسي جو نہ هئڻ، پئسي جي ڪمي
هٿ تنگڻ	سوال ڪرڻ، التجا ڪرڻ
هٿ پهچڻ	پهچندي ٿيڻ، رسائي ٿيڻ
هٿ پير ٺرڻ	بيهوش ٿيڻ، عجب ۾ پوڻ، حيران ٿيڻ
هٿ پير لڳڻ	وجهہ لڳڻ، موقعو ملڻ
هٿ پير لهڻ	هار ڇٽڻ
هٿ پير هلائڻ	ڪوشش ڪرڻ، پورهيو ڪرڻ، پاڻ پتوڙڻ
هٿ جوڙ	نيازمندي، عرض
هٿ جوڙ ڪرڻ	ميڙ منٿ ڪرڻ، عرض ڪرڻ
هٿ جو سچو	هنرمند، ڪاريگر، قابل، لائق
هَٿ جو ميرو هجڻ	چور هجڻ
هَٿ جي وڍي	پنهنجي هٿان ڪيل نقصان، پنهنجو ڏوهہ
هٿ جي هٿڻ	ڪوڙ ڳالهائڻ
هٿ جهلڻ	هٿ روڪڻ، ڪا شيءِ ڏيڻ بند ڪرڻ
هٿ جهلڻ	اطاعت ڪرڻ، بيعت ڪرڻ
هٿ ڇُراند	ڇيڙ ڇاڙ مستي، حرڪت
هٿ ڇراند ڪرڻ	ڇيڙ ڇاڙ ڪرڻ، حرڪت ڪرڻ
هٿ چڙهڻ	هٿ اچڻ، هٿ لڳڻ، ملڻ
هٿ چُمڻ	ادب ڪرڻ، احترام ڪرڻ، مانُ ڏيڻ، مريد ٿيڻ
هٿ ڇنڊي اُٿڻ	سڀ ڪائي وجهڻ ناراض ٿي اُٿڻ، ڪاوڙجي هليو وڃڻ
هٿ ڇوٽ	سخي، ڏاتار
هٿ ڏوٺارڻ	راضي ڪرڻ، خوش ڪرڻ
هٿ ڏوئڻ	هٿ صاف ڪرڻ
هٿ ڏوئي ويهڻ	نااُميد ٿيڻ، اميد نہ رکڻ
هٿ ڏوئي پٺيان لڳڻ	سڀ ڪم ڇڏي هڪ ڪم جي پٺيان لڳڻ
هٿ ڏوئي ڪيڏ لڳڻ	وير رکڻ، دشمني رکڻ

هٿ ڏسڻ	قسمت ٻڌائڻ
هٿ ڊگها هئڻ	پُڄندي هئڻ، طاقت هئڻ، رسائي هئڻ
هٿ ڊگهيرڻ	سوال ڪرڻ، گهرڻ
هٿرادو	هٿ جو، هٿ سان
هٿ رکڻ	سنڀال ڪرڻ، خيال ڪرڻ، سنڀالڻ، پرگهور لهڻ
هٿ روڪڻ	ٿورو خرچ ڪرڻ
هٿڙي	جيب ڪتري، کيسي مان چوري
هٿڙي هڻڻ	چوري ڪرڻ
هٿ سنئون ڪرڻ	خيرات ڪرڻ، نفعو حاصل ڪرڻ
هٿ شفا هئڻ	هٿ ۾ فائدو هئڻ
هٿ ڦاڙ	اجايو خرچ ڪندڙ، فضول خرچ
هٿ ڦاڙ هئڻ	فضول خرچ هئڻ، اجايو خرچ ڪرڻ
هٿ ڪيڻ	واسطو ختم ڪرڻ، مدد نه ڪرڻ
هٿ ڪرڻ	ليڻ، ڳولڻ، حاضر ڪرڻ
هٿ ڪڙول	هٿڪڙي، هٿڪڙيون، هٿوڙيون
هٿ ڪڙي	هٿ ڪڙول، لوهه جو تالو ۽ ڪڙو
هٿ کليل هئڻ	ڏاتار هئڻ، سخي هئڻ
هٿ ڪڍڻ	لاڳاپو ٽوڙڻ، واسطو ختم ڪرڻ
هٿ کولڻ	سخا ڪرڻ
هٿ گاڏي	هٿ سان ڪاهڻ واري گاڏي
هٿ گس ڪرڻ	اجايو محنت ڪرڻ
هٿ گُهمائڻ	پرچائڻ، پيار ڪرڻ، ٺڳڻ، دوکو ڪرڻ
هٿ لائڻ	ڇهڻ
هٿ لڳڻ	ملڻ، قبضي ۾ اچڻ، ملي وڃڻ
هٿ لوڏيندو اچڻ	هٿين خالي اچڻ
هٿ مان نڪرڻ	وڃائي ويهڻ، قبضي مان نڪرڻ
هٿ مٿي ڪرڻ	هٿ آيا ڪرڻ
هٿ ملائڻ	آڏرڀاءُ ڪرڻ، آجيان ڪرڻ

هٽ ڦنجهڻ	مفلسي ۾ مبتلا ٿيڻ، غريب ٿيڻ، ضرورت ۾ پوڻ
هٽ مهٽڻ	افسوس ڪرڻ، ارمان ڪرڻ، ڏک ڪرڻ، پڇتائڻ، پشيمان ٿيڻ
هٽ ۾ هُئڻ	وس ۾ هُئڻ، قبضي ۾ هُئڻ
هٽ نہ اچڻ	هٿ نہ لڳڻ، نہ ملڻ، حاصل نہ ٿيڻ
هٿن پيرن کي مينديءَ لائي ويهڻ	نڪموٽي ويهڻ، بيڪار ٿي ويهڻ، سست ٿي ويهڻ
هٿن جو پار	ننڍي عمر جي پار کان ننڍو
هٽ نہ ڦنجهڻ	پئسي جي تنگي نہ ڏسڻ
هٿو	هٿ، هٿ
هٿ وٺڻ	مدد ڪرڻ، سهارو ڏيڻ
هٿون هٿ	پنهنجي سر، خود، هٿن سان
هٿ هٿ ۾	تمام ويجهو قريب، نزديڪ
هٿ هٿڻ	پڇتائڻ، ارمان ڪرڻ
هٿ هيٺ رکڻ	قبضي ۾ رکڻ، زيردست بنائڻ
هٿيڪو	محفوظ، امان ۾، سلامت
هٿيڪو ڪرڻ	قابو ڪرڻ، سوگهو ڪرڻ
هٿين پوڻ	وڙهڻ، جهيڙو ڪرڻ
هٿين پيرين پوڻ	عرض ڪرڻ، التجا ڪرڻ، معافي وٺڻ
هٿوڙو	ٿورڪو
هٿوڙي	ننڍو ٿورڪو
هٿي	مدد
هَٿي ڏيڻ	مدد ڪرڻ، واهر ڪرڻ سهائتا ڪرڻ
هٿيار	جنگ جو اوزار
هٿيار ٻڌڻ	لڙائيءَ لاءِ تياري ڪرڻ
هَٽُ	ننڍو دُڪان
هٽائڻ	پُٺتي ڪرڻ، واپس ڪرڻ
هَٽُ	غرور، وڏائي، نهٺائي

هٺ ڌرمو — ڪٽرپڻو، ڪينو، بُغض، تعصبي
هٺ ڪرڻ — وڏائي ڪرڻ، تڪبر ڪرڻ، غرور ڪرڻ
هٽ — هار کي مات ڪرائڻ لاءِ ڏڪي ۾ ڊيڄارڻ طور هٿ يا هٿ چوڻ
هٺيلائي — وڏائي، تڪبر، گهمنڊ
هُڄَ — اُميد
هجائتو — اميد رکندڙ، آسروند
هُجائتي — اميد رکڻ وارو، آسري واري
هِجر — جدائي، فراق، وڇوڙو
هجرت — لڏي وڃڻ، هڪ شهر يا ملڪ کان لڏي وڃي ٻي جاءِ تي رهڻ
هجري سال — حضرت محمد ﷺ جڏهن مڪي کان مديني ڏانهن هجرت ڪئي، تڏهن کان هجري سن شروع ٿيو.
هجڻ — ڪنهن شيءِ جي موجودگي، حاضر هئڻ، موجود هئڻ
هُجوم — گوڙ، ماڻهن جو ميڙ، انبوهه
هِجي — اکرن کي اعرابون ڏئي پڙهڻ
هِجي ڪرڻ — اکرن کي اعرابون ڏئي ڳنڍي پڙهڻ اکرن کي زير، زبر ۽ پيش وغيره ڏئي پڙهڻ اکرن کي شد ۽ مد سان پڙهڻ)
هَڄُ — بيزار، ٿڪل
هَڄُ ٿي پوڻ — ٿڪجي پوڻ
هَچا — مصيبت، تڪليف، آهنڄُ
هِچڪي — هڏڪي، لوڏو
هدايت — رهنمائي، رهبري، نصيحت
هدايت ڪرڻ — رهنمائي ڪرڻ، نصيحت ڪرڻ
هدايت نامو — هدايت جو ڪتاب، نصيحت نامو
هُدو — اجازت، موڪل، اختياري، اختيار نامو وظيفي لاءِ ڏنل اجازت

هَديہ — سوکڙي، تحفو

هَڏِ — ڪڏهن بہ، اصل، هرگز (ظرف)

هَڏهين — سدائين، هميشہ

هَڏُ — هَڏو لڳڻ، بدن پر ڪنڊو

هَڏُ — عادت

هَڏُ — پيارو گهڻگهرو سڄڻ

هَڏ پڳل — محنتي، جفاڪش، محنت ڪندڙ

هَڏ ڏوکي — همدرد، ٻئي جو خيال ڪندڙ ٻئي جو خيال رکندڙ محنتي، سار سنڀال لهڻ وارو

هَڏ رَکو — ڪم چور، ڪم کان ٽٽائيندڙ سُست

هَڏ ڳنل هئڻ — محنتي هئڻ، پورهيت هئڻ، اورچ هئڻ

هَڏ ڳسائڻ — سخت محنت ڪرڻ

هَڏ ڳڏ پڃڻ — تمام گهڻي مار ڪيڻ، سخت مار ڏيڻ

هِڏڪو — خيال، آسرو

هِڏڪي — هچڪي، لوڏو نڙيءَ مان اچانڪ آواز نڪرڻ

هڏڪي ٿيڻ — ياد پوڻ

هَڏو — بدن جي اندر پٽر جيان سخت ٽڪر، جنهن مٿان گوشت يا ماس وغيره ٿئي

هَر — سڀ، سڀ ڪو، سيڪي

هر بار — بار بار، وري وري، بيهر، گهڙي گهڙيءَ، هر وقت، نِت نِت، سدائين، هر دفعي

هر جاءِ — هر هنڌ، جتي ڪٿي (ظرف)

هَرجائي — هر هنڌ حاضر، گهمندڙ ڦرندڙ

هَرجِنس — سڀ نمونو هر نمونو هر رنگ

هر دلعزيز — هر ڪنهن کي پيارو سيڪي جو پيارو سڀ کي وڻندڙ

هَردم — هر وقت، هر گهڙيءَ، هَر هَر (ظرف)

هَر روز — روزانو ڏهاڙي، روز روز، ڏينهون ڏينهن

هَر صُورت	هر حالت، هر قسم، هر طرح
هر طرح	هر نموني، هر رنگ (ظرف)
هرَ طرف	هر پاسي، چئني پاسي (ظرف)
هر گهڙي	هر وقت، هر مهل (ظرف)
هرهڪ	هرڪو هرڪوئي، هڪ هڪ
هَرَ	ٻني کيڙڻ جو هڪ اوزار
هَر ٻڌڻ	ٻنيءَ لاءِ تيار ٿيڻ
هَر ڏيڻ	زمين کيڙڻ
هُرڪُر	نڪر، ڳلتي
هرات	علائقي جو نالو
هُرِبو	ميٽي، ٻوٽي جو ٻج
هَرج	نقصان، خسارو ڇيهو، تڪليف
هرجاٽو	نقصان، ٽوٽو
هِرک	ڪپڙي جو هڪ قسم
هرڪڻ	دل موهجڻ، دل سرڪي وڃڻ، ڇڪي اچڻ
هرڪائڻ	لالچائڻ، موهت ڪرڻ
هرڪجڻ	موهجڻ، راضي ٿيڻ
هَرگز	بنهه، ڪنهن به صورت ۾، اصل (ظرف)
هُرلو	نار جو هڪ قسم، چَرخو
هُرڻچ	پرت جو هڪ قسم
هَرمل	ٻوٽي جو هڪ قسم
هَرڻ	جانور جو هڪ قسم (هرڻ جا ڪيترا ئي قسم ٿين ٿا).
هِرڻ	نهي وڃڻ، عادت پوڻ
هَروڀرو	اجايو، خوامخواهه، بنا سبب
هَري	آهستي، هوريان (ظرف)
هري هري	هوريان هوريان، آهستي آهستي، آرام سان (ظرف)
هَرِي	هندن جي هڪ اوتار جو نالو
هُرِي	سوڙهي جاءِ، تنگ جاءِ، ننڍي جاءِ

هريڙ	دوائن ۾ ڪم ايندڙ هڪ پسارڪو وکر.
هَريو	سرسبز، آباد
هَريو ڀريو	آباد ٿيل، خوشحال
هَريو ڀريو گهر	آباد ٿيل گهر، خوشحال گهر
هَڙ	ڳنڍ، ٿيلهو ڀري
هڙ	ملڪيت، سرمايو مُوڙي
هڙ پلئہ پوڻ	ڪجهه حاصل ٿيڻ
هڙئي، هڙيئي	سيئي، سڀ، سمورو
هَڙَپ	ڏاٽ، هوڙ
هَڙپ	ڳيت
هڙپ ڏيڻ	ڳيت ڏيڻ
هڙپ ڪرڻ	سڀ ڪجهه کائي وڃڻ، غبن ڪرڻ
هُڙهو هُڙي	ننڍڙي ٻيڙي
هُڙهي، هُڙي	وٽڪار وٽن جو جهڳٽو
هزهائينس	هڪ قسم جو لقب
هزار	هڪ عدد جو نالو(1000)
هزارين	هزارن جي تعداد ۾
هزاري	قيمتي، وڏي مُلهہ وارو، فوجي لشڪر ۾ هڪ هزار سپاهين جي مٿان عهديدار
هزارين	تمام گهڻا، بيشمار
هزارين هزار	انداز کان ٻاهر، تمام گهڻا
هزارين حيلا ڪرڻ	تمام گهڻيون ڪوششون ڪرڻ
هَسُ	زيور جو هڪ قسم جيڪو عورتون ڳچيءَ ۾ پائين
هِسِي	وڏائي، هَٺ، تڪبر، معذوري
هَستي	وجود، ڪائنات، عالم، دنيا، جهان، دٻدٻو شان
هَسوار	گهوڙي سوار
هشام	ماڻهن جو ميڙ، خلق
هُشِي	ڇرج، ٻج

هضم ٿيڻ	حل ٿيڻ، کاڌي جو پيٽ ۾ ڳري وڃڻ
هضم ڪرڻ	معدي ۾ کاڌو حل ڪرڻ
هضم ڪرڻ	هڙپ ڪرڻ، پرايو مال کائڻ
هَفت	ست (فارسي لفظ)
هفتو	ست ڏينهن
هفتيوار	هفتي هفتي
هُڪُ	ميخ، ڪوڪو، لوھ جو موڙيل ٽڪر، هُڪُ اڪثر هن صورت ۾ ٿئي ٿو: ? ؟
هِڪُ	هڪ جو عدد، هڪ جو انگ، واحد، هڪڙو اڪيلو
هڪ ٻئي ۾	پاڻ ۾
هڪ "ا": ڪر	هڪ هنڌ، هڪ جاءِ
هڪ ٿيڻ	پاڻ ۾ ڀڏي ڪرڻ
هِڪ ٽَنگو	منڊو، هڪ ڄنگھ وارو
هڪ جهڙائي	ساڳيائي، ساڳي صورت، برابري، مساوات
هڪ جهڙو	ساڳي ئي قسم جو ساڳي نموني جو
هڪ جيڏائي	برابري
هڪ جيڏو	هم عمر، برابر
هڪدم	يڪدم، جلدي، ترت (ظرف)
هڪ رَت	مٽ مائٽ، رشتيدار
هڪ رقمي	علم رياضي ۾ حساب جو هڪ قسم
هڪ ڳالھ ڪرڻ	هڪڙو ئي قول ڪرڻ
هَڪڙا	هڪ ذات
هِڪڙي تند	هڪڙو پَٽُ، هڪ ئي پٽ، فقط هڪ پَٽُ
هَڪل	وڏو سڏُ، دٻدٻي وارو سڏ، رڙ
هَڪل ڪرڻ	خبردار ڪرڻ، هوشيار ڪرڻ، دٻائڻ
هڪلڻ	ڪاهڻ، ڊوڙائڻ، تڙڻ
هَڪو ٻڪو	حيران پريشان، واتڙو
هَڪِيو	حاضر، موجود، اڳيان

هِڪِي	ٻڙي
هُڳا، هڳاءُ	سٺي خوشبوءِ، وڻندڙ خوشبوءِ
هِڳ	هڪ وڻ جو ڪوڏر، جيڪو دوا طور ڪم اچي
هنگورجا	هڪ ذات
هُلُ	گوڙ گهمسان، شور، لَڙُ، مشهوري
هَلُ	اڳتي ٿيءُ، چُرُ، حرڪت ڪر (امر)
هُلاچو	گوڙ شور
هُل هُلاچو	گوڙ گهمسان
هلال	پهرين تاريخن جو چنڊ
هَلائڻ	ڪاهڻ، هڪلڻ، اڳتي ڪرڻ، چورڻ، حرڪت ۾ آڻڻ
هُلائڻ	مشهور ڪرڻ، عام ڪرڻ
هَلت	هلڻي چلڻي، رسم رواج، برتاءُ
هَلت چلت	رسم رواج، هلڻي چلڻي، اُٿ ويهه، اٿڻي ويهڻي
هَلچل	تحريڪ، محنت
هلڪائي	گهٽ بار
هَلڪو	گهٽ وزن وارو، گهٽ بار وارو
هلڪڙائي	ترڙائي، ترڙاٽپ، اُڀرائي
هلڪو ٿيڻ	ترڙو ٿيڻ، ترڙاٽپ ڪرڻ، اُڀرو ٿيڻ
هَلندي	ڀِچ، سگهه، طاقت
هلندي ڦڄندي	وَسُ، طاقت، زور، ڦڄندي
هلندي ڦڄندي وارا	وَس وارا، طاقت وارا، ڦڄندي وارا، ڀِچ وارا، امير، شاهوڪار، دولتمند
هلڻي	هلڻ جو نمونو، هلڻ جو طريقو
هُلڻ	عام ٿيڻ، ظاهر ٿيڻ، پڌرو ٿيڻ
هَم (فارسي)	ساڳيو، اهڙو ئي، ان جهڙو
هَم آواز	ساڳيو آواز
هَم جنس	ساڳي ئي جنس وارو، ساڳيا
همر چورس	اُها شڪل يا ايراضي، جنهن جي ماپ چئني پاسن

	ڪان هڪ جيتري مجي
همدرد	هڏڏوکي، ڏکي وقت ۾ ڪم ايندڙ
همدردي	ڏک سک ۾ شريڪ ٿيڻ واري حالت، ڪنهن جي ڏک ۾ شريڪ ٿيڻ، ڪنهن جي مدد ڪرڻ
همدم	هر وقت ساٿ نڀائيندڙ دوست
هَم ذات	ساڳي ذات وارو ساڳي ئي قبيلي وارو
هم راز	حال ڀائي، گهاٽو دوست، هم خيال
هَم راهه همراهه	گڏ مسافري ڪندڙ مددگار
همراهي	مددگاري، دوستي، مدد
هم رنگ	ساڳي رنگ وارو
هم زبان	ساڳي ٻولي ڳالهائيندڙ
هم ساز	هڪ صلاح ٻنا ڪنهن اختلاف جي
هَمسر	هڪ جيڏو هم عمر
هَمسفر	گڏ سفر ڪندڙ گڏ مسافري ڪندڙ
همعصر	ساڳئي زماني جو ساڳي وقت جو
هم قدم	ساٿ نڀائيندڙ شريڪ
هم نام	هڪ جهڙي نالي وارو
هموار	برابر، سنئون سڌو هڪ جهڙو
هموار ڪرڻ	برابر ڪرڻ، سڌو ڪرڻ
هموزن	ساڳي تور وارو
هم وطن	ساڳي ملڪ وارو ملڪي، هڪ ديس جو
هم ڪلام	پاڻ ۾ ڳالهائيندڙ
هم مذهب	ساڳي مذهب وارو
هُما	پکيءَ جو قسم هڪ خيالي پکي
هِماليہ	جبل جو نالو
همام دستو	لوهه جو اکرو ۽ مهرو
هُمايون	هڪ بادشاهه جو نالو (اڪبر بادشاهه جي پيءُ جو نالو)، جيڪب آباد ۽ شڪارپور جي وچ ۾ هڪ

	ٺٽيڙي شهر جو نالو جتي ميان عبدالغفور همايوني جي مزار آهي.
هِمت	بهادري، دليري، جرئت، پڪو خيال
همتائتو	جرئت وارو، طاقت وارو، دليريءَ وارو
همت سارڻ	جرئت ڪرڻ، دل ٻڌڻ، بهادري ڪرڻ
همت هارڻ	ٻزدل ٿيڻ، بي دليو ٿيڻ
همتائڻ	جرئت ڏيارڻ، زور وٺائڻ
همزه	متحرڪ اکر، متحرڪ الف (ء)
هَمَه	سڀ، جُملي، سيئي (صفت)
هَميا	احسان، ڀلائي، ڀاڄ
هميراڻي	هڪ ذات
هميشه	سدائين، دائمي، سدا، مدام
هميشگي	بقا، هميشه واري، دائمي، حيات ابدي
هِنَ	انهيءَ، هِي، هيءُ، اها (ضمير)
هُنَ	هُو آهو، آها (ضمير)
هنبوڇي	جُهمر جو هڪ قسم، ناچ
هَنج	جهولي، گود
هنج	ڳوڙهو اکين مان نڪتل پاڻي، لُڙڪ
هنج ڪڍڻ	گود ۾ کڻڻ، جهولي ۾ کڻڻ
هنجون هارڻ	ڳوڙها وهائڻ، لُڙڪ وهائڻ، روئڻ
هنجُ	پکيءَ جو هڪ قسم
هَنجر	پکيءَ جو هڪ قسم
هَنجَهه	جهولي، گود
هِندُ	حضرت حام جي پٽ جو نالو (حضرت حام حضرت نوح عليه السلام جو پٽ هو).
هندستان	مُلڪ جو نالو
هندستاني	هندستان جو رهاڪو
هِندي	هڪ ٻوليءَ جو نالو

هنڌاٺو	ميوي جو هڪ قسم، جيڪو گرميءَ جي مُند ۾ ٿئي ٿو چانهين
هِندو	هندو ڌرم جو ماڻهو
هندکو	هندن جو
هندواڻي	هندو عورت
هندورو	پينگهو جهولو
هندوڪش	هڪ جبل جو نالو
هَنڌ	جاءِ، ماڳ، جڳهه، وڇاڻو بسترو
هنڌائتو	پوري جاءِ وارو جاءِ وارو
هنڌين ماڳين	هر جاءِ تي، هر هنڌ
هنڍائڻ	استعمال ڪرڻ، ڪتب آڻڻ، پهرڻ
هُنر	ڪاريگري، ڪم، فن، مهارت
هنرائتو	هنر وارو هنر جو ڄاڻندڙ
هُنري	هنر وارو هنرمند
هَنس	هنجُ پکي
هَنِسا	ظلم، ڏاڍ، جبر، ويڙهه
هَنگار	اُبهرائي، تکڙ، جلدي
هنگارڻ	هڪلڻ، ڪاهڻ
هَنگامو	گوڙ گهمسان، فساد، فتنو
هنگامي	فسادي، گوڙ ڪندڙ
هنگلاج	فقيرن جي هڪ زيارت گاهه جيڪا هڪ جبل ۾ آهي
هِنگُ	هڪ پسارڪو وکر
هنگورا	هڪ ذات
هنگورجا	هڪ ذات
هَنو	گهوڙي تي سواريءَ وقت رکيل ڪان جو هڪ چونڪو
هنومان	باندرن جو سردار، نيست نابود ڪندڙ
هنياءُ	دل، من
هِنئون	دل، من، هنياءُ

هِٽڪڻ	گهوڙي جو آواز، گهوڙي جي دانهن، هٽڪارڻ
هِٽڪار	گهوڙي جو آواز، هٽڪ
هَن ڪڻ	نانگ جو هڪ قسم
هٿنديءَ ماريندي	ڏاڍي ڪوشش سان
هٿ ۾ هنڊ ڪرڻ	مقصد حاصل ڪرڻ
هَڻ هٿان	جدوجهد، محنت، تڪليف
هُو	حق جو آواز، حق، اُهو (الله تعاليٰ)
هوا	واءُ، ڦُوڪ
هوا باز	هوا ۾ اُڏامندڙ
هوا بدلائڻ	هوا تبديل ڪرڻ
هَوا جو داٻ	هوا جو زور
هوادار	کليل، ڪشادو
هوا کائڻ	کليل يا ڪشادي ميدان ۾ گُهمڻ ڦرڻ، واءُ کائڻ
هوا لڳڻ	واءُ لڳڻ، زماني جي حالتن ۾ تبديلي اچڻ، ڦيرو اچڻ
هوائي	هوا ۾ اڏامندڙ، هوادار
هوائي جهاز	هوا ۾ اُڏامندڙ جهاز
هوائي خبر	افواهه، بي بنياد ڳالهه، اجائي ڳالهه
هُوبهُو	هم شڪل، ساڳيو، انهيءَ جهڙو (ظرف)
هوتُ	وَرُ، مڙس، خاوند، دوست، سڄڻ
هوتن هاٺي	دوستي جي عشق ۾ گرفتار ٿيل
هُوتُ، حوت	مڇيءَ جو قسم
هُوترو	بي ڌياني حرڪتي بار، بي خيالو
هُود	پکيءَ جو هڪ قسم
هودي	پاڻيءَ جي ننڍڙي کَڏ
هوڏ	تڪبر، وڏائي، هَٺُ، مغروري، ضد
هوڏانهن	هُن طرف (ظرف)
هوڏانهون	هوڏانهن (ظرف)
هُور ڪُور	لوچ پوچ، ڳڻتي

هورا ڪورا	فڪر، ڳڻتي، پريشاني
هوري	آهستي (ظرف)
هوري هوري	آهستي آهستي، هري هري، هوريان (ظرف)
هوڙ	ڏاٽ
هوڙو	ننڍي ٻيڙي
هَوَس	حرص، لالچ، خواهش
هُوَس	خراب نظر، بدنظر، دشمني
هُوسڻ	تڪڻ، خراب نظر سان ڏسڻ، حسد ڪرڻ
هوس لڳڻ	خراب نظر لڳڻ
هوسين تائي، هوسين تائين، هوسين توئين	هن هنڌ تائين (ظرف)
هوش	عقل، هوشياري، سمجهه، دماغ
هوش اچڻ	هوشيار ٿيڻ
هوش اُڏامڻ	بي سمجهه ٿيڻ، مت وڃڻ، عقل وڃڻ
هوش پراچڻ	سمجهه وارو ٿيڻ، عقل وارو ٿيڻ
هوشمند	سمجهدار، عقل وارو، ڏاهو سياڻو
هوشمندي	هوشياري، سياڻپ، ڏاهپ
هوشناڪ	هوش وارو سمجهه وارو
هوشناڪي	هوشياري، سمجهه، ڏاهپ، سياڻپ
هوشيار	هوش وارو عقلمند، سمجهدار، داناءُ
هوشياري	ڏاهپ، سياڻپ، عقلمندي داناَئي
هُوڪ	مشهوري، هاڪ
هُوڪ	حسد، بُغض، ساڙ
هوڪارو	رڙ، دانهن، ڪوڪ
هوڪو	پڙهو، اعلان، ڍنڍورو
هَول	خوف، ڊپ، سوداءُ
هولناڪ	خوفناڪ خطرناڪ، دهشت وارو
	هندن جو هڪ ڌرمي ڏڻ

هُون!	تڪبر وارو لفظ هائو برابر. ڪنهن تي ٺٺولي ڪرڻ وقت استعمال ٿيندڙ لفظ (حرفِ ندا)
هونڊ	پئسو ملڪيت، دولت هجڻ
هونڊ سارو هلڻ	پنهنجي وس آهر هلڻ، پنهنجي طاقت مطابق هلڻ
هونڊو	هئڻ يا هجڻ
هونڊ وارو	شاهوڪار، دولتمند، پئسي وارو
هُونگارڻ	هُون هُون ڪرڻ
هُونگار	هونگر بنا ڳالهائڻ جي آواز هُون جو آواز
هونگارو	هُون جو آواز هونگ
هونگارو هڻڻ	بيهوشيءَ واري حالت يا تند پر ساهه کڻڻ
هُونگر	هُون جو آواز مال کي هڪلڻ وقت نڪرندڙ آواز
هُون هُون	جيءُ جيءُ، هائو هائو برابر
هوءِ هوءِ ڪرڻ	ارمان ڪرڻ، افسوس ڪرڻ
هُوءِ	هو آها [مؤنث لاءِ ڪم ايندڙ لفظ] (ضمير)
هُوءِ	يادگيري، تات، سونهن، خوبصورتي
هُوءِ	وڏائي، فخر
هَهڙو	هن جهڙو، ان جهڙو ساڳيو، اهو (ضمير)
هُهڙو	هُن جهڙو (ضمير)
هِتا	هتان (ظرف)
هِتائين	هتائين (ظرف)
هَتڊ	باجهيءَ پر ڪم ايندڙ هڪ وکر
هِتن	انهيءَ نموني (ظرف)
هُتن	انهيءَ نموني (ظرف)
هُتڻ	ٿيڻ (مصدر)
هِتون	دل، من، هنياءُ
هشي هشي!	گهوڙا گهوڙا، هاءِ هاءِ (حرف ندا)
هشي هشي ڪرڻ	هاءِ هاءِ ڪرڻ، گهوڙا گهوڙا ڪرڻ، هاءِ گهوڙا ڪرڻ، رڙيون ڪرڻ، دانهون ڪرڻ

هيءُ	اِهو خاص (ضمير قريب)
هي	اِهو (ضمير قريب)
هيا	جلدي جلد، تڪڙو، ٿوري وقت ۾ (ظرف)
هيتو	اوهان وٽ هو، توهان وٽ هو، اوهان وٽ هئي، توهان وٽ هئي
هيبت	دهشت، خوف، ڊپ
هيبتناڪ	دهشتناڪ، خوفناڪ
هيئت	علم نجوم، ستارن جو علم، تارن جو علم
هيئتدان	آسماني تارن جي علم جو ڄاڻو، آسماني ستارن جي علم جو ماهر
هيترو	هيڏو جيترو
هيترو سارو	مقرر ٿيل کان وڌيڪ، حد کان وڌيڪ
هيٺ	تري ۾، پٽ تي، ننڍو، گهٽ (ظرف)
هيٺان	تري کان، هيٺ کان
هيٺانهون	هيٺ تي، هيٺيون (صفت)
هيٺ تي	هيٺانهون، هيٺين پاسي، هيٺ پرو
هيٺ لهڻ	پوئتي اچڻ، هيٺ اچڻ، واپس اچڻ
هيٺ مٿي	گهٽ وڌ، هيڏانهن هوڏانهن، اُنڌو سِنڌو، اُڻ سِڌي، سنوت ۾ نه هئڻ (صفت)
هيٺ مٿي ٿيڻ	وچانجي وڃڻ
هيٺ مٿي ٿي وڃڻ	ملي وڃڻ، گڏجي وڃڻ
هيٺيون	هيٺين پر وارو، هيٺئين پاسي وارو، هيٺ وارو، تري وارو
هيٺيون مٿيون	سمجهاڻيون، سچ ڪرڻ دليل
هيٺين پر وٺڻ	نوڙت ڪرڻ
هيٺين وٽ وٺڻ	نوڙت ڪرڻ
هيج	پيار، محبت، سِڪ، دلچسپي، نياز نوڙت، شوق، خوشي
هيجان	پيار سان، محبت سان، سِڪ سان، دلچسپيءَ سان، قُرب سان، نياز نوڙت سان، خوشيءَ سان، شوق سان،

	محبت مان
هيج هوج	هيڏانهن هوڏانهن خيال ڪرڻ ٻي پاسي حرص ڪرڻ
هيجڙو	ڪدڙو نامرد
هيچون	پيار مان، محبت مان، سِڪ مان، خوشيءَ مان، چاهه مان
هيج	پيار، محبت
هيچ	ڪي ڪين، ڪجهه بہ نہ (فارسي)
هيڏانهن	هِن پر، هِن پاسي (ظرف)
هيڏانهون	انهيءَ پاسي کان (ظرف)
هيڏانهين	انهيءَ طرف، اتي (ظرف)
هيڏي	هِن پاسي، هِن پر، هِن طرف (ظرف)
هيڏو	هن جيترو
هيڏڙو	اِن جيترو ننڍو هن جيترو
هيڏي ساري	ايڏي وڏي
هيڊ	پسارڪي وکر جو هڪ قسم، هلبر پاچيءَ جو مصالحو
هيڊو	ڦِڪو لِڪي رنگ جو
هِيرَ	ٿڌي هوا، هن ويل، هينئر، هاڻي
هير گهلڻ	ٿڌي هوا لڳڻ، ٿڌي واءُ گهلڻ
هير ڦير	متا ستا
هيرڻ	هيرائڻ، عادت وجهڻ، لَتِ وجهڻ
هيرَ	عادت، لَت، عِلت
هيراڪ	عادتي، عِلتي (صفت)
هير پوڻ	عادت پوڻ، لَت پوڻ، علت پوڻ
هيرڪو	هريل مِريل، عادتي (صفت)
هيرڻ	وڻ جو هڪ قسم
هيرڻ جو تيل	ايرنڊي
هيرڻ ڦل	ٻوٽي جو هڪ قسم
هِيرو	قيمتي پٿر جو هڪ قسم
هيڙو هيڙهو	پکيءَ جو هڪ قسم

هيسباٽي	هڪ ذات
هيڻ	ڊپائڻ، ڊيڄارڻ
هيسائڻ	ڊيڄارڻ، ڊپ ڏيارڻ
هيسين	هن وقت تائين (ظرف)
هيسين تورڙي هيسين توڻي	اجا تائين، هن مهل تائين، هن وقت تائين (ظرف)
هيسين سوڌو	هن وقت تائين، هن مهل تائين (ظرف)
هيڪ	هڪڙو، هڪ، هڪ ڄڻو
هيڪار	هڪ دفعو هڪ ڀيرو هڪ گهمرو (ظرف)
هيڪوٽو	هڪ، هڪڙو
هيڪاري	اجا وڌيڪ (ظرف)
هيڪاند	هڪ ٻئي سان ملڻ، ميل جول
هيڪاندو	گڏيل، مليل، ملايل، تمام گهٽو
هيڪڙ ٻيڪڙ	ڪوڪو، ڪڏهن ڪڏهن
هيڪل	يهودين جي عبادت جي جاءِ، مندر
هيڪل	روپ، رُخ
هيڪلائي	اڪيلائي
هيڪلو	اڪيلو
هيڪوڻ	هڪ دفعو
هيڪوٽو	اڪيلو
هيلوڪو	هن سال وارو
هيلايا	هڪ ذات
هيلايا	ڪينجهر ڍنڍ ڀرسان هڪ ٽڪريءَ جو نالو
هينگ	گڏهه جو آواز
هينگڻ	گڏهه جو آواز ڪيڻ
هينئر	هاڻي، هن وقت (ظرف)
هيٺو	ايرو، ڪمزور، بي طاقتو
هيهاٿ ميهاٿ	هَي هَي، افسوس (حرف ندا)، ڏک، مدد

(ي)

ي	سنڌي الف - ب جو ٻاونجاهون نمبر اکر
يا	ٻن مان ڪو هڪ، سڏ ۽ دعا جو ابتدائي لفظ (حرف ندا)
يا الله!	اي الله!
ياترا	درشن، ڏسڻ
ياجوج	يافث جو پٽ، حضرت نوح عليه السلام جو پوٽو، هڪ فسادي ماڻهو، جهڳڙالو
ياد	يادگيري، چتيءَ ياداشت، سار سنڀال، چِتُ خيال
ياد پوڻ	يادگيري ٿيڻ، خيال اچڻ
ياداشت	يادگيري، ذڪر، ياد رکڻ جي سگهه، ياد رکڻ جي طاقت
ياد ڏيارڻ	چتائڻ، تاڪيد ڪرڻ
ياد رکڻ	حافظي ۾ رکڻ، نه وسارڻ
ياد ڪرڻ	حفظ ڪرڻ
يادگار	اُهڃاڻ، نشاني، علامت
يادگاري	يادگيري، اُڪير
يار	سنگتي، دوست، سڄڻ، مدد ڪندڙ صوفين ۽ سنتن ۾ يار، مالڪ ۽ خالق لاءِ ڪم ايندو آهي.
يارانو، يارائو، يارائي	دوستي، سنگت
يارُ جاني	پيارو دوست، دلي دوست
يارِ غار	سچو دوست، ساٿي، غار جو ساٿي، يارِ غار حضرت ابوبڪر صديق رضه جو لقب آهي، ڇو ته هُو پاڻ سڳورن ﷺ جن سان مڪي کان مديني ڏانهن هجرت ڪرڻ وقت 'ثور' نالي هڪ غار ۾ ٽي ڏينهن

	۽ ٽي راتيون گڏ رهيا هئا.
ياري	سنگت، دوستي
يارهن	هڪ عدد جو نالو (11)
يارهون	عددي سلسلي ۾ يارهون نمبر
يارهوڻ	يارهن پيرا. مثال: (i) يارهوڻ: 121 = 11 × 11
	(ii) يارهوڻ: 88 = 11 × 8
ياسمين	گل جو هڪ قسم
ياقوت	قيمتي پٿر جو هڪ قسم
يتيم	اُهو ٻار جنهن جا ماءُ پيءُ وفات ڪري ويا هجن.
يتيماڻو	يتيم وارو يتيم جو
يتيم خانو	يتيمن جو گهر
يتيمي	يتيم هئڻ
يثرب	مديني شريف جو پراڻو نالو
يجر ويد	هندن جو ڌرمي ڪتاب
يحيٰ	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
يخ	تمام گهڻي ٿڌ، پارو
يخني	اُٻاريل گوشت جو پاڻي، شوڙ
يڪي	اجائي ڳالهه
يڪي هڻڻ	لباڙ هڻڻ، اجايو ڳالهائڻ
يُڌ	جنگ، لڙائي، ويڙهه
يرقان	بيماريءَ جو هڪ قسم، جگر جي بيماري
يزدان	الله جو صفاتي نالو صبر جو ڪم، نيڪي
يزيد	هڪ ظالم شخص جو نالو جيڪو بنو اُميه خاندان مان هو ۽ حضرت امام حسين عليه السلام کي ڪربلا جي ميدان ۾ شهيد ڪرايائين.
يعقوب	هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو
يعني	مطلب ته، مطلب، مثال (حرف جملو)

يقين	ويساهه، ڀروسو اعتبار
يقين آڻڻ	اعتبار آڻڻ
يقينًا	اعتبار سان، ڀروسي سان، ويساهه سان، بنا شڪ جي، بنا شڪ شبهي جي (ظرف)
يقين اچڻ	اعتبار اچڻ، دلجاءِ ٿيڻ
يقين ڄاڻڻ	اعتبار ڪرڻ، سچ ڄاڻڻ
يقين ڪرڻ	ويساهه ڪرڻ، اعتبار ڪرڻ
يقيني	پڪو پختو حقيقي، سچو پچو ضرور ٿيندڙ
يڪتار	هڪ تار وارو ساز
يڪجان	هڪ جان، هڪ جسم
يڪجهتي	اتفاق راءِ، ٻڌي، ايڪو
يڪدم	ٺرت، هڪدم، جلدي، اُپهرو (ظرف)
يڪراءِ	هڪ صلاح، هڪ آواز
يڪمشت	هڪ ئي دفعي، ڪُل، سڀ
يڪو (فارسي)	هڪ، اڪيلو واحد (صفت)
يڪي	لاڳيتو
يگانو	نرالو مختلف، الڳ، قابل، بي مثال، بي نظير
يگانگي	هيڪڙائي، اڪيلائي
يَل	آزاد، ڇڙواڳ، ڇُوٽ
يلغار	حملو ڪاهه، دشمن جي لشڪر تي ڪاهه
يم	موت، ملڪ الموت
يمن	ملڪ جو نالو
يمن	هڪ راڳڻيءَ جو نالو
يوحنا	حضرت عيسيٰ جي هڪ پوئلڳ جو نالو انجيل جو هڪ حصو
يورپ	دنيا جي ستن کنڊن مان هڪ وڏي کنڊ جو نالو جيڪو اولهه طرف آهي

يورپي	يورپ ڪنڊ جو رهاڪو
يورينس	آسمان جي هڪ گرهه جو نالو
يوسف	حَسين، خوبصورت. هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو جيڪو الله جو نبي هئڻ سان گڏ مصر ملڪ جو بادشاهه به هو.
يوگ	سوچ، اونهو خيال، فڪر
يوم	ڏينهن
يوم الحساب	حساب ڪتاب جو ڏينهن، قيامت جو ڏينهن، روزِ محشر، انصاف جو ڏينهن
يوم العاشوره	محرم مهيني جو ڏهون ڏينهن، جنهن ڏينهن تي حضرت امام حسين عليه السلام ڪربلا جي ميدان ۾ شهيد ٿيا.
يونان	هڪ ملڪ جو نالو
يوناني	يونان جو رهاڪو، يونان سان لاڳاپيل
يوناني طب	يونانين جي طريقي واري حڪمت، يوناني علاج
يونس	آفتاب، سج، رُڪن، هڪ پيغمبر سڳوري جو نالو قرآن پاڪ جي هڪ سورة جو نالو
يونيورسٽي	سيني علمن حاصل ڪرڻ واري درسگاهه. جامع درسگاهه. دارالعلوم، دانش گاهه.
يونيورسل	عالمگير، عام
يهودا	حضرت يوسف عليه السلام جي وڏي ڀاءُ جو نالو
يهودي	حضرت موسيٰ عليه السلام جي قوم جو ماڻهو حضرت موسيٰ جو پوئلڳ. يهودي مذهب جو فرد.

ڪنهن بہ ٻوليءَ جي واڌاري ۽ سڌاري لاءِ لغت وڏي اهميت رکي ٿي. لغت جي اهميت ۽ ضرورت هر دور ۾ رهي آهي، اهوئي ڪارڻ آهي، جو ٻولين ۾ مختلف علمن جون لغتون تيار ٿينديون رهن ٿيون. ان ڏس ۾ سنڌي لسانيات جي ماهرن اڻٿڪ ڪوششون ورتيون، ڪئين سنڌي لغتون تيار ڪيون آهن.

تاج محمد شيخ بہ سنڌي سنڌي لسانيات جي مالها ۾ هڪ داڻي جو واڌارو ڪري، پنهنجي تجربي جي عڪاسي ڪئي آهي. يادگار سنڌي لغت ۾ اهڙن ڪيترن ئي نون لفظن جو ذخيرو سمايل آهي، جن مان استاد توڙي شاگرد ۽ شاگرديائيون ۽ سنڌي ٻوليءَ جا سڄڻ، سنڌس هن علمي پورهئي مان لاڀ حاصل ڪندا. خاص ڪري هن لغت ۾ اهڙن ڪيترن ئي نون لفظن جون معنائون ڏنل آهن، جيڪي سنڌ صوبي اسڪولن توڙي ڪاليجن ۾ مروج سنڌي درسي ڪتابن ۾ آيل آهن.

دعا آهي تہ رب تعاليٰ شل! سنڌي ادب جي خدمت ڪرڻ جي همت عطا فرمائي.

ڊاڪٽر داد محمد "خادم" بروهي

يادگار پبلشرز
يادگار لين، اردو بازار، حيدرآباد سنڌ